# FÖRSLAG

TILL

# KYRKOLAG OCH KYRKOSTADGAR

## JEMTE UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE OCH MOTIVER

AFGIFNA DEN 2 OKTOBER 1873

AF

**DEN FÖR REVISION AF 1686 ÅRS KYRKOLAG I NÅDER FÖRORDNADE KOMITÉ.**

STOCKHOLM,
ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG. 1873.

# Innehållsförteckning.


**Underdånigt betänkande** . . . . . sidd. I—XXII.

**Förslag till Kyrkolag** . . . . . » 1—124.

Kap. 1. Om Svenska kyrkans bekännelse samt om öfvergång till och utträde ur kyrkan . . . . . sid. 3.

Kap. 2. Om den allmänna Gudstjensten. . . . . » 4.

Kap. 3. Om döpelsen . . . . . » 8.

Kap. 4. Om allmänt skriftermål och den heliga nattvarden. . . . . » 10.

Kap. 5. Om konfirmation . . . . . » 13.

Kap. 6. Om vigsel och lysning till äktenskap . . . . . » 14.

Kap. 7. Om barnaföderskors kyrkogång . . . . . » 15.

Kap. 8. Om kristlig begrafning . . . . . » 16.

Kap. 9. Om kristlig uppfostran och undervisning i den kristna läran . . . » 17.

Kap. 10. Om enskild själavård . . . . . » 19.

Kap. 11. Om kyrkotukt . . . . . » 21.

Kap. 12. Om kyrkoböcker . . . . . » 23.

Kap. 13. Om inträde i prestembetet och presterliga kunskapsprof . . . . . » 24.

Kap. 14. Om prestembetet i allmänhet och de särskilda presttjensterna i församlingarna . . . . . » 27.

Kap. 15. Om tillsättning af presterliga tjenster . . . . . » 31.

Kap. 16. Om straff för förbrytelser af prest och om domstol i sådana mål » 46.

Kap. 17. Om klockare, organister, kyrkosångare och lägre kyrkobetjening » 52.

Kap. 18. Om församlingar samt deras allmänna rättigheter och skyldigheter . . . . . » 57.

Kap. 19. Om kyrkostämma . . . . . » 59.

Kap. 20. Om kyrkoråd . . . . . » 67.

Kap. 21. Om kyrka och kyrkoegendom . . . . . » 71.

Kap. 22. Om biskopar . . . . . sid. 77.
Kap. 23. Om visitationer . . . . . » 81.
Kap. 24. Om prestmöte . . . . . » 84.
Kap. 25. Om prostar . . . . . » 86.
Kap. 26. Om domkapitel . . . . . » 88.
Kap. 27. Om allmänt kyrkomöte . . . . . » 106.
Lag angående kyrkostämma i Stockholm . . . . . » 111.
**Förslag till Kyrkostadgar** . . . . . sidd. 125—145.
Stadga rörande prestexamen . . . . . sid. 127.
Stadga rörande pastoralprof . . . . . » 129.
Stadga rörande ansökningar till presterliga tjenster . . . . . » 132.
Stadga rörande prestval . . . . . » 134.
Stadga rörande ansökningar till klockare-, organist- och kyrkosångaretjenster » 140.
Stadga rörande garnisonsförsamlings medlemmar . . . . . » 142.
Stadga om ringning med kyrkoklockor . . . . . » 143.
Edsformulär för ecklesiastika embets- och tjenstemän . . . . . » 144.
**Motiver** . . . . . sidd. 147—208.
**Reservationer** . . . . . sid. 209.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Sedan allmänna Kyrkomötet uti underdånig skrifvelse den 3 Oktober 1868, med afseende å behofvet af den nu gällande kyrkolagens omarbetning, anhållit det Eders Kongl. Maj:t måtte täckas att till en början låta ombesörja en revision af den ecklesiastika rättegångsordningen och de presterliga befordringslagarna, så har Eders Kongl. Maj:t under den 5 Januari 1869 i nåder behagat uppdraga åt en Komité att ombesörja en revision af

1686 års kyrkolag, med föreskrift för Komitén att dervid göra början med befordringslagarna och rättegångsordningen och, så snart någon af dessa afdelningar hunnit fulländas, med förslaget derom till Eders Kongl. Maj:t inkomma. Genom särskilda nådiga bref den 5 Januari 1869 samt den 1 Oktober 1872 har Eders Kongl. Maj:t täckts till ordförande och ledamöter i denna Komité förordna undertecknade.

Till underdånig åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts i sådant afseende gifna nådiga föreskrift, har Komitén visserligen först i ordningen till behandling förehaft de presterliga befordringslagarna och den ecklesiastika rättegångsordningen, men då af skäl, som Komitén i sin underdåniga skrifvelse den 5 November 1869 redan utvecklat, det icke utan olägenheter låtit sig göra, att, när i allt fall en revision af hela kyrkolagen var i nåder beslutad och Komitén uppdragen, särskildt för sig fullborda och till granskning aflemna förslag till berörda afdelningar deraf, har Komitén tillåtit sig i ett sammanhang utarbeta förslag såväl till befordringslag och rättegångsordning som ock till öfriga delar af kyrkolagen. Sedan Komitén numera utfört hela det Komitén uppdragna arbete, får Komitén såsom resultat deraf härhos i underdånighet öfverlemna:

1:o) *Förslag till kyrkolag med dertill hörande särskild lag angående kyrkostämma i Stockholm;*

2:o) *Förslag till följande kyrkostadgar:*

*a)* rörande prestexamen;
*b)* rörande pastoralprof;
*c)* rörande ansökningar till presterliga tjenster;
*d)* rörande prestval;
*e)* rörande ansökningar till klockare-, organist- och kyrkosångaretjenster;
*f)* rörande garnisonsförsamlings medlemmar;
*g)* rörande ringning med kyrkoklockor;
*h)* edsformulär för ecklesiastika embets- och tjenstemän;

hvilka förslag jemte dertill hörande motiver, med Eders Kongl. Maj:ts under den 6 sistlidne Juni i nåder lemnade medgifvande, blifvit genom Komiténs försorg till trycket befordrade.

Vid affattandet af dessa förslag har Komitén trott sig kunna såsom obestridda antaga och tillämpa följande allmänna grunder:

att, sedan allmänt Kyrkomöte blifvit berättigadt att med Konung och Riksdag deltaga i stiftande, förändring och upphäfvande af kyrkolag, från kyrkolag, i den betydelse detta ord har i regeringsformens 87 och 88 §§, måste uteslutas och antingen till det borgerliga lagstiftningsområdet hänvisas eller alldeles upphäfvas sådana i 1686 års kyrkolag förekommande, ännu gällande stadganden, som antingen icke röra kyrkan eller åtminstone icke skulle kunna tänkas från henne utgående;

att kyrkolagen, utan att sjelf upptaga liturgiska formulär och anordningar, bör, i fråga om sättet för utförande af de kyrkliga kult- och benediktionsakterna samt för sakramentsförvaltningen, inskränka sig till meddelande af föreskrift, huru med utfärdande af den derom handlande kyrkohandboken skall förhållas;

att, då kyrkolagen i allt fall icke kan ersätta pastoralteologien, redan af detta skäl de från denna vetenskaps område hemtade anvisningar och råd rörande prestembetets utöfning, som, utan att hafva karakteren af lagstadganden, ingå i nu gällande kyrkolag, icke böra erhålla plats i en reviderad;

att af de stadganden, som obestridligen ligga inom den kyrkliga lagstiftningens område, icke alla äro af den vigt, att den i 87 § regeringsformen för kyrkolag föreskrifna lagstiftningsordning kan anses för dem oundgängligen påkallad, och att i följd häraf en skilnad bör göras mellan egentlig *kyrkolag*, såsom sammanfattningen af de lagbestämningar, hvilka utgöra föremål för Konungens, Riksdagens och Kyrkomötets gemensamma lagstiftningsrätt, och hvad som lämpligen kan benämnas och i ett tidigare kyrkolagsförslag blifvit benämndt *kyrkostadgar*, fattade såsom sådana stadganden rörande kyrkoväsendet, som skulle tillhöra Konungens lagstiftningsrätt allena.

Det är att förmoda, att meningarna skola visa sig i hög grad delade, då fråga blifver om uppdragande af gränsskilnaden mellan kyrkolag å ena och kyrkostadgar i nu angifna betydelse å andra sidan, helst som dervid ingen tillförlitlig ledning är att hemta från aktgifvande på den lagstiftningsordning, som blifvit iakttagen för de många tid efter annan utfärdade författningar, genom hvilka de aldra flesta i 1686 års kyrkolag förekommande stadganden blifvit antingen ändrade eller i något afseende närmare bestämda. Då nämligen under tiden närmast före år 1809 kyrkolagstiftningen synes i allmänhet hafva blifvit af Konungen ensam utöfvad, och då äfven efter antagandet af 1809 års regeringsform de aldra vigtigaste i 1686 års kyrkolag

berörda kyrkliga frågor blifvit i lagstiftningsväg behandlade såsom rena eller blandade s. k. hushållningsmål, utan att för detta behandlingssätt annat skäl synes hafva varit bestämmande, än att Konungen någon gång före regeringsformens utfärdande rörande de så behandlade frågorna ensam utan Rikets Ständers medverkan lagstiftat, så skulle en uteslutande efter historiska grunder uppgjord gränsbestämning mellan kyrkolag och kyrkostadgar leda dertill, att de aldra flesta och deribland de mest maktpåliggande kyrkliga rättsbestämmelser och normer skulle undandragas den lagstiftningsordning, som i 87 § regeringsformen utstakas. Huru Komitén, då historiska grunder i detta afseende icke kunnat gifva en säker ledning, tänkt omförmälda gränsskilnad lämpligen kunna uppdragas, ses af Komiténs förslag. Att enligt detta i kyrkolag skulle upptagas icke så få bestämningar, som på grund antingen af sin reglementariska beskaffenhet eller af sin eljest underordnade betydelse möjligen kunna synas med större skäl böra hänvisas till kyrkostadgarnas område, beror mindre på ett förbiseende af deras nämnda beskaffenhet än derpå, att Komitén icke velat utan tvingande omständigheter på lag och särskild stadga fördela föreskrifter, som i sak höra tillsamman, eller, utöfver hvad behofvet oundgängligen kräfver, öka det tyförutan nog stora antalet af erforderliga kyrkostadgar. Det skäl mot ifrågavarande bestämningars upptagande i sjelfva kyrkolagen, som skulle kunna hemtas derifrån, att den lagstiftningsordning, som dermed komme att tillämpas för deras framtida ändring, är alltför invecklad, för att ändringen, när sådan funnes behöflig, skulle nog skyndsamt kunna ernås, är visserligen icke utan betydelse, men torde dock i någon mån förlora i styrka, när i betraktande tages att, efter hvad erfarenheten gifver vid handen, det i våra dagar oftare är de mera principiella än de reglementariska bestämningarna rörande kyrkoväsendet, i hvilka förändringar sättas i fråga.

Till vidare upplysning om de grunder, på hvilka de af Komitén uppgjorda förslag hvila, tillåter sig Komitén i underdånighet hänvisa till de dervid fogade motiver, i hvilka jemväl redogöres för de flesta mera väsendtliga förändringar, som Komiténs förslag skulle medföra uti hvad för närvarande är i der omhandlade ämnen stadgadt.

Derest förenämnda förslag till kyrkolag och kyrkostadgar varda antagna, böra, enligt Komiténs tanke, på samma gång upphäfvas:

1. *Kyrkolagen af år 1686 samt Kongl. Förordningen huru med rättegång uti Domkapitlen skall förhållas den 11 Februari 1687;*

2. *i Presterskapets Privilegier af den 16 Oktober 1723, förutom redan uppbäfde delar deraf, dels § 19, så vidt derigenom tillåtes biskopar och konsistorier att förordna prester åt enskilda personer, dels de i 4, 5, 21 och 23 §§ innehållna, ännu gällande föreskrifter, som stå i strid med hvad kyrkolagsförslaget stadgar rörande förvaltningen af domkyrkas egendom, rörande vilkoren för afhändande af fast kyrkoegendom, rörande rättighet för prestkandidater att, oberoende af födelseort, söka anställning och varda ordinerade i hvilket stift de helst åstunda och tillfälle till deras användande gifves, samt rörande kyrkoråds åliggande i afseende på omhänderhafvande af kyrkomedel och förande af kyrkoräkenskaper;*

3. *i Kyrkohandboken dels de i 4 kap. ingående stadganden, som icke äro af liturgisk egenskap, dels föreskriften i 15 kap., att vid kyrkoherdes inställelse i embetet särskild ed skall af honom afläggas;*

4. *all genom allmänna författningar eller särskilda Kongl. bref, resolutioner eller reglementen vid innehafvandet af vissa embeten eller tjenster fästad s. k extra ansökningsrätt till regala pastorat eller annan särskild befordringsrätt till presterliga tjenster;*

5. *dels samtliga de å härhos bilagda, särskildt upprättade tabell upptagna Kongl. förordningar, kungörelser, bref och resolutioner, utan andra inskränkningar än de, som finnas å tabellen angifna, dels hvad i öfrigt i strid med kyrkolagsförslaget och dertill hörande stadgar må finnas stadgadt.*

Under enahanda förutsättning och med fästadt afseende på innehållet af 16 kap. i Komiténs lagförslag torde genom ett tillägg till Kongl. Förordningen om nya Strafflagens införande den 16 Februari 1864 böra förklaras, *att prest för förbrytelse i eller utom embetet icke må straffas efter 25 kap. Strafflagen i andra fall, än der 16 kap. nya kyrkolagen dertill hänvisar.*

---

Af de i 1686 års kyrkolag samt Kongl. Förordningen om rättegång i domkapitlen innehållna, ännu gällande stadganden, som Komitén icke an-

sett ligga inom kyrkolagstiftningens område och som således icke heller kunnat i Komiténs förslag intagas, är det enligt Komiténs åsigt endast ett, som vid upphäfvandet af nämnda lag och förordning behöfver i annan lagstiftningsväg ersättas, nemligen det, som rörer *biskoparnas och domkapitlens uppsigts- och domsrätt öfver s. k. skoleståndspersoner i afseende på deras förhållande i embetet.* Äfven under förutsättning att nämnda uppsigts- och domsrätt fortfarande skall tillhöra domkapitlen, lärer det icke tillkomma Komitén att afgifva förslag till den särskilda författning, som till ersättande af ifrågavarande stadgande kan blifva erforderlig.

Likaledes torde, derest Komiténs förslag blifver lag, i annan än den för kyrkolag föreskrifna lagstiftningsväg böra ersättas de i gällande Kongl. Förordningar om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 och för Stockholm den 20 November 1863 ingående, men från Komiténs förslag uteslutna bestämmelser *rörande skolråd och dess åligganden samt rörande omfånget af kyrkostämmas befogenhet i afseende på handläggningen af frågor, som afse folkundervisningen och dithörande anstalter inom församlingarna.*

Komitén bör icke underlåta att i sammanhang härmed fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet jemväl derpå, att, derest Komiténs förslag rörande tillsättning af klockare blifver lag, stadgandet i 6 § 3 mom. af gällande nådiga Stadga angående folkundervisningen i riket derom, att vid folkskolelärareval rösterna skola beräknas som vid klockareval och ordförandens i skolstyrelsen röst gälla lika som kyrkoherdes vid klockareval, behöfver till sin lydelse förändras.

---

Sedan redogörelse blifvit lemnad för de stadganden, som med antagandet af Komiténs förslag böra upphäfvas, har Komitén ansett öfverflödigt att uppräkna de utanför grundlag och privilegier liggande, ännu gällande äldre författningar rörande kyrkoväsendet, som derefter enligt Komiténs tanke, fortfarande och intill dess Eders Kongl. Maj:t funne anledning att dem förändra eller upphäfva, skulle såsom särskilda kyrkostadgar förblifva gällande. Än mindre torde här vara stället för uppräknande af de författ-

ningar, genom hvilka vissa embetsåligganden i andra än kyrkliga mål äro domkapitlen och presterskapet tilldelade och hvilka Komiténs förslag icke afser att upphäfva. Deremot torde det tillhöra Komitén att tillse och att här uppgifva, i hvilka afseenden, derest Komiténs förslag varda antagna, stadganden skulle erfordras för införande och tillämpning af de nya lagarna och för förmedlande af öfvergången från gällande ordning till den i flera afseenden nya, som förslagen innebära. Komitén har vid öfvervägande af detta ämne trott att i sammanhang med de nya lagarnas utfärdande i en särskild promulgationslag borde förordnas:

1. hvilka ännu gällande lagar och författningar skola genom de nya lagarna och stadgarna anses upphäfda.

2. om äldre pastoralprofs giltighet efter nya kyrkolagens införande, och om rättighet för den, som då redan är prest, men ännu icke aflagt pastoralexamen, att, om han det önskar, sådan examen undergå enligt föreskrifterna i Kongl. Cirkulärbrefvet den 26 Januari 1856.

Såsom skäl för beviljande af dylik rättighet torde Komitén få åberopa den omständigheten, att enligt lagförslagen det hufvudbetyg, som skall för pastoralexamen afgifvas, kommer att i väsendtlig mån bestämmas efter de i prestexamen erhållna specialbetyg. Vid sådant förhållande synes tillfälle böra gifvas den, som aflagt prestexamen utan kännedom om den betydelse, denna examen kunde komma att få vid bedömandet af hans framtida pastoralprof, att aflägga detta senare efter dittills gällande föreskrifter.

3. att den, som, innan nya lagen blef gällande, på grund af sitt embete, enligt dittills gällande författning varit, men efter stadgandet i 13 kap. 10 § 5 mom. nya lagen icke vidare skulle vara berättigad att, i stället för undergående af prestexamen och pastoralprof, inför teologisk fakultet aflägga disputationsprof, må, så länge han det embete innehar, vid samma rättighet varda bibehållen.

4. att de huspredikanter, som vid nya kyrkolagens införande äro i sådan befattning anställde, må dermed fortfara, dock att föreskrifterna i Kongl. Kungörelsen den 17 Mars 1813, angående huspredikanters tjenstgöring, fortfarande lända till efterrättelse.

5. att, om presterlig tjenst, som efter förslag och val tillsättes, eller ock klockare-, organist- eller kyrkosångaretjenst finnes ledig, då nya kyrkolagen

blifver gällande, med dess tillsättande skall efter äldre lag förfaras, derest tjensten var till ansökning kungjord, då nya lagen blef gällande.

6. att hvar, som, då nya kyrkolagen blifver gällande, är berättigad att vid ansökning till presterlig tjenst, oberoende af eller utöfver hvad 15 kap. 11 § i sagda lag medgifver, åtnjuta presterlig tjenstårsberäkning, må för sin person vid den rätt, sådan den honom efter dittills gällande stadganden tillkom, varda bibehållen.

7. att, intill dess den i 15 kap. 12 § nya kyrkolagen föreskrifna pastoratsklassifikation hinner verkställas, de enligt senast verkställda klassifikation till första klassen hänförda pastorat fortfarande utgöra första klassen, samt alla de öfriga den andra.

8. att hvar, som vid nya kyrkolagens införande innehafver embete eller tjenst, hvarmed väl enligt äldre stadgande men icke enligt nämnda lag är förenad rätt för innehafvaren, att utan förslag hos Konungen söka regala pastorat, eller ock annan särskild presterlig befordringsrätt, må för sin person, så länge han det embete eller den tjenst innehar, vid den rätt varda bibehållen.

9. att hvad i 15 kap. 49 § af nya kyrkolagen stadgas om förlust af kallelserätt till ledig presterlig tjenst, derest kallelsen icke är till vederbörande domkapitel ingifven inom etthundraåttionde dagen efter det ledigheten inträffade, icke eger tillämpning på patronel presterlig tjenst, som blifvit ledig, innan nya lagen blef gällande.

10. att förbrytelse, som är af prest begången innan nya kyrkolagen blef gällande, men för hvilken dessförinnan straff ej är bestämdt genom utslag, som vunnit laga kraft eller ej öfverklagadt varder, skall efter nya lagen straffas, om det straff, som efter samma lag ådömas bör, är lindrigare än det, som i äldre lag eller författning för förbrytelsen stadgadt varit.

11. att, der nya kyrkolagen utsätter särskildt straff för förbrytelse, då den är begången af prest, som förut varit efter nämnda lag för förbrytelse två gånger straffad, det straff skall ådömas, ändå att straffet för båda de förra förbrytelserna eller endast den ena varit efter äldre lag eller författning ådömdt.

12. att de i 16 kap. 20 § af nya kyrkolagen gifna bestämmelser skola tillämpas äfven i afseende på förbrytelser, som äro begångna innan den lag blef gällande.

13. om åliggande för allmän domstol, som för brott dömt prest till straff, att inom viss tid derefter till vederbörande domkapitel insända domen och, i de fall, som i 16 kap. 16 § af nya kyrkolagen omförmälas, jemväl ransakningshandlingarna, samt om skyldighet för den dömde, att, om han vill sig öfver domen besvära, icke allenast inom den för besvärens anförande förelagda tid om denna sin föresats underrätta domkapitlet, utan äfven inom viss tid derefter med bevis inför domkapitlet styrka att han sina besvär i laga tid och ordning ingifvit.

14. att förmaning, som före nya kyrkolagens införande blifvit enligt 24 kap. 33 § i 1686 års kyrkolag af pastor antingen enskildt eller i kapellanens eller kyrkoföreståndarnes närvaro meddelad klockare i anledning af ådagalagd oduglighet, lättja, vårdslöshet eller genvördighet mot kyrkoherden eller församlingen, skall efter nya lagens införande anses såsom varning, gifven af kyrkorådet enligt 17 kap. 18 § i denna lag.

15. att å de förteckningar, som jemlikt Kongl. Kungörelsen den 4 Maj 1855 böra till presterskapet aflemnas, öfver personer, som varda sakfällde eller under framtiden ställde för vissa förbrytelser, böra upptagas för brott dömde klockare och andra kyrkobetjente, ändå att brottet ej är af sådan beskaffenhet, som i nämnda kungörelse omförmäles.

16. om första valet af ledamöter i domkyrkoförvaltning och de första gången valdes tillträde till sin befattning, samt om dåvarande domkyrkosysslomans bibehållande vid sin tjenst och dåvarande domkyrkokamrerarens i Lund bibehållande såsom syssloman.

17. om afgifvande af förslag första gången till domkapitelsledamot, som enligt nya lagen skall af Konungen särskildt förordnas.

18. huru förhållas skall med mål, som vid nya lagens införande är anhängigt å ort, dit det efter den lag icke hör.

19. huru efter nya lagens införande skall förhållas med inrättning eller medel, som Kongl. hofkonsistorium dittills haft under sin vård.

20. om åliggande för allmän domstol, som på domkapitels begäran anställt vitnesförhör i mål, som under domkapitlets pröfning hör, att inom viss tid derefter till domkapitlet insända det dervid förda protokoll.

21. huru den ledamot af domkapitel, som icke i kyrkan, men väl vid allmänt läroverk innehafver annat embete eller tjenst, skall straffas, då han

i sitt embete såsom domkapitelsledamot så förbryter sig, att derest han i kyrkan innehade annat embete, han enligt 26 kap. 68 § i nya kyrkolagen skulle till afsättning derifrån eller för viss tid till mistning deraf dömas.

---

Komitén, som anser sig härmed hafva fullgjort det Komitén i nåder lemnade uppdrag, får härhos i underdånighet återställa de till Komitén remitterade underdåniga framställningar, öfver hvilka Komitén icke särskildt afgifvit underdånigt utlåtande, nemligen:

Kyrkomötets underdåniga skrifvelse den 3 Oktober 1868, i anledning af väckta förslag om revision och omarbetning af kyrkolagen;

Kyrkomötets underdåniga skrifvelse samma dag, i anledning af väckta förslag angående förklaring af, samt ändringar i vissa delar af Kongl. Förordningen om allmänt Kyrkomöte den 16 November 1863;

Kyrkomötets underdåniga skrifvelse den 1 Oktober 1868, angående väckt fråga om ändring af gällande stadganden rörande biskopsval;

Kyrkomötets underdåniga skrifvelse den 6 Oktober 1868, angående förändring af presteden;

Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 18 Juni 1866, angående förändradt röstberäkningssätt vid prestval äfvensom vid tillsättande af folkskolelärare, orgelnister, klockare och annan kyrkobetjening;

Kyrkomötets underdåniga skrifvelse den 6 Oktober 1868, i anledning af väckta förslag om ändring i författningarna rörande presterlig befordran och tillsättandet af presterliga tjenster;

Riksdagens underdåniga skrifvelse den 14 Maj 1867 och Kyrkomötets underdåniga skrifvelse den 1 Oktober 1868, angående ändring i stadgandena rörande indigenatsrätt för presterskapet;

Riksdagens underdåniga skrifvelse den 14 Maj 1867 och Kyrkomötets underdåniga skrifvelse den 1 Oktober 1868, angående ändringar i gällande stadganden om prest- och pastoralexamen samt om andra vilkor för presterlig befordran;

Kyrkomötets underdåniga skrifvelse den 24 September 1868, i anledning af Kongl. Maj:ts förslag till Förordning angående ändring i vissa delar af föreskrifterna rörande domkapitlens sammansättning och arbetssätt;

Jakob Peterssons, G. M. Westbergs m. fl.:s i Gotlands län underdåniga ansökning den 28 Maj 1867 om meddelande af förändrade föreskrifter angående hemmansegares rösträtt vid prestval.

Redan sjelfva omfånget och beskaffenheten af det Komitén anförtrodda uppdrag låter förmoda att vid dess fullgörande meningarna bland Komiterade varit i många punkter delade. Undertecknad Genberg åberopar i sådant afseende sin reservation, äfvensom undertecknad Nordström åberopar innehållet af det fullständiga lagförslag, han utarbetat och handlingarna reservationsvis bilagt. Ehuru äfven undertecknade, ordförande och öfrige ledamöter, hvar för sig i åtskilliga afseenden varit af afvikande mening från hvad genom pluralitetens beslut blifvit föreslaget, hafva vi dock icke ansett våra särskilda meningar vara af den vigt och betydelse, att vi trott oss böra deråt gifva uttryck medelst bifogande af reservationer.

Komiterade framhärda med djupaste undersåtlig vördnad, trohet och nit

**Stormäktigste, Allernådigste Konung!**

**Eders Kongl. Maj:ts**

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåtar
HENNING HAMILTON.

A. N. SUNDBERG. P. GENBERG. W. FLENSBURG.

J. J. NORDSTRÖM. P. J. EMANUELSSON.

Med hänvisning till afgifven reservation.

*J. M. Sjögren.*

Stockholm den 2 Oktober 1873.

## Tabell, upptagande de särskilda Författningar, som anses böra upphäfvas, derest de af Komitén för revision af 1686 års Kyrkolag afgifna förslag till Kyrkolag och Kyrkostadgar varda antagna.

Kongl. Maj:ts Påbud och Förordning, huruledes med Presterskapets uppbörd af allmogen vid trolofningar, barndop m. m. förhållas skall, den 8 Februari 1681 § 7, så vidt deri stadgas ansvar för prest, som vägrar embetsförrättning för gäld eller obetalta lönerättigheters skull.

Kongl. Maj:ts Instruktion, hvarefter Dess Consistorium Aulicum vid de der förefallande ärender skall hafva sig att rätta, den 28 Juni 1681, punkterna 1—7 samt 9—13.

Kongl. Maj:ts Resolution och Förklaring öfver Presterskapets allmänna besvär och ansökningar den 19 Maj 1693 § 5, angående ansvar för uteblifvande från prostvisitationer.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 9 December 1693, angående presternas skyldighet att undervisa om förbjudna äktenskapsleder.

Kongl. Brefvet den 19 April 1695, angående kyrkoherdes inställande i församlingen i rättan tid.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 18 December 1695, angående nödig kristendomskunskap hos dem, som vilja begå den heliga nattvarden.

Kongl. Brefvet den 13 Oktober 1696, såvidt deri stadgas ansvar för prest, som försummar att förrätta gudstjenst.

Kongl. Cirkulärbrefvet till alla Biskopar och Konsistorier den 13 Oktober 1696, angående ansvar för försummande af prestmöte, af gudstjensts förrättande samt af visitation.

Kongl. Maj:ts Resolution och Förklaring öfver Presterskapets allmänna besvär

och ansökningar den 17 December 1697 § 2, angående erforderlig kristendomskunskap för begående af Herrans nattvard, § 5, angående ansvar för uteblifvande från prostvisitationer, samt § 7, angående tid och ställe för tingspredikningars hållande.

Kongl. Brefvet den 26 Juli 1699, angående skriftermål och nattvardsgång på söknedag.

Kongl. Maj:ts Resolution och Förklaring uppå Biskoparnes och Konsistoriernas memorial den 27 Maj 1719, så vidt deri stadgas ansvar för trätosamme prestmän.

Kongl. Brefvet till Consistorium i Göteborg den 8 Augusti 1719, angående pastorernas vid Tyska församlingen i Göteborg säte i Consistorium derstädes.

Kongl. Maj:ts Resolution och Förklaring öfver samtlige Allmogens allmänna besvär den 25 Maj 1720 § 47, så vidt derigenom tillåtes att bjuda till fadder hvem man helst vill, allenast ej någon af främmande religion.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 30 Maj 1720, angående presternas skyldighet att undervisa om förbjudna äktenskapsleder.

Kongl. Resolutionen på Presterskapets besvär den 14 Juni 1720 § 7, angående inventering, vid ombyte af kyrkoherdar, utaf publika dokumenter rörande kyrka eller prestgård.

Kongl. Maj:ts Resolution och Förklaring på Presterskapets af Lunds stift besvär den 23 December 1723 § 6, angående förbud mot enskilda grafkapellers inbyggande i kyrkorna eller byggande vid kyrkomurarne, der ej medel till dylika kapellers underhållande anslås.

Kongl. Förordningen den 27 Oktober 1725, angående begrafningar i stillhet.

Kongl. Brefvet den 12 Januari 1726, angående missbrukligt användande af orden pietist och pietisteri, oskicket att motpredika hvarandra och på predikstolarna utfara i obetänkta bestraffningar.

Kongl. Maj:ts Resolution på Presterskapets besvär den 14 September 1731 § 1, angående predikoförhör på tjenliga tider och dagar af året.

Kongl. Maj:ts Resolution och Förklaring uppå Presterskapets i Hernösands Superintendenti besvär och angelägenheter den 12 Januari 1733 § 35, angående förklaring af ett stycke ur katekesen, i stället för exordium, under högmessogudstjensterna i Lappmarksförsamlingarna samt om predikoförhör.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 15 Augusti 1733, så vidt Presterskapet derigenom ålägges att i katekesförhör, predikningar och vid andra tillfällen afråda ifrån och varna för giftermål i förbudna leder.

Kongl. Maj:ts Resolution och Förklaring på Allmogens besvär den 17 December 1734 § 78, angående klockares tillsättande i Skåne, Halland, Blekinge och Bohus län.

Kongl. Maj:ts Stadga och Påbud till hämmande af hvarjehanda villfarelser och deras utspridande, emot den rena evangeliska läran, den 20 Mars 1735, så vidt den ännu är gällande.

Kongl. Förordningen den 3 November 1741, angående regements-, eskadrons- och bataljonspresters befordran, när de äro i fält eller stadde uti någon kommendering på aflägse orter.

Kongl. Brefvet till samtliga Hofrätterna den 12 December 1741 om prest, som försummar socknebud.

Kongl. Brefvet till Konsistorierna den 18 December 1746, huruvida en fiskal kan drifva en fiskalisk aktion i Consistorium emot en brottslig prest.

Kongl. Brefvet den 9 April 1748, angående skyldighet för presterna att förmana och undervisa till lydnad för öfverheten och, i fall af falska rykten, upplysa allmänheten samt underrätta om allmänna författningars riktighet.

Kongl. Brefvet till samtliga Konsistorierna den 19 December 1748, angående deras förhör, som till prestembetet kallade blifva, så ock om hjelpeprester med mera.

Kongl. Cirkulärbrefvet till samtliga Konsistorierna den 5 April 1749, angående betyg om undergången pastoralexamen af sökande till regementsprest- och slottsprestbeställningar.

Kongl. Brefvet till samtliga Hofrätterna den 16 Augusti 1749, angående forum för prest, som försummar socknebud.

Kongl. Brefvet till Kancelli-Collegium den 24 Januari 1750, om befrielse från prestexamen för vissa akademiska personer, när de söka teologiska professioner eller ordination.

Kongl. Brefvet till Akademi-Kancellererna den 13 Augusti 1751, angående befrielse för teologie adjunkterna vid akademierna från examen i consistorio ecclesiastico, då de söka antingen sacros ordines eller kyrkoherdebeställningar.

Kongl. Brefvet till samtliga Hofrätterna den 3 Juni 1752, angående plikt för den prest, som försummar tingspredikan.

Kongl. Brefvet till samtliga Konsistorierna den 15 Juli 1752, om domfördt antal derstädes.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 1 Juli 1755, angående klockare åliggande kunskap i åderlåtning.

Kongl. Brefvet till samtliga Konsistorierna den 17 December 1755, angående åhörarnes undervisning i kristendom.

Kongl. Brefvet till samtliga Konsistorierna den 17 Juni 1756, angående deras förhör, som till prestembetet kallade blifva, så ock om hjelpprester med mera.

Kongl. Förordningen den 30 Maj 1759 om Biskops och Superintendents val.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 5 Maj 1762, angående förbud för prestman att utan tillstånd resa utur det stift, hvarunder han lyder.

Kongl. Brefvet till Lunds universitets Kanceller den 27 Juli 1762, angående Filosofie Professorers examinerande, då de blifva prester.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 8 Maj 1765, angående deras nattvardsgång, hvilkas brott blifvit utställda till upptäckande i framtiden.

Kongl. Förordningen den 4 December 1765, angående plikt och straff för dem, som försumma bivistandet af catechismiförhör.

Kongl. Maj:ts privilegier för Tyska församlingen i Stockholm den 14 Juli 1772, så vidt derigenom förordnas att församlingens predikanter skola hafva säte och stämma i Stockholms stads Consistorium.

Kongl. Förordningen den 4 November 1772, angående sabbatens firande samt vissa helgedagars flyttning eller indragning.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 23 April 1773, såvidt derigenom stadgas att presterligt embete eller tjenst samt dermed förknippade lön icke må tillträdas, innan embetseden blifvit aflagd.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 15 September 1773, såvidt deri stadgas ansvar för prest, som vägrar att meddela lysningsattest eller som viger utan att vara försedd med lysningsattest.

Kongl. Brefvet till Consistorium i Göteborg den 22 Juni 1774, angående rättighet att missivera adjunkt, ordinerad till viss mans biträde.

Kongl. Cirkulärbrefvet till Landshöfdingarne den 21 Februari 1781, angående utsättande öfver stora dörren af årtal och under hvilken Konungs regeringstid kyrka blifvit nybygd eller utvidgad.

Kongl. Maj:t Förbud den 12 September 1783 mot ytterligare försäljande af de en gång till private försålda grafvar i kyrkor och å kyrkogårdar.

Kongl. Brefvet till samtliga Konsistorierna den 22 Oktober 1784, så vidt deri stadgas om husprester, om prestexamina och ordinationer samt om åldersår för dem, som till prester kallas, eller som önska att på förslag till kyrkoherdebeställningar uppföras.

Kongl. Cirkulärbrefvet till samtliga Konsistorierna i riket den 21 Augusti 1786 om vidtagande af några sådana mått och steg, som må befordra goda egenskaper i lärostånd et.

Kongl. Maj:ts Resolution och Förklaring på Presterskapets allmänna besvär och ansökningar den 20 November 1786 § 5, angående presterskapets pligt att föra ordet klart och renlärigt, samt om ansvar för den, som häremot bryter.

Kongl. Resolutionen på Allmogens besvär den 20 November 1786 § 22, angående tillsättning af klockarelägenheter.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 7 December 1787, angående de mål, som domkapitel eger upptaga och afgöra.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 18 December 1789, angående anmälan hos Kongl Maj:t om inträffad biskopsledighet.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 1 Juni 1791, angående konsistorienotariers och domkyrkosysslomäns antagande på konstitutorial.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 2 November 1791, angående alternativa ansökningar om förslag, anslag af Konsistoriernas utslag och anvisning till underdåniga besvärs anförande.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 17 September 1793, angående akademiskt betyg för dem, som i stiften på något sätt skola befordras.

Kongl. Maj:ts Utslag den 20 Juni 1794, angående beräkningssättet af pastorsembetets röster vid klockareval.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 22 Mars 1798, angående pastoratens klassifikation och förteckningarnas deröfver insändande till Kongl. Maj:t.

Kongl. Brefvet den 30 Mars 1798, angående stadfästelse af Christinæ eller Tyska församlingens i Göteborg privilegier, så vidt derigenom stadgas att Tyske pastorn vid sa mma församling skall ega säte och stämma i Göteborgs domkapitel.

Kongl. Brefvet till Stockholms Stads Konsistorium den 18 December 1798, angående pastoralexamens aflåggande af sökande till komministersbeställningar i Stockholm.

Kongl. Cirkulärbrefv den 1 Maj 1799, angående å förslag till lägenhet uppförd prestmans förordnande att samma lägenhet förestå, innan val försiggått.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 27 December 1799, angående konsistorierna tillkommande vaksamhet öfver presterskapets renlärighet, och skyldighet att deruppå hafva afseende vid förordnanden m. m.

Kongl. Brefvet till Consistorium i Wisby den 22 Oktober 1801, rörande befordringar till kapellansbeställningar och deras tillsättande m. m. inom samma stift.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 27 Januari 1801, angående uppgift om personernas födelseår vid insändande af underdåniga förslag och ansökningars ingifvande till prestlägenheter.

Kongl. Brefvet till Upsala Akademikanceller den 15 Juli 1801, angående tjenstårsberäkning för ordinarie och extraordinarie amanuenserna vid biblioteket i Upsala.

Kongl. Brefvet till Lunds Akademikanceller den 15 Oktober 1801, angående tjenstårsberäkning för ordinarie och extraordinarie amanuenserna vid biblioteket i Lund.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 19 Juni 1805, så vidt derigenom stadgas att sökande till klockare- och organistsyslor på landet skola ega kunskap och färdighet i vaccinationens verkställande.

Cirkulärbrefvet på Kongl. Maj:ts befallning den 22 Oktober 1805, angående utförande af röstbeloppet vid underdåniga förslags insändande till lediga kyrkoherdelägenheter.

Kongl. Brefvet till Consistorium i Wexjö den 2 December 1806, angående husförhörsförrättningarnas fördelning mellan kyrkoherdarne och deras kapellaner.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 1 April 1807, angående meritförteckningars insändande vid afgifvande af biskopsförslag.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 12 November 1808, angående tiden till gudstjensters hållande m. m. i städerna.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 1 Mars 1810, angående deras ålder, som skola vigas till prester.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 26 April 1810, angående jordfästning i kyrka eller å allmän begrafningsplats, då lik sedan skall jordas å enskildt grafställe vid gård och egendom.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 26 Juli 1810, angående den tid, inom hvilken prestman som varit uppförd å förslag till lägenhet, hvilken genom val bortgifves, men icke erhållit de flesta rösterna, må anses berättigad att söka annan ledighet.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 24 Januari 1811, angående förklaring öfver vissa §§ i Kongl. Cirkulärbrefvet den 21 Augusti 1786.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 25 April 1811, angående den vid domkapitlen, till hvilken besvärs och andra skrifter böra inlemnas.

Kongl. Ma:jts Förordning den 29 Juli 1812, angående åtskilliga omständigheter, som böra iakttagas vid ändrings sökande i Konsistoriernas utslag.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 23 Juni 1813, angående prest- och pastoralexamina.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 3 Maj 1820, så vidt deri stadgas om akademiska docenters tjenstårsberäkning i ecklesiastik befordringväg.

Kongl. Brefvet till Consistorium Ecclesiasticum i Lund den 6 Oktober 1820, angående tillstånd för presterskapet i Lunds stift att få innehafva klockaretjenster och till bestridande af göromålen få hålla skickliga substituter.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 4 November 1820, angående prestexamens aflåggande af lectores laici när de söka att blifva prester.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 24 November 1820, angående förbud för presterlig tjensteman att, efter sökt befordran till annan lägenhet, densamma sig afsäga, eller att söka förslag till den lägenhet, som efter honom blifvit ledig.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 30 November 1820, angående anmälan i domkapitlet om tilltänkta besvär öfver dess beslut.

Kongl. Brefvet till Stockholms stads Consistorium den 17 April 1821, angående klassifikation af pastoraten inom Stockholms stad.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 13 Augusti 1823, angående kyrkovaktares utväljande.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 27 Augusti 1823, angående huru förhållas må, när prestman, sedan han sökt missiv och förslag. blifvit försatt i det tillstånd, att han icke kan sysslan förestå eller till annan ledighet framdeles befordras.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 3 December 1823, angående tillåtelse för församlingarna att med deras kyrkoherdar öfverenskomma om tiden för gudstjensternas början.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 29 Juni 1825, angående hvad i Konsistoriernas protokoll öfver förslags upprättande, i afseende på de sökandes förtjenster, intagas bör.

Kongl. Brefvet till Upsala och Lunds akademiers Kanceller den 21 Juli 1825, rörande vissa akademiska lärares rättighet att, i stället för prest- och pastoralexamen, få sine præside försvara en teologisk afhandling.

Kongl. Kungörelsen den 15 April 1829, angående edsformulär för ecklesiastika embets- och tjenstemän.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 3 Juli 1829, angående tjenstårsberäkning för prestmän och skollärare under den tid, de hafva permission till teologiska studiers fortsättande.

Kongl. Brefvet till Universitetens Kanceller den 11 December 1830, angående begärd förklaring af Kongl. Brefvet den 21 Juli 1825 rörande disputationsprofs afläggande i stället för prest- och pastoralexamen.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 5 April 1831, angående fäderneslandets och den allmänna verldshistorien i samband med geografien såsom examensämnen för blifvande prester.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 15 Juni 1833, angående ansökningar till flera klockarelägenheter på en gång.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 30 December 1835, angående ansökning till ny lägenhet, innan redan erhållen hunnit tillträdas.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 3 Mars 1837, angående sättet för presters afsättning.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 11 Augusti 1837, angående huru förhållas bör, när någon af de till regalt pastorat missiverade, efter hållet val men före skedd utnämning, med döden afgått.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 25 Maj 1838, angående samtidigt sökande af flera klockarelägenheter, då tillsättning sker utan förslag.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 14 September 1839, angående reglering af adjunkternas lönevilkor.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 14 September 1839, angående förekommen fråga om behof utaf flere tjenstemän vid Konsistorierna och deras tjensteårsberäkning.

Kongl. Brefvet till Öfverståthållaren den 21 December 1840, rörande reglering af Finska nationella församlingens i Stockholm kyrkoangelägenheter, så vidt derigenom rättighet tillerkännes kyrkoherden i nämnda församling att vara ledamot med säte och stämma i Stockholms stads consistorium.

Kongl Maj:ts Förordning emot fylleri och dryckenskap den 16 November 1841, § 2, så vidt deri stadgas ansvar för prest, som gör sig skyldig till fylleri, samt § 4, angående sättet för begrafning af den, som aflidit af dryckenskap.

Kongl. Stadgan angående folkundervisningen i riket den 18 Juni 1842, § 6 mom. 1,

så vidt deri stadgas att den, som söker förenad skollärare- och klockarebeställning skall innehafva kännedom och färdighet uti vaccination och åderlåtning.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 11 Juli 1842, angående huru förhållas skall, då fullt antal sökande till presterliga lägenheter sig icke anmält.

Kongl. Förordningen om prestval den 1 April 1843.

Kongl. Cirkulärbrefvet till Konsistorierna den 12 November 1845 om hvad iakttagas bör, då ansökningar till presterliga lägenheter ingifvas till konsistorierna.

Kongl. Cirkulärbrefvet till Konsistorierna den 12 November 1845, angående den tid, inom hvilken förslag till presterliga lägenheter böra vara upprättade.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 3 November 1846 om kompetens till orgelnist- och klockaretjenster.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 29 April 1847, så vidt det innehåller förklaring att, i händelse fråga om förändrad organisation af ett pastorat uppstår under detsammas ledighet, sökande, som sig dertill anmält, må sin ansökan återkalla.

Kongl. Cirkulärbrefvet till samtlige Landshöfdingar och Biskopar den 18 Maj 1849, angående pröfning af ritningar till begrafningsplatser.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 30 November 1849, angående närmare bestämmande af ridderskapets och adelns rätt att kalla huspredikanter.

Kongl. Förordningen den 7 Mars 1855, angående ändring i vissa delar af Kyrkolagens stadganden om prestmöte.

Kongl. Förordningen den 4 Maj 1855, angående vissa föreskrifter till kyrkotuktens upprätthållande.

Kongl. Kungörelsen den 23 November 1855, i fråga om rättighet för utländsk man, som erhåller tillstånd att i riket besitta fast egendom, med hvilken jus patronatus är förenadt, att patronrätten utöfva.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 26 Januari 1856, angående förändrade föreskrifter i afseende på sättet för pastoralexamens aflåggande.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 9 April 1858, angående förändring af vilkoren för bifall till församlings i regalt pastorat begäran om fjerde profpredikants hörande.

Kongl. Brefvet till Domkapitlen i Lunds och Göteborgs stift den 5 November 1858, angående förklaring af Kongl. Resolutionen den 17 December 1734, i fråga om klockareval inom Skåne, Halland Blekinge och Bohus län.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 26 November 1858, angående upphäfvande af det genom Kongl. Förordningen den 16 Februari 1750 och Kongl. Cirkulärbrefvet den 31 Januari 1758 meddelade stadgande om nådårspredikanters uteslutande från missiv eller omröstning till den ledighet, de första gången under nådår förestå.

Kongl. Förordningen den 20 September 1859, angående förklaring af 3 kap. § och ändring af 11 kap. 11 § Kyrkolagen.

Kongl. Stadgan angående vården och förvaltningen af Lunds domkyrka och

hennes egendom den 17 November 1859, i hvad den afser domkyrkorådets sammansättning.

Kongl. Förordningen den 29 Januari 1861, angående jemkning i gällande föreskrifter om tiden för begående af Herrans nattvard.

Kongl. Kungörelsen den 8 Mars 1861, angående rätt att antaga qvinna till förestående af organistbefattning.

Kongl. Förordningen om Kyrkostämma, samt Kyrkoråd och Skolråd den 21 Mars 1862.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 21 Mars 1862, angående presterlig tjenstårsberäkning för rektor och hufvudlärare vid folkskolelärareseminarierna.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 16 Maj 1862, angående förändrad lydelse af 4 punkten uti nådiga Cirkulärbrefvet den 11 Juli 1842, i fråga om huru förhållas skall, då fullt antal sökande till presterliga beställningar sig icke anmält.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 11 Juli 1862, angående klassifikation af pastorater och komministraturer.

Kongl. Kungörelsen den 11 Juli 1862, angående vilkor för kyrkors sammanbyggnad.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 28 November 1862, angående upphäfvande af stadgandet i Kongl. Cirkulärbrefvet den 30 November 1820 att underdånig ansökan om prestvigning af den som fyllt 22 år, men ej uppnått 23 års ålder, ej må göras.

Kongl. Cirkulärbrefvet den 8 Maj 1863, angående rättighet för den, som aflagt godkända prof för vinnande af filosofie magistergraden, att, ehuru icke promoverad, beräkna tre presterliga tjenstår.

Kongl. Förordningen den 16 November 1863, angående allmänt Kyrkomöte.

Kongl. Förordningen om Kyrkostämma, samt Kyrkoråd och Skolråd i Stockholm den 20 November 1863.

Kongl. Förordningen den 14 Juni 1864, angående förändrad lydelse af 18 kap. 12 § Kyrkolagen.

Kongl. Förordningen den 13 September 1864, angående ändring af 3 kap. 2 § Kyrkolagen jemte förklaring af 3 § i samma kap.

Kongl. Maj:ts Förordning angående förändrade stadganden i afseende å frejdebetyg, som af presterskapet meddelas, den 20 Januari 1865, så vidt deri stadgas hvad prestbevis, som för flyttning från en församling till annan meddelas, skall, med afseende å kyrkotukten, innehålla.

Kongl. Brefvet den 3 Mars 1865, angående inrättande af en teologico-filosofisk examen, så vidt derigenom tillerkännes den, som sådan examen aflagt, rätt att derför beräkna ett presterligt tjenstår.

Kongl. Kungörelsen den 3 Augusti 1866, angående förändrad lydelse af 9 och 37 §§ i Kongl. Förordningen om Kyrkostämma samt Kyrkoråd och Skolråd.

Kongl. Förordningen den 30 Oktober 1866, angående ändring i Kyrkolagens föreskrift rörande tiden för barnaqvinnas kyrkogång.

Kongl. Cirkuläret till Consistoria ecclesiastica den 31 Maj 1867, angående grunderna för upprättande af förslag till kyrkoherdelägenheter samt till kapellanstjenster och andra sådana beställningar.

Kongl. Cirkuläret till Domkapitlen den 29 Januari 1869, angående de pastorala göromålens fördelning mellan kyrkoherde och annex- eller kapellförsamlings presterskap.

# Förslag till Kyrkolag.

# Kyrkolag.

## KAP. 1.

### Om Svenska kyrkans bekännelse samt om öfvergång till och utträde ur kyrkan.

§ 1.

Svenska kyrkans medlemmar skola bekänna sig till den rena evangeliska läran, sådan den, grundad uti Guds heliga ord, det gamla och nya testamentets skrifter, genom den oförändrade Augsburgiska bekännelsen samt Upsala mötes beslut af år 1593 antagen och förklarad är.

§ 2.

Kyrkohandbok, psalmbok och katekes, som till offentligt bruk i Svenska kyrkan antagas, skola vara affattade i öfverensstämmelse med kyrkans bekännelse.

§ 3.

Ej må någon vinna inträde i prestembetet i Svenska kyrkan, innan han med ed förpligtat sig till kyrkans bekännelse.

§ 4.

Barn af äkta makar, hvilka båda tillhöra Svenska kyrkan, skall i den rena evangeliska läran uppfostras. Lag samma vare om barn af föräldrar, som ej med hvarandra ingått äktenskap, der modren tillhör Svenska kyrkan.

§ 5.

1. Önskar bekännare af annan kristen lära, än den rena evangeliska, att till Svenska kyrkan öfvergå, och är han rätteligen döpt, till förståndsmognad kommen och för ostrafflig vandel känd, samt befinnes han i kyrkans bekännelse hafva nödig insigt; då må han af kyrkoherde, som derom anlitas, efter offentligen inför församlingen eller enskildt inför kyrkoherden och tillkallade vitnen aflagd trosbekännelse, varda upptagen till medlem af Svenska kyrkan.

2. Anmäler okristen, som till förståndsmognad kommen är, hos kyrkoherde sin önskan att till medlem af Svenska kyrkan varda upptagen; då skall kyrkoherden honom i kyrkans tro och bekännelse undervisa, och, der han, efter vunnen insigt, framhärdar i sin önskan, honom till kyrkans medlem genom det heliga dopet upptaga.

3. Det åligger kyrkoherde, som främmande trosbekännare i Svenska kyrkan upptagit, att ofördröjligen derom underrätta domkapitlet.

§ 6.

Medlem af Svenska kyrkan, som vill ur kyrkan utträda, må ej anses från henne skild, förr än han uppnått den ålder och uppfyllt de föreskrifter, som särskild lag om främmande trosbekännare och deras religionsöfning stadgar såsom vilkor för utträde ur Svenska kyrkan.

---

## KAP. 2.

### Om den allmänna Gudstjensten.

§ 1.

1. Kyrkoårets söndagar och högtidsdagar skola bibehålla sina i kyrkans kalendarium af ålder brukliga namn. Kyrkoår räknas från första söndagen i adventet.

2. Söndag skall såsom hvilodag helig hållas och med allmän gudstjenst firas.

3. I de stora högtiderna, jul, påsk och pingst, skall jemte första högtidsdagen äfven annandagen såsom söndag begås; sammaledes ock, hvar på sin af ålder bestämda dag, dessa högtidsdagar: nyårsdagen, trettondedag jul, Marie bebådelsedag, långfredagen, Kristi himmelsfärdsdag och Johannis Döparens dag, dock att Marie bebådelsedag, om den infaller i påskveckan, skall förläggas till lördagen före palmsöndagen, och, om den infaller längre fram, till tredje dag påsk. Marie kyrkogång, Michaelis dag och allhelgona dag skola, derest de efter kyrkans kalendarium infalla på sökendag, firas på nästföljande söndag, dock att Marie kyrkogång, der den enligt denna föreskrift borde firas på fastlagssöndag, flyttas till söndagen näst förut.

4. Om utomordentliga kyrkliga högtidsdagar, så ock om bönedagar, förordnar Konungen.

§ 2.

På söndagar och de högtidsdagar, som i 1 § 3 mom. sagde äro, skola nedannämnda allmänna gudstjenster offentligen i kyrka förrättas:

*Högmessogudstjenst* i hvar församling, dock att i pastorat, der flera kyrkor än anställde prester äro, och högmessogudstjensten förty brukat skiftevis i en eller annan af pastoratets kyrkor inställas, det må förblifva vid hvad i sådant afseende sedvanligt varit, eller domkapitlet, efter vederbörande församlingars hörande, finner lämpligt föreskrifva;

*Ottesång* på jul-, påsk- och pingstdagen i alla de församlingar, der omständigheterna icke derför lägga hinder i vägen, och jemväl på öfriga söndagar och högtidsdagar i de stadsförsamlingar, der sådan gudstjenst hittills hållen blifvit eller domkapitlet, efter vederbörandes hörande, om dess införande förordnar; dock att på domkapitlet må ankomma att för stadsförsamling, som det begär, medgifva utbyte af sådan gudstjenst mot annan offentlig andaktsöfning;

*Aftonsång* i de stadsförsamlingar, der två eller flera prester vid en kyrka anställde äro.

§ 3.

1. Under fastan skall minst en gång i hvar vecka på sökendag i

församlingarna hållas veckopredikan till betraktande af Kristi lidandes historia; dock må i vidsträckta landsförsamlingar, med domkapitlets medgifvande, den gudstjenst till söndagen förläggas och före högmessogudstjensten hållas. I större städer skall under påskveckan Kristi lidandes historia i veckopredikningar ånyo behandlas.

2. I öfrigt må med hållande af veckopredikningar, så ock af bibel- eller så kallade kapitelförklaringar samt offentliga morgon- och aftonböner, förhållas efter som hvar församling med sitt presterskap öfverenskommer.

§ 4.

Rättegångsgudstjenst, hvarom i allmän lag sägs, hålles i den domstolen närmast liggande kyrka; dock må, der afståndet från kyrka är längre än en fjerdedels mil, sådan gudstjenst förrättas i lämpligt rum på tingsstället. Rättegångsgudstjenster skola förrättas af presterskapet i orten efter den ordningsföljd, som domkapitlet bestämmer.

§ 5.

De gudstjenster, som förr sagda äro, skola förrättas hvar i den ordning, som den antagna kyrkohandboken föreskrifver, och hafve prest ej makt att af eget godtycke derutinnan något förändra.

§ 6.

1. I högmesso- och aftonsångsgudstjenst på söndag och högtidsdag skall predikan hållas öfver de i kyrkans evangelii- och handbok bestämda högmesso- och aftonsångstexter. På sjette söndagen efter trettondedag jul, när den i något kyrkoår infaller, skola predikningar hållas öfver texterna till tjugosjunde söndagen efter trefaldighets söndag. På sjunde söndagen efter trefaldighets söndag predikas i högmessan öfver Kristi förklaring och i aftonsången öfver söndagens evangeliitext. I de kyrkoår, då tjugosjunde söndagen efter trefaldighets söndag icke infaller, skall på söndagen näst före adventet predikas öfver texterna till tjugosjette söndagen efter trefaldighets söndag.

2. Predikotexter för bönedagar och utomordentliga högtidsdagar bestämmas af Konungen, eller väljas i annat fall af predikanterna. För rättegångsgudstjenst må vederbörande predikant välja tjenlig predikotext.

3. Om predikotexter för ottesångsgudstjenster och veckopredikningar lände till efterrättelse hvad i kyrkohandboken stadgadt är.

§ 7.

Till predikan skall prest sig sorgfälligt bereda. Predikan skall vara grundad i Guds ord, öfverensstämma med kyrkans bekännelse och till uppbyggelse tjena. Ej må deri inblandas något, som andakten störer, innehåller förnärmande hänsyftning på viss person, eller inom församlingen tvifvel, oroligheter eller förargelse väcka kan.

§ 8.

1. De psalmer, som vid gudstjenst skola af församlingen sjungas, må, med undantag, som i kyrkohandboken omförmälas, af predikanten fritt väljas ur kyrkans antagna psalmbok.

2. Sången må af orgel- eller annan instrumentalmusik beledsagas.

§ 9.

De böner och förböner, som till bruk vid allmän gudstjenst i kyrkans handbok och evangeliibok finnas föreskrifna eller af särskilda anledningar varda af Konungen anbefallda, skola så hållas, som de fastställda blifvit.

§ 10.

Då den heliga skrift vid allmän gudstjenst föreläses, skall den i Svenska kyrkan antagna öfversättning följas.

§ 11.

Är kyrka under ombyggnad, eller kan hon af annan tillfällig anledning ej begagnas; beslute församlingen i kyrkostämma, hvar gudstjenst under tiden förrättas må, och varde beslutet domkapitlets pröfning och stadfästelse underställdt.

§ 12.

1. Högmessogudstjenst skall begynnas klockan tio förmiddagen, såvida ej kyrkoherde och församling i kyrkostämma om annan timme träffa öfver-

enskommelse, som dock, för att blifva gällande, skall af domkapitlet stadfästas. Om timme för annan gudstjensts början, så ock om dag för hållande af veckogudstjenst, må kyrkoherde och församling i samråd besluta; dock skall beslutet underställas domkapitlets pröfning och stadfästelse.

2. Gudstjensts början tillkännagifves med klockringning, efter hvad särskildt stadgadt är.

§ 13.

Allmän gudstjenst med hvad dertill hörer skall i hvar församling förrättas af den eller de prester, som der anställde äro. Annan prest må dermed ej taga befattning utan på begäran eller efter medgifvande af kyrkoherden, eller på förordnande af prosten, domkapitlet eller biskopen, eller i nödfall, då gudstjenst, som hållas bör, eljest skulle komma att inställas.

§ 14.

Der Konungens förordningar samt myndigheters och enskilda personers kungörelser skola församling i kyrkan delgifvas, skall det sålunda ske, att gudstjensten ej derigenom afbrytes.

---

## KAP. 3.

### Om döpelsen.

§ 1.

Barn, som bör i den rena evangeliska läran uppfostras, skall utan onödig tidsutdrägt och senast inom sex veckor efter födelsen till det heliga dopet befordras. Sker det icke, erinre kyrkoherden i församlingen barnets föräldrar eller målsmän derom. Låta de icke inom fjorton dagar derefter barnet döpa, skola de inför kyrkorådet varnas. Underlåta de ändock att inom

ytterligare åtta dagar sin kristliga pligt härutinnan fullgöra, då skall kyrkorådet inom sig utse tre ledamöter, hvilka om barnets befordran till dopet, der det i godo kan ske, må draga försorg.

§ 2.

Barndop skall i den ordning, kyrkohandboken föreskrifver, förrättas af prest i den församling, der barnet födt är, eller hvilken modren vid barnets födelse tillhörde; annan prest dock obetaget att döpelsen verkställa, när han af barnets föräldrar eller målsmän derom anlitas.

§ 3.

Barndop bör i sammanhang med allmän gudstjenst eller bönestund i kyrka förrättas, der icke skäl förefinnes att det sker i barnets hem eller i prestens bostad eller på annat lämpligt ställe.

§ 4.

1. Dop, då det rätteligen blifvit verkställdt, må icke förnyas.

2. Hittebarn, om hvars dop säker upplysning icke kunnat vinnas, skall, på sätt i kyrkohandboken föreskrifves, så fort ske kan döpas af den prest, som först derom anmodad blifver.

§ 5.

Huru nöddop må förrättas och skall af prest bekräftas, derom stadgas i kyrkohandboken.

§ 6.

Okristen, som begär att undfå det heliga dopet, skall offentligen i kyrka eller, der han så önskar, enskildt döpas efter det sätt, som för sådant fall i kyrkohandboken finnes föreskrifvet.

§ 7.

Vid dop skola några personer kallas att såsom faddrar närvara, dock ej andra än välfrejdade bekännare af den rena evangeliska läran, hvilka begått och äro oförhindrade att begå Herrans nattvard samt icke på grund af 11 kap. 4 § äro förklarade oberättigade att vara faddrar. Faddrarne skola för presten uppgifvas, då döpelsen begäres.

## KAP. 4.

### Om allmänt skriftermål och den heliga nattvarden.

§ 1.

1. I hvar församling skall Herrans heliga nattvard, på sätt kyrkohandboken föreskrifver, hållas så ofta församlingen det önskar, och i större församlingar minst hvar fjerde söndag.

2. Den heliga nattvarden skall vid högmessogudstjenst hållas; dock att, om det i någon församling med afseende på särskilda omständigheter må anses nödvändigt, att allmän nattvardsgång vid vissa tillfällen anställes på annan tid än i sammanhang med högmessogudstjenst, kyrkoherden må ega att derom med församlingen öfverenskomma.

§ 2.

Den heliga nattvarden skall offentligen i kyrka begås, och må enskildt hemma i husen kunna meddelas endast åt dem, som af sjukdom, hög ålder eller annan skälig anledning sådant påkalla.

§ 3.

Ej må annan än prest den heliga nattvarden utdela; men är någon i dödsfara stadd, och kan prest ej anträffas, må hvilken kristen, som derom anlitas, aflösning och nattvard meddela.

§ 4.

Den heliga nattvarden åtnjute enhvar i den församling, till hvilken han hörer, och genom der tjenstgörande presterskap; dock att, om någon åstundar att anamma nattvarden i en annan församling, eller af annan prest än den, som tjenstgör i den församling, han sjelf tillhör, sådant må vara honom tillåtet, der han med sin själasörjares bevis styrker, att han efter denna lag är till sakramentets begående oförhindrad.

§ 5.

Till åtnjutande af den heliga nattvarden må ingen sig inställa, utan

att han förut i allmänt skriftermål aflagt syndabekännelse och undfått aflösning.

§ 6.

1. Allmänt skriftermål, såsom beredelse till den heliga nattvarden, skall, på sätt kyrkohandboken föreskrifver, offentligen i kyrka ske samma dag, nattvarden utdelas, eller ock dagen förut. Dertill inställe sig nattvardsgästerna gemensamt; dock att, om någon önskar att allena framträda till presten, för att särskildt göra sin syndabekännelse och undfå aflösning, det icke må honom förvägras.

2. Begär nattvardsgäst att i fall, der nattvarden icke utdelas samma dag skriftermålet sker, omedelbart efter skriftermålet varda af sakramentet delaktig, det varde honom icke förvägradt, der han för sådan begäran kan förete giltiga skäl.

3. Skall den heliga nattvarden jemlikt 2 § enskildt hemma i husen meddelas, må dertill hörande skriftermål sammastädes ske.

§ 7.

Från skriftermål och nattvardsgång tillsamman med församlingen skall afhållas och enskildt dertill komma den, som är af fallandesot eller smittosam eller vederstygglig sjukdom besvärad.

§ 8.

Till allmänt skriftermål och nattvardsgång skall nattvardsgäst på kungjord tid sig anmäla eller anmäla låta hos kyrkoherden eller den, han till mottagande af sådan anmälan förordnar.

§ 9.

Den, som vill af den heliga nattvarden blifva delaktig, skall vara konfirmerad, såsom i 5 kap. sägs, ega nödtorftig kristendomskunskap, icke vara jemlikt 11 kap. 2 eller 3 § från tillträde dertill utestängd eller befinnas i sådant själstillstånd, att han är oförmögen att pröfva sig sjelf samt att förstå den heliga handlingens ändamål och betydelse.

§ 10.

Utan hinder af hvad i 9 § är stadgadt om konfirmation såsom vilkor för delaktighet i den heliga nattvarden, må utan sådan konfirmation sakramentet meddelas den, som under förhållanden, som i 1 kap. 5 § finnas omförmälda, blifvit till medlem af Svenska kyrkan upptagen, så ock åt döfstum, som icke kan på föreskrifvet sätt varda konfirmerad, men som kristligen lefver och med säkra tecken gifver tillkänna, att han åstundar nattvarden och rätt fattar dess betydelse.

§ 11.

Är någon i dödsfara stadd och gifver, vid fullt förstånd, med ord eller tecken tydligen tillkänna, att han åstundar den heliga nattvarden, då må den icke under någon förevändning honom förvägras.

§ 12.

Framträder till undfående af den heliga nattvarden någon, som är enligt denna lag till dess åtnjutande obehörig, varde vid sakramentets utdelande förbigången.

§ 13.

Anmäler sig till den heliga nattvardens begående någon, som förer ett lastbart och förargligt lefverne, eller ådagalägger en bitter och oförsonlig sinnesstämning, då skall hans själasörjare honom varna och tillråda honom att från nattvarden sig afhålla, till dess han sig bättrat.

KAP. 5.

## Om konfirmation.

§ 1.

Konfirmation skall årligen, på sätt kyrkohandboken föreskrifver, i hvar församling eller pastorat anställas med den ungdom, som under året, på sätt nedan i 9 kap. 3 § stadgas, blifvit dertill beredd och pröfvats berättigad att vinna tillträde till den heliga nattvarden.

§ 2.

1. Konfirmation skall förrättas af den prest, som slutligen handlagt den förberedande undervisningen, och, der icke giltiga hinder äro, offentligen i församlingens närvaro i kyrkan anställas.

2. Prest, som skall konfirmation förrätta, eger dertill utsätta dag; och varde församlingen genom kungörelse från predikstolen om den utsatta dagen underrättad.

§ 3.

Ej må någon konfirmeras före fyllda fjorton års ålder, der icke vederbörande kyrkoherde finner bevekande skäl vara för handen, att före den åldern konfirmation medgifva.

§ 4.

För den ungdom, som blifvit konfirmerad, skall tillfälle beredas att på näst derefter infallande sön- eller högtidsdag gemensamt begå den heliga nattvarden.

## KAP. 6.

### Om vigsel och lysning till äktenskap.

§ 1.

1. Äktenskap mellan medlemmar af Svenska kyrkan skall med vigsel afslutas efter det sätt, kyrkohandboken föreskrifver.

2. Äktenskap mellan medlem af Svenska kyrkan och bekännare af främmande kristen troslära må, der båda det begära, på enahanda sätt med vigsel afslutas.

§ 2.

1. Innan vigsel sker, skall i den församling och i den ordning, som i allmän lag sägs, lysning till äktenskapet vid högmessogudstjenst från predikstolen afkunnas efter det formulär, som i kyrkohandboken finnes intaget.

2. Äktenskapslysning skall, såvida ej i allmän lag annorlunda stadgas, utfärdas af kyrkoherden i den församling, der lysningen afkunnas bör.

3. För medlem af Svenska kyrkan, som ej begått den heliga nattvarden, må lysning till äktenskap ej utfärdas eller afkunnas.

§ 3.

Vigsel må icke meddelas dem, som enligt allmän lag äro förhindrade att hvar för sig eller med hvarandra äktenskap ingå. Lag samma vare om lysning, såvidt äktenskapshindren före dess utfärdande utrönas kunnat.

§ 4.

1. Vigsel skall af prest i vitnens närvaro förrättas.

2. Vilja fästehjon om vigselns förrättande anlita annan prest än kyrkoherden i den församling, der lysningen afkunnad är, åligger dem att med den kyrkoherdes bevis styrka att för dem lagligen lyst är och att kändt hinder för äktenskapets afslutande med vigsel ej förefinnes. Ej må annan prest utan sådant bevis viga.

3. Vigsel skall förrättas i kyrka, der ej fästehjonen begära att den annorstädes må ske.

4. På jul-, påsk- eller pingstdag må vigsel ej förrättas.

§ 5.

Om vid vigsel någondera af dem, som skola vigas, nekar att med den andra ingå äktenskap, då skall presten med vigseln innehålla.

§ 6.

I tvifvelaktiga fall må prest kunna utan ansvarspåföljd låta med lysning och vigsel anstå, intill dess han hunnit sig med domkapitlet rådföra.

---

## KAP. 7.

### Om barnaföderskors kyrkogång.

§ 1.

Qvinna, som födt barn, skall af prest tagas i kyrka på det sätt kyrkohandboken i sådant afseende för hvart särskildt fall föreskrifver.

§ 2.

Kyrkotagning må ej tillstädjas barnaföderska, förr än fyra veckor efter barnets födelse förflutit, der icke vederbörande kyrkoherde finner giltiga skäl vara för handen, att i den tid medgifva inskränkning.

---

## KAP. 8.

### Om kristlig begrafning.

§ 1.

Har medlem af Svenska kyrkan med döden afgått, skall dödsfallet i församlingen, der det timat, tillkännagifvas från predikstolen vid nästföljande högmessogudstjenst, och den aflidne, der icke giltiga orsaker till längre uppskof äro för handen, inom sex veckor kristligen begrafvas.

§ 2.

Begrafning verkställes på kyrkogård eller annan allmän begrafningsplats i den församling, der dödsfallet skett, eller hvilken den aflidne senast tillhört, eller der han fastighet efterlemnat, eller han sjelf före sin död betingat sig eller hans anhörige betinga honom lägerstad, eller ock på enskild begrafningsplats, som med Konungens tillstånd blifvit anlagd.

§ 3.

Vid kristlig begrafning skall jordfästning af prest förrättas, på sätt i kyrkohandboken föreskrifves.

§ 4.

Med undantag af de fall, hvarom i 6 § stadgas, må i sammanhang med jordfästning sedvanliga ceremonier med procession, klockringning och psalmsång brukas, äfvensom likpredikan eller liktal hållas af prest, som derom af den aflidnes anhörige anlitas och dertill finnes villig.

§ 5.

1. Jordfästning, som i 4 § sägs, skall förrättas antingen i kyrka eller på allmän begrafningsplats eller på annat rum, som till jordfästning blifvit af församlingen anvisadt.

2. Skall lik begrafvas i annan församling än den, der dödsfallet timat, må jordfästningen förrättas i den af dessa församlingar, vederbörande helst åstunda.

§ 6.

1. Dödfödda barn, så ock barn, som utan döpelse dö, skola i stillhet begrafvas.

2. På samma sätt skola ock begrafvas de, som enligt 11 kap. 3 § äro hemfallne under enskild skrift och dött utan att hafva undfått aflösning, de som aflidit under omåttligt bruk af starka drycker, de som dödat hvarandra i brådskilnad eller eljest ljutit döden under föröfvande af brott, de till döden eller till straffarbete på lifstid dömde förbrytare, som i fängelse dö, så ock de, som blifvit afrättade eller uppsåtligen förgjort sig sjelfva.

3. Vid begrafning i stillhet skall jordfästningen på begrafningsplatsen förrättas i närvaro endast af den dödes anhörige, om sådana finnas och sig vid begrafningen inställa, samt af de personer, som för den dödes jordande oumbärlige äro. Ej må vid sådan begrafning förekomma klockringning, psalmsång, likpredikan eller liktal.

§ 7.

Dödsfall må på öfligt sätt genom ringning med kyrkoklockor tillkännagifvas i den församling, der det timat, så ock i församling, hvilken den aflidne senast tillhört, eller der han efterlemnat fastighet.

§ 8.

Främmande trosbekännare ega att, efter anmälan hos vederbörande kyrkoherde, på allmän begrafningsplats erhålla lägerstad för sina döde.

---

## KAP. 9.

### Om kristlig uppfostran och undervisning i den kristna läran.

§ 1.

Föräldrar och de, som i deras ställe satte äro, skola kristligen uppfostra sina barn och låta dem i den rena evangeliska läran undervisas. Äro

föräldrar eller målsmän härtill oförmögne, åligger det församlingen att om barnens uppfostran och undervisning draga försorg. Kyrkoherden med öfriga prester i församlingen vake deröfver, att försummelse härutinnan ej må ega rum.

§ 2.

Presterskapet skall ock i folkskolorna utöfva uppsigt öfver kristendomsundervisningen, och derutinnan meddela vederbörande lärare erforderliga råd och upplysningar.

§ 3.

1. Åt döpta barn, som närma sig till eller redan uppnått den ålder, att konfirmation och delaktighet i den heliga nattvarden kan dem tillstädjas, och som i folkskola eller annorledes inhemtat färdighet i bokläsning och förberedande kunskap i kristendomens grundsanningar, skall årligen i hvar församling eller pastorat, med särskildt afseende på barnens beredelse till konfirmation och nattvard, undervisning i kristendomen af presterskapet meddelas. Tid för sådan undervisning må kyrkoherden, efter samråd med församlingen, bestämma.

2. Barn skall åtnjuta konfirmationsundervisning i den församling, föräldrarna tillhöra, eller der barnet uppfostras; dock att föräldrar eller målsmän ega rätt att om barns undervisning för konfirmation anlita prest i annan församling, om han dertill finnes villig.

3. Hvilka barn må anses berättigade till konfirmation och nattvardens begående pröfvas af den prest, som dem undervisat.

4. Utan giltig orsak må barn ej längre än till sitt sextonde år af föräldrar eller målsmän afhållas från beredelse till konfirmation och nattvard.

§ 4.

1. Inom hvar församling skola, till underhållande och förökande af församlingsmedlemmarnes kristendomskunkap, husförhör årligen å tid, som för hvar ort lämpligast finnes, på öfligt sätt af presterskapet hållas. Till dessa förhör kalle kyrkoherden församlingens medlemmar, fördelade i rotar eller läslag; och må i hvar rote ej flera personer förenas, än att förhöret med de på en gång tillkallade kan på en dag medhinnas.

2. Allmänna kommunionförhör må anställas, när omständigheterna dertill föranleda.

§ 5.

Vid offentlig katekétisk kristendomsundervisning skall begagnas den katekes, som är i Svenska kyrkan vederbörligen antagen.

---

## KAP. 10.

### Om enskild själavård.

§ 1.

Presterna skola låta sig angeläget vara att, hvar i sin församling, utöfva enskild själavård och dervid efter behof undervisa, förmana, varna och trösta.

§ 2.

1. Vill någon, för att undfå tröst och aflösning, för prest i hemligt skriftermål uppenbara synd, som hans samvete besvärar, då skall presten honom i enrum höra. Den, som sålunda i hemligt skriftermål sig till prest förtror, må denne ej röja.

2. Är synden redan fullbordad och så hemlig, att hon ingen annan än Gud och syndaren samt flera i synden delaktige kunnig är, och bekänner syndaren henne för presten samt lofvar bättring, då må aflösning kunna honom meddelas.

3. Bekänner någon i hemligt skriftermål sådant brott, hvarigenom menniskolif eller allmän välfärd förspilts, och har derom på sannolika skäl grundadt rykte allmänt gängse varit, eller är syndaren derför uppenbarligen beskylld och lagligen åtalad, då skall presten förmana honom till bekännelse inför domaren. Vill syndaren af fruktan för straffet sig dertill icke beqväma, och synes gerningen icke kunna till annan skada lända, än den redan skedd

är, då skall presten, der icke syndaren anses vara i dödsfara stadd, först efter någon tids dröjsmål och efter förnyade försök att förmå honom till bekännelse inför domaren, meddela aflösning; men är gerningen sådan, att den ännu kan komma skada och ofärd åstad och draga efter sig någons förderf, då må syndaren ingalunda aflösas, förr än han missgerningen inför domaren bekänt.

4. Rörer hemligt skriftermål brott, som syndaren eller flere med honom hafva för händer mot fäderneslandet eller menniskors lif och välfärd; då skall presten söka noga utleta omständigheterna, samt, der syndaren icke kan med förmaningar bevekas att saken angifva, tidigt och försigtigt åtvarna dem, som vederbör, att de taga sig till vara för skadan; men syndarens och de medbrottsliges namn och annat, som kan tjena till deras upptäckande, må han ej röja.

§ 3.

Den, som är sjuk, vare berättigad att i själavårdsangelägenheter låta till sig kalla hvilken af församlingens prester, han helst åstundar, och vare den kallade pligtig att, der han icke har laga förfall, ofördröjligen sig infinna.

§ 4.

I fråga om själavården i fängelser och hospitaler gäller hvad Konungen derom särskildt förordnat.

§ 5.

Främmande kristen trosbekännare, hvilken om själavård eller annan embetsåtgärd anlitar prest i Svenska kyrkan, må ej af denne med lärotvist, som kan samvetet bekymra, i ty fall besväras; dock skall, der han påkallar förrättning, som bör efter ritual verkställas, kyrkans handbok begagnas.

## KAP. 11.

### Om kyrkotukt.

§ 1.

Till afvärjande af uppenbar förargelse i församlingen, vare kyrkoherde berättigad att, på sätt nedan sägs, mot dess enskilde medlemmar, när anledning dertill förekommer, utöfva kyrkotukt, och i denna verksamhet påkalla medverkan af aktade och gudfruktige ledamöter af församlingen, så ock af kyrkorådet.

§ 2.

1. Församlingsmedlem, som väcker förargelse i församlingen i ty, att han uttryckligen förnekar den kristna tron, eller att han eljest förhärdar sig i uppenbar synd eller last, skall, ändå att han derför ej lagföres, först enskildt af kyrkoherden eller, på dennes uppdrag, af annan församlingens prest förmanas till bättring och varnas. Låter den felande sig deraf icke rätta, skall förmaningen och varningen förnyas i närvaro af en eller två aktade och gudfruktige medlemmar af församlingen. Följer ej heller då rättelse, varde varning i kyrkorådet gifven. Har kyrkoherden, efter derom i kyrkorådet förehafd öfverläggning, förvissat sig om, att denna varning fruktlös varit; då må han förklara den felande tills vidare vara utestängd från tillträde till den heliga nattvarden, och varde den förklaring till kyrkorådets protokoll tagen och den felande genom protokollsutdrag delgifven. Finner sig den felande genom sådan förklaring förfördelad, söke rättelse hos domkapitlet.

2. Har den, som så blifvit från tillträde till den heliga nattvarden utesluten, ådagalagt ånger och bättring, och har kyrkoherden förty, på hans derom framställda begäran, funnit sig kunna åter tillstädja honom sakramentets bruk; göre kyrkoherden derom anmälan i kyrkorådet.

§ 3.

Hvar, som genom domstols utslag blifvit dömd till dödsstraff, men af nåd njuter förskoning till lifvet, eller till straff för det han hädat Gud eller

lastat eller gäckat Guds heliga ord eller sakramenten, eller för det han begått mened, eller gjort våldsgerning å den, som bivistar gudstjenst, eller för det han stört gudstjenst genom svordom eller oljud, eller eljest dervid kommit förargelse åstad, eller för det han gjort misshandel å eller med ärekränkning förgripit sig mot sin fader eller sin moder, eller för mord eller dråp, eller för vållande till annans död, eller för hor, tvegifte eller otukt, eller för rån, eller för stöld, så ock qvinna, som födt oäkta barn, vare från tillträde till den heliga nattvarden utestängd, till dess han eller hon af sin själasörjare blifvit enskildt skriftad och aflöst, på sätt och i den ordning, som i kyrkohandboken sägs.

§ 4.

Finnes församlingsmedlem offentligen förkunna eller till annans förledande annorledes utsprida villfarande, mot den rena evangeliska läran stridande lärosatser, eller olagligen utöfva prestembetet, eller eljest göra sig skyldig till uppenbar och förargelseväckande öfverträdelse eller åsidosättande af kyrklig ordning; varde varnad på sätt och i den ordning, som i 2 § sägs. Har den felande blifvit i kyrkoråd varnad, och har jemväl den varning visat sig fruktlös; hafve kyrkorådet makt förklara honom tillsvidare vara oberättigad att vara fadder vid dop samt att väljas till ledamot i kyrkoråd och till ombud vid allmänt kyrkomöte, och varde den förklaring till kyrkorådets protokoll tagen samt den felande genom protokollsutdrag delgifven. Låter den felande sig derefter rätta; vare kyrkorådet förpligtadt att, medelst återkallande af den afgifna förklaringen, upphäfva den honom dermed ålagda inskränkning i hans kyrkliga rättigheter. Öfver kyrkorådets beslut att sådan förklaring, som nu är sagd, afgifva, eller vägran att den återkalla, må besvär kunna hos domkapitlet anföras.

§ 5.

1. Varning, som i 2 och 4 §§ sägs, skall meddelas under uttrycklig hänvisning på den närmast följande grad af kyrkotukt, hvarunder den felande, i händelse af uteblifven rättelse, är hemfallen.

2. Kyrkotuktsåtgärd skall, med uppgift om skälen dertill och om tiden, då den blifvit vidtagen, i husförhörsboken antecknas vid den felandes namn.

3. Finnes att den, som för flyttning från en församling till en annan begär flyttningsbevis, då är, i följd af begånget brott, enligt 3 § från tillträde till den heliga nattvarden utestängd, eller att honom enligt 4 kap. 13 § är tillrådt, att från nattvarden tillsvidare sig afhålla, eller att han vid den tid, då betyget utfärdas, är ställd under sådan kyrkotukt, som ofvan i 2 § 1 mom. eller i 4 § sägs; då skall uppgift derom i beviset meddelas.

§ 6.

Gör sig prest förfallen till kyrkotukt enligt 2 eller 4 §; lände i tillämpliga delar till efterrättelse hvad i ty fall om straff å prest är i 16 kap. stadgadt.

---

## KAP. 12.

### Om kyrkoböcker.

§ 1.

1. För hvar församling skall kyrkoherde föra dessa kyrkoböcker:

a) *husförhörsbok*, som skall för alla församlingens medlemmar upptaga deras namn, födelsedag, födelseort, kristendomskunskap, bivistande af husförhör, nattvardsgång, om de äro eller varit gifta, hvad mot deras frejd eller äktenskapsledighet kan vara behörigen anmäldt, samt för dem, som varit föremål för kyrkotukt, den åtgärd, som blifvit vidtagen, och tiden då det skett;

b) *födelse- och dopbok*, hvari skola antecknas alla de som i församlingen döpas af Svenska kyrkan tillhörande prest, deras födelsedag, dopdag och namn;

c) *lysnings- och vigselbok*, hvari skola antecknas alla de äktenskapslysningar, som i församlingen varda afkunnade, och de vigslar, som på grund af dessa lysningar förrättas, med uppgift om den prest, som lysningen utfärdat och vigseln förrättat;

d) *död- och begrafningsbok*, hvari skola antecknas alla de personer, som i församlingen med döden afgå och der af Svenska kyrkan tillhörande prest varda jordfästade;

e) *in- och utflyttningsbok*, som skall upptaga alla de till församlingen inflyttande och derifrån utflyttande personer.

2. Vid dessa böckers förande rätte sig kyrkoherde i öfrigt efter de formulär och föreskrifter, som Konungen meddelat.

3. Har dop blifvit förrättadt af annan prest än kyrkoherden i den församling, hvilken den döpte skall tillhöra, eller vigsel af annan prest än kyrkoherden i den församling, der lysningen afkunnad blifvit, eller jordfästning utom den församling, hvilken den aflidne senast tillhört, ställe sig presten, som dopet, vigseln eller jordfästningen förrättat till efterrättelse, hvad i fråga om anteckning i kyrkobok af sådan förrättning Konungen särskildt förordnat.

§ 2.

Kyrkoherde är pligtig att på grund af kyrkoböckerna utfärda prestbevis, på sätt Konungen särskildt förordnat.

---

## KAP. 13.

### Om inträde i prestembetet och presterliga kunskapsprof.

§ 1.

Ingen må träda till prestembetet, som icke är dertill lagligen kallad och invigd.

§ 2.

Den, som vill inträda i prestembetet, skall hafva ett obefläckadt namn och rykte, vara känd för ett gudfruktigt och ärbart lefverne, hafva uppnått tjugotre års ålder, samt icke vara behäftad med sådan sjukdom, kroppslyte

eller fel på uttal och sinnen, som kan i embetets utöfning vara till hinder eller väcka anstöt.

§ 3.

Ansökan om inträde i prestembetet skall ingifvas till domkapitlet i det stift, inom hvilket sökanden vill blifva anställd; foge han ock dervid prestbevis, vitnesbörd af vederbörande myndighet öfver sitt uppförande samt betyg, att han vid något af rikets universitet, på sätt särskildt föreskrifvet är, aflagt godkänd teologisk examen.

§ 4.

Har sådan ansökan blifvit gjord och är sökanden till viss presttjenst utsedd, eller innehafver han redan embete eller tjenst, hvarmed rätt till årsberäkning såsom för presterlig tjenst är förenad, eller förefinnes inom stiftet behof af biträde vid presttjensternas förvaltande; förelägge honom domkapitlet, der det icke redan om hans predikogåfvor och förmåga att meddela kateketisk undervisning eger kännedom, att i dessa afseenden aflägga prof, samt förekalle honom att undergå prestexamen, till utrönande såväl af hans vetenskapliga insigter i teologiens särskilda delar, som ock huruvida han i kyrkans bekännelse är fast grundad.

§ 5.

Prestexamen skall inför domkapitlet afläggas i exegetisk, systematisk och historisk teologi samt i de allmänna grunderna af praktisk teologi och kyrkolagfarenhet, och skall domkapitlet öfver den examen afgifva betyg, allt i öfverensstämmelse med särskild stadga, den Konungen utfärdat.

§ 6.

1. Varder den sökande i prestexamen godkänd och pröfvar stiftets biskop honom i öfrigt innehafva de egenskaper och hafva uppfyllt de vilkor, som i 2 och 3 §§ sagda äro; då må domkapitlet honom till prestembetet kalla och biskopen honom dertill, på sätt kyrkohandboken föreskrifver, inviga. Är biskopsembetet ledigt eller har biskopen förfall; anmode domkapitlet biskop i annat stift att den prestvigning förrätta.

2. För den, som blifvit i föreskrifven ordning prestvigd, utfärde biskop, som honom vigt, prestbref, hvari skall angifvas det stift, af hvars domkapitel den prestvigde blifvit till prestembetet kallad, och hvilket han derefter såsom prest skall anses tillhöra.

§ 7.

Utan hinder af hvad i 1 § föreskrifvet är, må biskop åt studerande, som vill sig i predikande öfva, och som biskopen pröfvar dertill skicklig, så ock åt den, som, utan att vara prest, är till årsberäkning såsom för presterlig tjenst berättigad, för viss tid meddela skriftlig tillåtelse att i en eller flera uppgifna församlingar, med vederbörande kyrkoherdes samtycke, vid allmän gudstjenst predika.

§ 8.

Innan prest må anmäla sig såsom sökande eller blifva kallad till kyrkoherdebeställning, eller till pastorsbeställning vid rikets krigsmakt, eller till komministersbeställning i Stockholms stad, skall han hafva pastoralprof undergått inför domkapitlet i det stift, han tillhör.

§ 9.

Pastoralprof får endast af prest och först efter fyllda tjugoåtta lefnadsår afläggas, och skall bestå dels i en offentlig disputationsakt, hvarvid teser af teoretiskt-teologiskt innehåll, eller en afhandling med bifogade teser af sådant innehåll, författade och utgifna af den, som skall profvet undergå, skola inför domkapitlet försvaras, dels i examen inför domkapitlet uti praktisk teologi och kyrkolagfarenhet, i förening med kateketiskt och homiletiskt prof. Huru i öfrigt med pastoralprof skall förhållas och betyg deröfver afgifvas; derom förordnar Konungen.

§ 10.

1. Befrielse från den i 3 § föreskrifna teologiska universitetsexamen kan af Konungen medgifvas den, som för goda kunskaper gjort sig känd och innehafver embete eller tjenst, hvarmed följer rätt till årsberäkning såsom för presterlig tjenst.

2. Teologie kandidat, som anmäler sig såsom sökande till prestembetet, vare frikallad från prestexamen.'

3. Befrielse från pastoraldisputationsprof medgifves den, som aflagt godkändt disputationsprof för lärarebefattning i teologisk fakultet vid något af rikets universitet eller för lektorsbefattning i teologi vid högre elementarläroverk.

4. Teologie licentiat, så ock den, som i teologisk fakultet vid något af rikets universitet blifvit såsom professor eller adjunkt anställd, vare frikallad från såväl prestexamen som pastoralprof.

5. Professorer och adjunkter i de verdsliga fakulteterna vid rikets universitet må, i stället för undergående af prestexamen och pastoralprof, utgifva och inför teologisk fakultet offentligen försvara en af fakulteten förut granskad och godkänd teologisk afhandling med bifogade teser, hemtade från teologiens särskilda delar.

---

## KAP. 14.

### Om prestembetet i allmänhet och de särskilda presttjensterna i församlingarna.

1.

Prest skall i allt sitt förhållande ådagalägga vördnad för Guds ord och söka sig deruti och i andra för han embetsutöfning nödiga kunskaper förkofra; han skall med trohet och förstånd förvalta sitt embete och noggrant iaktta hvad för dess utöfning till efterrättelse förordnadt är; han skall icke söka slem vinning eller inblanda sig i handtering eller bestyr, som embetet icke anstå; han skall bevisa sina förmän lydnad uti det, som embetet angår; han skall föra ett ärbart och tuktigt lefverne, samt uti sin umgängelse taga sig till vara för allt, som andra förarga och goda seder förkränka kan.

§ 2.

Presterna skola, hvar efter sin värdighet, blifva vid presterskapets öfliga embetsdrägt.

§ 3.

Kyrkoherde drage i församling, der han anställd är, försorg om den allmänna gudstjenstens, de heliga sakramentens och andra kyrkliga handlingars ordentliga och värdiga förrättande och förvaltning, om ungdomens kristliga undervisning, om den enskilda själavårdens trogna handhafvande och kyrkotuktens upprätthållande; hafve närmaste inseendet öfver öfrige i församlingen tjenstgörande prester; före uppsigt öfver klockares och andra kyrkobetjentes tjensteutöfning och förhållande; medverke dertill att den församlingen åliggande vård om dess fattiga och nödställda medlemmar kristligen utöfvas; sörje för ordentlig förvaltning och samvetsgrann användning af de fromma stiftelser, som i församlingen finnas och under presterskapets inseende ställda äro; samt fullgöre hvad eljest enligt särskilda lagrum och föreskrifter till kyrkoherdes åligganden hörer.

§ 4.

Allt hvad kyrkoherde i embetet åligger, åligge äfven den, som blifvit förordnad att kyrkoherdeembete under ledighet eller eljest förvalta, utan så är, att domkapitlet i förordnandet något särskildt förbehåll gjort.

§ 5.

Der komminister i församling finnes anställd, skall han, efter öfverenskommen ordning, med predikande och andra presterliga embetsförrättningar kyrkoherden biträda, och visa denne lydnad uti det, som embetet angår. Utan kyrkoherdens samtycke må komminister ej låta göromål, som honom i tjensten åligger, bestridas af annan än den, som dertill erhållit domkapitlets förordnande.

§ 6.

Kapellpredikant ege, förutom hvad i tjensten särskildt kan honom åligga, samma skyldigheter som komminister.

§ 7.

1. Om krigs-, hospitals- och fångpresters, så ock om prests vid utländsk beskickning åligganden förordnar Konungen.

2. Prest, som vid fabrik, bruk eller annan dylik inrättning anställd är,

ställe sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som rörande hans tjenste-åligganden må vara vederbörligen gifna.

§ 8.

Är i annex- eller kapellförsamling särskild prest anställd, må domkapitlet, när kyrkoherden eller församlingen derom framställer begäran och sådant pröfvas af omständigheterna påkalladt, åt honom uppdraga att på eget ansvar, dock under kyrkoherdens tillsyn, föra församlingens kyrkoböcker, deraf göra föreskrifna utdrag, utfärda derpå grundade betyg och lysningar till äktenskap samt mottaga prestbevis för inflyttande.

§ 9.

Varder någon af de i ett pastorat anställde prester tillfälligtvis hindrad att sina åligganden fullgöra; göre kyrkoherden derom anmälan hos prosten eller förordne sjelf, huru för tillfället förhållas skall.

§ 10.

1. Rätt att begära biträde af adjunkt tillkommer ålderstigen innehafvare af presterlig lägenhet, så ock kyrkoherde, som prostbefattning eller vidsträckt eller folkrikt pastorat förestår eller i domkapitlet ledamot är. På domkapitlet ankomme att, efter pröfning af behofvet, sådant biträde anvisa.

2. Är innehafvare af presterlig lägenhet för längre tid oförmögen att sin tjenst förrätta; göre derom anmälan hos domkapitlet, som eger att efter omständigheterna rörande tjenstens uppehållande förordna. Gör han det ej, hafve domkapitlet ändå makt att adjunkt eller vikarie för honom förordna.

§ 11.

Den, som adjunkt eller vikarie för bestridande af presterlig tjenst erhållit, skall honom resekostnad till tjenstgöringsorten ersätta, så ock honom efter de grunder, som inom stiftet på prestmöte fastställde blifvit, under tjenstgöringstiden aflöna.

§ 12.

Adjunkt eller vikarie skall, då han tillträder tjenstgöring, meddela pro-

sten i det prosteri och kyrkoherden i det pastorat, der han skall tjenstgöra, kännedom om det för honom utfärdade förordnande.

§ 13.

Adjunkt skall fullgöra hvad honom skäligen i embetet ålägges af den prest, till hvars biträde han skickad är.

§ 14.

Utan tillåtelse, som i 13 kap. 7 § sagd är, må kyrkoherde i sin församling ej låta annan än prestman, som är till embetsutöfning behörig, förrätta presterlig tjenst.

§ 15.

1. Utom pastoratet må kyrkoherde, den ej tjenstledig är, på högst en vecka resa, dock att han det församlingen på lämpligt sätt kungör och uppgifver annan inom pastoratet eller nära derintill boende prest, som åtagit sig att under tiden bestrida förefallande embetsgöromål.

2. För högst två veckor kan kyrkoherde af sin prost, och komministers eller kapellpredikant af sin kyrkoherde erhålla tjenstledighet, då annan inom pastoratet eller nära derintill boende prest skriftligen åtagit sig att göromålen under tiden bestrida. Prost skall sådan tjenstledighet ofördröjligen hos domkapitlet anmäla. Har kyrkoherde den beviljat, gifve det prosten ofördröjligen tillkänna. För lika lång tid må kyrkoherde ock bevilja adjunkt tjenstledighet, och varde det tillkännagifvet, såsom förr är sagdt.

3. Behöfver prest tjenstledighet för längre tid än nu är sagd, eller kan han, då ledighet på kortare tid äskas, ej sjelf anskaffa erforderlig vikarie; söke domkapitlet, som dock ej på annat skäl, än i 10 § 2 mom. sagdt är, må bevilja ledighet för längre tid än ett år.

4. Tarfvar prest längre tjenstledighet, än domkapitlet bevilja må, eller förlängning af den, domkapitlet längst bevilja egt, söke Konungen.

5. Kyrkoherde, som i följd af erhållen tjenstledighet ernar resa bort från pastoratet, vare pligtig kungöra församlingen, hvilken i hans ställe kyrkoherdeembetet förvaltar.

§ 16.

Vill prest, med bibehållande af prestembetet, afsäga sig presterlig lä-

genhet, som han i församling innehar, eller vill prest afsäga sig prestembetet, söke domkapitlet.

§ 17.

1. Embetsutöfning må ej tillstädjas prest, som är behäftad med störande eller vederstygglig sjukdom, hvaraf förargelse uppkomma eller andakten lida kan.

2. Är prest till afsättning dömd, må domkapitlet, när omständigheterna dertill föranleda, ändå att laga kraft å domen ej kommit, besluta, att han skall från embetets utöfning sig afhålla, till dess annorlunda förordnadt varder.

3. Prest, som jemlikt 1 eller 2 mom. från embetsutöfning afhålles, eger, der han ordinarie tjenst i församling innehar, under tiden åtnjuta de med tjensten förenade löneförmåner, dock med afdrag af hvad den, som tjensten förrättar, tillkomma bör.

---

## KAP. 15.

## Om tillsättning af presterliga tjenster.

§ 1.

1. Ledig presterlig tjenst skall, der ej annorlunda här nedan sägs, sökas hos det domkapitel, under hvilket tjensten lyder, samt tillsättas efter förslag, som af domkapitlet upprättas, och val.

2. Presterlig tjenst, som bör efter förslag och val tillsättas, skall såsom konsistoriel anses, der den icke är för regal förklarad.

§ 2.

1. Har presterlig tjenst blifvit ledig, och åligger det domkapitel att dertill, på grund af dit ingifna ansökningshandlingar, utnämna eller förslag

upprätta, då skall domkapitlet ledigheten ofördröjligen genom offentligt anslag kungöra, med utsättande af dag, då ansökningstiden går till ända.

2. Till domkapitlet ingifven ansökan må icke efter ansökningstidens utgång kunna återtagas, utan så är, att åtgärderna för den sökta tjenstens återbesättande blifvit under ledigheten af Konungen inställda, och sökanden af sådan anledning inom tid, som af domkapitlet dertill skall kungöras, anmäler sin önskan att sin ingifna ansökan återkalla.

3. Hvad i afseende på ansökningstid samt ansökningshandlingar och deras inlemnande iakttagas bör; derom förordnar Konungen.

§ 3.

Inom tjugo dagar efter den, då ansökningstid förliden är, skall domkapitlet för den lediga tjenstens tillsättande vidtaga den ytterligare åtgärd, som närmast på detsamma beror.

§ 4.

1. Till presterlig tjenst njute prest ansöknings- och befordringsrätt endast inom det stift, han jemlikt 13 kap. 6 § 2 mom. tillhör, der icke vidsträcktare rätt är genom denna lag eller särskilda stadgar i sådant afseende medgifven.

2. Ansöknings- och befordringsrätt till presterlig tjenst i Stockholms stad skall stå öppen för hela rikets presterskap.

§ 5.

Är prest till embetsutöfning obehörig, då må han ej på förslag uppföras eller annars till presterlig befordran komma i fråga, innan han i embetets utöfning lagligen åter inträdt.

§ 6.

Prest må ej, medan han innehafver förslag till en presterlig tjenst, eller medan besvär, som han öfver sådant förslag må hafva anfört, äro oafgjorda, uppföras på förslag till annan presterlig tjenst.

§ 7.

1. Den, som till komministers- eller kapellpredikantstjenst är utnämnd,

men densamma icke tillträdt, vare ej behörig att på grund af egen ansökan på förslag till annan sådan tjenst uppföras.

2. Kyrkoherde, som vid ansökningstidens utgång icke under fem år, från tillträdet räknadt, innehaft den kyrkoherdetjenst, hvartill han senast blef befordrad, vare ej behörig att, på grund af egen ansökan, på förslag till annan presterlig tjenst uppföras.

§ 8.

Till kyrkoherdetjenst må ej såsom behörig sökande anses, eller dertill kallas eller på förslag uppföras den, som icke uppnått trettio års ålder.

§ 9.

Ej må domkapitel till presterlig tjenst utnämna eller på förslag dertill uppföra annan än den, som pröfvas ega den förmåga, som för tjenstens nöjaktiga bestridande erfordras. Såsom befordringsskäl, efter hvilka i öfrigt mellan sökande skiljas skall, gälle lärdom och förtjenst.

§ 10.

Lärdom, som här sägs, skall omfatta teologiska kunskapsämnen och vara genom utgifna skrifter af vetenskapligt värde, aflagda examina eller annorledes offentligen ådagalagd; dock att, vid lika teologiska insigter, afseende må fästas jemväl på lärdom i andra kunskapsämnen, ådagalagd på sätt nu är sagdt.

§ 11.

1. Sökandes förtjenst skall bedömas såväl efter tjensteålder, som efter det nit och den skicklighet, hvarmed han skött det kall, honom i kyrkans eller läroverkens tjenst dittills varit anförtrodt.

2. Tjensteålder skall, lika för ordinarie och extra ordinarie befattning, räknas efter tjenstgöringstid; dock att tjenstledighet, som är för sjukdom, teologiska studiers idkande eller annan giltig anledning beviljad, lika med tjenstgöring gäller. För tjenstgöring före fyllda tjugotre år må ej tjenstear beräknas, ej heller må den, som flera befattningar samtidigt bestridt, årsberäkning för mer än en tillkomma.

3. Vid bestämmandet af sökandes tjensteålder gälle årsberäkning såsom för presterlig tjenst äfven för lärarebefattning i språk eller vetenskap vid rikets universitet, allmänna elementarläroverk, pedagogier och folkskollärareseminarier samt för notarie- och amanuenstjenster vid domkapitlen. För annan lärarebefattning, hvarmed dylik förmån, genom särskildt medgifvande af Konungen är eller varder förenad, varde den förmån bibehållen, till dess Konungen annorlunda förordnar. Filosofie doktorsgrad eller behörighet dertill, genom aflagda prof förvärfvad vid något af rikets universitet, vare lika med tre presterliga tjensteår räknad. Årsberäkning, som här ofvan sägs, må dock endast tillkomma medlem af Svenska kyrkan.

§ 12.

1. Till rättelse vid förefallande befordringar skall presterskapet inom hvart stift vid prestmöte uppgöra förslag till pastoratens fördelning i två klasser, så att de förmånligare komma i första, de öfriga i andra klassen, och varde sådant förslag, åtföljdt af domkapitlets deröfver afgifna yttrande, till Konungens pröfning och stadfästelse öfverlemnadt.

2. Domprostlägenheterna i stiften så ock pastoraten i Stockholms stad skola hänföras till första klassen.

§ 13.

Skall förslag till kyrkoherdetjenst i pastorat af första klassen upprättas, vare de sökande till företräde berättigade i den ordning, hvari de genom högre grad af lärdom sig framför medsökande utmärkt. Anses sökande i lärdom jemngoda, afgöre förtjenst företrädet dem emellan.

§ 14.

Vid upprättande af förslag till kyrkoherdetjenst i pastorat af andra klassen skall öfvervägande afseende göras på de sökandes förtjenst, och förslagsrätten derefter bestämmas. Pröfvas sökande i förtjenst jemngoda, då skall företrädet dem emellan efter deras lärdom afgöras.

§ 15.

Är om förslagsrätten till presterlig tjenst, hvartill förslag skall af dom-

kapitel upprättas, ej i denna lag särskildt stadgadt, då skall företrädet de sökande emellan efter deras förtjenst bestämmas.

§ 16.

Då domkapitel skall upprätta förslag till presterlig tjenst, afgöre domkapitlet först, hvilka sökande må behörige anses, och fastställe den tjenstealder, enhvar af dem egt att, enligt företedd tjensteförteckning, vid fatalietidens utgång sig tillgodoräkna. Derefter uppföre domkapitlet, bland de sökande, som blifvit behöriga förklarade, på förslaget tre, efter som de framför andra och inbördes finnas, enligt här ofvan stadgade befordringsgrunder, berättigade att komma i åtanke. Vid omröstning till förslag, som nu är sagdt, skall röstas om hvart förslagsrum särskildt, från det första och vidare nedåt, och varde på hvart rum uppförd den, som erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna. Har vid sådan omröstning ingen erhållit flera än hälften af de afgifna rösterna, skall ny omröstning anställas mellan de två, hvilka högsta röstetal tillfallit. Hafva flere än två erhållit sådant röstetal, att företrädet dem emellan är oafgjordt, då skall först mellan dem skiljas genom särskild omröstning, hvarvid i händelse af lika röster ordförandens röst gifver utslaget.

§ 17.

I förslagsprotokollet skall för hvar sökande upptagas ett kort sammandrag af hans tjensteförteckning och jemväl utföras den tjenstealder, som han, enligt domkapitlets pröfning, lagligen egt sig vid ansökningstidens utgång tillgodoräkna.

§ 18.

1. Hafva till presterlig tjenst, hvartill domkapitel skall förslag upprätta, ej tre behöriga sökande sig anmält; utsätte domkapitlet ny ansökningstid, hälften af den, som första gången förelades, och hafve de, som under första ansökningstiden inkommit och behöriga finnas, företräde till förslaget.

2. Finnas ej heller efter andra ansökningstidens förlopp tre behöriga sökande; då skall domkapitlet på förslag uppföra den eller de sökande, som sig anmält och behöriga pröfvas, och på samma gång fylla förslaget med

nödigt antal skickliga män af stiftets presterskap, de der till förslag behöriga äro.

3. Afsäger sig den förslaget, som utan ansökan derpå uppförd blifvit, och kan domkapitlet ej heller annan gång förmå, att förslaget varder med tre behöriga män fyldt, då skall domkapitlet låta i kyrkostämma inhemta vederbörande församlings yttrande, huruvida hon med förslaget ändock åtnöjes. Förklarar sig församlingen med förslaget nöjd, och var derpå endast en sökande uppförd, varde det beslut lika med val ansedt; voro på förslaget två sökande uppförde, vidtage domkapitlet de åtgärder, som för tjenstens tillsättning vidare må erfordras. Har hvarken vid första eller vid andra ansökningstidens utgång behörig sökande sig anmält, eller nöjes församlingen icke åt ofullständigt förslag, anmäle domkapitlet förhållandet hos Konungen och afbide dess beslut.

§ 19.

Prest, som efter ansökan eller eget medgifvande är på förslag uppförd, må sig det ej afsäga, utan så är, att han, efter det han förslaget sökte eller utan ansökan derpå uppfördes, annan befordran vunnit eller bevisligen blifvit satt ur stånd att den sökta tjensten bestrida.

§ 20.

1. Är prest på förslag uppförd, och är val ej hållet: finnes att han blifvit enligt 5 § till förslag obehörig, eller att han utan laga förfall underlåtit att förelagdt prof fullgöra; varde han från förslaget skild.

2. Är till regal presterlig tjenst val hållet, och inträffar att den, som vid sådant val varit under omröstning, blifver, innan valhandlingarna äro till Konungen insända, enligt 5 § till förslag obehörig; varde ock han från förslaget skild.

§ 21.

Är förslag till presterlig tjenst upprättadt, men val ej hållet, och är föreslagen prest under åtal, på hvars utgång beror, om han enligt 5 § må anses till förslagsrum obehörig, då skall domkapitlet inställa åtgärderna till tjenstens återbesättande, till dess i målet dömdt är.

§ 22.

1. Är prest från förslag skild, som i 20 § 1 mom. är sagdt, eller har före val någon af de föreslagne aflidit eller fått förslaget sig afsäga, gånge med förslagets fyllande, som 18 § stadgar; dock att, der någon förslaget förut utan framgång sökt, hans då ingifna ansökan ej må utan förnyad framställning komma under pröfning eller honom i något afseende till företräde framför senare sökande berättiga.

2. Har, vid fråga om regal presterlig tjenst, prest blifvit från förslaget skild, som i 20 § 2 mom. är sagdt, eller, sedan val hållet är, aflidit eller fått förslaget sig afsäga, skall domkapitlet, utan förslagets fyllande, valhandlingarna till Konungen insända och dess beslut afvakta.

§ 23.

1. Sedan förslag vunnit laga kraft, skola de föreslagne, i ordning efter deras rum på förslaget, hvar på en af tre i följd liggande söndagar, som domkapitlet skall bestämma samt vederbörande församling och de föreslagne kungöra, vid högmessogudstjenst aflägga prof med predikande och altartjenst i den kyrka, vid hvilken ledigheten är, eller, om flera kyrkor under tjensten lyda och domkapitlet icke på förekomna skäl i sin kungörelse annorlunda bestämt, i moderkyrkan.

2. Är med den lediga tjensten förenad skyldighet att i mer än en kyrka på samma sön- eller högtidsdag lika gudstjenst förrätta, pröfve då domkapitlet, om prof i två kyrkor aflägges skola.

3. Ej må profpredikant, om annan prest är att tillgå, i församling, der han prof aflägger, annan presterlig förrättning, än här är sagd, utföra.

§ 24.

Är prest, som på förslag blifvit uppförd, i fält, eller på embetets vägnar eller i offentligt uppdrag utrikes stadd, och kan han förty ej till profs aflägganде sig inställa, vare dock behörig att vid valet under omröstning komma, och varde det församlingen af domkapitlet kungjordt. Lag samma vare, om prest, som prof aflägga bort, men styrkt sig af sjukdom eller annat laga förfall hafva blifvit derifrån hindrad, ej sist på nittionde dagen från den förelagda profdagen sig hos domkapitlet till profs aflägganде anmält.

§ 25.

Har förslag, efter det profdagar varit de först derpå uppförde förelagda, blifvit fyldt, som i 22 § 1 mom. är sagdt, förelägge domkapitlet den senare föreslagne särskild profdag och utfärde derom kungörelse till församlingen. Lag samma vare, om den, som af laga förfall varit hindrad att på förstförelagd dag prof aflägga, inom den i 24 § föreskrifna tid sig dertill anmält.

§ 26.

Ej må tjenstgöring anvisas prest i pastorat, der han presterlig tjenst söker. Är han förut der anställd, då må han kunna med den tjenstgöring fortfara.

§ 27.

Söndagen efter sista profpredikan vare frågodag. Då skall af domkapitlet förordnad valförrättare, biträdd af valnotarie, efter derom förut utfärdad kungörelse, vid sammanträde med församlingens röstegande ledamöter det förestående valet bereda.

§ 28.

Ej må den vara valförrättare, mot hvilken jäf är, som enligt allmän lag mot domare gäller, ej heller den vara valnotarie, som enligt allmän lag är jäfvig att i saken vitna; dock att ej skyldskap eller svågerlag med röstegande, ej heller rösträtt, såvida den nedlägges, må som laga jäf mot valförrättare eller valnotarie anses.

§ 29.

1. Anföres eller yppar sig eljest på frågodag mot valförrättaren jäf, som han lagligt finner; gifve han församlingen tillkänna, att förrättningen uppskjutes, till dess domkapitlet om ny frågodag förordnat, och upplöse sammankomsten.

2. Varder valnotarie på laga skäl jäfvad; utnämne valförrättaren på stället en annan lämplig man, som ojäfvig är.

§ 30.

1. Styrkes på frågodag, att domkapitlets kungörelse om profpredikanter ej blifvit behörigen uppläst, eller att förelagdt prof ej fullgjordt är, eller att föreslagen prestman dött eller är till förslag enligt 5 § obehörig vorden, eller ställd under åtal, på hvars utgång beror, om han kan anses till förslag enligt sagde § obehörig; gifve valförrättaren församlingen tillkänna att förrättningen uppskjutes, till dess domkapitlet sig i saken utlåtit, och upplöse sammankomsten.

2. Visas, att frågodagssammanträdet ej blifvit vederbörligen kungjordt; utsätte valförrättaren ny frågodag till annan söndag, och låte kungörelse derom söndagen näst förut för församlingen uppläsas.

§ 31.

1. Rösträtt vid prestval tillkommer enhvar, som i församling, der sådant val anställas skall, eger rättighet att i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut deltaga.

2. Vid valet gälle i afseende på röstberäkning och rösträtts utöfning hvad för kyrkostämma stadgadt är.

3. För prestval skall särskild vallängd upprättas och på frågodagen justeras. Anmärkning mot vallängden skall, för att kunna under pröfning komma, vid justeringen på frågodagen göras af röstegande eller dess fullmäktig. Öfver gjord anmärkning beslute valförrättaren. Gillar han den; varde vallängden derefter rättad. Kan väckt fråga om rättelse eller tillägg i vallängden ej då utredas; varde till valdagen uppskjuten.

§ 32.

1. Skall kyrkoherde väljas; hafve församlingen makt på frågodag begära, att uppgifven prestman må såsom fjerde profpredikant på förslaget uppföras. Begäres till annan presterlig tjenst fjerde profpredikant; varde frågan ej upptagen.

2. Skall genom omröstning utrönas, om och hvilken prestman må till fjerde profpredikant begäras; då må endast den rösta, som i den justerade vallängden upptagen och sjelf tillstädes är, och varde hvar röstandes mening för en röst räknad.

3. Har vid sådan omröstning, som nu är sagd, då fråga är om regal kyrkoherdetjenst, mer än hälften af de i omröstningen deltagande, och då fråga är om konsistoriel kyrkoherdetjenst, minst tre fjerdedelar af hela antalet af de i den justerade röstlängden uppförda röstberättigade förenat sig att till fjerde profpredikant begära samma prestman; uppskjute valförrättaren förrättningen till dess domkapitlet vidare förordnat. Förena sig ej de röstande, som nu är sagdt, vare frågan om fjerde profpredikant förfallen.

4. Har församling till fjerde profpredikant begärt prestman, som till stiftet icke hörer, eller är till kyrkoherdetjenst obehörig, eller enligt 5, 6 eller 9 § icke må på förslag uppföras, eller vägrar att församlingens kallelse efterkomma; då skall domkapitlet församlingens begäran afslå. Har beslutet derom vunnit laga kraft; ege församlingen ej makt att annan fjerde profpredikant begära. Dör, innan val är hållet, begärd fjerde profpredikant, som behörig var, eller förlorar han innan den tid behörighet, som han på frågodagen hade; stånde församlingens rätt öppen.

5. Förekommer ej skäl, som förr är sagdt, till afslag på församlingens begäran; uppföre domkapitlet den, till fjerde profpredikant begärd blifvit, på förslaget, och utfärde, sedan beslutet vunnit laga kraft, till honom kallelse att på förelagd dag prof aflägga, som i 23 § sägs, samt gifve valförrättaren och församlingen den dag tillkänna.

§ 33.

Om ny frågodag förordne, utom i fall, som i 30 § 2 mom. sägs, domkapitlet efter omständigheterna och så snart ske kan.

§ 34.

Öfver valförrättarens åtgärd till valets beredning må besvär ej anföras utan i sammanhang med besvär öfver valförrättningen.

§ 35.

Prestval skall efter pålysning hållas fjortonde dagen efter frågodagen. Kan det ej ske, bestämme domkapitlet annan dag.

§ 36.

1. Valet skall sålunda anställas, att valförrättaren uppropar de röst-

egandes namn i den ordning, de i den justerade vallängden förekomma. Vid uppropet framträde till valbordet hvar väljande för sig att sin röst på någon af de föreslagne afgifva. Är röstegandes namn två gånger å rad ropadt, utan att han sjelf eller ombud för honom framträdt och röst afgifvit; hafve då sin rösträtt förlorat.

2. Vill röstegande genom ombud röst aflemna; gifve då fullmakt att rösta på prestman, som i fullmakten nämnd är. Huru fullmakt gifvas må, derom är särskildt stadgadt. Är fullmakt annorledes gifven, än föreskrifvet är; vare röst ogild.

§ 37.

Hvad yttermera, utöfver föreskrifterna i 25—36 §§, i afseende på profpredikanters missiverande, frågodagsförrättning och val iakttagas bör; derom eger Konungen meddela närmare bestämmelser.

§ 38.

Varder vid prestval röst afgifven, som genom köp, hot, tubbande eller annat olaga medel vunnen är, eller tillhör någon, den der i valet obehörigen verkat; den röst vare ogild.

§ 39.

Är val förrättadt af jäfvig eller annars obehörig man, eller utan att vallängd blifvit justerad eller hvar deri upptagen röstegande uppropad, eller utan att valförrättaren tagit det i akt, som 30 § eller 32 § 2 eller 3 mom. bjuder, eller har röst, som på valets utgång verkan haft, blifvit af orätt person afgifven; vare valet ogildt. Är val ogildt; vare lag, som vore det ej hållet.

§ 40.

Är till konsistoriel tjenst val hållet, men fullmakt ej utfärdad, och finnes att den, som flesta rösterna undfått, blifvit enligt 5 § till förslag obehörig, eller aflidit, eller, efter det han förslaget sökte, fått sig det afsäga; varde tjensten till ny ansökning kungjord.

§ 41.

Besvär öfver prestval må endast af röstegande eller af prestman, som

vid valet varit ställd under omröstning, anföras, och skola till domkapitlet ingifvas före klockan tolf på tjugonde dagen efter valdagen, den likväl oräknad, eller, om helgedag då infaller, på nästföljande sökendag. Besvären skola innehålla bestämd uppgift ej mindre om ämnen och personer, som utgöra föremål för klagan, än äfven om de vitnen och andra omständigheter, som till bevisning åberopas, samt, der val öfverklagas derför, att gerning begången är, för hvilken röst enligt 38 § måste ogillas, vara åtföljda af bevis, att i brottmålet stämning till laga domstol utverkad är; i annat fall varde besvären ogillade i alla de delar, der denna föreskrift icke blifvit iakttagen.

§ 42.

Der besvär öfver prestval ej anföras, må af domkapitlet ingen anmärkning mot valåtgärderna göras; dock varde missräkning, som i vallängden upptäckes, af domkapitlet rättad. Varder valets utgång derigenom ändrad; kungöre domkapitlet det församlingen, med anvisning att inom den i 41 § föreskrifna tid, räknadt från den dag kungörandet skedde, den dagen likväl oräknad, sig hos domkapitlet öfver det sålunda förändrade valet besvära.

§ 43.

1. Den, som vid val till konsistoriel tjenst flesta rösterna erhållit, skall af domkapitlet med fullmakt på tjensten förses, der ej fall inträffar, hvarom denna lag annorlunda stadgar. Har ingen behörig röstegande vid valet afgifvit röst; nämne domkapitlet till tjensten den bland de föreslagne, som pröfvas dertill mest lämplig. Har vid sådant val högsta röstetal tillfallit flera, som under omröstning voro; då skall den anses vald, hvilken de flesta rösterna efter hufvudtalet tillfallit. Finnes äfven efter sådan beräkning högsta röstetal hafva tillfallit flera; då skall domkapitlet ock mellan dem välja, såsom förr sades.

2. Skall domkapitlet fullmakt utfärda på tjenst, hvartill val är hållet; fatte sitt beslut, så snart valet eger laga kraft, och varde fullmakten daterad den dag, valet laga kraft vunnit.

§ 44.

1. Sedan val till regal kyrkoherdetjenst vunnit laga kraft, insände domkapitlet ofördröjligen till Konungen samtliga ansöknings- och

valhandlingarna samt förslagsprotokollet, och anmäle biskopen i särskildt utlåtande hos Konungen, hvem han på anförda skäl anser sig böra till utnämning förorda. Har vid valförrättningen ingen behörig röstegande röst afgifvit, då må protokoll derom i valhandlings ställe insändas.

2. Har fall inträffat, som i 22 § 2 mom. sägs, varde ock derom anmälan af domkapitlet gjord.

§ 45.

Regal kyrkoherdetjenst inom hvilket stift som helst må kunna utan förslag sökas af prest, som är till kyrkoherdetjenst behörig och vid universitet, elementarläroverk eller folkskollärareseminarium innehafver befattning, hvarmed rätt till årsberäkning såsom för presterlig tjenst är förenad, eller af Konungen fått sig sådan ansökningsrätt särskildt förunnad. Hvar och när sökande, som här sägs, må sig anmäla, derom förordnar Konungen.

§ 46.

Till regal kyrkoherdetjenst utnämne Konungen en af de föreslagne eller ock någon bland dem, som med den rätt, hvarom i 45 § sägs, sig utan förslag såsom sökande anmält.

§ 47.

1. Eger någon, på grund af patronatsrätt, till ledig presterlig tjenst kalla prest utan föregående förslag, då må han till det domkapitel, under hvilket tjensten lyder, kallelse ingifva före klockan tolf på etthundraåttionde dagen efter det ledigheten inträffade.

2. Kallelse skall lyda på prestman, som är enligt denna lag behörig att uppföras på förslag till sådan tjenst, som den i fråga varande, dock att hvad i 4, 6 och 7 §§ af detta kapitel stadgadt är om inskränkning i förslags- och befordringsrätt ej må utgöra hinder för godkännande af den kallades behörighet.

3. Kallelsen skall åtföljas af de handlingar, på hvilka kallelserätt och den kallades behörighet grundas, så ock af den kallades förklaring att han kallelsen efterkomma vill.

§ 48.

1. Kallelse, som i 47 § är sagd, skall domkapitlet vid sitt nästa sammanträde genom offentligt anslag kungöra med anvisning, att klander mot kallelserätt, vid talans förlust, bör före klockan tolf på trettionde dagen derefter hos domkapitlet anmälas. Varder inom förelagd tid klander anmäldt; hänvise domkapitlet den klagande att målet till vederbörlig domstol, före klockan tolf på nittionde dagen derefter, instämma, och innehålle tills vidare med all åtgärd för tjenstens tillsättande. Är klander ej i behörig tid anmäldt, eller finnes det ej vara fullföljdt; då skall domkapitlet sjelft den påstådda kallelserätten pröfva och beslut i ärendet meddela.

2. Finner domkapitlet i fall, då klandertalan ej blifvit förd, kallelserätt behörigen styrkt vara, eller har klander af kallelserätt genom dom, som laga kraft eger, blifvit ogilladt, eller inkommer, på grund af fastställd bättre rätt, annan kallelse före klockan tolf å nittionde dagen efter det den rätt fastställd blef; då skall domkapitlet om den kallades behörighet utan uppskof besluta. Finnes han behörig och vinner domkapitlets beslut i ty fall laga kraft; utfärde då domkapitlet för honom fullmakt, som dateras den dag, då beslutet laga kraft vunnit.

§ 49.

Är kallelse ej inom laga tid ingifven, eller lyder den på person, som den dag, kallelsen utfärdades, ej enligt 47 § 2 mom. behörig var, eller har påstådd kallelserätt af domkapitlet blifvit underkänd genom beslut, som laga kraft vunnit; vare kallelserätt för den gången förlorad, och gånge med tjenstens tillsättande, som om konsistoriel tjenst är stadgadt. Dör, innan fullmakt beslutes, den kallade, eller förlorar han innan den tid behörighet, som han hade, då kallelsen utfärdades; stånde rätt öppen att kallelse för annan behörig prestman ingifva före klockan tolf på nittionde dagen efter den, då domkapitlet det fall genom anslag kungjorde.

§ 50.

Innehafves patronatsrätt af utländsk man eller ock af svensk undersåte, som ej tillhör svenska kyrkan eller som till utträde ur kyrkan sig anmält; då skall kallelserätt, som i 47 § sägs, hvila, till dess patronatsrätten åter till-

fallit svensk undersåte, som är medlem af svenska kyrkan. Ledig vorden presterlig tjenst, hvartill kallelserätten sålunda är hvilande, skall tillsättas på sätt om konsistoriel tjenst är stadgadt.

§ 51.

Till regal eller konsistoriel presterlig tjenst må patronatsrätt ej kunna förvärfvas.

§ 52.

Äro flera församlingar till ett pastorat förenade, och äro de ej alla regala, eller alla konsistoriella, eller alla patronella, eller är ej patronatsrätt vid dem alla i en mans hand: är genom fastställd öfverenskommelse eller annorledes särskildt förordnadt, huru vid tillsättning af presterlig tjenst hvarderas rätt må blifva i enlighet med denna lag utöfvad eller ock vara hvilande; förblifve då vid hvad sålunda stadgadt finnes. Är ej så stadgadt; förordne Konungen, i hvilken ordning skall vid inträffande ledigheter gång efter annan skiftevis förhållas efter hvad denna lag om ena eller andra arten af pastorat förmår.

§ 53.

Kyrkoherdetjenst i pastorat, som är till prebende anslaget, tillsättes i och genom tillsättningen af den tjenst, hvilken pastoratet såsom prebende åtföljer.

§ 54.

Är församling, i fråga om tillsättning af prest, om någon särskild förmån eller rättighet försäkrad; varde dervid bibehållen.

§ 55.

1. Om tillsättning af presterlig tjenst vid krigsmakten, utländsk beskickning, fängelse och hospital lände till efterrättelse hvad Konungen förordnar.

2. Med tillsättning af presterlig tjenst, som vid sjukhus, eller ock vid bruk, fabrik eller annat verk må vara inrättad eller med Konungens

tillstånd inrättas, gånge efter hvad om tillsättning af hvar särskild sådan tjenst vederbörligen stadgadt blifvit.

§ 56.

Är prest till tjenst i annat stift befordrad; underrätte derom ofördröjligen det domkapitel, under hvilket han dittills i embetet lydt.

§ 57.

Den, som till presterlig tjenst blifvit befordrad, skall tjensten tillträda, så snart dertill hörande lön blifvit ledig; dock att om lönen var ledig före fullmaktens datum, tillträdet sker första dagen i nästföljande månad.

§ 58.

När kyrkoherde sin tjenst tillträdt, skall biskopen eller, efter dennes förordnande, prosten honom ofördröjligen i församlingen inställa, på sätt i kyrkohandboken sägs.

---

## KAP. 16.

### Om straff för förbrytelser af prest och om domstol i sådana mål.

§ 1.

Affaller prest från den rena evangeliska läran, sådan den i 1 kap. 1 § är beskrifven; varde afsatt.

§ 2.

Finnes prest offentligen förkunna eller annorledes utsprida lärosats, som mot den rena evangeliska läran stridande är, och låter han af undervisning och förmaning inför domkapitlet sig till återkallelse deraf icke förmås; varde

afsatt. Finnes prest ånyo, på sätt nu är sagdt, förkunna eller utsprida lärosats, som han en gång återkallat; då skall, äfven om han sin villomening ånyo återkalla vill, till afsättning dömas.

§ 3.

Röjer prest om hemligt skriftermål annat än 10 kap. 2 § 4 mom. tillåter; varde afsatt.

§ 4.

Har prest, som är uppförd på förslag till presterlig tjenst, hvilken efter föregående val tillsättes, blifvit förvunnen att före valet hafva ingått i aftal om blifvande löneförmåner vid tjensten; varde afsatt.

§ 5.

1. Har prest, som är uppförd på förslag till presterlig tjenst, hvilken efter föregående val tillsättes, genom något yttrande i sin profpredikan om sin person, sina förtjenster eller sina öden, eller om sina medföreslagna, eller ock, sjelf eller genom annan, med penningar, gåfvor, löften, våld, hot, tubbande eller andra olaga medel sökt förskaffa sig röster; dömes till mistning af embetet under sex månader, utom det straff, som efter allmän lag kan af allmän domstol varda honom ådömdt.

2. Lag samma vare om annan prest, som, i afsigt att på valets utgång inverka, i predikan något om de föreslagna yttrar, eller som eljest på valet obehörigen verkar.

§ 6.

1. Har prest vid biskopsval med penningar, gåfvor, löften, våld, hot, tubbande eller andra olaga medel sökt förskaffa sig sjelf eller annan röster; dömes till mistning af embetet under sex månader och till förlust af förslagsrum, som han på grund af valets utgång må hafva erhållit, utom det straff, som efter allmän lag kan af allmän domstol varda honom ådömdt.

2. Har annan än prest, på sätt nu är sagdt, sökt vid biskopsval förskaffa sig röster: är han på förslag uppförd; dömes till förlust af sitt förslagsrum, utom det ansvar, hvartill han efter allmän lag kan af allmän domstol kännas skyldig.

§ 7.

Försummar prest, utan laga förfall, förrättande af allmän gudstjenst, som han förrätta bort; straffes med mistning af embetet under en till sex månader.

§ 8.

Gör prest vid allmän gudstjenst eller kyrklig förrättning störande afvikelse från den antagna kyrkohandboken, eller begagnar han vid sådan förrättning annat i kyrkohandboken intaget formulär, än i hvart särskildt fall begagnas bör, eller inblandar han i predikan eller kristendomsundervisning hvad otillständigt är, eller visar han olydnad mot domkapitlet, biskopen eller annan förman uti det, som embetet angår; dömes till varning eller, vid försvårande omständigheter, till mistning af embetet på viss tid.

§ 9.

1. Viger prest, utan att laga lysning till äktenskap föregått, eller viger han dem, hvilkas äktenskap för laga hinder, som honom veterligt var, återgå måste, eller enkling eller enka, förr än afvittring lagligen skedd är; straffes såsom i allmän lag sägs.

2. Begår prest i sitt embete sådan förbrytelse, som i allmän strafflag såsom embetsmannabrott uttryckligen och särskildt nämnd är; straffes såsom i den lag för hvart fall sägs.

§ 10.

Begår prest på annat sätt, än förut är sagdt, förbrytelse i sitt embete, för egen fördel, eller för att annan gynna eller skada, eller eljest till kränkning af allmän eller enskild rätt eller säkerhet, eller underlåter prest uppsåtligen, i afsigt, som sagd är, sin embetspligt; varde afsatt. Var det af förhastande, som presten sig förgick, och kom deraf ingen eller ringa skada; då må till varning eller till mistning af embetet på viss tid dömas.

§ 11.

Visar prest vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i sitt embete, och är ej särskildt ansvar derå satt; dömes till varning eller till

mistning af embetet på viss tid. Äro omständigheterna synnerligen försvårande; må till afsättning dömas.

§ 12.

Har prest utan lof eller tillkännagifvet förfall sig från tjenstgöring afhållit, och ej kunnat med kallelse träffas eller inställas: kommer han ej inom tre månader, sedan kallelse i rikets allmänna tidning ågått; varde afsatt.

§ 13.

Finnes prest i embetsutöfning af starka drycker så öfverlastad, att af hans åtbörder eller orediga sinnesförfattning tydligen märkas kan, att han drucken är; varde afsatt.

§ 14.

Inlåter sig prest med handtering eller köpslagan, som hans embete icke anstår, eller befattar sig prest, såsom sakförare, med utförande af rättegångar, som honom eller hans embete icke röra, eller ligger prest genom eget förvållande i kif och osämja med embetsbröder eller åhörare, eller åstadkommer prest eljest genom sitt lefverne eller någon sin gerning, utan att brott är begånget, hvarå straff efter allmän strafflag följa bör, uppenbar förargelse; dömes till varning eller, vid försvårande omständigheter, till mistning af embetet på viss tid.

§ 15.

1. Har prest begått brott, derför han af allmän domstol till förlust af medborgerligt förtroende, eller till straffarbete, eller till dödsstraff dömes; varde tillika dömd till afsättning, ändå att brottet utom embetet begånget är.

2. Har prest begått brott, derför han af allmän domstol omedelbart till fängelse dömes; varde tillika dömd till mistning af embetet under den ådömda fängelsetiden, ändå att brottet utom embetet begånget är.

§ 16.

1. Har prest för brott, som han utom embetet begått, genom laga kraft egande utslag blifvit af allmän domstol enligt strafflag omedelbart till fängelse dömd, och är brottet sådant, att hans presterliga anseende derigenom förverkadt är; varde särskildt dömd till afsättning.

2. Har prest för brott, som han utom embetet begått, genom laga kraft egande utslag blifvit af allmän domstol enligt strafflag till böter dömd, och är brottet sådant, att hans presterliga anseende derigenom fläckas eller spilles; varde särskildt dömd till varning, mistning af embetet på viss tid eller afsättning.

§ 17.

Är prest utom riket för brott straffad; skall ändock, derest brottet bör enligt 16 § medföra varning, mistning af embetet på viss tid eller afsättning, sådan påföljd honom här i riket ådömas.

§ 18.

Varder prest, under en lagföring, förvunnen att hafva begått flera af de förbrytelser som i 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13 och 14 §§ sagda äro: är straffet å endera förbrytelsen svårare än å annan; då skall det svårare straffet ådömas: är hvardera förbrytelsen belagd med samma straff; varde det straff ådömdt. I båda dessa fall skall förbrytelse, för hvilken särskildt straff icke ådömes, betraktas såsom försvårande omständighet.

§ 19.

1. Har prest, genom laga kraft egande utslag, varit två gånger med varning, eller en gång med varning och en gång med mistning af embetet på viss tid straffad, och gör sig sedan skyldig till förbrytelse, hvarå varning enligt denna lag följa borde; dömes till mistning af embetet på viss tid.

2. Har prest, genom laga kraft egande utslag, varit två gånger med mistning af embetet på viss tid straffad, och gör sig sedan skyldig till förbrytelse, hvarå straff enligt denna lag följa bör; varde afsatt, dock att, om den senaste förbrytelsen är så ringa, att endast varning enligt denna lag derå följa borde, till mistning af embetet på viss tid dömas må.

§ 20.

1. För förbrytelse, som i 5 eller 6 § sägs, vare straff enligt de §§

förfallet, om den ej blifvit åtalad inom den tid, som för anförande af besvär öfver der ifrågavarande val eller förslag är föreskrifven.

2. För förbrytelse, som i 11 § sägs, så ock för annan förbrytelse, hvarå straffet är i lagen bestämdt till endast varning eller mistning af embetet på viss tid, vare straff enligt denna lag förfallet, om förbrytelsen ej blifvit åtalad inom fem år från den dag, då den begicks.

## § 21.

1. Afsättning innebär för prest förlust af prestembetet och den särskilda tjenst, han inom kyrkan innehar.

2. Mistning af prestembetet på viss tid innebär för den dertill dömde, under den tid, obehörighet att prestembetet utöfva samt förlust af de rättigheter och förmåner, som äro förenade med den tjenst, han inom kyrkan innehar, dock att bostad i det till tjensten hörande boställe honom under tiden förunnas.

3. Mistning af prestembetet på viss tid må icke ådömas för kortare tid än en månad, eller för längre tid än ett år, der icke i fall, som i 15 § 2 mom. sägs, den tid, för hvilken fängelsestraff ådömes, föranleder större utsträckning i tiden för embetets mistning.

## § 22.

1. Om förbrytelse, som i 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13 eller 14 § sägs, skall domkapitel ransaka och döma. Är det förbrytelse, som i 5, 6, 8, 10 eller 11 § sagd är, och innefattar den förbrytelse tillika annat uppsåtligt brott eller sådant vållande, hvarå straff enligt allmän strafflag följa bör, och som af annan än målseganden åtalas kan; då må domkapitlet om förbrytelsen ej döma, innan särskildt om det brott eller vållande af allmän domstol slutligen dömdt blifvit.

2. Varning, mistning af embetet på viss tid eller afsättning i fall, som i 16 eller 17 § sägs, skall af domkapitel ådömas.

3. Åtal mot prest för förbrytelse, som i 9 § sägs, så ock för brott, hvarå straff efter allmän strafflag följa bör, men som ej är att till embetsbrott hänföra, skall vid allmän underrätt upptagas.

4. Afsättning eller mistning af embetet på viss tid i fall, som i 15 § sägs, skall ådömas af samma domstol, som ådömer det straff, med hvilket embetets förlust följa bör.

---

## KAP. 17.

### Om klockare, organister, kyrkosångare och lägre kyrkobetjening.

### § 1.

1. Klockare skall leda sången vid allmän gudstjenst och kyrkliga förrättningar, der i församling särkild kyrkosångare icke är anställd; vårda och ansvara för de kyrkans tillhörigheter, som honom efter förteckning ombetros; tillse att ordning och snygghet råder i kyrka och på kyrkogård samt att ringning till gudstjenst vederbörligen verkställes; betjena presterskapet vid gudstjenst och andra embetsförrättningar, samt fullgöra hvad eljest af hans kyrkoherde honom i tjensten skäligen ålägges.

2. Klockare åligger ock att, intill dess Konungen derom annorlunda förordnar, till närmaste klockare fortskaffa prostens och öfriga presterskapets inom prosteriet tjenstebref, när de honom tillhanda komma.

3. Der lärarebefattning i folkskola icke är med klockaretjenst förenad, åligger klockare att, i den mån hans öfriga tjenstegöromål kunna anses det medgifva, vid barnaundervisningen i församlingen biträda.

### § 2.

Organist skall med orgelspelning beledsaga kyrkosången, der sådan vid allmän gudstjenst och andra förrättningar i kyrkan förekommer, stämma och vårda kyrkans orgelverk, samt efterkomma hvad kyrkoherden honom i tjensten skäligen föreskrifver.

§ 3.

Der särskild kyrkosångare i församling är tillsatt, skall han vid allmän gudstjenst och kyrkliga förrättningar leda kyrkosången.

§ 4.

Blifver klockare-, organist- eller kyrkosångaretjenst ledig; då skall kyrkoherden tjensten till ansökning kungöra. Hvad i afseende på sådant kungörande, samt ansökningstid, ansökningshandlingar och deras inlemnande iakttagas bör; derom förordnar Konungen.

§ 5.

1. Skall klockaretjenst tillsättas, och är ansökningstiden förliden; då skall kyrkoherden ofördröjligen i kyrkorådet gifva tillkänna, hvilka sökande sig anmält, och af de anmälde, som han behöriga pröfvar, på förslag uppföra tre de skickligaste och mest tjenliga. Äro ej tre behöriga sökande till; varde så många, som sig anmält och behöriga finnas, på förslaget uppförde.

2. Det upprättade förslaget skall intagas i kyrkorådets protokoll och nästföljande söndag församlingen kungöras.

3. Sökande, som åt förslaget icke nöjes, eger rätt att deruti söka ändring genom besvär, hvilka, jemte det öfverklagade beslutet, böra inom trettionde dagen efter kungörandet, dagen då det skedde likväl oräknad, ingifvas till domkapitlet; åliggande det klaganden att i öfrigt taga det i akt, som för besvärs anförande öfver kyrkostämmas beslut föreskrifvet är. Försummas något häraf; varde besvären ej till pröfning upptagna.

4. Har ingen behörig sökande sig anmält; varde tjensten ånyo till ansökning kungjord.

§ 6.

1. Har förslaget vunnit laga kraft; kalle kyrkoherden skriftligen de föreslagne att på utsatta dagar, hvar efter annan, vid allmän gudstjenst i församlingen aflägga sångprof; kungöre ock församlingen de utsatta profdagarna.

2. Uteblifver sökande från förelagdt prof: visar han laga förfall; stånde honom öppet att inom sextionde dagen derefter till nytt prof sig an-

mäla. Uteblifver han ändå, eller var han förfallolös; hafve han förslagsrum förlorat.

§ 7.

1. Sedan de föreslagne aflagt prof, skall kyrkorådet en af dem till tjensten utnämna. Är endast en sökande på förslaget uppförd; då må på kyrkorådet ankomma att, med afseende på det af honom aflagda profvets beskaffenhet, honom till klockare antaga, eller ock förordna, att åtgärder för tjenstens tillsättande skola ånyo i laga ordning vidtagas.

2. Kyrkorådets beslut skall församlingen kungöras.

3. Den, som är på förslag till klockaretjenst uppförd och vid tjenstens tillsättning blifvit förbigången, ege rätt att, der han tilltror sig kunna visa, att kyrkorådets beslut icke i laga ordning tillkommit, deri söka rättelse genom anförande af besvär, såsom i 5 § 3 mom. är sagdt.

§ 8.

1. När i församling inom Skåne, Halland, Blekinge eller Bohuslän klockare skall tillsättas, må, utan att förslag blifvit upprättadt, bland anmälde sökande som behörige finnas, den till klockare antagas, om hvilken församlingen i kyrkostämma, hvilken minst fjorton dagar förut varit utlyst, enhälligt eller genom mer än hälften af de afgifna rösterna sig med kyrkoherden förenar.

2. Kunna ej kyrkoherde och församling genom sådant samrådsval, som nu är sagdt, förena sig om antagande af någon bland de sökande; gånge med tjenstens tillsättning, som i 5, 6 och 7 §§ sägs.

§ 9.

När klockare är antagen och beslutet eger laga kraft; varde honom utdrag af protokollet såsom förordnande meddeladt.

§ 10.

Är lärarebefattning i folkskola med klockaretjenst förenad; då må med tillsättning af de förenade tjensterna förhållas på sätt om tillsättning af folkskolelärartjenst förordnadt är.

§ 11.

Med tillsättning af organist- eller kyrkosångaretjenst gånge på sätt i 5, 6, 7 och 9 §§ om klockaretjenst är stadgadt; dock må af sökande till organisttjenst ej fordras annat prof än i orgelspelning.

§ 12.

1. Organisttjenst må genom församlingens beslut kunna med klockaretjenst förenas. Sökande till de förenade tjensterna skall vara behörig till båda-dera, och med tillsättningen skall förfaras på sätt om klockaretjenst är stadgadt.

2. Ansöknings- och befordringsrätt till organisttjenst, der denna icke är med klockaresyssla förenad, må stå öppen äfven för qvinna.

§ 13.

1. Ej må någon på en gång söka flera klockare- eller flera organisttjenster, eller en tjenst af ena och en af andra slaget, der de icke äro med hvarandra förenade.

2. Har sökande icke vunnit förslag, eller är han vid utnämning förbigången: nöjes han åt den utgång; ege rätt att annan tjenst söka.

3. Har någon mot denna § sökt tjenst; vare obehörig att dertill föreslås eller utnämnas.

§ 14.

Är för viss församling i fråga om tillsättning af klockare, organist eller kyrkosångare särskildt stadgadt, lände det till efterrättelse.

§ 15.

Klockare-, organist- eller kyrkosångaretjenst skall, efter det förordnande på tjensten blifvit utfärdadt, tillträdas så snart dertill hörande lön blifvit ledig, eller, om lönen var ledig innan förordnandet gafs, första dagen i nästföljande månad.

§ 16.

Erfordras vikarie för bestridande af klockare-, organist- eller kyrkosångaretjenst, eger kyrkoherden dertill förordna tjenlig person.

§ 17.

Åt klockare eller annan kyrkobetjent må kyrkoherden kunna för högst tre månader bevilja tjenstledighet. Behöfver kyrkobetjent tjenstledighet för längre tid, än nu är sagd, söke kyrkorådet.

§ 18.

1. Visar klockare, organist eller kyrkosångare vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i sin tjenst, eller ådagalägger han ohörsamhet mot kyrkoherden i det, som tjensten rörer, eller vanvördnad mot församlingen eller dess presterskap, eller finnes han vara begifven på dryckenskap, eller åstadkommer han genom annat sitt förhållande uppenbar förargelse, ändå att han brott ej begått; varde af kyrkorådet varnad. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, eller har han blifvit två gånger af kyrkorådet varnad och förgår sig åter; sätte honom kyrkorådet från tjensten.

2. Begår klockare eller annan kyrkobetjent, som nu är sagd, brott, derför han till förlust af medborgerligt förtroende eller till straffarbete eller till dödsstraff dömes; varde tillika dömd till afsättning. Varder han för brott omedelbart dömd till fängelse; varde tillika dömd till mistning af tjensten med dertill hörande lön under den ådömda fängelsetiden. Har han för brott, begånget utom tjensten, blifvit enligt allmän strafflag genom laga kraft egande dom dömd omedelbart till fängelse eller till böter, och är brottet sådant, att hans värdighet såsom kyrkans tjenare kan anses deraf lida; ankomme på kyrkorådet att honom från tjensten afsätta.

§ 19.

Har klockare, organist eller kyrkosångare utan lof eller tillkännagifvet förfall sig från tjenstgöring afhållit och ej kunnat med kallelse träffas eller inställas: kommer han ej inom tre månader sedan kallelse i rikets allmänna tidning ågått; varde af kyrkorådet afsatt.

§ 20.

Kyrkorådet må, när omständigheterna dertill föranleda, från tjenstеutöfning tillsvidare afhålla klockare, organist eller kyrkosångare, som är till afsättning dömd, ändå att laga kraft å domen ej kommit.

§ 21.

Kyrkoråds beslut att afsätta eller från tjensteutöfning afhålla klockare, organist eller kyrkosångare skall församlingen kungöras.

§ 22.

Öfver kyrkoråds åtgärd att meddela klockare, organist eller kyrkosångare varning, så ock öfver kyrkoråds beslut att sådan kyrkobetjent afsätta eller från tjensteutöfning tillsvidare afhålla, må han kunna hos domkapitlet anföra besvär inom trettio dagar efter det åtgärden vidtogs, eller beslutet församlingen kungjordes; dock skall beslut om afhållande från tjensteutöfning gå i verkställighet, ändå att besvär deröfver anföras.

§ 23.

Kyrkovaktare, klockringare och annan lägre kyrkobetjening, som i församling nödig finnes och hvartill aflöning är anvisad, må kyrkorådet efter omständigheterna antaga så ock afskeda.

---

## KAP. 18.

### Om församlingar samt deras allmänna rättigheter och skyldigheter.

§ 1.

Svenska kyrkans medlemmar skola vara fördelade i församlingar, som, hvar för sig, under sitt presterskaps ledning på bestämda rum och tider sammanträda till gudstjenst.

§ 2.

Hvar församling skall hafva sitt genom häfd eller skriftlig urkund bestämda område; dock att icke-territoriel församling, som redan finnes eller, när vigtiga omständigheter dertill föranleda, genom Konungens beslut varder

bildad, må utan hinder häraf ega bestånd, så länge skälig anledning dertill förefinnes.

§ 3.

Fråga om delning, sammanslående, upphäfvande eller annan förändring af redan bildade församlingar, eller om nya församlingars stiftande, eller om indragning eller sammanbyggnad af kyrkor skall, sedan vederbörande församlingar och domkapitel sig derom yttrat, till Konungens pröfning och afgörande öfverlemnas.

§ 4.

1. Enhvar kyrkans medlem skall tillhöra den församling, inom hvars område han sitt rätta bo och hemvist hafver, derest han icke på grund af särskildt stadgande bör tillhöra någon icke-territoriel församling.

2. Enhvar är berättigad åtnjuta själavård och påkalla presterlig embetsåtgärd af presterskapet i den församling, han tillhör.

3. Vid afflyttning från en församling till en annan skall den flyttande för sig samt, om han hustru eller barn med sig hafver, äfven för dem ofördröjligen till vederbörande prest på inflyttningsorten aflemna flyttningsbevis, som, på sätt särskildt föreskrifvet är, blifvit utfärdadt af vederbörande prest i den församling, hvarifrån flyttningen sker.

§ 5.

Hvar församling är skyldig att, der i särskilda fall icke annorlunda stadgadt är, tillskjuta de medel, som för församlingens kyrko- och undervisningsväsen erfordras utöfver församlingens för sådant ändamål afsedda tillgångar.

§ 6.

Med iakttagande af de i lag och författningar gifna föreskrifter och stadgade inskränkningar, eger hvar församling sjelf vårda sina angelägenheter. Församling utöfvar denna vård genom kyrkostämma och kyrkoråd.

## KAP. 19.

### Om kyrkostämma.

§ 1.

Hvar församling eger att i kyrkostämma med kyrkoherden sammanträda till öfverläggning och beslut, på sätt här nedan sägs.

§ 2.

Till kyrkostämmas handläggning höra frågor om

1) åtgärder till vidmakthållande af ordning under gudstjensten;

2) tid för allmän gudstjenst, såvidt den tid icke är i lag bestämd, samt för konfirmationsundervisning; rum för allmän gudstjenst, när församlingens kyrka icke kan dertill begagnas; allmän nattvardsgång vid andra tillfällen än i sammanhang med högmessogudstjenst, så ock ordning för ringning med kyrkoklockor;

3) sammanbyggnad af kyrkor samt delning eller sådan förändring af församlingen, som i 18 kap. 3 § sägs;

4) tillsättande af kyrkovärdar och öfriga ledamöter i kyrkoråd äfvensom ledamöter i domkyrkoförvaltning;

5) förening af klockare- och organisttjenst, ordnande af klockares undervisningsåligganden, samt tillsättning af klockare i fall, som i 17 kap. 8 § sägs;

6) kyrkomedels användande samt kyrkoräkenskapers granskning;

7) hushållning med och vård om kyrkans egendom, der ej annorlunda stadgadt är;

8) byggnad och underhåll af kyrkan, med hvad dertill hörer, samt boställen för prest, klockare och andra kyrkobetjente;

9) bestämmande af afgifter till kyrkan;

10) fördelning af bänkrum i kyrkan;

11) ordnande och fördelning af begrafningsplatser, samt afgifter för dem och för begagnande af kyrkoklockor och annan kyrkans egendom;

12) öfverenskommelser rörande presterskaps och kyrkobetjenings löneförmåner.

§ 3.

Kyrkostämma tillkommer ock att handlägga frågor, som afse folkundervisningen och dithörande anstalter inom församlingen, på sätt i annan ordning särskildt stadgadt är.

§ 4.

Vid behandling af ärenden, om hvilka särskilda föreskrifter i lag eller författning gifna äro, ställe sig kyrkostämma till efterrättelse hvad sålunda stadgadt är.

§ 5.

Rättighet att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut tillkommer, på landet, den som på kommunalstämma och, i stad, den som vid allmän rådstuga rösträtt eger; främmande religionsbekännare och de, som till utträde ur Svenska kyrkan sig anmält, dock härifrån undantagna.

§ 6.

I öfverläggningar och beslut, som angå ärenden, gemensamma för hela församlingen, deltaga samtlige röstberättigade; men i öfverläggningar och beslut om ärenden, som förutsätta afgifter, hvilka enligt gällande författning böra utgå endast af i mantal satt jord eller af annan fastighet, må ej andra taga del, än de, som sådan jord eller fastighet innehafva.

§ 7.

Vid omröstning följes, på landet, hvad för kommunalstämma och, i stad, hvad för allmän rådstuga stadgadt är i afseende på röstberäkning, samt rösträtts utöfning och öfverlåtande på annan person.

§ 8.

Der stads- och landsförsamling eller delar deraf äro i kyrkligt afseende förenade, ega de att på kyrkostämma gemensamt öfverlägga och be-

sluta om uppgörande af ett på 5 och 6 §§ grundadt förslag till röstgrund vid beslut om gemensamma angelägenheter; och skall vid denna uppgörelse den röstgrund följas, som dittills för gemensamma kyrkliga angelägenheter varit gällande.

Sådant förslag skall underställas Konungens befallningshafvandes pröfning; börande Konungens befallningshafvande, innan fastställelse meddelas, öfver förslaget inhemta domkapitlets utlåtande.

§ 9.

Kyrkoherden eller den prest inom församlingen, som kyrkoherden, då han hindrad är, dertill förordnar, eller, då någon dertill ej är utsedd, den kyrkoherden i embetet närmast är, före i kyrkostämma ordet. Uti annex- eller kapellförsamling, som har egen prest, vare han, eller den hans tjenst förestår, ordförande i kyrkostämman när kyrkoherden ej är i stämman tillstädes. Vid behandling af ärende, för hvilket prost, eller annan särskildt förordnad prestman, kyrkostämma utlyst, vare denne ordförande.

§ 10.

Tre ordinarie kyrkostämmor skola årligen hållas: den första inom Maj månads utgång för besluts fattande om föregående årets räkenskaper och förvaltning; den andra i Oktober för bestämmande af utgifts- och inkomststat för kyrkan, enligt hvad i 23 § sägs, och den tredje inom utgången af December för debiteringslängdens granskning samt för anställande af val till de under kyrkostämma hörande befattningar, hvilka vid årets slut blifva lediga, äfvensom för val af revisorer.

§ 11.

Kyrkostämma skall hållas äfven när Konungens befallningshafvande, domkapitlet, visitationsförrättare, magistraten eller kyrkorådet det äskar, eller då ordföranden sådant nödigt finner.

Enskild man, som till talan i kyrkostämma berättigad är, eger ock kyrkostämmas sammankallande för uppgifvet ärende begära. Finner ordföranden ej skäl att sådan begäran bifalla, meddele han, om så äskas, sitt beslut skriftligen, jemte skälen dertill; och eger sökanden deröfver klagan föra, på sätt i 28 § stadgas om besvär öfver kyrkostämmas beslut.

§ 12.

Kyrkostämma må i kyrka, sockenstuga eller på annat lämpligt ställe hållas.

Skall vid kyrkostämma i moderförsamling ärende företagas, som annexförsamlings rätt eller skyldighet tillika angår och gemensam öfverläggning fordrar, kalle kyrkoherden annexförsamlingen till sammanträde med moderförsamlingen.

Der i städer, som bestå af flera församlingar, fråga till afgörande förekommer, som alla eller flera af dessa församlingar angår, skall sådan fråga handläggas å gemensam kyrkostämma, under ordförande af den bland stadens kyrkoherdar, som domkapitlet dertill förordnar.

§ 13.

Kallelse till kyrkostämma skall utfärdas genom kungörelse af kyrkoherden eller den, som för särskildt tillfälle stämman hålla bör, och innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och öfverläggningsämne för sammanträdet.

Har domkapitlet särskild prestman till kyrkostämmas hållande förordnat; då må han kallelsen utfärda.

Kungörelsen uppläses från predikstolen fjorton dagar eller minst en vecka före stämman. Är kyrkostämma utsatt till dag, då gudstjenst hålles, skall kungörelsen den dagen ånyo uppläsas.

För ärende, som fordrar så skyndsam handläggning, att kungörandet icke medhinnes inom den tid, som nu föreskrifven är, må kyrkostämma kunna hållas efter kortare kallelsetid, och äfven samma dag den pålyses; dock må vid sålunda utlyst stämma beslut ej fattas om utgift, eller om erläggande af bidrag dertill.

§ 14.

De ärenden, som skola å kyrkostämma till afgörande företagas, böra förut vara vederbörligen beredda, antingen af kyrkorådet eller ock, då kyrkostämman, med afseende på ärendets beskaffenhet eller andra förhållanden, finner sådant lämpligt eller nödigt, af särskildt dertill utsedda personer.

§ 15.

Ordföranden åligger att ärendena till öfverläggning framställa samt tillse, att ej andra frågor företagas, än de, som uti kungörelsen upptagna äro.

Ny fråga kan vid kyrkostämman väckas, men icke förr än vid annan stämma och efter vederbörlig pålysning afgöras.

§ 16.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framställe ordföranden proposition, så affattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras. Ordföranden tillkännagifve derefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäste detsamma, der omröstning ej begäres, med klubbslag.

Äskas omröstning, verkställes den öppet och efter upprop.

Till beslut erfordras blott enkel pluralitet af de afgifna rösterna, enligt den vid omröstningen följda röstgrund.

Falla rösterna lika för olika meningar, gälle den mening, hvilken de flesta rösterna efter hufvudtalet tillfallit. Finnas efter sådan beräkning rösterna lika delade; vare den mening beslut, som ordföranden biträder.

§ 17.

Genom lottning bestämmes företrädet emellan dem, som vid val erhålla lika antal röster.

§ 18.

Ordföranden skall vid kyrkostämma föra eller på eget ansvar låta föra protokoll, upptagande ämnet för öfverläggningen och beslutet, med skälen dertill. Sedan förhandlingarna afslutade äro, bör protokollet justeras genast, der så ske kan, eller i annat fall vid kyrkostämma senast fjorton dagar derefter, hvarom vid tillfället underrättelse skall meddelas. Erfordrar ärendet skyndsamhet och kan protokollet icke genast vid kyrkostämman justeras; må stämman kunna uppdraga åt dertill för hvarje gång utsedda ledamöter, att, jemte ordföranden, justering af protokollet eller vissa delar deraf verkställa. Protokollet skall undertecknas af ordföranden och minst två vid stämman närvarande ledamöter, eller af de särskilda justeringsmännen, om sådana varit utsedda.

Det justerade protokollet skall nästa helgedag, då gudstjenst hålles, från predikstolen uppläsas.

§ 19.

Den, som i afgörande af ett ärende deltagit, kan genast, eller sist vid justeringen af protokollet, emot det fattade beslutet reservation afgifva.

§ 20.

Ordföranden åligger tillse, att utdrag af kyrkostämmas protokoll tillställes kyrkorådet eller de andra personer, åt hvilka verkställighet af stämmans beslut uppdrages. För öfrigt eger en hvar, som det åstundar, att af protokollet taga afskrift, och att utan lösen få afskriftens riktighet af ordföranden bestyrkt.

Protokollen, med bilagor, skola bland kyrkans öfriga handlingar förvaras.

§ 21.

Ordföranden vake öfver ordningen i kyrkostämman. Han kan, efter varning, låta utvisa en hvar, som sig oskickligt förhåller. Uppstår oordning, som ordföranden icke förmår afstyra, ege han makt att stämman upplösa.

§ 22.

De afgifter, om hvilka kyrkostämma beslutar, skola, utom i de fall, för hvilka annorlunda är i lag eller författning stadgadt, utgå efter den för rösträtt i kyrkostämma bestämda grund. I fråga om afgifter och personliga tjenstbarheter, hvilka enligt gällande författningar åligga medlemmar af en församling, oaktadt de i kyrkostämma icke ega rösträtt, gör denna lag icke ändring.

§ 23.

För hvart år åligger det kyrkorådet att för kyrkan uppgöra ett utgifts- och ett inkomstförslag. I utgiftsförslaget böra upptagas de utgifter, som redan äro beslutade att under det nästföljande året utgå, äfvensom de, hvilka kyrkorådet derutöfver anser af behofvet påkallade att under samma år utgå.

Uti inkomstförslaget böra de inkomster upptagas, som för det nästföljande året äro eller anses vara att påräkna.

§ 24.

Utgifts- och inkomstförslagen skola till pröfning framläggas vid den kyrkostämma, som under loppet af Oktober månad hållas bör.

## 25 §.

Hvad kyrkostämman till uttaxering beslutat skall genom kyrkorådet delgifvas, i församling på landet, vederbörande kommunalnämnd och, i stad, drätselkammaren, hvilka det, hvar i sin ort, åligger att debitering och uppbörd af dessa afgifter verkställa, samt medlen till kyrkorådet aflemna.

Skulle, till följd af särskilda förhållanden, annan ordning för uppbördens verkställande finnas vara lämplig eller nödig, må kyrkostämman kunna derom besluta.

## § 26.

Räkenskaperna för kyrkans medel skola afslutas med kalenderår, samt senast den 1 derpå följande Mars aflemnas till de för deras granskning utsedda revisorer.

Revisionsberättelsen skall senast den 1 April aflemnas till kyrkostämmans ordförande, som öfver gjorda anmärkningar infordrar vederbörandes förklaringar, hvarefter den kyrkostämma, som i Maj månad sammanträder, beslutar, huruvida anmärkning må förfalla, eller laglig åtgärd för bevarande af församlingens rätt vidtagas skall.

Hvad nu om räkenskapernas granskning sagdt är, gör icke någon ändring i hvad om särskild revision af kyrkoräkenskaper finnes stadgadt.

## § 27.

För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas beslut underställas Konungens pröfning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan församlingen tillhörig fastighet, som, utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta afseende ändamål densamma genom gåfva eller testamente tillfallit, äfvensom öfverenskommelse, hvilken medför förändring i de rättigheter, församlingen till sådan fastighet eger;

b) upptagande af lån, ställdt på längre återbetalningstid än två år; samt

c) påläggande af afgifter, hvilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Beslut, som bör Konungens pröfning underställas, skall öfverlemnas till

Konungens befallningshafvande i länet, hvilken det åligger att handlingarna, jemte eget utlåtande, insända.

§ 28.

Medlem af församlingen, som åt kyrkostämmas beslut i församlingens gemensamma angelägenheter ej nöjes, eger rätt att, der han tilltror sig kunna visa, att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest hvilar på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, deruti rättelse söka genom besvär, hvilka, jemte det öfverklagade beslutet, böra inom trettio dagar efter det klaganden deraf erhöll del, dagen då det skedde likväl oräknad, ingifvas, i mål, som uti 2 § 1, 2, 3, 4, 5 och 6 punkterna äro nämnda, till det domkapitel, hvarunder församlingen hör, men i andra mål till Konungens befallningshafvande i länet; och åligger det klaganden derjemte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då beslutet delgafs, som ock att, inom fjorton dagar efter det tiden för besvärs inlemnande utgått, till kyrkostämmans ordförande ingifva diarii-utdrag deröfver, att han sina besvär inlemnat å ort, som vederbör.

I Hernösands stift vare för mål, som gå till domkapitlet från Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län, tiden dubbelt så lång, som här ofvan är stadgad; och gäller detta äfven i afseende på mål, som från Lappmarksförsamling gå till Konungens befallningshafvande i länet.

Försummar klaganden något af hvad sålunda är föreskrifvet, må beslutet kunna gå i verkställighet.

Klaganden skall anses hafva af beslutet erhållit del den dag, då detsamma enligt 18 § offentligen kungjordes.

Konungens befallningshafvande och domkapitlet böra gifva hvarandra af besvären del, när ärendet kan anses höra till gemensam behandling.

§ 29.

Gå besvären derpå ut, att beslutet icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat; ege den pröfvande myndig-

heten, der den finner skäl besvären godkänna, att beslutets verkställighet förbjuda.

Grundas besvären derpå, att klagandens enskilda rätt blifvit genom beslutet kränkt, och varda besvären godkända, gälle rättelsen till förmån för den, som klagat, men beslutet stånde i öfrigt fast, utan så är att det finnes strida emot allmän lag eller författning, eller eljest hvila på orättvis grund, då den pröfvande myndigheten ock om upphäfvande af beslutet i dess helhet må kunna förordna.

§ 30.

I afseende på tiden och sättet för ändrings sökande i utslag, som Konungens befallningshafvande gifvit, gälle efter hvart måls beskaffenhet hvad särskildt stadgadt är.

§ 31.

Om kyrkostämma i församling i Stockholms stad är i särskild lag stadgadt.

---

## KAP. 20.

### Om kyrkoråd.

§ 1.

I hvar församling skall finnas ett kyrkoråd.

§ 2.

Utöfver hvad eljest, enligt särskilda i lag och författningar meddelade föreskrifter, kyrkoråd åligger, tillkommer kyrkorådet ytterligare:

att öfvervaka det sedliga och religiösa tillståndet i församlingen samt genom sina särskilda ledamöter vid allmän gudstjenst och eljest sörja för upprätthållande af kyrklig ordning;

att vaka deröfver att spridande af villfarande lära må, såvidt möjligt är, förekommas, samt kyrklig söndring och tvedrägt förhindras;

att, der icke annorlunda stadgadt är, förvalta kyrkans egendom och föra eller på sitt ansvar låta föra kyrkans räkenskaper, samt i öfrigt, enligt kyrkostämmans föreskrifter, vårda kyrkans angelägenheter;

att ombesörja verkställighet af kyrkostämmans beslut i kyrkoärenden, eller, der sådan verkställighet blifvit af kyrkostämman åt särskildt dertill utsedda personer uppdragen, öfvervaka dessas förvaltning;

att i kyrkoärenden till kyrkostämman göra de framställningar och förslag, hvilka omständigheterna kunna påkalla, samt afgifva de förberedande utlåtanden, som af kyrkostämman infordras.

§ 3.

1. Ordförande i kyrkorådet vare kyrkoherden, eller ock annan prestman, som han för något tillfälle kan dertill förordna.

2. I annex- eller kapellförsamling, vid hvilken särskild prest finnes anställd, skall han föra ordet, när kyrkoherden ej är närvarande.

§ 4.

1. Ledamöter i kyrkorådet vare församlingens kyrkovärdar, två i hvar församling, samt så många i kyrkostämma valda, för gudsfruktan och kristligt nit kända män, som församlingen finner lämpligt utse; dock må ledamöternas antal, ordföranden inberäknad, icke understiga sju.

2. Ledamöterna i kyrkorådet väljas för fyra års tid.

§ 5.

Ledamot i kyrkorådet kan ej den vara, som är oberättigad att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut; ej den, som icke uppnått tjugofem års ålder; ej den, som icke råder öfver sig och sitt gods; ej den, som sin egendom till borgenärer afträdt och icke, på sätt lag förmår, visa gitter, att han från deras kraf fri är; ej den, som enligt 11 kap. 2 eller 3 § är från tillträde till den heliga nattvarden utestängd, eller enligt samma kap. 4 § är förklarad oberättigad att till ledamot i kyrkoråd väljas; ej den, som är för vanfrejdande brott tilltalad eller under framtiden ställd; ej den, som

genom domstols beslut förklarats medborgerligt förtroende förlustig eller ovärdig att inför rätta föra andras talan; samt ej heller församlingens redovisningsskyldige och aflönade betjente.

§ 6.

1. Kyrkorådet sammanträde på ordförandens kallelse, så ofta han det nödigt finner, eller då minst halfva antalet af ledamöterna derom gör framställning.

2. Skall i kyrkorådet ärende företagas, som angår två eller flera till samma pastorat hörande församlingar och gemensamt beslut fordrar; varde de särskilda församlingarnas kyrkoråd till gemensamt sammanträde kallade.

§ 7.

Kyrkoråd må icke ärende handlägga, der icke mer än hälften af ledamöternas hela antal tillstädes är.

§ 8.

Omröstning i kyrkorådet sker öppet, och tillkomme dervid hvar röstande en röst. Äro rösterna lika delade, gälle den mening, som ordföranden biträder.

§ 9.

Kallar kyrkorådet någon, som inom församlingen bor eller sig uppehåller, till inställelse, för att i de på kyrkorådets omvårdnad beroende ordnings- och sedlighetsmål höras eller varnas, vare han pligtig att kallelsen hörsamma, såvida han minst fyra dagar förut deraf erhållit del. Uteblifver den sålunda kallade utan laga förfall, och kan han ej heller på förnyad kallelse förmås att sig inställa, ege kyrkorådet att för hans inställelse lita Konungens befallningshafvande till.

§ 10.

Vid kyrkorådets sammanträden före ordföranden protokoll eller vare för dess ordentliga förande ansvarig. Han skall ombesörja skriftvexlingen, mottaga alla till kyrkorådet ställda skrifvelser och framställningar samt tillse, att räkenskaperna öfver de medel, som kyrkorådet om händer hafver, ordent-

ligen föras i öfverensstämmelse med de föreskrifter, kyrkostämman meddelat. Ordföranden är ock skyldig att vårda kyrkorådets handlingar och öfver dem hålla särskildt register.

§ 11.

Protokoll och beslut skola antingen genast eller sist vid kyrkorådets nästa sammankomst justeras; dock kan, särskildt för hvar gång, uppdragas åt två eller flera af ledamöterna att jemte ordföranden justeringen verkställa.

§ 12.

En hvar ledamot af kyrkorådet ansvare gemensamt med de öfriga för de kyrkans medel och tillhörigheter, detsamma under sin vård och förvaltning haft, äfvensom för de säkerhetshandlingar, mot hvilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blifvit antingen af kyrkostämman eller, om klander anställes, af vederbörlig domstol godkänd, eller ock till dess natt och år efter räkenskapernas aflemnande förflutit, utan att klander blifvit i laga ordning anställdt.

§ 13.

Kyrkovärdarne åligger särskildt att vaka öfver ordningen vid allmän gudstjenst, att jemte kyrkoherden hafva den närmaste vården om kyrkan och dess egendom, så ock att, der icke kyrkorådet annorlunda beslutar, uppbära kyrkans tionde, landgille och räntor, emottaga de för kyrkans behof uttaxerade medel och verkställa kyrkans vederbörligen beslutade och af kyrkorådet godkända utbetalningar.

## KAP. 21.

## Om kyrka och kyrkoegendom.

### § 1.

1. Församling skall med de medel, som dertill särskildt anslagna äro, bygga och underhålla kyrka med torn eller klockstapel samt öfriga för kyrkan erforderliga byggnader, så ock anskaffa och underhålla inredning och inventarier, som för gudstjenst nödiga äro, samt bestrida utgifter för vin och oblater, som vid nattvardsgång fordras. Räcka de anslagna medlen ej till, gånge som i 18 kap. 5 § sägs; dock må i ty fall domkyrkoförsamling ej för byggnad och underhåll af domkyrka med större utgifter betungas, än annan lika stor församling skäligen till sin kyrkas byggnad och underhåll utgör.

2. Ej må annexförsamling åläggas att i moderkyrkas byggnad eller underhållande taga del i annan mån, än moderförsamlingen till annexkyrkans byggnad och underhållande bidrager.

3. Derest ej genom särskild förening annorlunda är öfverenskommet, tage kapellförsamling med församling, hvarifrån den söndrad är, del i byggnad och underhållande af dennas kyrka efter det skick och den storlek, kyrkan vid församlingarnas afsöndring egde.

4. I den skyldighet, som må åligga enskild man, att åt viss församling bygga och underhålla kyrka med hvad dertill hörer, gör stadgandet i 1 mom. ingen ändring.

### § 2.

Skall kyrka, kyrkotorn eller klockstapel byggas eller förändras, eller kyrka med altare, predikstol, orgelverk eller annat hufvudsakligt innanrede förses; varde förslag dertill af Konungens befallningshafvande och biskopen, jemte deras yttrande deröfver, Konungens pröfning underställdt.

### § 3.

1. Kyrka och klockstapel skola af sten byggas, der ej Konungen gifver lof att annat byggnadsämne begagna.

2. Kyrka må ej byggas inom by, utan kyrkan der förr var belägen.

§ 4.

1. Förslag till anläggning af kyrkogård eller begrafningsplats skall Konungens befallningshafvandes och biskopens gemensamma pröfning underställas.

2. Begrafningsplats må ej i stad, köping eller by anläggas.

3. Begrafningsplats skall inhägnad vara. Den hägnad må ej af trä byggas eller med trävirke täckas.

§ 5.

1. Vill enskild person söka församlings medgifvande att på allmän begrafningsplats bygga särskild graf; anvise tillräckliga medel till dess underhåll. Sker det ej, må församling sådan begäran icke bifalla.

2. Ej må byggd graf, som viss slägt eller person tillhör, utan församlingens bifall åt annan slägt eller person öfverlåtas.

3. Befinnas de till sådan grafs underhåll anslagna medel med tiden otillräckliga, vare egaren skyldig att den underhålla. Tarfvar den reparation, varde egaren derom af kyrkorådet tillsagd. Försummar han att reparationen inom ett år derefter verkställa, eller har han icke inom samma tid med laga synerätts utslag styrkt dess obehöflighet, vare grafven till kyrkan hemfallen, och ankomme på församlingen att dermed efter omständigheterna förfara; dock att grafstenar och andra minnesmärken, der så ske kan, orubbade lemnas. Lag samma vare, der egaren okänd är och sig icke uppgifver inom ett år, efter det han dertill blifvit af kyrkorådet i rikets allmänna tidning uppmanad.

4. Ej må grafställe i kyrka inrättas.

§ 6.

Innan nybyggd kyrka till sitt ändamål upplåtes, skall hon, på sätt kyrkohandboken föreskrifver, af biskopen eller annan prest, som han dertill förordnar, invigas. Om nyanlagd begrafningsplats vare lag samma.

§ 7.

Utan kyrkoherdens samtycke må kyrka ej för andra ändamål än gudstjenst och andra kyrkliga förrättningar begagnas. För ändamål, som med dess helgd oförenliga äro, må kyrka ej upplåtas.

§ 8.

Undandrager sig församling eller enskild man, hvilken sådan skyldighet åligger, att kyrka med hvad dertill hörer i försvarligt skick vidmakthålla, må Konungens befallningshafvande, uppå derom af domkapitlet framställd begäran och efter vederbörandes hörande, med föreläggande af lämpligt vite föreskrifva viss tid, inom hvilken kyrkan eller hvad dertill hörer bör af vederbörande vara i behörigt skick försatt.

§ 9.

1. Domkyrka och dess egendom skall, under inseende af Konungens befallningshafvande och biskopen, vårdas af en särskild domkyrkoförvaltning, som skall bestå af domprosten eller, der domprost icke finnes, af vice pastorn vid domkyrkan, samt af fyra ledamöter, af hvilka Konungens befallningshafvande och biskopen gemensamt utse en, och domkapitlet likaledes en, samt de två återstående af domkyrkoförsamlingen i kyrkostämma väljas.

2. Ledamot i domkyrkoförvaltning utses för fyra års tid. Ledamot kan ej den vara, som enligt 20 kap. 5 § är obehörig att vara ledamot i domkyrkoförsamlingens kyrkoråd.

3. Domprosten eller den hans ställe företräder före i domkyrkoförvaltning ordet. Beslut kan fattas, der jemte ordföranden två ledamöter tillstädes äro; dock må fråga om tillsättande eller afskedande af tjenstemän ej afgöras, utan att samtlige ledamöterna deri deltaga.

4. Äro i domkyrkoförvaltning rösterna för olika meningar lika delade; gälle den mening ordföranden biträder.

5. Domkyrkoförvaltning eger antaga och afskeda protokollsförande.

§ 10.

1. Domkyrkoförvaltning skall sig till biträde hafva en domkyrkosysslоman. I mål, som rörer vård af domkyrkan eller dess egendom, skall sysslomannen höras, innan domkyrkoförvaltningen beslut fattar. Honom åligge att domkyrkoförvaltningens beslut till verkställighet bringa, vårda domkyrkans lösören och föra domkyrkans räkenskaper.

2. Till domkyrkosysslоman må domkyrkoförvaltningen utse och genom förordnande antaga den man, till hvilken förvaltningen har mesta förtroende;

dock att han för de domkyrkans medel och annan egendom, som honom å tjenstens vägnar anförtros, ställt säkerhet, som förvaltningen godkänt, så ock att, der presterlig tjenstgöring vid domkyrkan honom åligger, han skall prest vara. Syssloman kan af domkyrkoförvaltningen, när hon skäl dertill finner, från tjensten skiljas; dock skall beslutet derom, för att blifva gällande, Konungens befallningshafvandes och biskopens pröfning underställas.

3. Konungens befallningshafvande och biskopen fastställe, efter förslag af domkyrkoförvaltningen, instruktion för domkyrkosysslomannen samt lön för denne och för domkyrkoförvaltningens protokollsförande.

§ 11.

1. Domkyrkas årsräkenskap skall årligen tillställas landskontoret, för att till granskning aflemnas till det statens embetsverk, der andra räkenskaper öfver allmänna medel granskas.

2. En hvar ledamot af domkyrkoförvaltning ansvare gemensamt med de öfriga för de medel, förvaltningen under sin vård haft, äfvensom för de domkyrkans säkerhetshandlingar, mot hvilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning.

§ 12.

1. Före ingången af April månad hvart år skall domkyrkoförvaltning, med biträde af tillkallad pålitlig byggmästare, å domkyrkan hålla besigtning, för att utröna, om brister derå finnas, som behöfva under årets lopp afhjelpas.

2. Åligger domkyrka att hus, hägnad eller annat dylikt bygga och underhålla; vare om besigtning derå lag, som om besigtning å domkyrka nu är sagd.

§ 13.

1. Byggnad eller reparation, som domkyrka tarfvar, beslute Konungens befallningshafvande och biskopen, på förslag af domkyrkoförvaltningen, och, der bidrag af församlingen för ändamålet erfordras, efter hennes hörande.

2. Lag, som om domkyrkas byggnad och reparation nu är sagd, vare ock om byggnad eller reparation af hus, hägnad eller annat dylikt, som domkyrka tillhör och ej af annan underhållas skall, eller som domkyrka eljest

är pligtig att bygga och underhålla, så ock om inköp och förbättrande af domkyrkoinventarier.

3. På Konungen ankomme att, efter förslag af dess befallningshafvande och biskopen, fastställa det belopp af domkyrkas medel, som domkyrkoförvaltning, utan att derom afvakta Konungens befallningshafvandes och biskopens beslut, må årligen kunna efter behof använda på reparationer af domkyrkan och dess hus samt till inköp och förbättrande af domkyrkoinventarier.

§ 14.

1. Öfver kyrkas alla lösören skall inventariibok hållas. De lösören skola en gång hvart år öfverses och med inventariiförteckningen jemföras. Sådan inventering verkställes vid domkyrka af domkyrkoförvaltningen och vid annan kyrka af de för kyrkoräkenskapernas granskning årligen utsedda revisorer.

2. Ej må något af kyrkas inventarier afyttras, der ej vid domkyrka Konungens befallningshafvande och biskopen lof gifvit, och vid annan kyrka kyrkoherden och församlingen derom gemensamt beslutat. Forntida minnesmärke må ej försäljas, utan att det kronan hembjudet är.

§ 15.

1. Har kyrka fast egendom på landet, då skall öfver den egendom vid kyrkan finnas jordebok, som för hvar lägenhet, hvartill kyrkan jordegande- eller ränteeganderätt hafver, uppgifver lägenhetens namn och jordnatur, så ock hemmansnummer, mantal och ränta, der sådana lägenheten åsatta äro. Har kyrka fast egendom, som till stad lyder; varde ock öfver den egendom vid kyrkan förvarad särskild längd, som uppgifver hvar sådan lägenhets storlek, läge och åsatta nummer samt den egande- eller besittningsrätt, hvarmed den af kyrkan innehafves. Eger kyrka rätt till ständig afgift af fast egendom, som till stad lyder, skall sådan rätt i den längd, nu sagd är, uppgifvas. För hvar i sådan jordebok eller längd upptagen lägenhet bör jemväl anteckнas den lega, ränta eller annan afgift, som kyrkan är berättigad att deraf uppbära. Å tionde, som kyrka anslagen är, skall tiondelängd vid kyrkan förvaras.

2. Vid kyrka skall ock finnas jordebok öfver prestbol, annex-, mensal- och stomhemman, komministers-, kapellans- och klockarebol, så ock annan jordlägenhet, som är kyrkans presterskap och kyrkobetjening på lön anslagen.

3. Der åtkomsthandlingar rörande sådan fast egendom, som i denna § sägs, finnas eller kunna anskaffas, varde ock de förvarade.

§ 16.

Kyrkoarkiv, hvartill höra de i 15 § omförmälda samt andra handlingar rörande kyrkan, dess egendom och henne tillydande ecklesiastika lägenheter, allmänna författningar och offentliga myndigheters tryckta kungörelser, som till kyrka aflemnas, kyrkoräkenskapsböcker, kyrkorådets handlingar, de kyrkoböcker, som i 12 kap. sagda äro, de protokollsböcker, som kyrkoherde skall föra eller på sitt ansvar föra låta, visitations- och inventeringsprotokoll, så ock inflyttandes aflemnade prestbevis och andra själavården rörande handlingar, skall kyrkoherden sorgfälligt vårda och på kyrkans bekostnad i försvarligt skick hålla.

2. Öfver kyrkoarkiv skall förteckning vara upprättad.

3. Inventering af kyrkoarkiv skall af prosten förrättas, när kyrkoherde eller dess vikarie embetet tillträder, så ock när domkapitlet derom förordnar. Protokoll öfver sådan inventering skall i två exemplar upprättas, af hvilka det ena till domkapitlet insändes och det andra i kyrkoarkivet förvaras.

§ 17.

1. Kyrkas medel må ej för andra än kyrkans behof användas.

2. Ej må kyrka eganderätt till hennes fasta egendom afhändas med mindre Konungen lof gifver, att sådan egendom med annan fastighet af lika värde ersättes.

§ 18.

1. Inkomst, som kyrka lagligen tillkommer och ej i rätt tid ingått, skall utan uppskof indrifvas.

2. Kyrkas penningar skola, såvidt de ej till beslutade utgifter eller eljest redan kända behof erfordras, mot ränta utlånas.

§ 19.

I fråga om hushållning med fast kyrkoegendom lände till efterrättelse hvad derom särskildt stadgadt är eller af Konungen vidare förordnas.

§ 20.

Vill domkyrkoförsamling eller någon dess medlem rättelse söka i åtgärd, den domkyrkoförvaltning i eller för domkyrkans eller hennes egendoms vård vidtagit, eller ock utverka någon åtgärd, den domkyrkoförvaltningen i ty mål vägrat att på begäran vidtaga, och yrkas ej ansvar efter allmän lag; söke den rättelse eller åtgärd hos Konungens befallningshafvande och biskopen.

---

## KAP. 22.

### Om biskopar.

§ 1.

I hvart stift skall en biskop, biträdd af domkapitel och prostar, hafva öfverinseende öfver presterskapet, församlingsvården och den kyrkliga ordningen, samt befrämja hvad till verkställighet af kyrkolag och kyrkostadgar hörer. Hvad biskop såsom prokansler vid universitet eller eforus öfver stiftets elementarläroverk åligger; derom är särskildt stadgadt.

§ 2.

1. Varder biskopsembete ledigt; då skall domkapitlet hos Konungen göra hemställan om utsättande af dag för anställande af val till embetets återbesättande.

2. Valet skall öfver hela stiftet anställas å dag, som af Konungen bestämmes och derefter af domkapitlet kungöres.

§ 3.

1. Rätt att i biskopsval deltaga tillkommer de ordinarie ledamöterna

af stiftets domkapitel, samt de stiftets kyrkoherdar, regementspastorer och komministrar, som sina tjenster tillträdt, dock att der i samma pastorat flera komministrar äro, endast den af dem, hvilken längsta tiden sin tjenst innehaft, eger valrätt utöfva. Är kyrkoherdetjenst ledig eller ännu icke af den dertill utnämnde tillträdd, eller är innehafvaren till embetsutöfning obehörig; då må den, som tjensten förvaltar och icke på annan grund är valberättigad, för den tjenst i valet deltaga.

2. I val till återbesättande af biskopsembete, hvarmed prokanslersbefattning vid universitet är förenad, deltage ock universitetets ordinarie professorer.

3. Domkapitelsledamot välje i domkapitlet, universitetsprofessor, som ej är domkapitelsledamot, i det akademiska konsistoriet, och annan valberättigad i det prosteri, inom hvilket moderkyrkan i det pastorat, der han tjenstgör, är belägen.

4. I prosteri skall prosten vid valet vara ordförande.

§ 4.

1. På valdagen skola de inom hvart valkollegium valberättigade sammanträda å ställe, som vederbörande ordförande utsatt.

2. Innan till val skrides skola de väljande, sedan bön blifvit hållen, af ordföranden erinras att vid det förestående valet, utan annat afseende än Guds ära, församlingens och läroverkens gagn, nämna och föreslå sådana män, som en hvar, efter sitt bästa förstånd och samvete, anser vara genom lärdom, embetsnit och gudsfruktan till det lediga biskopsembetet skickligast.

3. Derefter aflemne hvar väljande, som tillstädes är, en sluten, icke underskrifven sedel, hvarå tre män till namn och embeten äro uppgifna. Lika beskaffad sedel må frånvarande röstegare till ordföranden i vederbörande valkollegium insända inom försegladt omslag. Har före klockan tolf på valdagen sådant omslag till ordföranden inkommit med insändarens egenhändiga påskrift, att det innehåller hans röst till biskopsvalet; vare den sedel så gild, som vore den vid valet egenhändigt af insändaren lemnad, och varde sluten till de öfriga valsedlarne lagd.

4. De aflemnade valsedlarna skola derefter, hvar efter annan, öppnas, uppläsas och till riktigheten granskas.

§ 5.

1. Vid valet föres protokoll, hvari antecknas, hvilka närvarande och hvilka frånvarande röstat, innehållet af hvar särskild valsedel, om och på hvad skäl valsedel blifvit underkänd, huru efter de afgifna, godkända rösternas sammanräknande valet utfallit, samt hvad eljest i ärendet förekommit.

2. Valprotokollet skall af de närvarande, innan de åtskiljas, justeras och underskrifvas, hvarefter ordföranden det ofördröjligen till domkapitlet insänder. Äro utom ordföranden ej minst två väljande vid valet tillstädes; kalle ordföranden, till antalets fyllande, andra trovärdiga män att valet bivista och valprotokollet underskrifva.

3. Af två trovärdiga män bestyrkt afskrift af valprotokollet skall ordföranden hos sig förvara.

§ 6.

1. Sedan valprotokollen från samtliga valkollegierna till domkapitlet inkommit, skall domkapitlet vid sitt nästa sammanträde på förslag till det lediga biskopsembetet uppföra de tre män, som efter de afgifna rösternas sammanräknande befinnas hafva erhållit de högsta röstetalen.

2. Är genom likhet i röstetal förslaget oafgjordt; bestämmes företrädet genom lottning.

§ 7.

1. Nu skall erkebiskop, som är biskop i Upsala stift, väljas; gånge då med val och förslags upprättande inom stiftet på sätt om biskopsval förr är sagdt; dock att domkapitlets ledamöter och Upsala universitets professorer röster till stiftets val ej afgifva.

2. Å dag, då valet inom stiftet förrättas, skall ock inom hvart domkapitel i riket af ledamöterna, på sätt i 4 § sägs, röstas till erkebiskop, samt hvart domkapitel för sig, på grund af de der afgifna rösterna, förslag efter 6 § upprätta. Lag samma vare ock för det akademiska konsistoriet vid Upsala universitet, der dess ledamöter äro enligt 3 § 2 mom. berättigade att i valet deltaga.

3. Till Upsala domkapitel insände de öfriga domkapitlen och det akademiska konsistoriet, om det i valet deltagit, sina förslag jemte valprotokollen; och upprätte Upsala domkapitel sedan, på grund af de särskilda för

slagen, allmänt erkebiskopsförslag, hvarpå uppföras de tre män, som, då förslagsrum på Upsala stifts förslag räknas den föreslagne till godo såsom fem röster och på annat särskildt förslag såsom en röst, befinnas hafva de flesta rösterna erhållit. Vid lika röstetal gånge som i 6 § 2 mom. är sagdt.

§ 8.

Varder genom dödsfall, afsägelse eller annan anledning rum på biskops- eller allmänt erkebiskopsförslag ledigt, då anställes till dess fyllande val, som förr är sagdt; dock att valsedel ej må lyda på flere eller färre, än förslagsrum äro att fylla.

§ 9.

Har biskopsförslag eller allmänt erkebiskopsförslag vunnit laga kraft; infordre då domkapitlet, med föreläggande af viss tid, af de föreslagna deras tjenstebeskrifningar, och insände dessa tjenstebeskrifningar jemte förslagsprotokollet till Konungen.

§ 10.

Till erkebiskop eller biskop nämne Konungen en af de tre, som föreslagna blifvit.

§ 11.

1. Biskop skall, på sätt kyrkohandboken föreskrifver, i biskopsembetet inställas af erkebiskopen eller, på dennes uppdrag, af annan biskop. Erkebiskop varde, der han ej förut är biskop, på lika sätt inställd af den biskop, hvilken Konungen det uppdrag gifver.

2. Är den, som till erkebiskop eller biskop nämnd blifvit, ej prest; varde före inställelsen, utan föregående prof, till prestembetet invigd.

§ 12.

Utan särskildt tillstånd må biskop för enskilda angelägenheter åtnjuta tjenstledighet under fjorton dagar, dock årligen ej mer än två gånger. Behöfver biskop tjenstledighet derutöfver; söke Konungen.

§ 13.

Finnes biskop offentligen yttra eller försvara meningar, som mot den rena evangeliska läran stridande äro, eller försumma sitt embete, eller genom sitt lefverne, utan att brott är begånget, hvarå straff efter allmän lag följa bör, uppenbar förargelse väcka; anmäle domkapitlet saken med dess omständigheter hos Konungen, som om den felandes åtalande inför vederbörande hofrätt förordnar.

---

## KAP. 23.

## Om visitationer.

§ 1.

Till upprätthållande af ordning och skick i församlingarna skall biskopen i sitt stift anställa eller låta anställa visitationer.

§ 2.

Visitation skall vara enskild och allmän.

§ 3.

Biskop skall tillse att i hvar till hans stift hörande församling visitation minst hvart sjunde år varder anställd.

§ 4.

På visitationsförrättare ankomme att anställa visitation särskildt med en eller flera af de församlingar, som till ett pastorat höra, eller ock på en gång med hela pastoratet.

§ 5.

Till biträde vid visitation må visitator kalla och förordna nödigt antal prestmän.

§ 6.

Vid enskild visitation skola kyrkoherden och öfriga prester, som i församlingen äro anställda, göra reda för sin embetsförvaltning, huru med predikningar, konfirmationsundervisning, förhör och enskild själavård förhålles, huru kyrkotukten handhafves, samt för hvad mera, som församlingsvården och presterskapets förhållande angår. Kyrkoherden meddele ock, huru i församlingen hvilodagen helgas, med hvad flit den allmänna gudstjensten bivistas och de heliga sakramenten brukas, samt hvad annat, som till upplysning om församlingens kyrkliga och sedliga tillstånd lända kan och till visitators kunskap komma bör.

Dernäst ransakas om verkställigheten af det, som vid föregående visitation blifvit anbefaldt.

Vidare företages granskning af kyrkoarkivet, hvarvid efterses skall, i hvad skick det sig befinner, så ock om dertill hörande kyrko- och protokollsböcker samt kyrkoräkenskaperna ordentligen föras, och om de handlingar, som i öfrigt till kyrkoarkiv höra, finnas i behörig ordning förvarade. Med ledning af kyrkoräkenskaperna undersökes, om de kyrkans medel, som efter närmast föregående visitation blifvit utgifna, utgått uteslutande för behof, hvartill de lagligen användas må.

Särskildt skall ock undersökas, i hvad skick kyrkan med tillhörande byggnader, kyrkogård och annan begrafningsplats sig befinna, så ock om kyrkan har erforderligt utrymme.

Enskild visitation skall, såvidt den angår kyrkan och kyrkoegendomen, företagas i närvaro af kyrkorådets ledamöter.

§ 7.

Allmän visitation företages i kyrkan med hela församlingen, efter derom några predikodagar förut skedd pålysning. Först skall vid sådan visitation gudstjenst hållas, dervid kyrkoherden, om han oförhindrad är, skall predika.

Dernäst skall, efter ett af visitator med anledning af något skriftens språk hållet tal, förhör i kristendomens hufvudstycken anställas med den ungdom, som under det nästföregående året i församlingen blifvit beredd och vunnit tillträde till konfirmation och den heliga nattvarden. På visitator må

bero att sådant förhör och samtal jemväl med församlingens öfriga medlemmar anställa.

Sedan förhöret är slutadt, uppmane visitator församlingens husfäder och till deltagande i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut berättigade medlemmar att framträda, och företage så till öfverläggning hvad han sjelf, eller de vid visitationen biträdande prestmännen, eller kyrkoherden, eller församlingens ledamöter hafva att i afseende på församlingens angelägenheter andraga eller påminna.

§ 8.

Vid visitation ege visitator förordna om omedelbar verkställighet af allt sådant, som, utan att af kyrkostämmas beslut bero, i afseende på presterskapets embetsförvaltning och kyrkoegendomens vård är i lag eller särskilda författningar till efterrättelse föreskrifvet, eller eljest god ordning främjar och ej mot lag stridande är. Ärende, som på församlingens afgörande ankommer, varde till handläggning i kyrkostämma hänvisadt, dock må, under iakttagande i öfrigt af de för kyrkostämma gällande föreskrifter, beslut sådant ärende kunna vid allmän visitation fattas, derest det är i visitationskungörelsen såsom öfverläggningsämne uttryckligen uppgifvet och så beredt, som i 19 kap. 14 § sägs.

§ 9.

Vid visitation i församling, hvars kyrkoherde tillika är prost i prosteriet, skall han ock göra reda för sin förvaltning af prostembetet, förevisa sin embets-dagbok och prostarkivet med deröfver upprättad förteckning, samt om de kyrkliga förhållandena inom prosteriet meddela de upplysningar, som visitator honom affordrar.

§ 10.

1. Vid visitation föres protokoll öfver hvad derunder förekommer. I det protokoll varde ock anmärkt hvad i felaktigt eller eljest otillfredsställande skick befinnes.

2. Visitationsprotokoll skall i urskrift till domkapitlet insändas och i bestyrkt afskrift uti kyrkoarkivet förvaras.

## KAP. 24.

## Om prestmöte.

### § 1.

1. Minst hvart sjette år skall biskop vid tid, som af honom sjelf bestämmes, tre på hvarandra följande dagar i sitt stift hålla prestmöte, och böra dertill, på biskopens kallelse, sammankomma alla i stiftet tjenstgörande prester, som icke af embetsgöromål eller annat laga förfall äro hindrade.

2. Om vid den tid, då prestmöte i ett stift efter ordningen hållas bör, biskopsembetet är ledigt eller biskopen får förfall, varde mötet uppskjutet.

### § 2.

1. Bland stiftets prester skall biskopen utse en preses, hvilken det åligger att författa och från trycket utgifva en afhandling eller ock teser uti teoretiskt och praktiskt vigtiga teologiska ämnen, att under dennes ledning vid prestmötet offentligen afhandlas.

2. Afhandlingen eller teserna skola, af biskopen granskade och till utgifning godkända, minst tre månader före mötet vara till stiftets presterskaps kännedom spridda.

### § 3.

1. Före prestmöte skola å tid, som biskopen i sin till mötet utfärdade kallelse utsatt, och under ordförandeskap af biskopen eller den han dertill förordnar, några af stiftets presterskap valda ombud sammanträda och till prestmötets handläggning bereda de ärenden, som till följd af särskilda lagstadganden, biskopens förslag, domkapitlets beslut, eller en eller flera presters till biskopen ingifna framställning blifva föremål för prestmötets öfverläggningar. Antalet af dessa ombud och sättet för deras väljande bestämme biskopen.

2. Beredningens afgifna betänkande skall för presterskapet vara tillgängligt från prestmötets början.

§ 4.

Till prestmöte skall biskopen, med ledning af visitationshandlingar och de uppgifter, han för sådant ändamål från prostarne infordrat, afgifva berättelse om det kyrkliga tillståndet i stiftets församlingar, och skall denna berättelse omfatta tiden, som förflutit efter senast i stiftet hållna prestmöte.

§ 5.

1. Prestmöte skall hvar dag börjas med allmän gudstjenst. Predikotexter och predikanter vid de gudstjenster förordnar biskopen.

2. De till prestmötets hållande anslagna dagar skola i öfrigt i den ordning, som biskopen eger bestämma, användas till vetenskapliga förhandlingar i anledning af den afhandling eller de teser, som i 2 § omförmälas, till föredragande af biskopens embetsberättelse, till meddelande af ömsesidiga upplysningar i frågor rörande prestembetets utöfning, till öfverläggning om de ämnen, som i 3 § sagda äro, så ock, efter biskopens beprövande, till föredrag öfver teologiska och kyrkliga ämnen.

§ 6.

Prestmöte må beslut fatta endast i fråga, som rörer stiftets presterskap allena.

§ 7.

1. Vid besluts fattande ege hvar vid prestmötet närvarande, stiftet tillhörande prest en röst.

2. Äskas omröstning; då skall den öppet anställas, och gälle den mening, hvilken de flesta rösterna tillfallit. Falla rösterna lika för olika meningar; gälle den mening, hvilken biskopen gifver företrädet.

§ 8.

Vill medlem af stiftets presterskap i beslut, som vid prestmöte fattadt är, ändring söka; göre det hos Konungen, och ingifve besvären med det öfverklagade beslutet och skriftliga bevis, som han nödiga finner, sist innan klockan tolf, å trettionde dagen efter den, då beslutet blef justeradt, eller,

om helgedag då infaller, å nästa sökendag derefter. Den, som besvär anföra vill, gifve det inom tid, som nu sagd är, hos domkapitlet tillkänna.

§ 9.

Biskopen afslute prestmöte med de förmaningar och erinringar till presterskapet i afseende på embetsförvaltning samt förhållande i lära och lefverne, hvartill han finner anledning vara för handen.

§ 10.

Domkapitlets notarie före vid prestmöte protokoll. Det protokoll skall inför biskopen och de prestmän, som prestmötet utser, justeras å dag, som biskopen bestämmer och för stiftets presterskap kungör.

§ 11.

Kostnaderna för prestmöte skola af stiftets presterskap bestridas efter de grunder, om hvilka presterskapet öfverenskommer.

---

## KAP. 25.

### Om prostar.

§ 1.

Hvart stift skall vara indeladt i prosterier. Finner domkapitlet ändring i sådan indelning behöflig; göre derom hemställan hos Konungen, efter det vederbörande prosteriers ordinarie presterskap hördt blifvit.

§ 2.

Inom hvart prosteri skall en prost hafva närmaste inseendet öfver dervarande presterskaps lära, lefverne och embetsförvaltning samt öfver den kyrkliga ordningen i prosteriets församlingar. Prosten skall söka i godo

afhjelpa förefunna oordningar, afstyra förargelse och bilägga tvister, som kunna uppkomma mellan lärare och åhörare eller mellan lärarne inbördes, för biskopen eller domkapitlet anmäla de fel eller missbruk, hvari han ej kunnat skaffa rättelse, ofördröjligen meddela domkapitlet underrättelse om timade dödsfall bland prosteriets prester, om tillfälligt bestridande af presterlig tjenst, när så nödigt finnes, förordna, samt fullgöra hvad eljest genom särskilda lagrum och författningar är honom i embetet ålagdt, så ock hvad biskopen eller domkapitlet honom anbefaller.

§ 3.

Då i församling inom prosteriet visitation bör förekomma, men biskopen icke vill sjelf eller genom någon af honom dertill förordnad domkapitelsledamot i församlingen visitera, skall prosten på biskopens uppdrag visitationen förrätta.

§ 4.

Prost skall i embets-dagbok anteckna de befallningar och föreskrifter, som från biskopen eller domkapitlet till kungörande i prosteriet eller eljest till någon hans åtgärd honom meddelas, så ock de ärenden, han på embetets vägnar handlägger, med hvad han i hvart ärende tillgjort.

§ 5.

Till prost i prosteri förordne biskopen den bland prosteriets kyrkoherdar, han skickligast finner, sedan prosteriets ordinarie prester, hvar för sig, inom förelagd tid sina röster till biskopen ingifvit.

§ 6.

Är prost af sjukdom eller annan tillfällig orsak hindrad att embetet förvalta; förordne biskopen en vikarie, hvilken eger åtnjuta den andel af prostelönen, hvarom prosten med honom öfverenskommer, eller som domkakapitlet i annat fall bestämmer.

§ 7.

Är prostembete ledigt, eller är prost jäfvig eller annars hindrad: har

biskopen ej annan kyrkoherde förordnat att göromålen tillsvidare bestrida; träde då i prostens ställe den i prosteriet tjenstgörande kyrkoherde, som i det embetet äldst och oförhindrad är.

## KAP. 26.

### Om domkapitel.

§ 1.

1. I hvart stift skall ett domkapitel finnas och bestå af biskopen, som förer ordet, samt nedannämnda ledamöter, nemligen i Upsala och Lunds stift, domprosten och öfriga ordinarie teologie professorer vid det i stiftsstaden varande universitet, samt i de öfriga stiften domprosten, der sådan finnes, lektorn i teologi vid högre elementarläroverket i stiftsstaden samt dessutom två eller, der domprost icke finnes, tre af Konungen särskildt förordnade män, som äro kyrkoherdar i stiftet eller ordinarie lärare vid nämnda elementarläroverk; skolande dock i Göteborgs stift Svenska pastorn vid Christina eller Tyska församlingen i Göteborg vara ständig ledamot af domkapitlet och förty endast en ledamot i det domkapitel, på sätt nu sagdt är, särskildt förordnas.

2. Är biskopsembetet ledigt eller är biskopen förhindrad, skall i stifts domkapitel ordet föras af domprosten, der sådan finnes och oförhindrad är, men eljest af den bland öfriga närvarande ledamöter, som på grund af tjenstealder såsom domkapitlets ledamot der främst sitter.

3. Med stiftsstad förstås i denna lag den stad, der stiftets domkyrka är belägen.

§ 2.

Skall ledamot i domkapitel, enligt hvad i 1 § är sagdt, särskildt förordnas; gifve domkapitlet till Konungen in förslag på behörig och lämplig man. Har vid beslut om sådant förslag afvikande mening blifvit i domkapitlet yttrad; varde med förslaget insändt utdrag af det hos domkapitlet i ärendet förda protokoll.

§ 3.

Arfvode för särskildt förordnad ständig domkapitelsledamot skall af allmänna medel gäldas.

§ 4.

1. Stifts domkapitel skall pröfva och afdöma: tvister, som yppas vid tillämpningen af 14 kap. 5, 6, 8, 11 eller 13 §, af 17 kap. 1 eller 2 §, eller af 25 kap. 6 §; invändningar och påståenden, som på frågodag framställda och till domkapitlet hänskjutna äro; besvär öfver prestval eller dess beredning, öfver kyrkostämmas beslut i mål, som i 19 kap. 2 § 1, 2, 3, 4, 5 eller 6 punkten sägs, öfver förslag eller utnämning till klockare-, organist- eller kyrkosångaretjenst, öfver kyrkoråds åtgärd eller beslut, som i 11 kap. 4 § eller i 17 kap. 22 § sägs, samt öfver embets- eller tjensteåtgärd af prest eller annan kyrkans tjenare, i hvad ej rörer skadestånd eller upprättelse, hvarom allmän domstol döma skall.

Om tvister, invändningar, påståenden och besvär, som nu sagda äro, skall dömas af domkapitlet i det stift, der de uppkommit.

2. Stifts domkapitel skall ock ransaka och döma om förbrytelser, som enligt 16 kap. 22 § 1 mom. under domkapitels domsrätt höra och inom stiftet begångna äro, så ock i fall, då prest, som under domkapitlets uppsigt står, utom embetet begått brott, ådöma honom det särskilda ansvar, hvartill han, utom straff enligt allmän strafflag, må enligt 16 kap. 16 eller 17 § hafva genom det brott gjort sig skyldig.

Begår Svensk prest, som utom riket i kyrkans tjenst användes, i den tjenst förbrytelse, hvarom domkapitel döma skall; deröfver döme Upsala domkapitel, der ej särskildt för krigspresterskap annorlunda stadgadt är.

3. Om ersättning för rättegångskostnad, efter hvad i allmän lag sägs, må domkapitel döma, men ej om annat skadestånd eller upprättelse.

4. Missfirma under rättegång, som i detta kapitel sägs, parter domkapitlet eller den ene den andre; deröfver må ej heller domkapitlet döma. Är missfirmelse sådan, att den under allmänt åtal hörer; varde hos Konungens befallningshafvande anmäld.

§ 5.

Stifts domkapitel hafve ock uppsigt öfver det i stiftet varande prester-

skaps embetsförvaltning, lära och lefverne; drage, hvart inom sitt stift, efter hvad i denna lag eller särskilda författningar stadgadt är, försorg om lediga tjensters tillsättande i församlingarna samt deras bestridande under ledighet eller då innehafvaren är till tjenstens förrättande obehörig eller oförmögen; anvise tjenstgöring i stiftets församlingar åt stiftet tillhörande prester, som icke vid läroverken eller i kyrkan innehafva ordinarie befattning; meddele underlydande prester, som sådant begära, betyg öfver deras tjenstgöring och vandel; bevilje efter ansökan, der icke annorlunda stadgadt är, afsked åt prest från viss presterlig tjenst inom stiftet eller åt stiftet tillhörande prest från prestembetet; utfärde, efter hvad i allmän lag sägs, skiljobref för äkta makar och fästehjon; förordne, uppå anmälan af vederbörande, konsistorieombud att närvara vid handläggning af de prester, kyrkor eller ecklesiastika hemman och lägenheter rörande mål och ärenden, som jemlikt särskilda författningar böra i närvaro af sådana ombud handläggas; hafve tillsyn att de under domkapitlets omedelbara vård och inseende ställda kassor och uppbördsmedel behörigen förvaltas, redovisas och förvaras, pröfve säkerheten för kassornas utlånta medel och verkställe, till vinnande af nödig kontroll, inventeringar af kassornas kontanta tillgångar samt af säkerhetshandlingar för fordringar och utlånta kapitaler; handlägge, der icke annorlunda stadgadt är, under biskopsembetets ledighet eller då biskopen har förfall, de ärenden, som eljest på biskopens afgörande bero, samt fullgöre i öfrigt allt hvad efter lag och laga stadgar domkapitlet ålagdt är, eller hvad Konungen i särskilda mål anbefaller.

§ 6.

1. I Stockholms stad skall ett särskildt domkapitel finnas, hvari erkebiskopen, när han tillstädes är, men eljest pastor primarius förer ordet, och jemte denne sitta kyrkoherdarne i Clara, Jacobs, Maria Magdalena, Catharina, Ulrika Eleonora, Hedvig Eleonora och Adolf Fredriks församlingar. Är erkebiskopen icke tillstädes och är pastor primarius hindrad, föres ordet af kyrkoherden i Clara församling eller, vid förhinder för denne, af den bland öfrige närvarande ledamöter, som på grund af tjensteålder såsom domkapitlets ledamot der främst sitter.

2. Stockholms stads domkapitel hafve uppsigt öfver det i staden varande presterskaps embetsförvaltning, lära och lefverne; uppfylle ock i öfrigt

för den stad de skyldigheter, som stifts domkapitel, hvart för sitt stift, åligga, men ege ej anställa prest- eller pastoralexamen eller någon till prestembetet kalla.

§ 7.

1. Domkapitel sammanträde så ofta ärendena det fordra och minst en gång hvar annan vecka.

2. För domkapitlets sammanträden och expedition samt för förvarande af dess handlingar erforderliga rum med inventarier och uppvärmning skall i stift bekostas af domkyrkans och i Stockholms stad af Nikolai kyrkas medel.

§ 8.

Ej må domkapitel beslut fatta, der ej tre när äro. I fråga om bedömande af aflagda kunskapsprof, om upprättande af förslag till embeten och tjenster, eller om tillsättande deraf, eller i mål, der domkapitlet utöfvar domsrätt, må ej färre än fem besluta, utan så är att af fyra närvarande tre äro om beslutet ense.

§ 9.

De, som med hvarandra äro i den skyldskap eller det svågerlag, att de, efter hvad i allmän lag sägs, ej må tillsammans i en rätt sitta, må ej i annat fall, än då sådant för annan domstol i allmän lag medgifvet är, i samma domkapitel på en gång ega säte och stämma, och förty må ej den till ledamot i domkapitel enligt 2 § föreslås eller förordnas, som är så skyld eller besvågrad med någon, som der redan eger säte och stämma.

§ 10.

Ej må någon i domkapitel öfverlägga och besluta i sak, deri han, efter hvad i allmän lag om laga jäf emot domare sägs, jäfvig är.

§ 11.

Inträffar jäf, som i 10 § sägs, för så många ledamöter i domkapitlet, att det förty ej domfört är eller beslut fatta kan, eller finnes det nödigt att förordna annan ledamot i stället för den, som laga förfall fått; då må domkapitlets ojäfvige eller förfallolöse ledamöter, som när äro, bland de män,

hvilka jemlikt 1 § kunna i domkapitlet sitta, tillkalla så många, som erfordras att föreskrifvet antal fylla. Varda domkapitlets alla ledamöter jäfvade, gifve domkapitlet det Konungen tillkänna, då Konungen förordnar andra i deras ställen.

§ 12.

Den, som första gången i domkapitel tager säte, aflägge, innan han i domkapitlets öfverläggningar och beslut tager del, den ed, som för ordförande eller ledamot i domkapitel särskildt föreskrifven är.

§ 13.

1. Vid domkapitels sammanträde skall protokoll föras, der alla förekommande mål antecknas efter den ordning, hvari de företagas. I protokollet skall ock skrifvas, hvilka uti domkapitlet sitta, så ock upptagas hvad parter eller andra, som inför domkapitlet sig inställt, muntligen eller skriftligen till protokollet anföra, de meningar, som ordförande eller ledamöter yttra, med anförda skäl, samt de slut, hvari domkapitlet stadnat, och skälen dertill.

2. Öfver brottmål, som enligt 4 § 2 mom. i domkapitel handläggas, skall särskildt protokoll föras, och hvar årgång af det protokoll, inom utgången af April månad det påföljande året, i afskrift till hofrätten insändas. Har domkapitlet under året intet sådant mål handlagt; göre derom inom sagda tid hos hofrätten anmälan.

§ 14.

1. Protokoll, som i domkapitlet föres, samt förslag till bref och annan expedition, som skall i domkapitlets namn utfärdas, varde af domkapitlet eller, der ledamöterne det medgifva, af ordföranden justeradt.

2. Har annan än domkapitlets ordförande eller ledamot till protokollet något muntligen anfört; lände i fråga om justering af det protokoll, i hvad det honom rörer, till efterrättelse hvad i allmän lag i ty fall sägs.

§ 15.

1. I domkapitel skall en notarie vara. Honom åligge att föra och underskrifva domkapitlets protokoll och dertill för hvar årgång upprätta register, samt att författa förslag till de bref och andra expeditioner, som af biskopen eller domkapitlet utfärdas, så ock hufvudskrifterna derefter utskrifva eller utskrifva låta.

2. Notarien skall ock låta på domkapitlets anslagstafla anslå de beslut, som så kungöras böra, samt bref och andra expeditioner afsända eller utlemna, så ock inlagor eller andra till domkapitlet ingångna eller der företedda handlingar mottaga och deråt teckna dagen, då de inkommo eller företeddes, samt protokollsutdrag eller bevis rättsökande på begäran meddela. Vill part få handling åter, som han till styrka för sin talan företett; gifve styrkt afskrift till domkapitlet in.

§ 16.

1. Notarien vare ock skyldig att förvara och vårda de justerade protokollen öfver domkapitlets sammanträden, de justerade förslagen till de bref och andra expeditioner, som af biskopen eller domkapitlet utfärdade äro, Konungens och embetsverkens skrifvelser till biskopen och domkapitlet, berättelser, anmälanden, ansökningar, besvärsskrifter, anklagelser och förklaringar, visitationsprotokoll samt andra handlingar, som till biskopen eller domkapitlet ingått.

2. Huru handlingar, som till domkapitlets arkiv höra, skola ordnade vara och registreras, föreskrifve domkapitlet.

§ 17.

Notarien före ock:

1. dagbok öfver alla inkomna mål samt domkapitlets och biskopens afgångna expeditioner;

2. tjenstgöringsbok, deri för hvar under domkapitlets uppsigt stående prest efter protokollet antecknas hans tjenstgöring, så ock om han till fel deri eller i sitt uppförande blifvit förvunnen.

§ 18.

Notarien vare tillika domkapitlets uppbördsman och ansvare för den uppbörd, vård och redovisning, honom i sådan egenskap anförtrodd är. Han skall under domkapitlets inseende och efter dess föreskrifter förvalta de under domkapitlets vård ställda kassor, så ock mottaga och qvittera inflytande medel, indrifva fordringar, efter domkapitlets beslut verkställa utbetalningar, bokföra in- och utgående medel, samt författa och till vederbörlig granskning aflemna årsräkenskapen.

Notarien fullgöre i öfrigt hvad honom af domkapitlet eller dess ordförande skäligen i tjensten ålägges.

§ 19.

I hvart domkapitel skall, notarien till biträde, finnas en amanuens, och ege domkapitlet göromålen dem emellan fördela, såsom omständigheterna kräfva.

§ 20.

Handling, som till domkapitlet ingifves, skall notarie eller amanuens emottaga och, när det begäres, bevis om emottagandet gifva. Är notarie eller amanuens, efter hvad i allmän lag om jäf mot vitne sägs, jäfvig att i målet vitna, må han ej vidare, än nu är sagdt, sig dermed befatta, utan varde, i ty fall, i hans ställe ojäfvig man förordnad. Domkapitlets ledamot vare skyldig att sådant förordnande mottaga.

§ 21.

1. Till notarie antage domkapitlet den man, till hvilken det har mesta förtroende, dock att han, såsom uppbördsman för det belopp, som af domkapitlet är utsatt, ställt säkerhet, den domkapitlet godkänt.

2. Notarie aflägge inför domkapitlet, innan han tjenstgöring tillträder civil tjenstemannaed.

§ 22.

Lag, som i 21 § sägs, vare ock om domkapitlets amanuens, dock att honom ej uppbördsborgen affordras.

§ 23.

Vaktbetjening, som för göromålens gång nödig är, ege domkapitlet makt att antaga och afskeda, som det för godt finner.

§ 24.

1. Ordförande i domkapitlet åligger att kallelse till domkapitlets sammanträde utfärda samt att alla ärenden och skrifter, som till domkapitlet inkommit, inför detsamma föredraga. Är ärende af beskaffenhet, att särskild

förberedelse till föredragning erfordra, bestämme ordföranden, huru det biträde, han dervid kan finna nödigt af ledamot påkalla, lemnas skall.

2. Ordföranden skall tillse, att domkapitlets ledamöter och tjenstemän de dem i sådan egenskap åliggande skyldigheter noggrant fullgöra, och att alla ärenden med behörig ordning och skyndsamhet handläggas, afgöras och expedieras.

3. Alla i domkapitlets namn utgående expeditioner skola underskrifvas af ordföranden och kontrasigneras af notarien.

§ 25.

1. Vill någon hos domkapitlet något söka, eller besvär anföra, eller förbrytelse åklaga, göre det skriftligen och lemne sjelf eller genom laga fullmäktig skriften in till domkapitlets notarie å dess embetsrum, eller i dess bostad, dock att hvad i fråga om ansökan till presterlig tjenst särskildt stadgadt är länder till efterrättelse.

2. Domkapitlet låte å sin anslagstafla kungöra, hvilken timme notarien eller amanuensen hvar sökendag skall vara för rättsökande tillgänglig.

§ 26.

Å skrift, som i 25 § sägs, skall sakegarens namn, yrke och hemvist utsättas, och vare lag samma för fullmäktig, der sådan användes.

§ 27.

Hvilken laga fullmäktig vara kan, samt om hans rättigheter och skyldigheter, så ock huru fullmakt skall vara beskaffad, derom stadgas i allmän lag. Ej må anklagad i domkapitlet genom fullmäktig svara.

§ 28.

I besvärs- eller tvistemål, som det enligt 4 § 1 mom. tillkommer domkapitel att pröfva och afdöma, varde besvärsskrift eller ansökan med dertill hörande skriftliga bevis tvefald till domkapitlet ingifven.

§ 29.

Har till domkapitel inkommit sådan besvärsskrift eller ansökan, som i 28 § sägs: kan domkapitlet finna att skäl ej är till besvären eller ansök-

ningen; gifve genast deröfver utslag. Pröfvar domkapitlet att annan förut höras bör; låte på ena inlagan teckna nödig föreskrift om skriftlig förklarings afgifvande, och förelägge viss tid efter delfåendet, inom hvilken förklaringen afgifvas bör. Uteblifver parten med förklaring, sedan han domkapitlets föreskrift erhållit, och är ej laga förfall visadt eller annars kunnigt, varde den uteblifne ansedd, som hade han afstått från sin rätt att af domkapitlet i målet höras.

§ 30.

1. Då part sig förklara skall öfver besvär eller ansökan, som i 28 § sägs, må domkapitlet, efter omständigheterna, genom vederbörande prost eller kyrkoherde eller ock genom Konungens befallningshafvande delgifva honom föreskrift och föreläggande, som förr sagda äro. Den, genom hvars försorg delgifvandet sker, skall ofördröjligen bevis om dagen, då det skedde, till domkapitlet insända. Vet man ej, hvar den vistas, som sig förklara skall; låte domkapitlet i rikets allmänna tidning tre gånger kungöra, att ansökning eller besvärsskrift, hvars innehåll skall i kungörelsen vara uppgifvet, till domkapitlet inkommit, och att skriftlig förklaring bör, vid talans förlust, vara till domkapitlet inlemnad inom tre månader efter sista kungörelsen.

2. Är förklaring i annat mål nödig, varde infordrad på sätt i 1 mom. sägs eller domkapitlet eljest lämpligt finner.

3. Skriftlig förklaring, den domkapitlet infordrat, må med posten till domkapitlet insändas eller ock, på sätt i 25 § stadgas, till domkapitlets notarie inlemnas.

§ 31.

Begär kärande, innan mål, som i 28 § sägs, afgjordt är, att med påminnelser vid motpartens förklaring få skriftligen inkomma; tillåte det domkapitlet och förelägge honom, genom kungörelse å sin anslagstafla, tid dertill, högst en månad, vid äfventyr att målet afgöres, der han med påminnelser uteblifver. Ej må eljest flera skrifter än en å hvardera sidan vexlas, utan så är att domkapitlet sjelft finner nödigt att ytterligare upplysning i målet infordra, eller att part vill i hufvudsaken afgifva förklaring, sedan invändning ogillad är, som skulle hindrat det domkapitel att hufvudsaken pröfva. Skriftlig förklaring, som i målet inkommit, må ej till käranden utlemnas utan i afskrift.

§ 32.

I mål, som i 28 § sägs, skall domkapitlet sakens beskaffenhet, der den domkapitlet ej annorlunda veterlig är, efter omständigheterna utröna af parternas uppgifter och erkännanden, af vitnens berättelser, af skriftliga handlingar, dem part ingifvit, af sakkunnige mäns åtgärd eller utlåtande, eller af upplysning, den myndighet på begäran meddelat eller prost på befallning lemnat; och ege domkapitlet makt ålägga prost att, till sådan upplysnings vinnande, på stället undersökning hålla.

§ 33.

Hvar, som hos domkapitel vill åklaga förbrytelse, hvarom enligt 4 § 2 mom. eller 6 § 2 mom. domkapitel döma skall, gifve skriftlig anklagelse med de bevis, dertill höra, tvefald in, och varde den anklagade deröfver hörd och målet ransakadt.

§ 34.

1. Rätt att sådan förbrytelse, som nu är sagd, vid domkapitel åklaga tillkomme medlem af församling, der den förmente förbrytaren anställd är eller befordran söker eller såsom prost har inseende öfver presterskap och församlingsvård, deltagare i allmän gudstjenst eller kyrklig förrättning, vid hvilken förbrytelsen förmenas vara begången, så ock eljest den eller dens målsman, hvars rätt genom förbrytelsen kränkt är.

2. Ej må anklagelse till pröfning upptagas, utan att den, som talan förer, deri bestämdt uppgifvit förbrytelsen och personen, som derför anklagas, å hvad tid och ort samt under hvilka omständigheter förbrytelsen begången blifvit, der sådant för brottets bestämmande eller svaromåls afgifvande nödigt är, eller der det på bedömandet af förbrytelsens beskaffenhet, rättigheten att den åtala eller den tilltalades straffbarhet verka kan, så ock de bevis, med hvilka han anklagelsen styrka vill.

3. Nedlägger enskild man anklagelse, som en gång upptagen är; hafve domkapitlet rätt hos Konungens befallningshafvande begära förordnande för allmän åklagare att, om han skäl dertill finner, målet inför domkapitlet fullfölja.

§ 35.

På domkapitlet ankomme att pröfva om den anklagade skall sig skriftligen eller muntligen förklara, dock må honom ej vägras att muntlig förklaring gifva, der han det begär. Tredskas han att skriftligen sig förklara; varde då till muntligt förhör kallad. Åtlydes ej den kallelse, och anmäles ej heller laga förfall; då förfare domkapitlet på sätt framdeles i 66 § sägs. När anklagad kallas att sig muntligen förklara, varde ock åklagaren kallad att tillstädes vara; gånge dock förhöret fort, ändå att åklagaren uteblifver, sedan han kallad är så tidigt, att han kunnat tillstädes komma.

§ 36.

Föreskrift om skriftlig förklarings afgifvande skall anklagad tillställas, såsom i 30 § 1 mom. skils, och vare om kallelse till muntligt förhör lag samma.

§ 37.

Ej må domkapitel i annat fall, än i 16 kap. 12 § sägs, öfver anklagelse utslag fälla, utan att den tilltalade sig förklarat eller inför domkapitlet undandragit sig att i svaromål ingå; dock må den anklagades uteblifvande ej hindra ransakning, der han ej veterligen har laga förfall. Kommer han sedan med skriftlig förklaring in, eller inställer sig till muntligt förhör; varde ock hörd öfver den ransakning, som i hans frånvaro skett.

§ 38.

1. Angifves hos domkapitel at den, som åklagare ej vill eller må vara, att prest, som under domkapitlets uppsigt står, offentligen förkunnar eller annorledes utsprider lärosats, som mot den rena evangeliska läran stridande är, eller är han annars derför skäligen misstänkt; då skall vederbörande prost anmodas, att den prest öfver misstanken först höra. Finnes hans förklaring ej tillfyllestgörande och låter han sig ej genast rätta; varde han då kallad att personligen sig inför domkapitlet inställa. Vidblifver han inför domkapitlet sin villomening; varde han af domkapitlet till ansvar fälld. Nekar han till beskyllningen; ege domkapitlet pröfva, om målet skall till allmän åklagare öfverlemnas, såsom nedan i 2 mom. sägs, eller det nedläggas må.

2. Är angifvelse om annan förbrytelse, som i 33 § sägs, hos domkapitlet gjord af den, som åklagare ej vill eller må vara, eller förekommer eljest skälig misstanke om sådan förbrytelse; infordre domkapitlet af den misstänkte förklaring. Erkännes beskyllningen i sin helhet; döme domkapitlet genast. Nekas den, eller erkännes den blott till en del eller med tillägg, som nedsätta eller upphäfva gerningens eller underlåtenhetens straffbarhet: var angifvelse gjord; begäre domkapitlet hos Konungens befallningshafvande förordnande för allmän åklagare, att, om han skäl dertill finner, åtalet inför domkapitlet utföra: hade domkapitlet, ändå att angifvelse ej skett, funnit skäl att förklaring infordra; ege det pröfva, om med målet skall förfaras, som nu är sagdt, eller om det nedläggas må.

Domkapitlet ege ock makt låta prosten målet undersöka, innan det åt allmän åklagare öfverlemnas.

## § 39.

Om bevis i mål, som i 33 § sagdt är, gälle hvad allmänna lagen om laga bevis stadgar. Erkännande, som i skriftlig förklaring till domkapitlet skett, vare så gildt, som vore det muntligen inför domkapitlet gjordt.

## § 40.

1. Har part till styrkande af något, som på sakens utgång verka kan, åberopat vitnen; äske domkapitlet, att vitnesförhör må på sätt allmän lag stadgar anställas: i besvärs- eller tvistemål af den underrätt, der domkapitlet finner det lämpligen kunna ske, samt i brottmål af den underrätt, inom hvars domvärjo förbrytelsen uppgifves vara begången. I fråga om bevisning, som af vitnens utsago hemtas må, lände till efterrättelse hvad allmän lag stadgar.

2. Den, hvilken värjemålsed ålagd är, må sådan ed aflägga vid den underrätt, der domkapitlet finner det lämpligast kunna ske.

## § 41.

Anklagelse varde särskildt behandlad, ändå att den i ansökan eller besvärsskrift innehålles. Lag samma vare om angifvelse. Beror mål på annat måls utgång; hvile till dess det andra målet slutligen afgjordt blifvit.

§ 42.

Göres hos domkapitel jäf mot ordförande eller ledamot, eller ock annan invändning om domkapitlets behörighet att målet upptaga, eller om hvad eljest det vara må; den invändning skall af domkapitlet pröfvas, der den ej rörer jäf mot vitne. Jäf mot vitne varde framstäldt och pröfvadt vid den rätt, dit vitnet kalladt är.

§ 43.

Ogillar domkapitlet invändning, eller är den sådan, att motpartens påstående i hufvudsaken, sedan invändning gillad är, kan af det domkapitel pröfvas; fortfare domkapitlet med målet, och ege part att, sedan domkapitlets beslut i hufvudsaken är afkunnadt, anföra besvär jemväl öfver beslut, som domkapitlet öfver invändningen fattat.

§ 44.

1. Är mål, hvarom i 28 eller 33 § förmäles, så utfördt, som nu är sagdt, eller annat mål, efter ty dess beskaffenhet kräfver, utredt; då skall domkapitlet i målet beslut fatta.

2. Har domkapitel fått del af laga kraft egande utslag, hvarigenom prest, som under dess uppsigt står, blifvit för brott, begånget utom embetet, dömd till fängelse omedelbart eller till böter, och är brottet sådant, att enligt 16 kap. 16 § 1 eller 2 mom. särskildt straff, utöfver det redan ådömda, anses böra derå följa; må domkapitlet efter tagen kännedom om ransakningshandlingarna i målet, utan den sakfälldes hörande, besluta om det ytterligare ansvar, som pröfvas böra enligt sagda lagrum honom drabba.

§ 45.

Om öfverläggning och röstande till beslut gälle för domkapitel hvad allmän lag i ty fall stadgar om allmän domstol, som ej af domare och nämnd består.

§ 46.

I mål, hvarom i 28 eller 33 § eller 44 § 2 mom. förmäles, skall utslag utfärdas, deri målet med dess nödiga omständigheter samt de skäl och

den lag, hvarpå beslutet grundas, tydligen utsatta äro. I utslaget skola ock de beslut intagas, som af domkapitlet under rättegången fattade äro.

Gillas invändning, och kan det domkapitel ej derefter hufvudsaken pröfva, eller finner domkapitlet, ändå att invändning derom ej gjord är, målet till dess pröfning icke höra, eller varder värjemålsed ålagd; derom skall utslag särskildt utfärdas.

När påstående derom gjordt är, tillägge domkapitlet den, som saken vinner, ersättning för rättegångskostnad, efter hvad allmän lag stadgar.

I annat mål, hvarom denna lag stadgar, må domkapitel ej utslag utfärda.

§ 47.

Skall öfver besvärsskrift eller ansökan, som i 28 § sägs, utslag utfärdas i hufvudsaken eller ock öfver invändning, hvarom utslag särskildt utfärdas bör; varde då parterna genom kungörelse å domkapitlets anslagstafla underrättade, att utslaget nästföljande dag på timme, som jemväl utsättas bör, kommer att afkunnas. Part eller dess fullmäktig ege dagen derefter hos domkapitlets notarie utslaget, skriftligen författadt och på afkunningsdagen dateradt, bekomma.

§ 48.

Utslag i mål, som i 33 § eller 44 § 2 mom. sägs, ehvad derigenom hufvudsaken eller invändning, hvarom utslag särskildt utfärdas bör, afgjord är, eller till värjemålsed dömdt blifvit, skall, så snart det färdigt är, sändas till Konungens befallningshafvande, att parterna tillställas; och äske domkapitlet af Konungens befallningshafvande bevis om dagen, då parterna deraf erhöllo del.

§ 49.

Beslut om invändningar och påståenden, som på frågodag framställda och till domkapitlet hänskjutna äro, om biskopsförslag, samt om förslag, utnämning eller kallelse till presterlig tjenst varde samma dag, det fattadt är, på domkapitlets anslagstafla kungjordt.

§ 50.

Beslut om annat mål, än i 47, 48 eller 49 § sägs, varde för vederbö-

rande, der så ske kan, genast muntligen afkunnadt, men i annat fall, der nödigt finnes, skriftligen kungjordt.

§ 51.

Protokollsutdrag, innefattande beslut, som i 49 eller 50 § sägs, skall vederbörande tillhandahållas sist åttonde dagen efter den, då efter beslutets fattande sådant utdrag blifvit begärdt.

§ 52.

Vill man söka ändring i domkapitels utslag i sådant mål, som i 33 § eller 44 § 2 mom. sägs; göre det hos hofrätten. I domkapitels utslag eller beslut om annat mål må ändring hos Konungen sökas.

Ej må ändring sökas i beslut om predikoprofs afläggande.

§ 53.

Den, som hos hofrätt vill söka ändring i domkapitels utslag, skall sist innan klockan tolf å trettionde dagen efter den, då han af utslaget fick del, dagen då det skedde likväl oräknad, till hofrätten ingifva tvefald besvärsskrift och bifoga det öfverklagade utslaget, så ock de skriftliga bevis, han nödiga finner.

§ 54.

1. Den, som hos Konungen vill söka ändring i domkapitels utslag eller beslut, skall till ecklesiastikdepartementet ingifva besvärsskriften jemte de skriftliga bevis, han nödiga finner, så ock det öfverklagade utslaget eller protokollsutdrag, innehållande det öfverklagade beslutet.

2. I mål, som i 47 eller 49 § sägs, skola handlingarna ingifvas sist innan klockan tolf å trettionde dagen efter den, då utslaget afkunnadt eller beslutet å domkapitlets anslagstafla kungjordt blef, dagen då det skedde likväl oräknad.

3. I annat mål varde handlingarna ingifna sist innan klockan tolf å trettionde dagen efter den, då klaganden af beslutet fick del, dagen då det skedde likväl oräknad.

§ 55.

Då tid för besvärs anförande räknas från dag, då utslag eller beslut är delgifvet, skall bevis om den dag besvären biläggas.

§ 56.

Hvar, som vill söka ändring i domkapitels utslag eller beslut, åligge ock dels att inom samma tid, inom hvilken besvären skola vara till ort, som vederbör, ingifna, antingen skriftligen eller till protokollet vid domkapitlets sammanträde muntligen för domkapitlet anmäla, att han ämnar besvär anföra, dels att sist innan klockan tolf å trettionde dagen efter den, då besvären senast bort ingifvas, denna dag likväl oräknad, till domkapitlet inlemna bevis om besvärens ingifvande.

§ 57.

Inträffar yttersta tid, att något enligt 53, 54 eller 56 § fullgöra, å helgedag, då må det å nästa sökendag derefter fullgöras.

§ 58.

Försummas något af hvad för anförande af besvär öfver domkapitels utslag eller beslut i hvart fall till iakttagande föreskrifvet är; varde besvären ej till pröfning upptagna.

§ 59.

I utslag, som af domkapitel utgifves, varde tydligen utsatt hvad enligt 52, 53, 54, 55, 56 eller 57 §, allt efter hvart måls beskaffenhet, bör vid talans förlust för besvärs anförande iakttagas. Lag samma vare om protokollsutdrag, när sökande begär att sådant deri utsättas må.

§ 60.

Hvad domkapitel beslutat om bestridande af presterlig tjenst under ledighet eller medan innehafvaren ej kan eller får tjensten sköta, om prests afhållande från embetsutöfning, om anvisande af tjenstgöring åt obefordrad prest, om fördelning af göromål, som i 14 kap. 5 eller 8 § sägs, eller om fråga, som i 17 kap. 1 § 1 mom. eller 2 § sägs, gånge i verkställighet, ändå att besvär deremot anföras.

§ 61.

Vill man söka ändring i hofrätts utslag på besvär, som enligt 52 § dit ingifna äro, åligger hofrätten att, jemte meddelande af hänvisning, i hvilken ordning dess utslag i ty fall må dragas under Konungens pröfning, föreskrifva klaganden att inom den tid, han sina besvär å vederbörlig ort ingifva bör, hos domkapitlet anmäla, att han ämnar sig besvära, och att derefter sist innan klockan tolf å trettionde dagen efter den, då de underdåniga besvären senast bort ingifvas, denna dag likväl oräknad, till domkapitlet inlemna bevis om besvärens ingifvande.

§ 62.

1. Varder prest hos domkapitel tilltalad för sådan förbrytelse i embetet, som tillika innefattar annat uppsåtligt brott eller sådant vållande, hvarå straff efter allmän strafflag följa bör, och som af annan än målseganden kan åtalas; gifve domkapitlet det Konungens befallningshafvande tillkänna.

2. Lag samma vare, då domkapitlets notarie eller amanuens är angifven att hafva sig i tjensten förbrutit.

§ 63.

Är prest genom laga kraft egande utslag dömd till afsättning; då skall det domkapitel, under hvars uppsigt han sist stått, afsättningen ofördröjligen verkställa medelst utslagets kungörande i rikets allmänna tidning. Innehade den afsatte presterlig tjenst i viss församling; varde utslaget den församling särskildt kungjordt.

§ 64.

Är prest genom laga kraft egande utslag i annat fall än det, som i 16 kap. 15 § 2 mom. sägs, till mistning af embetet på viss tid dömd; då skall det domkapitel, under hvars uppsigt han står, utslaget ofördröjligen till verkställighet befordra genom utsättande af dag, från hvilken den ådömda mistningen af embetet räknas skall. Domkapitlet kungöre ock församling, i hvilken han lägenhet innehar, så ock stiftets presterskap att och under hvilken tid han till mistning af embetet förfallen är.

§ 65.

Är prest genom laga kraft egande utslag dömd till varning; då skall det domkapitel, under hvars uppsigt han står, den varning honom skriftligen genom vederbörande prost meddela.

§ 66.

Domkapitel eger att hos Konungens befallningshafvande äska handräckning för sådan verkställighet af denna lag, som ty förutan icke kunnat åvägabringas.

§ 67.

Varder i fall, då stadgadt är, att handling skall till domkapitel tvefald ingifvas, ej mer än ett exemplar lemnadt; låte domkapitlet utan dröjsmål på dens bekostnad, som handlingen tvefald lemna skulle, afskrift deraf göra.

§ 68.

1. Gör domkapitels ordförande eller ledamot i dom eller beslut uppsåtligen orätt, eller förbryter han sig annorlunda i det embete; varde som annan domare eller embetsman straffad efter hvad i allmän lag för hvart fall skils, med iakttagande deraf, att ordförande eller ledamot i domkapitel för brott, som i den lag är med afsättning belagdt, dömes till afsättning jemväl från annat embete, som han i kyrkan innehafver, så ock från prestembetet, samt för brott, som i den lag är med mistning af embete på viss tid belagdt, dömes att för viss tid mista, förutom säte och stämma i domkapitlet, jemväl annat embete, som han i kyrkan innehafver, så ock rätt att prestembetet under tiden utöfva.

Om domkapitels notarie eller amanuens, som förbrytelse i den tjenst begår, gälle ock hvad allmän lag om annan tjensteman stadgar.

2. Åtal mot ordförande eller ledamot i domkapitel för förbrytelse, som nu är sagd, skall omedelbart i hofrätt upptagas.

§ 69.

Försummar domkapitel den detsamma åliggande tillsyn öfver förvalt-

ning, förvarande och redovisning af de under dess omedelbara vård och inseende ställda kassor och uppbördsmedel, och uppstår förty förlust; ersätte de, som i domkapitlet sutto och ej mot försummelsen gjort erinringar, den förlust, som genom försummelsen uppstått, och, derest förlusten genom notariens förvållande tillkommit, ej af hans tillgångar eller den af honom ställda säkerhet gäldas kan. För skada, den domkapitlet genom eget beslut rörande förvaltningen vållat, ansvare de, som i beslutet deltagit.

## KAP. 27.

### Om allmänt kyrkomöte.

§ 1.

Till allmänt kyrkomöte sammanträda Svenska kyrkans ombud hvart femte år, å dag och ort, som Konungen utsätter; Konungen dock obetaget att mötet oftare sammankalla.

§ 2.

Svenska kyrkans ombud skola vara samtlige biskopar i stiften, eller, der någon af dem har förfall, den af domkapitlets ledamöter, som kapitlet i hans ställe väljer; pastor primarius i Stockholm eller, derest han är hindrad, annan ledamot af Stockholms stads domkapitel, den domkapitlet utser; fyra bland teologiska fakulteternas professorer eller ordinarie adjunkter, två från hvartdera af rikets universitet; en vald, med fullmakt å ordinarie embete eller tjenst försedd prestman från hvart stift och en från Stockholms stad; så ock trettio af lekmän valda ombud, ett från Stockholm, ett från Wisby stift, tre från Hernösands, två från hvartdera af de öfriga stiften samt fem från det eller de valdistrikt, Konungen med afseende å för handen varande förhållanden bestämmer. Chefen för ecklesiastikdepartementet må ock vid mötet närvara och deltaga i öfverläggningarna, men i besluten endast såvida han är till ombud vald.

§ 3.

Vid hvartdera af rikets universitet välje förenämnde till teologiska fakulteten hörande lärare inom sig, på sätt de sig emellan öfverenskomma, de ombud, som för samma fakultet skola vid allmänt kyrkomöte tillstädesvara.

§ 4.

I val af de presterliga ombuden för stiften och Stockholms stad deltaga de prestmän, som innehafva fullmakt å ordinarie embete eller tjenst inom distriktet eller sådant embete eller tjenst förestå.

Valet förrättas i den ordning domkapitlet föreskrifver. För hvarje ombud utses på lika sätt en suppleant att, i händelse af ombudets förfall, i dess ställe i mötet deltaga.

§ 5.

Inom hvarje pastorat ega samtlige å kyrkostämma röstberättigade lekmän inom sig, vid sammanträde inför kyrkostämmans ordförande, utse en elektor. Om kallelse till det sammanträde, äfvensom ställe derför, gälle hvad i afseende å kyrkostämma är stadgadt.

Med iakttagande att hvarje pastorat anses tillhöra det stift, hvarinom moderkyrkan är belägen, må två eller flera pastorat inom samma stift och valdistrikt om gemensam elektor sig förena.

Vid val af lekmännens ombud utgöra Stockholms stad och Wisby stift hvartdera ett, Hernösands stift tre och de öfriga stiften hvartdera två valdistrikt. De särskilda valdistrikten inom stiften bestämmas till sitt omfång af Konungen.

Samtlige de inom ett valdistrikt utsedda elektorer skola på kallelse sammankomma inför en inom distriktet boende, af domkapitlet förordnad valförrättare. Vid detta sammanträde skola elektorerna, medelst slutna sedlar, hvar för sig till ombud föreslå en å kyrkostämma inom stiftet röstberättigad man, som kan till ledamot af kyrkoråd väljas. Falla dervid rösterna till mera än hälften på en man; vare han behörigen vald. Äro åter rösterna så delade emellan flera, att sådan röstöfvervigt för någon icke eger rum, anställes ny omröstning till antagande af den, som de flesta rösterna erhållit, eller, om han icke antages, af den, som näst honom blifvit af de

flesta kallad, och så vidare. Skulle, sedan alla omröstningarna sålunda försiggått, likväl ingen hafva erhållit den här föreskrifna öfvervigt, anställes ny omröstning öfver alla dem, som vid den första omröstningen blifvit satta i fråga; skolande den, som erhåller de flesta rösterna anses behörigen vald. Hafva två eller flera vid någon af dessa omröstningar erhållit de flesta och lika många röster, afgöres frågan genom lottning dem emellan.

För hvarje ombud utses ock på lika sätt en suppleant att, i händelse af ombudets förfall, i dess ställe i mötet deltaga.

Val för Stockholms stad verkställes på ofvan föreskrifna sätt inför Stockholms stads domkapitel.

§ 6.

Vid omröstningar till val af ombud vid kyrkomöte och af elektorer för sådana ombuds utväljande beräknas hvarje röst lika, och skola rösterna afgifvas med slutna sedlar; dock må vid val till elektor, hvarom i 5 § förmäles, de väljande besluta, att valet genom öppen omröstning verkställas skall.

§ 7.

Klagan öfver val till ombud vid kyrkomöte fullföljes hos Konungen genom besvär, som inom trettio dagar efter valet skola i Kongl. Maj:ts Justitie-revisions-expedition ingifvas, för att i Konungens Högsta Domstol skyndsamt föredragas och afgöras.

Väckes vid kyrkomöte fråga om ombuds behörighet enligt denna lag; eger kyrkomötet att densamma upptaga och afgöra. Med sådan anmärkning, som genom besvär blifvit Konungens Högsta Domstol underställd, tage dock kyrkomötet ingen befattning.

§ 8.

Vid kyrkomöte föres ordet af erkebiskopen eller den bland öfriga biskopar, som Konungen, för den händelse att erkebiskopen har förfall, dertill förordnar.

Till vice ordförande förordnar Konungen likaledes en bland biskoparne.

§ 9.

Allmänt kyrkomöte tillkommer att upptaga kyrkliga mål, som Konungen till detsamma öfverlemnar eller hvarom fråga af någon dess ledamot

väckes. Ny fråga, som af kyrkomötets ledamot väckes senare än å åttonde dagen efter den, till hvilken mötet blifvit af Konungen sammankalladt, må ej till behandling företagas.

Allmänt kyrkomötes samtycke erfordras för stiftande, förändring, upphäfvande eller förklaring af kyrkolag, så ock för ändring eller upphäfvande af presterskapets privilegier. De förklaringar i ämne, som till kyrkolagen hörer, hvilka, till svar på inkomna förfrågningar om kyrkolagens rätta mening, Konungen genom Dess Högsta domstol emellan kyrkomötena gifver, kunna ogillas af det allmänna kyrkomöte, som efter förklaringens meddelande först hålles, och må, der de sålunda ogillade blifvit, ej längre gälla eller iakttagas och åberopas.

Utan allmänt kyrkomötes samtycke må Konungen ej till allmänt bruk i Svenska kyrkan påbjuda ny bibelöfversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes.

Mötet ege i öfrigt ej annat eller mera besluta än underdåniga utlåtanden, samt föreställningar och önskningar att hos Konungen anmälas.

§ 10.

De från Konungen hänskjutna mål böra företrädesvis till behandling förekomma.

Är fråga om antagande af ny bibelöfversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes, böra de af mötets medlemmar, som till presteståndet höra, betänkande öfver frågan afgifva, innan den af mötet till slutlig behandling företages. Arbetsordning i öfrigt eger mötet sjelf bestämma.

§ 11.

Hvarje mötets ledamot eger i alla frågor en röst. Äskas omröstning, då skall den med slutna sedlar anställas. Före rösternas uppräknande skall en ibland dem uttagas och förseglad afläggas. Befinnas, vid de öfrigas uppsummerande, rösterna lika delade; må denna sedel öppnas och gifva utslaget; är pluralitet redan vunnen, bör den aflagda sedeln ouppbruten genast förstöras.

I fråga om antagande af ny bibelöfversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes erfordras, för bifall, att två tredjedelar af närvarande ledamöter äro ense. Vid omröstning i fråga, hvarom nu sagdt är, varde ej någon röstsedel aflagd.

§ 12.

Äro ej mötets förhandlingar afslutade inom en månad; eger Konungen ändock efter den tid att mötet upplösa.

§ 13.

Arfvode till mötets valda ledamöter, så ock öfriga kostnader derför skola af allmänna medel gäldas.

# Lag

## angående Kyrkostämma i Stockholm

§ 1.

1. Hvarje territoriel församling i Stockholm eger att i kyrkostämma med kyrkoherden sammanträda till öfverläggning och beslut, på sätt här nedan stadgas.

2. Kyrkostämma må i kyrka eller på annat lämpligt ställe hållas.

§ 2.

Till kyrkostämmas handläggning höra frågor om:

1) åtgärder till vidmakthållande af ordning under gudstjensten;

2) tid för allmän gudstjenst, såvidt den tid icke är i lag bestämd, samt för konfirmationsundervisning; rum för allmän gudstjenst, när församlingens kyrka icke kan dertill begagnas; allmän nattvardsgång vid andra tillfällen än i sammanhang med högmessogudstjenst, så ock ordning för ringning med kyrkoklockor;

3) delning eller sådan förändring af församlingen, som i 18 kap. 3 § Kyrkolagen sägs;

4) val af kyrkovärdar och öfriga ledamöter i kyrkoråd samt ledamöter i de nämnder, styrelser och myndigheter, hvilka församlingen, enligt särskilda författningar och stadganden, antingen skall tillsätta, eller i hvilka församlingen genom deputerade skall deltaga, äfvensom af revisorer och andra ombud, dem församlingen eger utse;

5) förening af klockare- och organisttjenst;

6) användande af kyrkans och andra till församlingens disposition ställda medel samt granskning af räkenskaper angående sådana medel;

7) hushållning med och vård om kyrkans och annan församlingen tillhörig egendom;

8) byggnad, underhåll eller förbättrande af kyrka, med hvad dertill hörer, samt boställe för prest eller kyrkobetjente;

9) bestämmande af afgift till kyrka och boställe;

10) fördelning af bänkrum i kyrkan;

11) ordnande af begrafningsplatser, samt bestämmande af afgifter för dem och för begagnande af kyrkoklockor eller annan kyrkans tillhörighet;

12) öfverenskommelser rörande presterskaps och kyrkobetjenings löneförmåner.

§ 3.

Kyrkostämma tillkommer ock att handlägga frågor, som afse folkundervisningen och dithörande anstalter, på sätt i annan ordning särskildt stadgadt är.

§ 4.

Vid behandling af ärenden, om hvilka särskilda föreskrifter i lag eller författning gifna äro, ställe sig kyrkostämma till efterrättelse, hvad sålunda stadgadt är.

§ 5.

Rättighet att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut tillkommer hvarje medlem af Svenska kyrkan, som vid val af stadsfullmäktige rösträtt eger och inom församlingen är mantalsskrifven eller ändock derstädes är för fast egendom eller inkomst af arbete eller kapital till allmän bevillning uppförd, samt för oguldna utskylder till kyrka eller skola icke häftar.

Den, som till utträde ur Svenska kyrkan sig anmält, är från rätt till deltagande i kyrkostämma undantagen. Den, som i och för själavården och kyrkliga angelägenheter är medlem af någon af stadens icke-territoriella församlingar, må ej i andra frågor än dem, som röra honom och territorial-församlings ledamöter gemensamt, ega rösträtt i kyrkostämma för sådan församling; kommande i detta fall röstberättigad, som bor å Skeppsholmen eller å Kastellholmen, att utöfva sin rösträtt i Jakobs och Johannis församlingars kyrkostämma.

§ 6.

1. Rösträttigheten å kyrkostämma beräknas efter den bevillning, som den röstberättigade för fastighet, arbete eller kapital, enligt bevillningsförordningens II artikel, till staten erlägger, sålunda, att bevillningsbelopp, icke öfverstigande åtta riksdaler riksmynt, gifver åt röstberättigad person en röst; bevillning öfver åtta riksdaler till och med sexton riksdaler två röster; deröfver till och med tjugufyra riksdaler tre röster; deröfver till och med trettiotvå riksdaler fyra röster; deröfver till och med fyratio riksdaler fem röster och på lika sätt vidare, så att hvart nytt åttatal af riksdaler i bevillning berättigar till en röst, i följd hvaraf den, som i bevillning skattar öfver etthundrafemtiotvå riksdaler till och med etthundrasextio riksdaler, eger tjugu röster; dock vare detta det högsta röstetal, som någon inom en församling må tillkomma, huru mycket än bevillningssumman öfverstiger sistnämnda belopp.

2. Det röstetal, som på nämnda grund af bevillning tillkommer hvar och en röstegande vid kyrkostämma inom församlingen, utföres i behörig röstlängd, som öfverståthållareembetet för hvarje år från uppbördsverket infordrar och låter tillställa församlingens kyrkoherde senast inom den 15 April, för att vid kyrkostämma före Maj månads utgång justeras. Röstlängden skall upptaga alla dem, som i kyrkostämma inom församlingen ega rösträtt. De skola i röstlängden intagas i den ordning, hvars och ens bostad eller, då röstberättigad icke bor inom församlingen, läge af fastighet, eller rörelse, för hvilken rösträtt utöfvas, föranleder, med uppgift, i särskild kolumn, å det bevillningsbelopp, som för sistförflutna året hvarje röstegande påfördt är; och skall den röstegandes hela röstetal inom församlingen vara å ett ställe utfördt. För anmärkningar vare i längden nödigt rum lemnadt.

3. Röstlängd, som vid kyrkostämma justerad är, gäller sedan till dess ny längd uppgjord och justerad blifvit. Röstberättigad, som ej är i röstlängden antecknad, vare ej derför sin rösträtt förlustig, så framt han vid den kyrkostämma, då röstlängden justeras, med uppvisande af nästföregående årets debetsedel sin behörighet styrker. Yrkar någon att med ändrad rösträtt i kyrkostämma deltaga, då skall han sin rätt styrka. Godkännes den af församlingen, skall anteckning derom af kyrkostämmas ordförande i röstlängden göras.

Förvärfvar någon efter den tid, då röstlängden justerades, rösträtt inom

församlingen, och styrker sådant å kyrkostämma, varde äfven han i röstlängden införd.

§ 7.

1. Frånvarande må ej till kyrkostämma skriftligt anförande ingifva, utan att församlingen det äskat; dock är röstegande berättigad att sin rösträtt på annan röstegande öfverlåta. Ej må någon på grund af fullmakt denna rätt utöfva för mer än en röstberättigad.

2. Fullmakten skall vara antingen skrifven och underskrifven af utställaren, samt med dennes sigill försedd, eller ock af honom underskrifven och med två vitnens underskrift bestyrkt.

3. Ej må ledamots frånvaro hindra stämmas fortgång; kommer han tillstädes, sedan beslutet taget är, må han icke derstädes något i samma ämne anföra.

§ 8.

Ordförande i kyrkostämma vare kyrkoherden, eller den prest, stadens domkapitel förordnar, eller den af församlingens prester, som af kyrkoherden vid oförmodadt laga förfall för tillfället utses, eller annars den, som kyrkoherden i embetet närmast är.

§ 9.

Två ordinarie kyrkostämmor skola årligen hållas: den ena före Maj månads utgång för justering af röstlängd, såsom i 5 § sagdt är, för besluts fattande om föregående årets räkenskaper och förvaltning, samt för bestämmande af församlingens utgifts- och inkomststat, enligt hvad i 26 § sägs; den andra före utgången af November för anställande af val till de befattningar, som höra under kyrkostämman och vid årets slut blifva lediga, äfvensom för val af revisorer.

§ 10.

1. Kyrkostämma hålles äfven, när öfverståthållareembetet, domkapitlet, visitationsförrättare eller kyrkorådet det äskar, eller när ordföranden sådant nödigt finner.

2. Enskild man, som till talan i kyrkostämman berättigad är, eger ock kyrkostämmas sammankallande för uppgifvet ärende begära.

Finner ordföranden ej skäl att sådan begäran bifalla, meddele han, om så äskas, sitt beslut skriftligen jemte skälen dertill; och eger sökanden deröfver klagan föra, på sätt i 30 § stadgas om besvär öfver kyrkostämmas beslut.

§ 11.

1. Kallelse till kyrkostämma utfärdas genom kungörelse af kyrkoherden eller den, som för särskildt tillfälle stämman hålla bör, och skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och öfverläggningsämne för sammanträdet.

2. Kungörelsen skall, utom i fall, hvarom nästföljande moment handlar, uppläsas å helgedag från predikstolen i församlingens kyrka minst en vecka före stämman. Är stämma utsatt att å helgedag hållas, skall kungörelsen den dagen ånyo uppläsas.

3. För ärende, som fordrar så skyndsam handläggning, att kungörandet icke medhinnes inom den tid, som nu föreskrifven är, må kyrkostämma kunna hållas efter kortare kallelsetid, och äfven samma dag den pålyses; dock må vid sålunda utlyst stämma beslut ej fattas om utgift eller erläggande af bidrag dertill.

4. Underrättelse om kyrkostämma skall i öfvensstämmelse med kungörelsen trenne gånger, om det medhinnes, men minst en gång införas i den tidning, hvari öfverståthållareembetets kungörelser vanligen intagas.

5. I det fall, då kyrkostämma, på sätt här förut sägs, hålles efter blott en pålysning, skall underrättelse derom äfven å kyrkodörren anslås.

6. För de församlingar, som tillhöra samma pastorat, hålles gemensam kyrkostämma; dock bör pålysning derom ske i pastoratets alla kyrkor, såvida gudstjenst der hålles.

7. Underrättelse om territorialförsamlings kyrkostämma för behandling af fråga, som rörer äfven medlemmar af de icke-territoriella församlingarna, skall jemväl i deras kyrkor meddelas.

§ 12.

De ärenden, som skola å kyrkostämma till afgörande företagas, böra förut vara vederbörligen beredda, antingen af kyrkorådet eller ock, då kyrko-

stämman med afseende på ärendets beskaffenhet eller andra förhållanden finner sådant lämpligt eller nödigt, af särskildt dertill utsedda personer.

§ 13.

Ordföranden åligger att ärendena till öfverläggning framställa samt tillse, att ej andra frågor företagas, än de, som uti kungörelsen upptagna äro. Ny fråga kan vid kyrkostämma väckas, men icke förr än vid annan stämma och efter vederbörlig pålysning afgöras.

§ 14.

1. Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framställe ordföranden proposition, så affattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras. Ordföranden tillkännagifve derefter, huru, enligt hans uppfattning, beslutet utfallit, och befäste detsamma, der omröstning ej begäres, med klubbslag.

2. Äskas omröstning, verkställes den öppet och efter upprop.

3. Till beslut erfordras blott enkel pluralitet af de afgifna rösterna, enligt den vid omröstningen följda röstgrund.

4. Falla rösterna lika för olika meningar, gälle den mening, hvilken de flesta rösterna efter hufvudtalet bifallit. Finnas äfven efter sådan beräkning rösterna lika delade, vare den mening beslut, som ordföranden biträder.

§ 15.

Genom lottning bestämmes företrädet emellan dem, som vid val erhålla lika antal röster.

§ 16.

1. Vid kyrkostämma föres af kyrkonotarien eller, vid dennes förfall, af annan dertill utaf ordföranden utsedd person under ordförandens inseende, protokoll, upptagande ämnet för öfverläggningen och beslutet med skälen dertill. Sedan förhandlingarna afslutade äro, bör protokollet justeras genast der så ske kan, eller i annat fall vid kyrkostämma senast fjorton dagar derefter, hvarom vid tillfället underrättelse meddelas. Erfordrar ärendet skyndsamhet, och kan protokollet icke genast vid kyrkostämma justeras, må stämman kunna uppdraga åt dertill för hvarje gång utsedda ledamöter att, jemte

ordföranden, justering af protokollet eller vissa delar deraf verkställa. Protokollet undertecknas af protokollsföranden och bestyrkes af ordföranden samt minst två vid stämman närvarande ledamöter, eller af de särskilda justeringsmännen, om sådana varit utsedda.

2. Det justerade protokollet skall nästa helgedag, då gudstjenst hålles, från predikstolen i församlingens kyrka uppläsas.

§ 17.

Kan ärende ej å en sammankomst afslutas, sätte ordföranden dag ut för stämmans fortsättning, och justere ej den del af protokollet, som om det ärendet handlar, innan öfverläggning derom slutad är.

§ 18.

Den, som i afgörandet af ett ärende deltagit, kan genast eller sist vid justeringen af protokollet emot det fattade beslutet reservation afgifva.

§ 19.

1. Ordföranden åligger tillse, att utdrag af kyrkostämmans protokoll tillställes kyrkorådet eller de andra personer, åt hvilka verkställighet af stämmans beslut uppdrages. För öfrigt ege enhvar, som det åstundar, att af protokollet taga afskrift och att utan lösen få afskriftens riktighet af kyrkonotarien bestyrkt.

2. Protokollen med bilagor skola bland kyrkans öfriga handlingar förvaras.

§ 20.

Ordföranden vake öfver ordningen i kyrkostämman. Han kan, efter meddelad varning, låta utvisa en hvar, som sig oskickligt förhåller. Uppstår oordning, som ordföranden icke förmår afstyra, ege han makt att stämman upplösa.

§ 21.

Frågor, som till kyrkostämmas handläggning höra och äro af den allmänna beskaffenhet, att de angå hela hufvudstaden samfäldt, så att för de-

ras afgörande erfordras församlingarnas gemensamma beslut, behandlas på följande sätt:

1. Sedan så beskaffadt ärende af öfverståthållareembetet eller stadens domkapitel blifvit till församlingarnas handläggning öfverlemnadt, skall kyrkostämma på en och samma dag i stadens alla territoriella församlingar hållas. Efter det församlingens röstegande ledamöter vid detta tillfälle blifvit hörde och sina beslut fattat, hänskjutes ärendet, genom utdrag af kyrkostämmoprotokollet, innefattande beslutet, till kyrkofullmäktige, hvilka, på sätt uti nästföljande moment sägs, för hvarje år bland församlingarnas vid kyrkostämma röstegande ledamöter utses. Dessa fullmäktige skola då ofördröjligen sammanträda, för att, om församlingarnas afgifna meningar befinnas skiljaktiga, utöfva församlingarnas gemensamma afgöranderätt och, efter sakens noggranna pröfning, beslut i den hänskjutna frågan fatta; men om alla församlingarna stannat i lika beslut, tillkommer fullmäktige endast att förhållandet anmäla hos den myndighet, som kyrkostämman äskat; hvarjemte kyrkofullmäktige, för kungörandet af detta församlingarnas beslut, böra förfara på sätt i 12 mom. finnes föreskrifvet. Kyrkofullmäktige handla i utöfningen af församlingarnas gemensamma afgöranderätt efter bästa förstånd och öfvertygelse, och kunna dervid icke bindas af andra föreskrifter eller beslut, än gällande lagar och författningar.

2. I hvarje af stadens territoriella församlingar väljas vid kyrkostämma fullmäktige och suppleanter för det nästföljande året till det antal, som Konungen för hvarje församling bestämt. Då under årets lopp ledighet bland fullmäktige eller suppleanter sig yppar, bör sådan ledighet i mån af behof fyllas genom val å särskild kyrkostämma i den församling, som vederbör.

3. Afgående fullmäktig eller suppleant kan för det följande året återväljas.

4. Den, som till kyrkofullmäktig eller suppleant blifvit vald, men vid valet icke varit närvarande, skall derom skyndsamt af kyrkostämmans ordförande underrättas. Är han förhindrad att uppdraget sig åtaga, bör detta inom åtta dagar efter delfåendet anmälas hos kyrkostämmans ordförande, hvilken då förordnar om ny kyrkostämma till väljande af annan person i den förres ställe. Den valde må kunna uppdraget sig afsäga, om han icke är i staden eller inom dess område boende; om han är embets- eller tjensteman och af sin befattning hindrad att uppdraget fullgöra; om han uppnått sextio

års ålder, tillförne i fyra år eller längre tid såsom kyrkofullmäktig tjenstgjort, eller eljest förmår visa hinder, som af flertalet bland öfrige fullmäktige godkännes.

5. Öfver val till kyrkofullmäktige och suppleanter meddele kyrkostämmas ordförande, sist inom fjorton dagar derefter, till ordföranden för kyrkofullmäktige behörigt kyrkostämmoprotokoll.

6. Så snart fullständiga underrättelser om valen af fullmäktige och suppleanter ingått, sammankalle kyrkofullmäktiges dåvarande ordförande de för nästföljande år invalde ledamöter till sammanträde, för att inom sig med slutna sedlar välja ordförande och vice ordförande för samma år. Vid detta tillfälle utses äfven en tjenlig person, för att i egenskap af sekreterare föra protokollet vid fullmäktiges sammanträden.

7. Sedan kyrkofullmäktige för det nästföljande året blifvit organiserade, skall uppgift å deras ordförande, vice ordförande, ledamöter och suppleanter meddelas ej allenast öfverståthållaren till kännedom, utan äfven församlingarnas kyrkoherdar, för att genom deras försorg uppläsas från predikstolarne i stadens kyrkor. En sådan uppgift skall äfven allmängöras genom den tidning, i hvilken öfverståthållareembetets kungörelser vanligen intagas.

8. Kyrkofullmäktige sammanträda, på ordförandens kallelse, så ofta ärende, som fordrar fullmäktiges behandling, till ordföranden blifvit i fullständigt skick öfverlemnadt. Till sammanträde böra ej allenast fullmäktige, utan äfven suppleanter kallas att sig inställa, på det att, om ledamot från någon församling skulle uteblifva, den suppleant må ingå, som i samma församling blifvit vald och enligt vallistan är bland de närvarande närmast i ordningen att företräda den frånvarandes ställe.

9. Fullmäktig eller suppleant, som blifvit till sammanträde kallad, men derifrån utan anmäldt förfall, som af fullmäktige godkännes, sig afhåller, skall böta till stadens kassa Två riksdaler riksmynt samt dubbelt så mycket, om sammanträdet måste, i anseende till de närvarandes fåtalighet, inställas eller upplösas.

10. Ordföranden skall vid kyrkofullmäktiges sammanträde föredraga ärende, som till behandling bör företagas, och leda öfverläggningen, hvarefter och sedan densamma förklarats slutad, samt ordföranden framställt proposition, så affattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras, fullmäktige, med iakttagande af hvad i 1 mom. finnes föreskrifvet, afgöra frågan genom öppen omröstning efter hufvudtalet. Finnas derförinnan upplysningar af nö-

den, må fullmäktige till sådana upplysningars erhållande sig hos öfverståthållareembetet eller domkapitlet anmäla. I frågor om beviljande af nya och ökade afgifter eller besvär erfordras bifall af två tredjedelar bland dem, hvilka i beslutet deltaga; i annat fall anses en dylik fråga afslagen. I alla andra frågor bestämmes utgången genom enkel röstpluralitet. Utfalla rösterna till samma belopp för tvänne olika meningar, kommer den att blifva gällande, som af ordföranden biträdes. Före hvarje votering tillkännagifve ordföranden sättet för densamma och huru rösterna komma att beräknas. Medhinnes icke ett för dagen till afgörande förekommande ärende, må kyrkofullmäktige, innan sammankomsten upplöses, bestämma ny dag för fortsättningen deraf utan särskild kallelse till närvarande fullmäktige eller suppleanter, af hvilka senare de, som då inträdt i röstegande ledamöters ställe, skola, der ej hinder möter, jemväl fortfarande deltaga uti det sålunda uppskjutna ärendets behandling och afgörande; dock må dylik sammankomst ej uppskjutas längre än högst fjorton dagar. De vid sammankomsten frånvarande fullmäktige och suppleanter varde om fortsättningen af sammanträdet underrättade i den ordning, som antagen är, för att kunna, i händelse af behof, såsom röstegande ledamöter inträda.

11. Ej må vid sammanträde definitivt beslut om nya eller ökade afgifters beviljande eller besvärs utgörande kunna fattas, utan att minst fyra femtedelar af hela antalet röstegande äro tillstädes.

12. Fullmäktiges beslut eller anmälan i frågor, hvilka från församlingarna till fullmäktige blifvit öfverlemnade, skall, efter föregången justering, jemte meddelad besvärshänvisning, genom protokollsutdrag och skrifvelse, som ordföranden på fullmäktiges vägnar undertecknar, tillställas församlingarnas kyrkoherdar, med anmodan att besörja om dess kungörande från predikstolen, hvilket bör ske på samma dag i alla stadens kyrkor. Denna dag utsättes af fullmäktige, som derjemte böra föranstalta om beslutets meddelande så skyndsamt, att kungörandet deraf i kyrkorna må kunna ega rum senast andra söndagen efter den dag, då beslutet blifvit fattadt. Om fullmäktiges beslut bör den embetsmyndighet, som ärendets handläggning äskat, jemväl erhålla underrättelse.

13. Fullmäktiges förhandlingar skola vara offentliga; dock kunna fullmäktige för någon särskild fråga besluta, att öfverläggningen skall inom lyckta dörrar hållas.

§ 22.

Sådant ärende, som rörer icke alla, utan endast några af hufvudstadens församlingar gemensamt, afgöres vid sammanträde af kyrkofullmäktige från de församlingar, hvilka frågan angår. Ordförande vid sådant sammanträde vare den af ifrågavarande församlingars kyrkoherdar, som inom Stockholms stads domkapitel eger främsta platsen, eller, i händelse af förfall för honom, den kyrkoherde, som honom i ordningen närmast är.

§ 23.

För kyrkostämmor i stadens icke-territoriella församlingar uti deras enskilda angelägenheter, tjene denna lag, der den tillämplig är, till efterrättelse, om församlingen så önskar. I annat fall följes den ordning, som förut öflig varit.

§ 24.

1. Alla, som inom församlingen äro mantalsskrifna eller ändock derstädes för fast egendom eller inkomst af arbete eller kapital till allmän bevillning uppförda, skola, i mån af hvarderas särskilda bevillning efter art. II i bevillningsförordningen, i de afgifter, om hvilka kyrkostämma beslutar, deltaga, utom i de fall, för hvilka annorlunda är i lag eller författning stadgadt. Är nu redan beslut fattadt om annan grund för afgifts utgående, må ett sådant beslut ej anses genom denna lag upphäfdt.

Enahanda skyldighet åligger bolag.

2. I fråga om afgifter, hvilka, enligt gällande lag eller författningar, åligga innevånare i en församling oaktadt de å kyrkostämma icke ega rösträtt, gör denna lag ej ändring i hvad sålunda stadgadt är.

3. Embets- eller tjenstemän, som vid de förenade Rikenas beskickningar hos utländska makter äro tjenstgörande, äfvensom Svenska konsuler eller andra å utländska orter anställde tjenstemän skola, fastän mantalsskrifne i Stockholm och enligt bevillningsstadgan uppförde till allmän bevillning, vara frie från att för sina löneinkomster erlägga sådana afgifter, om hvilkas utgörande kyrkostämma eller kyrkofullmäktige besluta.

4. Personer, tillhörande hufvudstadens icke-territoriella församlingar,

äro icke skyldiga att för sina personer eller för inkomst af arbete eller kapital erlägga afgifter till kyrka och presterskap i den territoriella församling, der de äro mantalsskrifna.

§ 25.

1. För hvarje år åligger det kyrkorådet att för kyrkan, så vidt frågan församlingen enskildt angår, uppgöra ett utgifts- och ett inkomstförslag.

2. I utgiftsförslaget böra upptagas de utgifter, som redan äro beslutade att under det nästföljande året utgå, äfvensom de, hvilka kyrkorådet derutöfver anser af behofvet påkallade att utgå under samma år.

3. Uti inkomstförslaget böra de inkomster upptagas, som för det nästföljande året äro eller anses vara att påräkna.

§ 26.

Utgifts- och inkomstförslagen skola till pröfning framläggas vid den kyrkostämma, som före utgången af Maj månad hvarje år hållas bör.

§ 27.

Hvad kyrkostämma till uttaxering beslutat, vare församlingen medgifvet att genom kyrkorådet delgifva öfverståthållareembetet, som, derest sådant äskas, derefter låter genom kronouppbördsverket så väl debiteringen förrätta, som uppbörden, i sammanhang med den af utskylderna till Kongl. Maj:t och kronan, verkställa; egande uppbördsverket, efter medlens leverering och slutlig redovisnings afgifvande, att till fördelning emellan de tjenstemän, som med debiteringen, uppbörden och redovisningen haft befattning, godtgöra sig uppbördsprovision till det belopp, som antingen genom öfverenskommelse eller genom särskildt af öfverståthållareembetet meddeladt beslut bestämmes.

§ 28.

1. Räkenskaperna för kyrkans medel skola afslutas med kalenderår samt senast den 1 derpåföljande Mars aflemnas till de för deras granskning utsedda revisorer.

2. Revisionsberättelsen skall senast den 1 April aflemnas till kyrkostämmans ordförande, som öfver gjorda anmärkningar infordrar vederböran-

des förklaringar, hvarefter den kyrkostämma, som före Maj månads utgång sammanträder, beslutar, huruvida anmärkning må förfalla, eller laglig åtgärd för bevarande af församlingens rätt vidtagas skall.

§ 29.

1. För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas och kyrkofullmäktiges beslut underställas Konungens pröfning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan fastighet, som, utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta afseende ändamål densamma genom gåfva eller testamente tillfallit, äfvensom öfverenskommelse, hvilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet eger;

b) upptagande af lån, ställdt på längre återbetalningstid än två år; samt

c) påläggande af afgifter, hvilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

2. Beslut, som bör Konungens pröfning underställas, skall öfverlemnas till öfverståthållareembetet, som det åligger att handlingarna, jemte eget utlåtande, insända.

§ 30.

1. Den, som åt kyrkostämmas eller kyrkofullmäktiges beslut ej nöjes, eger att, der beslutet honom rörer och han tilltror sig kunna visa, att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest hvilar på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, deruti rättelse söka genom besvär, hvilka, jemte det öfverklagade beslutet, böra antingen till öfverståthållareembetet eller till stadens domkapitel, allt efter målets ekonomiska eller ecklesiastika beskaffenhet, på sätt besvärshänvisning i hvarje fall närmare utvisar, inlemnas före klockan tolf å fjortonde dagen efter den, då beslutet, på sätt ofvan berördt är, kungjordes, den dagen likväl oräknad, eller, om helgedag då inträffar, å nästa söndag derefter; och åligger det klaganden derjemte så väl att vid besvären foga bevis om dagen, då beslutet kungjordes, som ock att, inom åtta dagar efter besvärstidens utgång, till kyrkostämmans eller kyrkofullmäktiges ordförande

ingifva diariiutdrag deröfver, att han sina besvär inlemnat å ort, som vederbör.

Försummar klaganden något af hvad sålunda är föreskrifvet, må beslutet kunna gå i verkställighet.

2. Öfverståthållareembetet och domkapitlet böra gifva hvarandra af besvären del, när ärendet kan anses höra till gemensam behandling.

§ 31.

1. Gå besvären derpå ut, att beslutet icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, eger den pröfvande myndigheten, der den finner skäl besvären godkänna, att beslutets verkställighet förbjuda.

2. Grundas besvären derpå, att klagandens enskilda rätt blifvit genom beslutet kränkt, och varda besvären godkända, gäller rättelsen till förmån för den, som klagat, men beslutet står i öfrigt fast, utan så är, att det finnes strida emot allmän lag eller författning, eller eljest hvila på orättvis grund, då den pröfvande myndigheten ock om upphäfvande af beslutet i dess helhet må förordna.

§ 32.

I afseende på tiden och sättet för ändrings sökande i utslag, som domkapitlet eller öfverståthållareembetet gifvit, gäller, efter hvarje måls beskaffenhet, hvad särskildt stadgadt är.

# Förslag till Kyrkostadgar.

# Stadga rörande prestexamen.

§ 1.

Vid prestexamen ingå såsom examensämnen:

1. *i exegetisk teologi:* gamla och nya testamentets isagogik samt exeges af nya testamentet efter grundspråket, och af gamla testamentet till någon del efter grundspråket och i öfrigt efter kyrkans antagna öfversättning;

2. *i systematisk teologi:* dogmatik och teologisk etik, samt de allmänna grunderna af kristlig apologetik, och dogmhistoria i kortfattad öfversigt;

3. *i historisk teologi:* den kristna kyrkans historia samt symbolik och de teologiska vetenskapernas encyklopedi;

4. *i praktisk teologi och kyrkolagfarenhet:* grunddragen af den praktiska teologiens system samt de delar af den Svenska kyrkorätten, som för prestembetets utöfning företrädesvis äro af nöden.

§ 2.

1. Skyldighet att i prestexamen examinera åligge biskop och dem bland domkapitlets ledamöter, hvilka domkapitlet det uppdrag lemnat. Är biskopsembetet ledigt eller har biskop förfall; förordne domkapitlet annan ledamot att i biskopens ställe examinera.

2. Examinator må, der han så nödigt pröfvar, före examen kalla examinanden till enskildt förhör.

3. Prestexamen må icke med flere än fyra examinander på en gång anställas.

§ 3.

1. Öfver den examinerades insigter afgifvas fyra betyg efter de hufvudrubriker, hvari examensämnena enligt 1 § äro fördelade, och uttryckas, allt efter insigternas beskaffenhet, med vitsorden: *berömlig, med beröm godkänd, godkänd, försvarlig.*

2. Betyg föreslås för hvart ämne af den, som deri examinerat, och afgifvas af domkapitlet i den ordning, som för behandling af derstädes förekommande ärenden föreskrifven är.

3. Den, som i prestexamen blifvit vitsordad med lägre betyg än *godkänd* i flera än två examensämnen, varde för den gången underkänd.

# Stadga rörande pastoralprof.

§ 1.

Prest, som vill pastoralprof undergå, göre derom ansökan hos domkapitlet i det stift, han tillhör, och ingifve tillika åldersbetyg samt bestyrkt afskrift af sitt prestexamensbetyg eller, om han är teologie kandidat, af sitt i teologie kandidatexamen erhållna betyg.

§ 2.

Mellan de särskilda prof, af hvilka pastoralprof enligt kyrkolagens föreskrift skall bestå, iakttages den ordning, att disputationsprofvet bör föregå examen.

§ 3.

1. Teser eller afhandling med åtföljande teser, som för pastoraldisputationsprof äro afsedda, skola, sedan de blifvit af domkapitlet öfversedda och gillade, från trycket utgifvas och vid det i stiftsstaden belägna elementarläroverk af speciminanten offentligen försvaras.

2. Teserna eller afhandlingen skola åtta dagar före deras offentliga försvarande vara å domkapitlets anslagstafla i tryck uppsatta samt till domkapitlets ledamöter och utsedda opponenter utdelade, utan så är, att biskopen i särskilda fall, efter derom gjord begäran, finner för godt att, på förekomna skäl, den tid afkorta.

3. Teser eller afhandling må, efter speciminantens val, utgifvas och försvaras antingen på Svenska eller Latinska språket. Vid disputationsakten skall alltid begagnas det språk, på hvilket teserna eller afhandlingen äro utgifna.

4. Vid disputationsakten skola två af domkapitlet utsedda kunniga män opponera, af hvilka åtminstone den ene bör vara biskopen eller en domkapitlets ledamot.

5. Ej må pastoraldisputationsprof afläggas å annan tid, än under läsetermin vid stiftsstadens elementarläroverk.

§ 4.

Vid pastoralexamen ingå såsom examensämnen:

1. *i praktisk teologi*: kateketik, homiletik, liturgik och kasuistik, samt en sammanfattande öfversigt af den praktiska teologiens system;

2. *i kyrkolagfarenhet:* gällande Svensk kyrkorätt samt öfversigt af den allmänna kyrkorättens och den Svenska kyrkoförfattningens historiska utveckling.

§ 5.

Skyldighet att i pastoralexamen examinera åligge biskopen och den eller dem bland domkapitlets ledamöter, hvilka domkapitlet det uppdrag lemnat. Är biskopsembetet ledigt eller har biskopen förfall; förordne domkapitlet annan ledamot att i biskopens ställe examinera.

§ 6.

1. Öfver pastoralprof skola afgifvas dels två specialbetyg, nemligen ett öfver pastoraldisputationsprofvet, vitsordande den lärdom, tesernas eller afhandlingens författande röjer, och den skicklighet, hvarmed de blifvit försvarade, och ett, vitsordande den examinerades insigter i praktisk teologi och kyrkolagfarenhet jemte hans i det kateketiska och homiletiska profvet ådagalagda skicklighet; dels också ett hufvudbetyg, som skall bestämmas med hufvudsaklig ledning både af de specialbetyg, som nu sagda äro, och af de särskilda betyg, som vid prestexamen eller teologie kandidatexamen blifvit den examinerade tilldelade uti exegetisk, systematisk och historisk teologi, hvarvid domkapitlet, derest examinanden är teologie kandidat, bör göra tillbörligt afseende på det högre lärdomsprof, aflagd teologie kandidatexamen i jemförelse med prestexamen innebär.

2. Har examinanden aflagt disputationsprof, som enligt kyrkolagen i stället för pastoraldisputationsprof gäller, räknas såsom specialbetyg det vitsord, han vid förstnämnda prof erhållit, derest han icke särskildt pastoraldisputationsprof aflägga vill.

3. Betyg öfver pastoralprof gifvas med något af vitsorden: *berömlig, med beröm godkänd, godkänd, försvarlig.*

4. Specialbetyg föreslås för disputationsprofvet af den eller dem bland

domkapitlets ledamöter, som vid disputationsakten opponerat, samt för examensämne af den, som deri examinerat, och skola såväl special- som hufvudbetyg af domkapitlet afgifvas i den ordning, som för behandling af derstädes förekommande ärenden föreskrifven är.

5. Vid bedömandet af disputationsprofvet iakttages att, derest speciminanten vid disputationsakten aflagt nöjaktigt prof på skicklighet i begagnandet af Latinska språket, sådant bör i protokollet anmärkas.

## Stadga rörande ansökningar till presterliga tjenster.

§ 1.

1. Den presterlig befordran söka vill, göre det skriftligen. Ansökan skall lyda å viss tjenst, vara af sökanden egenhändigt underskrifven, samt åtföljas af åldersbevis och tjenstetörteckning.

2. Är tjensten sådan att för behörighet dertill erfordras pastoralprof, skall vid ansökningen fogas betyg öfver sådant prof, eller ock öfver det lärdomsprof, som i stället för pastoralprof blifvit aflagdt och gällande är.

3. Ingifver prest ansökan till domkapitel eller annan myndighet, hvarunder han ej i tjensten lyder, lemne ock uppgift på sin bostad och adress, samt betyg öfver lära och lefverne, utfärdadt inom fyra månader före sista ansökningsdag af det domkapitel eller konsistorium, hvilket uppsigt öfver hans förhållande åligger.

4. Brister sökande i något, som i denna § sägs; varde ansökan ej till pröfning upptagen.

§ 2.

Uppgifter i tjensteförteckning skola vara styrkta genom biläggande i hufvudskrifter eller besannade afskrifter af de handlingar, på hvilka uppgifterna sig grunda, eller ock genom domkapitlets notaries eller två trovärdige mäns intyg om uppgifternas enlighet med handlingar, som i hufvudskrifter blifvit förevisade. Hvad ej så styrkt är, räknas ej den gången sökanden till godo.

§ 3.

Ansökningstid till ledig presterlig tjenst, som efter anslag bör hos domkapitel sökas, skall räknas från anslagsdagen och bestämmas, den dagen oräknad, inom Hernösands stift till nittio och inom öfriga stift till sextio dagar derefter. Går ansökningstid, som nu är sagd, till ända på sön- eller högtidsdag; då skall nästa sökendag derefter vara sista ansökningsdag.

§ 4.

Ansökning till presterlig tjenst, som bör hos domkapitel sökas, skall med dertill hörande handlingar före klockan tolf å sista ansökningsdagen antingen öppen vara af sökanden sjelf eller befullmäktigadt ombud till domkapitlet ingifven, eller ock genom posten domkapitlet tillhandakommen uti försegladt omslag med påskrift: fatalier. Försummar sökande hvad sålunda föreskrifvet är; varde hans ansökan lemnad utan afseende.

§ 5.

Å sista ansökningsdagen skall, från klockan elfva till tolf, domkapitlets ordförande eller den ledamot, han i sitt ställe förordnar, jemte notarien vara tillstädes på det rum, der ansökningarna, enligt derom i hvart stift af domkapitlet utfärdadt tillkännagifvande, skola inlemnas, och varde då antecknadt, hvilka ansökningar inom fatalietiden inkommit.

# Stadga rörande prestval.

§ 1.

Har upprättadt förslag till presterlig tjenst, som skall efter val tillsättas, vunnit laga kraft; då skall domkapitlet för de föreslagne utsätta dagar till aflägganде af prof, som i 15 kap. 23 § Kyrkolagen sägs, och på samma gång förordna valförrättare.

§ 2.

1. Till valförrättare förordne domkapitlet vederbörande prost eller, der han veterligen jäfvig är eller har förfall, någon annan inom prosteriet eller nära derintill boende kyrkoherde.

2. I Stockholm skall domkapitlet en af stadens kyrkoherdar till valförrättare utse.

3. Domkapitlet förordne ock en kyrkoherde till valförrättarens suppleant, och meddele valförrättaren underrättelse om den, dertill utsedd varder.

4. Har valförrättaren laga förfall, eller vet han att jäf emot honom är, att valet handlägga; underrätte derom ofördröjligen domkapitlet så ock suppleanten, hvilken det i sådant fall åligger att valförrättarens ställe intaga. Inträffar för suppleant, som sådan underrättelse erhållit, laga hinder så nära frågodag eller valdag, att annan valförrättare dessförinnan ej kan hinna af domkapitlet utses; då skall han förrättningen aflysa och domkapitlet ofördröjligen derom underätta.

§ 3.

Profdagarna för de på förslaget uppförda prestmän skola af domkapitlet så utsättas, att frågodag eller valdag icke kommer att infalla på böndag eller större högtidsdag.

§ 4.

För de föreslagna utfärde domkapitlet missiver till aflägganде af prof

på de dertill utsatta dagar; angifve ock i missiverna den eller de kyrkor, der prof afläggas bör. Det åligger de föreslagne att med första post underrätta domkapitlet om framkomsten af de till dem afsända missiver.

§ 5.

Kungörelse om de utsatta profdagarna samt om de föreslagne och deras förtjenster, sådana dessa i förslagsprotokollet blifvit intagna, skall domkapitlet valförrättaren tillsända, och åligge honom att låta den kungörelse, utan allt tillägg, å fjortonde dagen före första profdagen uppläsa i den eller de kyrkor, der ledigheten är och gudstjenst då förrättas.

§ 6.

Dör föreslagen prest före profdag eller är han af laga förfall hindrad att prof å förelagd dag fullgöra; varde det ofördröjligen hos domkapitlet anmäldt. Domkapitlet underrätte derom valförrättaren, med åläggande för denne att förfallet ofördröjligen församlingen kungöra, samt frågodag och valdag inställa, till dess domkapitlet vidare förordnat.

§ 7.

1. När domkapitlet tillställer valförrättare kungörelse, som i 5 § sagd är, sände ock till den, som i församlingen, der ledigheten är, kyrkoherdeembetet förvaltar, uppgift om frågodagen samt om valförrättaren, så ock befallning att vallängd för det förestående valet tvefald upprätta, och ett exemplar deraf, sist fjorton dagar före frågodagen, valförrättaren tillsända, samt det andra till frågodagen förvara.

Skola stads- och landsförsamlingar gemensamt i valet deltaga; varde den, som kyrkoherdeembetet der förvaltar, jemväl förständigad att med vallängden tillställa valförrättaren bestyrkt afskrift af fastställd öfverenskommelse om den röstgrund, som vid gemensam kyrkostämma med församlingarna följas bör.

2. Efter den röstlängd, som vid kyrkostämma i församlingen begagnas, skall vallängden upprättas och upptaga alla röstegande, som i röstlängden införde äro, samt hvars och ens der utförda röstetal, så ock de anmärkningar, som om röstegande i denna längd innehållas. Vallängden skall så in-

rättas, att, der fråga är om val till kyrkoherdetjenst, röster å fyra, och der fråga är om val till annan presterlig tjenst, röster å tre särskilda personer deri kunna för hvar röstande antecknas, så ock att rum finnes för de anmärkningar, som å frågodag eller valdag pröfvas nödiga. Båda exemplaren af vallängden skola, så till hela innehållet som till antalet af sidor och af rader på hvar sida, lika vara.

§ 8.

Till valnotarie må valförrättare utse skicklig person, som ojäfvig är.

§ 9.

Valförrättaren skall i utfärdad kungörelse, som å sista profdagen bör uppläsas i den eller de kyrkor, der ledigheten är och gudstjenst då hålles, gifva församlingen tillkänna, att han näst påföljande söndag tillika med valnotarien, den han till namn och hemvist uppgifva bör, vill i den kyrka, der prof aflagda blifvit eller, om prof i flera kyrkor aflagda äro, i moderkyrkan sig infinna, för att inhemta församlingens utlåtande, huruvida mot det förestående valet laga hinder förekommer, och att, om hinder ej finnes, som i 15 kap. 29 eller 30 § Kyrkolagen sägs, justera vallängden, hvilken emellertid skall hos den, kyrkoherdeembetet i församlingen förvaltar, vara för de röstegande tillgänglig.

De röstegande skola i kungörelsen uppmanas att på berörde frågodag tillstädes komma att sin rätt bevaka. Varde ock af valförrättaren föreskrift meddelad vederbörande presterskap att jemte kungörelsen uppläsa från och med 23 till och med 41 § af 15 kap. Kyrkolagen.

§ 10.

Sedan, efter slutad högmessogudstjenst på frågodagen, valförrättaren jemte valnotarien och några tillkallade ledamöter af församlingens kyrkoråd intagit plats i kyrkans kor, tillspörje valförrättaren församlingen, om jäf emot honom eller valnotarien är att anföra, om domkapitlets och valförrättarens kungörelser blifvit behörigen upplästa, om profpredikanterne dem förelagda prof fullgjort, så ock om något mot de föreslagna eller de af dem aflagda prof eller annars mot valets företagande är att anmärka.

§ 11.

1. Är det fullgjordt, som ofvan är sagdt, och har intet sådant hinder, som i 15 kap. 29 eller 30 § Kyrkolagen sägs, för fortsättning af förrättningen yppat sig, företages justering af vallängden, hvarförinnan valförrättaren skall tillkännagifva, att alla frågor om rättelse eller tillägg deri skola, för att under pröfning komma, nu framställas. Justeringen verkställes medelst ljudelig uppläsning af hvar röstegares namn och röstetal, och varde dervid särskildt undersökt, om någon i vallängden finnes uppförd, som är obehörig att i valet deltaga. Af valförrättaren godkända rättelser och tillägg skola i båda exemplaren af vallängden antecknas.

2. Båda exemplaren af den justerade vallängden skola underskrifvas af valförrättaren och minst två röstegande. Varde ock hvartdera exemplaret för sig genomdraget och med valförrättarens sigill försedt. Ej må vallängd sedermera ändras, utan att fråga derom är, på sätt i 15 kap. 31 § 3 mom. Kyrkolagen sägs, till valdagen uppskjuten.

§ 12.

1. Valförrättare skall på frågodag föra eller på eget ansvar låta föra protokoll, upptagande hvad vid förrättningen förekommit. Det protokoll skall genast justeras samt af valförrättaren och minst två röstegande underskrifvas.

2. Valförrättaren skall intill valdagen hos sig förvara det ena exemplaret af vallängden, så ock frågodagsprotokollet, der icke i fall, som 15 kap. 29 § 1 mom., eller 30 § 1 mom., eller 32 § 3 mom. Kyrkolagen omförmäler, förrättningen uppskjutas bör och protokollet förty genast till domkapitlet insändas. Det andra exemplaret af vallängden, så ock bestyrkt afskrift af frågodagsprotokollet skall hos den, kyrkoherdeembetet i församlingen förvaltar, till valdagen förvaras.

§ 13.

Der laga hinder mot det förestående valet icke veterligt är, gifve valförrättaren slutligen tillkänna, att valet kommer att på fjortonde dagen efter frågodagen förrättas; meddele ock församlingen, huru besvär öfver frågodagsförrättningen anföras må.

§ 14.

1. Kungörelse om prestvals förrättande i samma kyrka, der frågodag blifvit hållen, skall valförrättaren utfärda och söndagen före valet låta upplåsa i den eller de kyrkor, der ledigheten är och gudstjenst då hålles.

2. I kungörelse om frågodagsförrättning och valdag må valförrättaren, der så nödigt pröfvas, förordna att högmessogudstjensten på frågodag och valdag skall börjas en timme tidigare än vanligt och att aftonsångsgudstjensten skall inställas. Skriftermål och nattvardsgång må ej af vederbörande presterskap till frågodag eller valdag utsättas.

§ 15.

Då högmessogudstjensten å valdagen slutad är, inledes valförrättningen med afsjungande af en psalm, hvarefter valförrättaren i ett tal från altaret erinrar församlingen om den förestående förrättningens vigt. Valförrättaren jemte valnotarien och några tillkallade ledamöter af kyrkorådet intage derefter plats vid valbordet.

§ 16.

Är fråga om rättelse eller tillägg i vallängden från frågodagen uppskjuten; då skall den fråga först afgöras.

§ 17.

När valet är fullständigt beredt, som nu är sagdt, varde domkapitlets kungörelse om de föreslagne och deras förtjenster för församlingen upplåst. Derefter företages valet medelst upprop, på sätt i Kyrkolagen föreskrifvet är.

§ 18.

Frånvarande röstegare må genom muntlig eller skriftlig fullmakt vid valet sin rösträtt utöfva.

Är fullmakt muntlig; vare gifven i två mäns närvaro, de der ojäfvige äro att mot rösteganden, hans ombud och de föreslagne vitna, och vare både ombudet och de vitnen tillstädes, när röstegarens namn uppropas. Vitnena skola till protokollet, under edlig förpligtelse, intyga, att fullmakt så gifven är.

Ar fullmakt skriftlig; vare försedd med röstegandens egenhändiga underskrift och sigill eller med två sådane mäns, som här sagde äro, under edlig förpligtelse meddelade intyg, att röstegaden i deras närvaro fullmakten sjelf skrifvit eller undertecknat, eller ock skrifva låtit och innehållet godkänt.

Ej må flera röstegande, hvilkas rösträtt ej gemensam är, sig i en fullmakt förena.

§ 19.

Valförrättaren och valnotarien skola i hvar sitt exemplar af vallängden anteckna, huru de afgifna rösterna fallit, så ock hvilka röstegare uteblifvit.

§ 20.

När omröstningen slutad är, räkne valförrättaren och valnotarien genast afgifna, godkända röster tillsammans, särskildt för hvar af dem, som under omröstning kommit; och gifve valförrättaren derefter tillkänna, huru valet utfallit, så och huru besvär deröfver anföras må.

§ 21.

Vid valet föres protokoll. Det skall vid omröstningens slut justeras och jemte vallängderna underskrifvas af valförrättaren, valnotarien och minst två röstegande.

§ 22.

Valförrättningen skall afslutas med välsignelsens afkunnande från altaret och psalmsång af församlingen.

§ 23.

Valförrättaren skall de vid valet aflemnade skriftliga fullmakterna, efter den ordning, hvari de aflemnade blifvit, med numer utmärka och sammanlägga, så ock dem genomdraga och med sitt sigill förse samt ofördröjligen till domkapitlet insända. Sände ock på samma gång in den ena vallängden samt bestyrkta afskrifter af frågodags- och valdagsprotokollen. Den andra vallängden och protokollens hufvudskrifter skola bland kyrkans handlingar förvaras.

# Stadga rörande ansökningar till klockare-, organist- och kyrkosångaretjenster.

§ 1.

Blifver klockare-, organist- eller kyrkosångaretjenst ledig; skall kyrkoherden senast en månad derefter ledigheten i rikets allmänna tidning tre gånger till ansökning kungöra, med tillkännagifvande att ansökningar skola vara till kyrkoherden inlemnade eller ock med posten honom tillhanda komma före klockan tolf på sextionde dagen efter den, då kungörelsen första gången i tidningen var införd, den dagen likväl oräknad, dock att, om fataliedag skulle infalla på sön- eller högtidsdag, nästföljande sökendag skall vara sista ansökningsdag. Kommer ansökning senare in; varde ej till pröfning upptagen.

§ 2.

För att behörig anses, skall sökande till klockaretjenst vid sin ansökan hafva fogat:

1. Prestbevis att sökanden fyllt tjugoett år och förer en kristlig vandel;

2. Betyg om kyrkosångareexamen, aflagd i Kongl. musikaliska akademien eller inför någon af domkapitlet i det stift, der tjensten sökes, till anställande af dylik examen förordnad person;

3. Betyg om aflagd godkänd afgångsexamen från något af rikets folkskolelärare-seminarier, eller ock bevis, utfärdadt af rektor vid sådant seminarium eller vid allmänt elementarläroverk eller af kyrkoherde, att sökanden vid anställdt prof befunnits ega full färdighet i läsning, välskrifning, svenska språkets rättskrifning och räknekonst samt sådan kristendomskunskap, att han deri kan meddela den första undervisningen;

4. Skriftlig förbindelse att, derest han den sökta tjensten erhåller, och innan förordnande derpå honom meddelas, ställa antaglig säkerhet för den kyrkans egendom, som åt klockarens vård betros.

§ 3.

Sökande till organisttjenst skall vid ansökan sin behörighet styrka med prestbevis, att han fyllt tjugoett år och förer en kristlig vandel, samt betyg om organistexamen, aflagd i Kongl. musikaliska akademien eller inför någon af domkapitlet i det stift, der tjensten sökes, till anställande af dylik examen förordnad person. Bifoge ock sin skriftliga förbindelse att, derest han den sökta tjensten erhåller, och innan förordnande derpå honom meddelas, ställa antaglig säkerhet för orgelns behöriga vård.

§ 4.

Sökande till kyrkosångaretjenst skall vid ansökan sin behörighet styrka med prestbevis om kristlig vandel samt med betyg om skicklighet i kyrkosång.

## Stadga rörande garnisonsförsamlings medlemmar.

§ 1.

Till garnisonsförsamling höra alla vid regemente eller korps, som är i garnison förlagd, tjenstgörande, på staten eller i rullorna upptagna personer tillika med deras hustrur och de barn, som i föräldrarnes hus äro.

Civil embets- eller tjensteman på regementes, korps' eller flottans stat skall, der han ej tillika annan ordinarie tjenstebefattning innehafver, med hustru och barn tillhöra garnisonsförsamlingen, der han är anställd. Innehafver han tillika annan ordinarie tjenstebefattning; då må det på honom ankomma att ingå i garnisonsförsamlingen eller den församling, inom hvars område han är boende.

Erhåller person, som här är sagd, afsked; då skall han ur garnisonsförsamling utgå.

Aflider ledamot af garnisonsförsamling; då skall hans enka och barn, som i hennes hus är, ur garnisonsförsamling utgå.

§ 2.

Amiralitetsförsamlingen i Karlskrona och Skeppsholmsförsamlingen i Stockholm skola som garnisonsförsamlingar räknas.

# Stadga om ringning med kyrkoklockor.

§ 1.

Allmän gudstjenst skall med ringning tillkännagifvas. Till gudstjenst på sön- eller högtidsdag ringes tre gånger, de två första gångerna å de timmar, kyrkostämma särskildt beslutar, och sammanringning å klockslaget, då gudstjenst bör taga sin begynnelse. Till gudstjenst på sökendag, då ej särskild högtid är förordnad, skall en gång ringas. Ringning till gudstjenst må ej räcka längre än tio minuter.

Om ringning i morgon- och aftonstunder beslute kyrkostämma.

§ 2.

1. Skall med ringning dödsfall tillkännagifvas eller begrafning före eller efter jordfästning högtidlig göras; må den ringning ej räcka öfver en half timme.

2. Vid domkyrka må domkyrkoförvaltning, och vid annan kyrka kyrkostämma för klockornas bruk i fall, som i denna § sägs, kunna skälig vedergällning bestämma.

## Edsformulär för ecklesiastika embets- och tjenstemän.

*1. Prested, som vid prestvigningen aflägges.*

Jag N. N. lofvar och svär vid Gud och hans heliga evangelium, till hvars förkunnande jag nu kallas och antages, att jag vill städse förblifva vid den rena evangeliska läran, sådan den, grundad i Guds heliga ord, det gamla och nya testamentets skrifter, genom den oförändrade Augsburgiska bekännelsen samt Upsala mötes beslut af år 1593 antagen och förklarad är, så att jag hvarken uppenbarligen förkunnar och utsprider, eller hemligen främjar deremot stridande läror.

I utöfningen af prestembetet skall jag kyrkans lag och gällande stadgar efterlefva och handhafva, mina förmän skyldig lydnad bevisa och hvad mig varder ålagdt troget efterkomma. Till gudaktighetens öfning uti inbördes kärlek, undersåtlig trohet samt en god, fridsam och ärbar umgängelse skall jag med lära och efterdöme förmana. Jag skall ock mina åhörare trogen och beredvillig tjenst bevisa, om de värnlösa, fattiga och sjuka kristlig omvårdnad bära, samt bedröfvade och bekymrade hjertan, af den nåd Gud förlänar, efter yttersta förmåga hugsvala och upprätta. Detta allt vill och skall jag redligen och samvetsgrant efterkomma. Så sant mig Gud hjelpe till lif och själ!

*2. Biskopsed, som vid invigningen aflägges.*

Jag N. N. lofvar och svär vid Gud och hans heliga evangelium, hvars rätta förkunnande i församlingen mig åligger att handhafva och vårda, att jag vill och skall städse och troget förblifva vid den rena evangeliska läran, sådan den, grundad i Guds heliga ord, det gamla och nya testamentets skrifter, genom den oförändrade Augsburgiska bekännelsen samt Upsala mötes beslut af år 1593 antagen och förklarad är.

Och som jag till (erkebiskops-) biskopsembetet i N. stift blifvit kallad och förordnad, så skall jag använda allt bemödande att andre, både lärare och åhörare, uti det mig anförtrodda stift må vid den rätta läran med tro och gerningar förblifva, så att Guds ord varder rätt förkunnadt, de heliga

sakramenten efter Kristi instiftelse utdelade, ungdomen sorgfälligt undervisad till kunskaper och goda seder, samt falsk lära och förargelse i församlingen afvänd. Med samvetsgran omsorg skall jag till församlingens tjenst förordna prester, som i lärdom, embetsgåfvor och lefverne dertill pröfvas skickliga, och vid läroverken duglige lärare till den uppväxande ungdomens bildning. Jag skall ock sorgfälligt tillse, det allt, så inom som utom läroståndet, i församlingen skickligen tillgår. Med förmaningar och efterdömen skall jag troget uppmuntra mina medtjenare i ordet, att de med lära och vandel må sina åhörare uppbygga och förelysa. Kyrkans lag och gällande stadgar skall jag noga vårda, efterlefva och handhafva. Detta allt vill och skall jag, såsom en rättskaffens biskop, redligen hålla och fullborda. Så sant mig Gud hjelpe till lif och själ!

*3. Ed, som af ordförande eller ledamot i domkapitel aflägges.*

Jag N. N. lofvar och svär vid Gud och hans heliga evangelium att som jag blifvit förordnad att vara ordförande (vice ordförande, ledamot) i detta N. domkapitel, jag skall samma embete med all flit, trohet och redlighet förestå, så att Guds namns ära och församlingens gagn derigenom varda befrämjade. I alla domar skall jag rätt göra, och döma efter Guds och Sveriges lag, utan afseende på enskild vinning eller skada, på andras vänskap eller hat. Hvad kyrkans lag och gällande stadgar bjuda, skall jag noga vårda, efterlefva och handhafva, äfvensom allt hvad efter lag och gifna föreskrifter förtigas bör, för ingen uppenbara. Detta allt vill och skall jag såsom en rättskaffens domkapitels-ordförande (vice ordförande, ledamot) redligen hålla och fullborda. Så sant mig Gud hjelpe till lif och själ!

# Motiver.

# Motiver till Kyrkolagen.

## KAP. 1.

### § 1.

Då den bestämning af Svenska kyrkans bekännelse, som är gifven i kap. 1 § 1 af 1686 års kyrkolag, till lydelsen blifvit ändrad genom innehållet i § 2 i gällande Regeringsform, så har dennas beskrifning på den rena evangeliska läran här blifvit upptagen, såsom också skett uti det år 1846 af dåvarande Kyrkolagskomitén afgifna förslag till kyrkolag, utan att något af rikets domkapitel deremot haft något att anmärka.

### § 4.

Kyrkan är otvifvelaktigt berättigad att fordra och att jemväl i sin lagstiftning göra gällande, att barn af äkta makar, hvilka båda tillhöra kyrkan, skola i hennes trosbekännelse uppfostras, vid äfventyr för föräldrarne att i annat fall blifva föremål för kyrkans tukt. Samma fordran måste ock gälla i afseende på oäkta barn, hvars moder tillhör Svenska kyrkan, enär modren i detta fall måste anses innehafva hela föräldramakten. I hvilken trosbekännelse åter barn af äkta makar, af hvilka endast endera tillhör kyrkan, skall uppfostras, derom tillkommer det, enligt Komiténs åsigt, staten ensam att lagstifta, och derföre hafva i detta afseende inga bestämmelser fått plats i föreliggande förslag till kyrkolag.

### § 5.

Mom. 1. Hittills hafva i vår kyrkolagstiftning saknats bestämmelser om vilkoren och sättet för upptagande i kyrkans gemenskap af främmande kristen tros-

bekännare, som önskar att till kyrkan öfvergå. Komitén har ansett denna brist böra afhjelpas på sätt i §:n skett.

Ömtåligheten i de förhållanden, som kunna komma att beröras vid fråga om dylik öfvergång, synes rättfärdiga det i §:ns ordalydelse inneburna medgifvande, att den inträdesökande må i saken vända sig till den kyrkoherde, han sjelf finner för godt.

### § 6.

Då kyrkan, såsom sådan, icke har i sin makt att i sin gemenskap qvarhålla den, som vill derur träda, så kunna vilkoren och ordningen för ett sådant utträdande icke erhålla plats i kyrkolagen. Ur dissenterlagstiftningen torde kyrkolagen således icke i detta ämne böra upptaga mera än det, §:n innehåller och som endast innefattar ett medgifvande från kyrkans sida, att hon icke vill anse sig löst från alla förpligtelser mot den sin medlem, som visserligen förklarat sig vilja öfvergifva henne, men af annan lag än kyrkans är tillsvidare förhindrad att verkställa sitt beslut.

## KAP. 2.

### § 2.

Genom Kongl. Cirkulärbrefvet den 12 November 1808 har blifvit föreskrifvet, att ottesångsgudstjenster i städerna skulle under den mörkare årstiden från den 1 September till den 1 Maj, med undantag för högtidsdagar och böndagar, tillsvidare indragas, och att presterskapet i stället skulle i kyrkan med sina åhörare rotevis anställa katekesförhör på enahanda sätt och under enahanda förbindelse för åhörarne att dem bivista, som om husförhör vore stadgadt. Ehuru anordnade endast tillsvidare och liksom på försök, hafva dessa katekesförhör ändock i flera städer alltjemt blifvit bibehållna. Att de emellertid, så vidt deras uppgift skulle vara att verka i samma syfte som husförhören, numera i allmänhet förfela sitt ändamål, lärer icke kunna förnekas. Då härtill kommer dels att denna form för kristlig uppbyggelse synes i vida mindre grad än predikogudstjenster tilltala vår tid, dels att i hufvudstadens församlingar ottesångsgudstjensterna med Kongl. Maj:ts medgifvande alltsedan år 1828 varit åter införda, så torde den återgång till äldre ordning, som Komiténs förslag i denna del innefattar, vara af omständigheterna påkallad i alla de fall, der icke vederbörande församling uttryckligen gifver en annan önskan tillkänna.

§ 3

Mom. 1. Genom särskilda Kongl. bref har tillåtelse redan blifvit meddelad ett eller annat af rikets domkapitel att för vidsträckta landsförsamlingar medgifva passionspredikningarnas hållande på söndag. Då sådana lokala förhållanden, som anses böra i detta afseende berättiga till undantag från den allmänna reglen, kunna förekomma i församlingar inom alla rikets stift, så torde det vara i sin ordning att enahanda rättighet tillerkännes samtliga domkapitlen.

Mom. 2. Då de i nu gällande kyrkolag föreskrifna veckopredikningar, som icke tillhöra fastan, i flertalet af rikets församlingar antingen kommit alldeles ur bruk eller i allt fall samla endast ett ytterst ringa antal åhörare, så torde de icke vidare böra i lagen qvarstå såsom obligatoriska; och enär med afseende på deltagandet från församlingens sida förhållandet är enahanda med de i de större städerna ännu bibehållna offentliga morgon- och aftonbönerna, så gäller detsamma äfven om dessa andaktsöfningar. Äfven om lagen låter hållandet af nämnda gudstjenster bero af öfverenskommelse mellan vederbörande församling och dess presterskap, är väl af presterskapets nit att förvänta att, när i församling förmärkes behof af ökade tillfällen till gemensam uppbyggelse, detta behof skall i möjligaste mått blifva tillgodosedt.

§ 6.

Mom. 1. De här förekommande föreskrifter rörande predikotexter för vissa uppgifna söndagar äro liturgiska och skulle såsom sådana egentligen tillhöra kyrkohandboken. Men då ifrågavarande föreskrifter icke finnas upptagna i gällande kyrkohandbok, förmodligen af den anledning, att de förekomma i 14 kap. 6 § af 1686 års kyrkolag, så hafva de, till förebyggande af en eljest uppkommande lucka i de liturgiska anordningarna, på detta ställe blifvit bibehållna.

§ 12.

Mom. 1. Medgifvandet för kyrkoherde och församling att, under förbehåll af domkapitlets stadfästelse, träffa öfverenskommelse om annan timme för högmessogudstjenstens början än den såsom regel föreskrifna, är påkalladt af afseendet dels derpå, att i en stor mängd pastorat i riket s. k. duplikation vanligen eger rum, dels också derpå, att lokala förhållanden, herskande lefnadsordning och mera sådant kunna inom vissa församlingar göra den i lagen fastställda timmen mindre lämplig.

## KAP. 3.

### § 6.

Medgifvandet att proselytdop må, efter baptizandens eget val, förrättas antingen offentligen eller enskildt återfinnes i Kongl. Maj:ts påbud den 7 Mars 1811, angående nya kyrkohandbokens införande. Handbokens 3:dje kapitel förutsätter att dylikt dop alltid skall offentligen förrättas.

## KAP. 4.

### § 6.

Mom. 1. Såsom lika berättigade sätt, på hvilka det allmänna skriftermålet kan offentligen försiggå, upptager 1686 års kyrkolag både det, att nattvardsgästerna gemensamt komma fram för skriftefadren för att gemensamt bekänna sina synder och undfå aflösning, så ock det, att en och en i sender blifver skriftad och aflöst. Ehuru det senare sättet numera i våra församlingar knappast torde förekomma, så bör dock, i anseende till innehållet af elfte artikeln i Augsburgiska bekännelsen, dess begagnande fortfarande vara i lag uttryckligen medgifvet för den kommunikant, som det begär.

### § 7.

Denna §, hvars innehåll icke torde behöfva särskildt motiveras, erbjuder en passande anknytningspunkt för antydande af det skäl, som föranledt Komitén att hvarken här eller annorstädes i föreliggande lagförslag återgifva innehållet af Kongl. Cirkulärbrefvet den 8 Maj 1765, såvidt deraf följer att den, hvars angifna brott, i brist af fulla bevis, blifvit utstäldt till upptäckande i framtiden, endast enskildt i sakristian, men icke tillsammans med församlingen må undfå aflösning och Herrans nattvard. Nämnda cirkulärbref hvilar på den förutsättningen, att en dylik person af lagen var utestängd från tillträde till den heliga nattvarden, och vill till förebyggande af en för honom derigenom möjligen uppkommande själavåda mildra lagens stränghet. Men på samma gång nattvarden i sådant fall tillstädjes, skall en art af kyrkotukt öfvas derigenom, att personen endast enskildt i sakristian får deraf blifva delaktig.

Med skäl kan sättas i fråga, om en riktig tanke ligger till grund för detta förfarande. Antager kyrkan att en person i den uppgifna ställningen kan befinna sig i det personliga förhållande till kyrkans hufvud, att hon icke anser sig böra förhålla honom den heliga nattvarden, så kan användandet mot honom af en så beskaffad kyrklig censur, som den i nämnda cirkulärbref enkom för ifrågavarande fall föreskrifna, icke anses berättigad.

§ 9.

Komitén har antagit att det vid tillämpningen icke skall leda till missförstånd, att lagen, i stället för att inlåta sig på ett uppräknande af de fall, då den ena eller andra formen af sinnessjukdom bör anses innefatta hinder för tillträde till den heliga nattvarden, inskränker sig till uttalande af den allmänna grundsatsen, att ett själstillstånd, hvari förmåga af sjelfpröfning samt begrepp om nattvardens ändamål och betydelse icke kunna antagas vara för handen, utgör för den, som deri befinner sig, hinder för att blifva admitterad. Tydligt är att med denna allmänna grundsats jemväl är utsagdt, att den, som finnes berusad af starka drycker, icke kan i sådant tillstånd såsom nattvardsgäst mottagas.

§ 12.

I händelse någon, som af en eller annan anledning är obehörig att begå den heliga nattvarden, i sådan afsigt ändock vid nattvardstillfälle till altaret framträder, synes det, till undvikande af störande uppträden, vara lämpligare att endast förbigå honom vid utdelningen, än att, såsom gällande kyrkolag (kap. 11 § 9) i sådant fall föreskrifver, afvisa honom från altaret.

§ 13.

Komitén anser lagen fortfarande böra ålägga presten såsom pligt att enskildt afråda från nattvardens begående i de fall, som i §:n nämnda äro. Deremot har Komitén icke tilltrott sig att ur 1686 års kyrkolag (kap. 11 § 9) upptaga föreskriften om afvisande från altaret af den, som, oaktadt han för skäliga orsaker blifvit af presten varnad att hålla sig från nattvarden, ändock kommer fram och vill tränga sig dertill. Genom upptagande af ett dylikt stadgande skulle afrådandet i sjelfva verket

blifva liktydigt med en exkommunikation, hvilken i fall, hvarom här är fråga, icke torde böra omedelbarligen, utan föregående varning, åläggas.

## KAP. 5.

Gällande kyrkohandbok, genom hvilken konfirmationen först blifvit inom vår kyrka lagstadgad ordning, meddelar visserligen derom de nödiga föreskrifterna; men då obestridligt är att det tillkommer kyrkolagen att föreskrifva, att och när, af hvem och med hvem konfirmation skall förrättas, under det att kyrkohandboken har att anordna den dertill hörande liturgien, så har Komitén trott sig i serien af de i kyrkolagen redan föreskrifna kult- och benediktionsakterna böra inordna äfven konfirmationen, hvilken så mycket mindre kunnat i 1686 års kyrkolag omnämnas, som den, efter hvad kändt är, först långt senare började inom Svenska kyrkan komma i bruk.

## KAP. 6.

### § 3.

De lagstadganden, som numera gälla rörande vilkoren och hindren för ingående af äktenskap, äro att söka i giftermålsbalken med dertill hörande särskilda förordningar, men icke i kyrkolagen, utan så vidt denna innehåller föreskrift derom, att ingen må trolofvas, som icke kan Luthers katekes och begått Herrans nattvard. Än vidare förhåller det sig så, att kyrkan enligt gällande lagstiftning är förpligtad att gå till handa med sin vigsel vid hvarje äktenskap mellan hennes till nattvarden admitterade medlemmar, mot hvars tillåtlighet ingen invändning kan på grund af borgerlig lag göras. I detta förhållande har Komitén icke ansett sig böra föreslå någon ändring, enär om önskligheten eller nödvändigheten af en sådan intet uttalande från kyrkans sida, Komitén veterligen, föreligger.

### § 4.

Mom. 4. Erkännande giltigheten af den tanke, som ligger till grund för den urgamla, under olika tider och i olika kyrkosamfund olika modifierade föreskriften om en s. k. tempus clausum för firande af bröllop, har Komitén ur 1686 års kyrkolag,

under form af förbud mot förrättande af vigsel på första dagen i någon af kyrkans tre stora högtider, upptagit det ännu gällande förbudet mot bröllops hållande på sådan dag.

## KAP. 8.

### § 1.

Gällande kyrkolag (kap. 18 § 4) bestämmer maximum af den tid, som får ligga mellan dödsfallet och begrafningen, till sex månader. Den numera herskande kyrkliga seden tager en vida kortare mellantid i anspråk och torde således icke lägga hinder i vägen för den föreslagna inskränkningen i nämnda maximum.

### § 6.

Gällande kyrkohandbok innehåller, såsom bekant är, två särskilda formulär för liks jordande, med föreskrift att det kortare skall användas vid dödfödda och odöpta barns begrafning, så ock när någon skall begrafvas i tysthet. Begrafning i tysthet eller, hvad dermed är liktydigt, jordfästning i stillhet är uttryckligen föreskrifven i följande fall:

a) enligt kyrkolag
för nyfödda barn, som dött utan att hafva fått dop;
för den, som förgjort sig sjelf, samt för de till döden eller till straffarbete på lifstid dömde förbrytare, som i fängelse dö;

b) enligt Kongl. Förordningen emot fylleri och dryckenskap den 16 November 1841
för den, som så omåttligt förtär starka drycker, att han deraf dör;

c) enligt strafflagen
för den, som blifvit afrättad.

De fall, i hvilka, utöfver de nu nämnda, begrafning i stillhet enligt Komiténs förslag skulle ega rum, hafva blifvit uppställda under fasthållande af den synpunkten, att kyrkan icke kan eller bör med högtidlig begrafning hedra den sin medlem, som genom ett brottsligt förhållande förnekat sin gemenskap med kyrkan, utan att denna gemenskap derefter blifvit återställd.

# KAP. 9.

## § 3.

Då det ostridigt tillhör kyrkolagen och icke kyrkans liturgiska handbok att meddela erforderliga föreskrifter rörande konfirmationsundervisning, så hafva sådana föreskrifter här blifvit införda, oaktadt i ämnet finnes stadgadt i kyrkohandboken.

## § 4.

Enligt 1686 års kyrkolag med dertill hörande äldre förordningar skulle kyrkans kateketiska verksamhet hufvudsakligen utöfvas dels genom de katekesförhör, som på söndagar och högtidsdagar före högmessogudstjensten borde i församlingarna anställas, dels genom husförhören.

Katekesförhören voro företrädesvis afsedda för ungdomen, men äfven de äldre borde dertill rotevis kallas. De, som första gången önskade begå Herrans nattvard, skulle väl, innan de dertill fingo tillträde, angifva sig hos kyrkoherden för att förhöras i sin kristendom, men någon förberedande nattvardsundervisning utöfver den, som vid förenämnda katekesförhör meddelades, var för dem icke af lagen anordnad. Småningom utbildade sig emellertid det för första tillträdet till nattvarden föreskrifna enskilda förhöret hos kyrkoherden till en offentlig konfirmationsakt inför församlingen, med en dertill förberedande särskild konfirmandundervisning, som omsider blef lagstadgad ordning. Att införandet af en ordnad konfirmandundervisning i någon mån bidragit till katekesförhörens tillbakasättande är antagligt. Antagligt är ock att, då redan kyrkolagen medgifver att dessa förhör finge hvila under brådaste andtiden och när de kortaste dagarne voro, och då det strax efter kyrkolagens utgifvande jemväl tilläts att de finge inställas dels på stora fester och böndagar, dels "när sådana syslor infölle, som drogo något långt ut på tiden", den bristande noggranheten i dessa bestämmelser haft till påföljd, att inställandet af förhören snarare blifvit regel än undantag. Anledningarna må nu vara hvilka som helst, säkert är att dessa katekesförhör i sin ursprungliga, af 1686 års kyrkolag föreskrifna form allmänneligen i församlingarna kommit ur bruk. Komitén har vid sådant förhållande icke trott sig med någon utsigt till framgång kunna i sitt förslag införa bestämmelser, syftande på deras återupplifvande i större eller mindre omfång.

Hvad åter beträffar husförhören, anser Komitén dem så mycket heldre fortfarande böra i lagen påbjudas, som de allmänneligen i församlingarna äro hållna vid

makt, efter hvad erkändt är verka till välsignelse, der de rätt handhafvas, samt utgöra en för Svenska kyrkan egendomlig inrättning, som äfven inom främmande protestantiska kyrkor vunnit loford.

Den föga bindande föreskrift, hvarigenom s. k. predikoförhör först blifvit påbudna, har icke varit egnad att tillförsäkra dem en allmän utbredning eller att hålla dem uppe, der de möjligen kommit i bruk. Komitén har icke ansett dem vara af den vigt, att de böra genom förnyadt lagstadgande åter införas.

Allmänna kommunionförhör äro icke i 1686 års kyrkolag påbudna, men väl förutsättes i kap. 8 § 2 att åtminstone i landsförsamlingarna det allmänna skriftermålet föregås af det på annat ställe i lagen föreskrifna katekesförhöret. Utan att, såvidt Komitén kunnat utröna, under mellantiden hafva genom något allmänt stadgande blifvit anbefallda, finnas dessa förhör i Kongl. Stadgan den 20 Mars 1735, vid sidan af katekesförhören, omnämnda på ett sådant sätt, som förutsätter att de blifvit påbudna eller åtminstone voro öfliga. Detsamma förutsättes ock i gällande kyrkohandbok i kapitlet om allmänt skriftermål. Detta har dock icke varit tillräckligt för att bringa kommunionförhören i allmänt och stående bruk. I en stor mängd församlingar i riket förekomma de aldrig. Vid sådant förhållande har Komitén ansett lagen böra låta deras anställande bero af det behof, som i sådant afseende i särskilda församlingar kan göra sig gällande.

## KAP. 10.

Då den enskilda själavården vänder sig till individerna i deras mångfaldigt olikartade och vexlande inre och yttre tillstånd, så kan den svårligen bestämmas genom lagstadganden. Ville lagen inlåta sig på ett försök att angifva de fall, i hvilka själasörjaren skulle hafva att vårda sig om den enskilde i dess själs angelägenheter, skulle den lätteligen komma att kräfva antingen för mycket eller för litet. Ännu mindre torde sjelfva förfarandet låta formulera sig i lagparagrafer. Kyrkolagen måste derföre, enligt Komiténs åsigt, inskränka sig till uttalande af prestens pligt att utöfva enskild själavård, och i öfrigt öfverlemna åt pastoralteologien att med afseende på utöfningen af denna hans verksamhet meddela honom nödiga anvisningar.

Det skall möjligen blifva anmärkt, att Komitén icke varit sin sålunda uttalade åsigt trogen, då Komitén i sitt förslag inrymt de bestämmelser, som förekomma i § 2 mom. 2—4 af detta kapitel. Gerna medgifves att dessa bestämmelser, som med ringa förändring blifvit upptagna ur 1686 års kyrkolag, äro af öfvervägande kasuistisk beskaffenhet, men Komitén har icke desto mindre trott sig böra bibehålla dem, enär det icke kan anses vara alldeles öfverflödigt att sjelfva lagen antyder sättet för lösningen af den svåraste pligtkollision, för hvilken presten i sin embetsverksamhet kan blifva utsatt.

# KAP. 11.

## § 2.

Den kyrkotuktsordning, som 1686 års kyrkolag, i kap. 10 "om bann", föreskrifver med afseende på den, som förhärdar sig i uppenbar och förargelseväckande synd och last har Komitén endast med väsendtliga förändringar kunnat vidhålla.

Sålunda har Komitén först och främst ansett tuktförfarandet böra, utan att fortskrida till det s. k. större, stanna vid det mindre bannet, fattadt såsom syndarens uteslutande från tillträde till den heliga nattvarden, med deraf för honom följande inskränkning i vissa andra kyrkliga rättigheter, intill dess han sig bättrar. Det större bannet, sådant det i gällande kyrkolag beskrifves, torde nemligen så mycket mindre böra i en ny kyrkolag bibehållas, som det onekligen i viss mån, äfven om man bortser från den derpå möjligen följande, numera afskaffade landsförvisningen, har karakteren af ett verldsligt straff, och det dessutom efter utgifvandet af 1686 års kyrkolag ytterst sällan och endast i den första tiden lärer i Svenska kyrkan hafva blifvit användt. Att, med uteslutande af allt hvad deruti har karakteren af verldsligt straff, bibehålla det såsom en på det mindre bannet följande högre grad af kyrklig tukt, innefattande en förklaring af kyrkan att den exkommunicerade upphört att anses såsom hennes medlem och vara föremål för hennes andliga omvårdnad, vore väl möjligt, men knappt förenligt med kyrkans historiskt gifna ställning såsom Svenska folkets kyrka. Har kyrkan med skäl ansett sig berättigad att införa och upprätthålla barndopet samt att dymedelst gå individens fria beslutanderätt i förväg och liksom predestinera honom för kristlig tro, kan hon svårligen under något som helst förhållande tillika anse sig berättigad att skjuta honom alldeles ifrån sig och, så vidt på henne ankommer, ställa honom utanför inflytelsen af de religiösa och sedliga makter, som skulle göra det möjligt för honom att genomkämpa den frihetskamp, i hvilken tron blifver menniskans personliga egendom. Kyrkan torde icke i sin tukt mot någon sin medlem, äfven den ovärdigaste, böra gå längre, än att hon liksom försätter honom tillbaka på katekumenatets ståndpunkt.

Komitén bör fästa uppmärksamheten på ännu en annan af Komitén i förenämnda ordning vidtagen förändring. Gällande kyrkolag ordnar tuktförfarandet sålunda, att, sedan själasörjarens förmaningar, gifna först enskildt, sedermera i två eller tre tillkallade gudfruktige mäns närvaro, visat sig fruktlösa, det tillkommer domkapitlet att taga den felande om hand, stämma honom inför sig, ytterligare förmana honom och, der han ändock icke vill omvända sig, sätta honom från den heliga nattvardens bruk och "andra kyrkans friheter", d. v. s. ålägga honom det mindre bannet.

Då det är att befara, att den utanför stående församlingen, synnerligast under den förhandenvarande kyrkliga ställningen, skulle betrakta detta förfarande, sådant det framträder i sitt slutskede, med misstänksamma blickar, och då, efter hvad numera torde vara allmänneligen erkändt, en väsendtlig förutsättning för möjligheten att utöfva en fruktbringande kyrkotukt ligger deri, att inom lokalförsamlingen herskar en samfundsande, som verkligen tager anstöt af den enskilde församlingsmedlemmens sedliga felsteg och i sedligt allvar känner sig uppmanad att deremot reagera, så har Komitén trott sig böra låta användandet af exkommunikation i fall, hvarom nu är fråga, bero af den medverkan, som derför kan påräknas inom församlingen. Komitén har för den skull föreslagit att handhafvandet af det mindre bannet öfverflyttas från domkapitlet till kyrkoherden i samverkan med kyrkorådet, såsom bärare af församlingens religiöst-sedliga medvetande.

Att uttrycklig förnekelse af den kristna tron af Komitén blifvit upptagen såsom föremål för sådan kyrkotukt, som kan fortskrida ända till exkommunikation, torde icke behöfva särskildt motiveras.

## § 3.

Antagligen har det berott på ett förbiseende, att Kongl. Förordningen den 4 Maj 1855, angående vissa föreskrifter till kyrkotuktens upprätthållande, hvilken, ehuru varande af kyrkolags egenskap, ändock hänför sig till och förutsätter den vid dess utfärdande gällande brottmålslagstiftning, icke blifvit reviderad på samma gång som denna lagstiftning genom nya strafflagens införande väsendtligen förändrades. Resultatet af den revision, som Komitén för den skull måst underkasta nämnda nådiga förordning, föreligger uti denna §, hvilken, utom de förändringar, som varit nödiga i anledning af nya strafflagens utfärdande, icke innehåller annat nytt, än att dels den, som blifvit dömd till straff för mened, dels qvinna, som föd oäkta barn, blifvit upptagna bland dem, som för tillträde till den heliga nattvarden äro underkastade enskild skrift och aflösning. Komitén antager, att ingen grundad anmärkning skall mot nämnda tillägg kunna göras.

## § 4.

Det skydd för sin bekännelse, som Svenska kyrkan haft i de uti borgerlig lag utsatta straffbestämmelser mot utspridande af villfarande lära, upphörde alldeles då Kongl. Förordningen den 23 Oktober 1860, såvidt den innehöll ansvarsbestämmelser för utspridande af villfarande, mot den rena evangeliska läran stridande lärosatser, blef genom Kongl. Förordningen den 16 November 1869 väsendtligen ändrad. Sålunda är det numera öfverlemnadt åt kyrkan sjelf, att, utan stöd af statens straffmakt, uteslutande

med egna medel söka motverka inom hennes sköte möjligen framträdande afvikelser från hennes bekännelse. Då kyrkan, i fråga om utvägarne för upprätthållande af sin lag och ordning i öfrigt, befinner sig i hufvudsakligen samma ställning, så lärer det icke kunna undgås att i kyrkolag bestämma, i hvilken utsträckning de kyrkliga disciplinärmedlen må så i ena som andra afseendet mot kyrkans medlemmar få användas.

Användning i ty fall af de varningsgrader, som nyss förut i § 2 af förevarande kapitel blifvit angifna, torde finnas både berättigad och lämplig. Deremot kan, då fråga är endast om öfverträdelse eller åsidosättande af kyrkoordningen, tuktens fortskridande ända till uteslutning från den heliga nattvarden icke ur protestantiska grundsatser rättfärdigas. Att använda sistnämnda tuktmedel mot den kyrkans medlem, som, utan att vilja förneka den kristna tron, söker göra gällande lärosatser, som stå i strid med kyrkans bekännelse, torde ock väcka betänkligheter redan af det skäl, att heterodoxi icke nödvändigtvis innebär ovärdighet att begå nattvarden. Men hvad kyrkan, icke mindre af skyldig aktning för sin egen läro- och rättsordning än till nödigt sjelfförsvar, både kan och bör göra, sedan i fall, hvarom denna § handlar, hennes förmaningar och varningar visat sig fruktlösa, är det, att hon förklarar den felande obehörig att användas i sådana kyrkliga förtroendeuppdrag, som han, på grund af sin till kyrkan intagna ställning, icke allenast icke skulle fullgöra i den af kyrkan åsyftade riktning, utan ock möjligen missbruka till medel att tillfoga kyrkan skada.

Oberoende af hvad i denna § stadgas, anser Komitén Kongl. Förordningen den 11 December 1868, angående särskilda sammankomster till andaktsöfningar, fortfarande kunna blifva gällande såsom särskild, till kyrkolag icke hörande författning, den der visserligen har beröringspunkter med kyrkolagen, men till sitt hufvudsakliga innehåll icke torde kunna annorlunda betraktas än såsom en borgerlig ordningsstadga.

### § 5.

Mom. 3. Innehållet af Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865, angående förändrade stadganden i afseende på frejdebetyg, som af presterskapet meddelas, har, så vidt det kan anses tillhöra kyrkolag, här blifvit återgifvet, utan annan förändring än den, som varit en nödvändig följd af hvad Komitén i fråga om kyrkotukten föreslagit. Hvad nämnda förordning stadgar rörande anteckning i prestbevis om personers borgerliga frejd finner Komitén icke vara till kyrkolag hänförligt.

## KAP. 12.

### § 1.

Mom. 1. Äfven om det på grund af förändrade förhållanden skulle i en framtid finnas nödigt eller lämpligt att från presterskapet på andra embets- eller tjenste-

män öfverflytta skyldigheten att för borgerliga ändamål föra de s. k. civilståndsregistren, skulle kyrkan ändock fortfarande se sig föranlåten att i själavårdens intresse ålägga sitt presterskap att föra de kyrkoböcker, som här nämnda äro. Derföre har ock den presterskapet i 1686 års kyrkolag i sådant afseende ålagda skyldighet i Komiténs förslag blifvit bibehållen.

Mom. 2. Då hvad Komitén i fråga om kyrkoböcker föreslagit att i kyrkolagen ingå icke i någon mån inskränker tillämpligheten af de reglementariska föreskrifter, som rörande nämnda böckers förande redan äro gifna, så har Komitén saknat anledning att i dessa föreskrifter föreslå ändring, hvadan de, i händelse Komiténs förslag blifver lag, fortfarande kunna tjena till efterrättelse.

§ 2.

Komitén har så mycket mindre haft anledning att utarbeta förslag till särskild stadga rörande prestbevis, såvidt sådana skola för särskilda kyrkliga ändamål af presterskapet utfärdas, som Komitén icke funnit ändring behöflig i Kongl. Cirkulärbrefvet den 20 Januari 1865, angående fastställdt formulär för flyttningsbevis m. m., hvilket alltså efter Komiténs åsigt bör fortfarande blifva gällande såsom administrativ förordning.

## KAP. 13.

§ 3.

Hvad Komitén, med afvikelse från nu gällande stadganden rörande presterskapets indigenatsrätt, här föreslagit i fråga om rättighet för prestkandidater, som aflagt den för inträde i prestembetet särskildt föreskrifna teologiska universitetsexamen, att söka anställning och varda ordinerade i hvilket stift de helst åstunda och tillfälle till deras användande gifves, öfverensstämmer med Riksdagens i underdånig skrifvelse den 14 Maj 1867 gjorda och af 1868 års Kyrkomöte förordade framställning.

§§ 4 och 5.

Komitén har vid behandlingen af frågan om prestexamen haft att taga under öfvervägande dels en af Riksdagen i underdånig skrifvelse den 14 Maj 1867 gjord anmälan, att Riksdagen för sin del beslutat den ändring af 19 kap. 2 § Kyrkolagen och hvad i öfrigt funnes stadgadt rörande den i samma lagrum omförmälda prest-

examen, att den, som vid universitetet aflagt, jemte godkänd dimissionsexamen, antingen filosofie kandidatexamen eller teologico-filosofisk examen, måtte, i likhet med hvad för teologie kandidater och licentiater vore stadgadt, vara befriad från all vidare examen inför biskop och domkapitel, än en på en gång före vigningen till det heliga embetet i uteslutande praktiskt syfte anställd och med ett enda betyg vitsordad pröfning af hans ståndpunkt, bildning och förmåga i och för utöfvande af prestkallet, dels också 1868 års Kyrkomötes i anledning af denna Riksdagens anmälan afgifna underdåniga yttrande, enligt hvilket Kyrkomötet ansett prestexamen böra bibehållas, men lemnat sitt samtycke till en sådan förändring i nu gällande stadganden angående samma examen, att den icke borde omfatta de dertill nu hörande humanistiska ämnen, utan blott de fyra teologiska hufvudämnena: exegetik, kyrkohistoria, dogmatik och de allmänna grunderna af praktisk teologi och kyrkolagfarenhet. Då Komitén för sin del icke kunnat underkänna giltigheten af de skäl, Kyrkomötet för sin i ämnet yttrade åsigt anfört, har denna för Komitén varit bestämmande vid affattandet af de här intagna stadganden rörande prestexamen.

De speciella föreskrifter, som Komitén ansett nödiga för tillämpning af de allmänna bestämmelser rörande prestexamen, som i sjelfva kyrkolagsförslaget blifvit intagna, hafva, såsom varande af hufvudsakligen reglementarisk egenskap, blifvit sammanförda i en särskild stadga, som enligt Komiténs åsigt skulle på administrativ väg utfärdas och kunna på samma väg efter sig företeende behof ändras.

## §§ 8 och 9.

I nyss omförmälda underdåniga skrifvelse den 14 Maj 1867 hade Riksdagen, i sammanhang med sitt förslag till ändringar i gällande stadganden om prestexamen, jemväl anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes förordna att såväl teologie kandidater som de, hvilka jemte teologico-filosofisk eller filosofie kandidatexamen aflagt dimissionsexamen, måtte, i likhet med hvad för teologie adjunkter vore stadgadt, vara befriade från skyldigheten att undergå pastoralexamen, dock att det måtte stå den, som kommit i åtnjutande af sådan förmån, fritt att för vinnande af ytterligare lärdomsmeriter antingen inför domkapitlet aflägga ett disputationsprof i teologiskt ämne eller ock insända en af honom författad teologisk afhandling, samt att domkapitlet måtte vara förpligtadt att öfver dessa specimina lemna vederbörligt vitsord. Det år 1868 församlade Kyrkomötet har ej godkänt den af Riksdagen sålunda ifrågasatta befrielsen för dem, som aflagt ofvannämnda universitetsexamina, från skyldigheten att undergå pastoralexamen, men dock ansett den förändring i afseende på nämnda examen böra ega rum, att densamma måtte omfatta endast praktisk teologi med kyrkolagfarenhet jemte disputationsprof och nu föreskrifna praktiska prof, i följd hvaraf de i exegetik, kyrkohistoria och dogmatik uti prestexamen gifna betyg komme att gälla såsom slutliga betyg i dessa ämnen vid

afgifvandet af hufvudbetyget i pastoralexamen. Komitén har, såsom dess förslag också utvisar, äfven i denna fråga funnit sig föranlåten att omfatta den af Kyrkomötet uttalade åsigt.

Liksom för prestexamen erfordras ock med afseende på pastoralprof åtskilliga detaljföreskrifter, som enligt Komiténs åsigt böra administrativt meddelas och hvilka Komitén af sådan anledning sammanfört i ett särskildt förslag till stadga rörande pastoralprof.

## § 10.

Mom. 1. Den af Kongl. Maj:t hittills utöfvade rätt att befria från den för ordination föreskrifna teologiska universitetsexamen torde böra i kyrkolagen uttryckas, derest, i öfverensstämmelse med Komiténs förslag, föreskriften om aflåggandet af nämnda examen såsom vilkor för inträde i prestembetet varder i kyrkolag upptagen och icke såsom hittills kommer att bero blott af administrativt förfogande. De gränser, inom hvilka ifrågavarande rätt skulle enligt förslaget få utöfvas, hafva blifvit uppdragna under fästadt afseende på de fall, i hvilka den hittills vanligen blifvit använd.

Mom. 3. Kongl. Circulärbrefvet den 26 Januari 1856 föreskrifver, att de teser, som vid pastoraldisputationsprof försvaras, skola vara hemtade från de filosofiska eller teologiska ämnen, som nu tillhöra prest- och pastoralexamen. Nämnda cirkulärbref kan derföre ock medgifva att den, som, efter erhållen akademisk grad vid universitetet, aflagt af teologisk eller filosofisk fakultet godkändt disputationsprof, eller som dylikt af domkapitlet godkändt prof aflagt vid ansökning till läraresyssla vid stiftets elementarläroverk, må, om han det åstundar, vara befriad från disputationsprof för pastoralexamen, med rättighet att få sig till godo räknadt det redan erhållna betyget, äfven om hans aflagda disputationsprof icke berört teologiska kunskapsämnen. Då nu, enligt Komiténs förslag till förändrade stadganden om prest- och pastoralexamina, filosofiska eller i allmänhet humanistiska kunskapsämnen icke ingå i den förra och pastoraldisputationsprofvet skall röra sig uteslutande på det teoretiskt-teologiska området, så torde följdriktigheten fordra att, om eljest Komiténs förslag varder antaget, pastoraldisputationsprofvet icke bör kunna ersättas af ett disputationsprof i humanistiska ämnen.

De undantag från lagens allmänna bestämmelser, som i öfrigt i denna § medgifvas i afseende på fordringarna för inträde i prestembetet och för presterlig befordran, så vidt denna beror af aflagda kunskapsprof, äro desamma, som redan genom särskilda Kongl. bref och förordningar äro medgifna, dock att Komitén icke ansett akademiräntmästarne eller bibliotekarierna vid universitets-biblioteken böra bibehållas vid rättigheten att, i likhet med universitetens professorer och adjunkter, få i stället för prest- och pastoralexamen inför teologisk fakultet aflägga disputations-

prof. Dessa tjenstemän skulle nemligen, enligt Komiténs förslag, icke ens vara berättigade till årsberäkning såsom för presterlig tjenst.

## KAP. 14.

### § 3.

Då kyrkolagen aldra minst i den meningen kan utgöra en instruktion för presterskapet i allmänhet eller kyrkoherdarne i synnerhet, att den upptoge de särskilda skyldigheter, som äro dem i allmänna verldsliga mål ålagda, helst det icke tillkommer kyrkan att i lagstiftningen om dylika mål deltaga, så har med det här intagna allmänna stadgandet, att kyrkoherde skall fullgöra hvad honom enligt särskilda lagrum och föreskrifter åligger, afsetts bland annat också det, att i kyrkolag sanktionera de skyldigheter, som på grund af annan än kyrklig lagstiftning åligga kyrkoherde i andra än rent kyrkliga mål. Att staten icke skall för sina ändamål i vidsträcktare mån taga presterskapets verksamhet i anspråk, än det utan förfång för uppnåendet af kyrkans egna ändamål kan ske, är försäkradt genom Kongl. Cirkulärbrefven den 16 Juni 1813 och den 28 Maj 1830, hvilka, enligt Komiténs mening, skulle fortfarande blifva gällande.

### § 8.

Denna § återgifver innehållet af Kongl. Cirkulärbrefvet den 29 Januari 1869 med det tillägg, att der ifrågavarande uppdrag kan under uppgifna förhållanden af domkapitel åt komminister eller kapellpredikant lemnas äfven på kyrkoherdens derom framställda begäran. Det torde nemligen under vissa omständigheter vara af icke mindre vigt att underlätta embetsbördan för kyrkoherden än att bereda församlingen en fördel.

## KAP. 15.

Bland de ämnen, som Komitén vid fullgörandet af sitt uppdrag haft att taga under öfvervägande, hafva de presterliga befordringslagarne så mycket heldre bort påkalla Komiténs synnerliga uppmärksamhet, som Kyrkomötet ansett en förändring af dessa lagar, efter att länge och kraftigt hafva blifvit yrkad, icke utan skada för kyrkan kunna uppskjutas. Till ledning vid behandlingen af detta ämne har Komitén

fått sig tillställd dels Kyrkomötets underderdåniga skrifvelse den 6 Oktober 1868 i anledning af inom mötet väckta förslag om ändring i författningarna rörande presterlig befordran och tillsättning af presterliga tjenster, dels Rikets Ständers skrifvelse den 18 Juni 1866, angående bland annat förändradt röstberäkningssätt vid prestval.

Under erkännande af behofvet af förbättring i gällande lagstadganden rörande tillsättning af presterliga tjenster och under omförmälande af de i sådant syfte inom Kyrkomötet framställda förslag, har Kyrkomötet, utan att dock kunna underkänna de svårigheter, som dervid möta, ansett den nödig befunna förändringen böra gå i den riktning, att församlingarna erhålla större inflytande vid tillsättningen af deras själasörjare, än dem för närvarande tillkommer, samt att den olikhet, som i detta afseende nu förefinnes, så vidt ske kan, undanrödjes.

Kyrkomötet torde vid denna framställning i främsta rummet hafva afsett de patronella pastoraten. Att i dessa makten att tillsätta församlingens herde är lagd i handen på en enda man, utan att denne dervid behöfver göra afseende på någon annans vare sig råd eller önskningar, är i Kyrkomötets tanke ett missförhållande, hvari ändring så mycket heldre vore önskvärd och behöflig, som hvarjehanda omständigheter kunde föranleda, att patronatsrätten komme att tillhöra en person, åt hvilken församlingen icke med fullt förtroende kunde öfverlemna den ansvarsfulla makten att utse hennes själasörjare. Icke desto mindre har Komitén nödgats lemna de patronella lägenheterna alldeles å sido vid behandlingen af frågan om utvidgning af församlingarnas rätt vid tillsättning af deras prester. Patronatsrätten, sådan den faktiskt består och utöfvas, är nemligen ansedd vara af privaträttslig natur och torde för den skull, äfven om det skydd den åtnjuter af ridderskapets och adelns privilegier, i laglig ordning borttoges, icke kunna annorlunda än genom öfverenskommelse med vederbörande innehafvare upphäfvas eller väsendtligen inskränkas. Sådan är åtminstone den upppfattning, som ligger till grund för Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 18 Oktober 1854, hvari de, i anledning af väckt fråga om upphäfvande af jura patronatus, hos Kongl. Maj:t anhöllo att, då rättigheten för enskilda personer att tillsätta prester i församlingarna medförde stora, alltmer tilltagande olägenheter, men dessa patronatsrättigheter likväl ansågos icke kunna utan ingrepp i eganderätten vederbörande innehafvare genom någon lagstiftningsåtgärd, utan motsvarande ersättning, betagas, Kongl. Maj:t måtte täckas, efter föregången undersökning, meddela Rikets Ständer framställning af de grunder, på hvilka öfverenskommelser om patronatsrättens upphörande måtte mellan innehafvare af sådan rätt samt Kongl. Maj:t och Kronan jemte vederbörande församling kunna uppgöras. Också har Kongl. Maj:t enligt nådiga Cirkulärbrefvet den 23 November 1855, i anledning af Rikets Ständers nu nämnda framställning, öfverlemnat åt de patronella församlingar, som önskade patronatsrättens upphörande, att, efter föregången öfverläggning med patronus angående vilkoren, hos Kongl. Maj:t derom göra underdånig anmälan samt

tillika afgifva förslag till verkställande deraf, då Kongl. Maj:t ville sitt nådiga beslut för hvarje särskildt fall meddela. Den förändring i sättet för tillsättning af prest i patronelt pastorat, som Kyrkomötet funnit önskvärd och behöflig, torde följaktligen icke stå att vinna på annan väg än den, som i nämnda cirkulärbref anvisas, och det skulle i Komiténs tanke vara ändamålslöst att uti ifrågavarande hänseende utarbeta ett lagförslag, som ginge ut på att inskränka en rätt, hvilken statsmakterna ansett vara af den beskaffenhet, att den endast med innehafvarnes begifvande kan rubbas. Af sådan anledning äro de bestämmelser, som, till reglerande af patronatsrättens utöfning vid tillsättning af presterliga tjenster, blifvit i Komiténs förslag intagna, hufvudsakligen desamma, som redan dels äro lagligen gällande dels i praxis tillämpas. Att dessa bestämmelser i kyrkolagen erhålla plats, lägger, såsom vid deras granskning lätteligen inses, intet hinder i vägen för patronatsrättens afskaffande utan föregående ändring af lagen.

De lagstiftande myndigheternas uppmärksamhet har, redan långt innan ännu Kyrkomöte varit i tillfälle att taga dylika frågor om hand, esomoftast blifvit tagen i anspråk för yrkanden på ändring i gällande ordning för tillsättning af de konsistoriella pastoraten. De framställda yrkandena hafva hittills förblifvit utan påföljd, antagligen mindre derföre att de ansetts alldeles obefogade, än derföre att meningarna varit delade om sättet, hvarpå de lämpligen borde tillfredsställas. Att, såsom Komitén med visshet tror sig kunna antaga, församlingarna i de konsistoriella pastoraten icke, mot erhållande af hvilken som helst utvidgning af rättigheter i afseende på prestval, skola finnas villiga att uppoffra den dem i grundlag tillförsäkrade rätten, att medelst sitt val fälla det afgörande utslaget vid tillsättningen af deras prester, är en omständighet, som i hög grad försvårar en nöjaktig lösning af den länge undanskjutna frågan. Måste emellertid nämnda rätt lemnas orubbad och skall ändock det inflytande, som nu ifrågavarande församlingar dermed äro i tillfälle att utöfva, ytterligare ökas, så kan det svårligen ske på annat sätt, än att deras valrätt utsträckes utom det af domkapitlet upprättade förslaget. Af flera skäl anser Komitén visserligen den samverkan mellan kyrkostyrelse och församling, som enligt nu gällande lagstiftning i allmänhet eger rum vid tillsättning af presterliga tjenster, fortfarande böra såsom regel fasthållas, men då likväl någon motsvarighet till den säkerhet mot ett olämpligt val, som vid tillsättning af konsistoriel kyrkoherdetjenst skall ligga i det af domkapitlet upprättade förslaget, torde kunna sökas i den församlingens enhällighet, som, derest församlingen finge utanför ett dylikt förslag kalla prest, borde fordras såsom vilkor för att på kallelsen skulle kunna fästas afseende, så vill det synas Komitén som om lagen icke borde göra det omöjligt för en konsistoriel församling att, oberoende af domkapitlets förslag, till kyrkoherde erhålla den prestman, som hela församlingen omisskänneligen önskar, derest han eljest pröfvas vara till tjensten fullt behörig. Ur denna synpunkt har Komitén, som icke lyckats utfinna något lämpligare sätt för uppgiftens lösning, trott sig kunna och böra föreslå att vid tillsättning af konsistoriel

kyrkoherdetjenst församlingen må berättigas att, i likhet med hvad vid tillsättning af regalt pastorat är medgifvet, på frågodag kalla fjerde profpredikant att på förslaget uppföras och vid valet komma under omröstning jemte de af domkapitlet föreslagna, dock endast under det vilkor, att han blifvit kallad af minst tre fjerdedelar af hela antalet af församlingens efter vallängden röstberättigade medlemmar. Den för röstpluralitetens qvalificerande valda bråkdelen är visserligen, såsom hvarje annan blott qvantitativ bestämning, något godtycklig; men den torde hvarken kunna sättas lägre, om eljest ett tillförlitligt uttryck af församlingens önskan skall vinnas, ej heller synnerligen högre, enär tillbörligt afseende måste fästas derpå, att samtlige röstegare icke kunna antagas vara i tillfälle att på frågodagen iakttaga den personliga inställelse, som förslaget förutsätter såsom vilkor för utöfning af kallelserätt. Det kunde vid första påseendet synas öfverflödigt att, sedan församlingen med nämnda röstpluralitet kallat behörig man till fjerdeprofpredikant, låta anställa särskildt val mellan denne och de af domkapitlet först föreslagna. I de flesta fall torde väl valet endast komma att bekräfta hvad genom nämnda kallelse redan blifvit uttaladt; men då röstgrunden vid valet och vid profpredikantskallelsen enligt Komiténs förslag är olika, så kan utgången af valet också blifva en annan.

De allmänna ordalag, i hvilka Kyrkomötet framställt sitt yrkande på ökadt inflytande för församlingarna vid tillsättning af deras själasörjare, låta förmoda att dervid afsetts icke blott de patronella och konsistoriella utan äfven de regala pastoratens församlingar. Då med afseende på de sistnämnda uttryckligen anmärkes att det, i fråga om tillsättning af deras lärare, icke är dem medgifvet mera än att uttala en önskan, så torde dermed ock vara antydt hvad Kyrkomötet särskildt för dem vill hafva utverkadt. Då emellertid en utvidgning af vederbörande församlings rätt förutsätter en motsvarande inskränkning i Konungens i afseende på tillsättningen af de regala pastoraten, men denna Konungens rätt icke kan genom kyrkolag inskränkas utan föregående ändring af 30 § Regeringsformen, så har redan detta för Komitén varit ett skäl att i föreliggande förslag lemna nu gällande ordning för tillsättning af de regala kyrkoherdetjensterna oförändrad. Härtill kommer att, i Komiténs tanke, en förändring i nämnda ordning hvarken är behöflig eller ens önskvärd. När en regal församling vid ett kyrkoherdeval med större enhällighet gifver en gemensam önskan tillkänna, blifver den numera vanligen påaktad, och antagligt är icke att för framtiden en annan regel skall i detta hänseende göra sig gällande. Att under alla förhållanden, äfven då mera betydande meningsskiljaktigheter visat sig inom församlingen, låta den genom valet gifna röstpluraliteten vara afgörande för utnämningen, vore mindre välbetänkt. Det är nemligen en bland fördelarne af det nu stadgade tillsättningssättet af de regala pastoraten, att det erbjuder utväg att hålla de kyrkans tjenare skadeslöse, som utan någon sin förskyllan vid församlingarnas val alltjemt finna sig tillbakasatte. Funnes ej denna utväg att anlita, skulle det ju längre ju mer visa sig att mången duglig och i hvarje hänseende värdig prestman, som icke varit i tillfälle att i vidsträcktare kret-

sar göra sig personligen känd och saknar gåfvan att hastigt vinna menniskor, komme att blifva utan befordran, — ett förhållande, som säkerligen i sin ordning skulle småningom medföra en känbar minskning i antalet af värdiga aspiranter till prestembetet. Just i ändamål att förekomma dylika påföljder af den valrätt, man velat tillägga församlingarna, har man i en och annan främmande evangelisk-luthersk kyrka funnit sig föranlåten att antingen förbehålla kyrkostyrelsen uteslutande rätt att tillsätta vissa pastorat, under det tillsättningen af de öfriga lemnats åt församlingarna, eller ock stadga att hvarje pastorat skall vid inträffande ledigheter tillsättas omvexlande ena gången af kyrkostyrelsen och andra gången genom församlingens val.

Den likställighet i inflytande på tillsättningen af deras själasörjare, som Kyrkomötet velat bereda de särskilda församlingarna, då det yrkat att den olikhet, som i sådant afseende nu dem emellan förefinnes, måtte, så vidt ske kunde, undanrödjas, har Komitén, i anseende till de förutsättningar, från hvilka Komitén nödgats utgå, icke lyckats i vidsträcktare mån åvägabringa, än att Komitén med sitt förslag om rättighet för vederbörande församling att vid tillsättning af konsistorielt pastorat kalla fjerde profpredikant i möjligaste måtto beredt likställighet åtminstone mellan de regala och konsistoriella församlingarna.

I nära sammanhang med frågan om den rätt, som vid tillsättning af presterliga tjenster bör tillkomma den enskilda församlingen, står frågan om de grunder, efter hvilka församlingens enskilde medlemmar må berättigas att i utöfningen af denna församlingens rätt deltaga. Äfven i sistnämnda fråga hafva hos Kyrkomötet åtskilliga motioner förekommit, hvilka i allmänhet åsyftat att, med ändring i det nu stadgade röstberäkningssättet, göra rösträtten vid prestval lika för alla röstberättigade. Kyrkomötet har i sin meranämnda underdåniga skrifvelse visserligen omförmält dessa motioner, men då ingen lyckats blifva af mötet bifallen eller eljest föranledt mötet att för egen del gifva en bestämd önskan tillkänna, har Komitén saknat anledning att på sagda motioner fästa afseende. Den framställning i samma ämne, som innehålles i Rikets Ständers redan omförmälda underdåniga skrifvelse den 18 Juni 1866, åsyftar ingen annan förändring i derom gällande stadganden, än att rösträtten vid prestval så väl för jordbruks- som andra fastigheter, hvilkas innehafvande berättigar till deltagande i dylikt val, skulle bestämmas efter fastigheternas taxeringsvärde och desamma i enlighet dermed åsatt fyrktal, i stället för att såsom hittills bestämmas hufvudsakligen efter oförmedladt hemmantal. Om nu, enligt den i gällande prestvalsförordning uttalade grundsats, rösträtt vid prestval i allmänhet skall beräknas efter egendom och de allmänna utskylder, särdeles ecklesiastika, som deraf utgå, men af ecklesiastika utskylder i landsförsamlingarna endast kyrko- och prestgårdsbyggnadsskyldigheten ännu hufvudsakligen utgöres efter det oförmedlade hemmantalet, under det den vida mer betungande aflöningen till presterskapet vanligast utgår efter helt andra grunder, så synes visserligen den af Rikets Ständer föreslagna röstgrund vara vida att föredraga framför den i prestvalsförordningen föreskrifna. Komitén har dock icke ansett sig

böra stanna vid Rikets Ständers förslag i denna del, utan gått ännu ett steg längre, i det Komitén föreslagit att låta hvad i allmänhet i afseende på röstberäkning för kyrkostämma stadgadt är gälla äfven för prestval.

Hvad nemligen först beträffar de i Rikets Ständers skrifvelse icke afsedda städerna, i hvilka enligt nu gällande förordning skall vid prestval följas den för hvarje särskild ort stadgade röstgrund, synes numera ingen anledning förefinnas att binda rösträtten uti ifrågavarande afseeende vid hus, gårdetal eller deraf gående utskylder af olika slag, enär, hvad särskildt beträffar skyldigheten att bygga och underhålla prestgård i stad, det numera enligt Kongl. Förordningen den 19 Juli 1859 åligger alla, som i kyrkostämma rösträtt ega, att i sådan byggnads- och underhållsskyldighet deltaga, samt städernas utskylder i öfrigt för kyrkliga ändamål i allmänhet till den vida betydligare delen utgå efter bevillning. På dessa skäl har särskildt för Stockholms stad genom Kongl. Förordningen den 7 April 1865 redan blifvit stadgadt, att rösträtt vid prestval skall utöfvas efter den för kyrkostämma inom hvar församling gällande röstlängd.

Hvad åter beträffar landsförsamlingarna, förhåller det sig visserligen så, att inom dessa de ecklesiastika utskylderna ännu till aldra största delen hvila på den fasta egendomen. Men då det är antagligt att kyrko- och prestgårdsbyggnadsskyldigheten förr eller senare, såsom ock billigt synes vara, äfven på landet kommer att hänföras till församlingens gemensamma angelägenheter och således utgöras efter det församlingens medlemmar såväl för jordbruksfastighet som andra beskattningsföremål påförda fyrktal; då vidare ostridigt är, att skyldigheten att bidraga till presterskapets aflöning lika litet på landet som i stad beror uteslutande på innehafvandet af fastighet, och då slutligen, i anseende till de kyrkliga utskyldernas i många afseenden obestämda beskaffenhet, det i allt fall icke låter sig göra att noga afpassa hvars och ens rösträtt efter beloppet af de bidrag, han för kyrkliga ändamål utgör, så torde äfven i landsförsamlingarna det församlingsmedlemmarna för alla särskilda beskattningsföremål påförda fyrktal blifva en mera antaglig röstgrund vid prestval än det fyrktal, som är påfördt uteslutande för fastighet. Komitén tillåter sig fästa uppmärksamheten på en särskild fördel, som är förknippad med antagandet af Komiténs förslag i denna del. I de fall, der stads- och landsförsamling äro i kyrkligt afseende förenade och förty ega att gemensamt deltaga i prestval, är för närvarande genom särskilda af Kongl. Maj:t stadfästade öfverenskommelser församlingarna emellan stadgadt, huru vid dylikt val hvardera församlingens efter olika grunder afgifna röster skola i förhållande till hvarandra beräknas. Vidtages nu i afseende på röstberäkningssättet vid prestval endast den af Rikets Ständer föreslagna förändring, så måste alla dessa öfverenskommelser, såsom derefter obrukbara, ersättas med nya; förändras åter, enligt Komiténs förslag, röstberäkningssättet inom såväl stads- som landsförsamlingar, så att det blifver detsamma som vid kyrkostämma, är den gemensamma röstgrunden för prestval gifven uti den röstgrund för afgörandet af stads- och landsförsamlings gemensamma angelägenheter, som, enligt § 7 i gällande

förordning om kyrkostämma, skall vara uppgjord och af Kongl. Maj:ts befallningshafvande fastställd.

Med afseende på det af Kyrkomötet, i fråga om den rätt, som vid prestval tillkommer de särskilda församlingsmedlemmarne, anmärkta missförhållande, att i flera församlingar en enda eller helt få större egendomsegare kunna öfverrösta en hel menighet af mindre hemmansegare, vill Komitén icke bestrida, att i särskilda fall fastställandet af ett i visst förhållande till församlingens hela röstetal bestämdt röstmaximum, som för en och samma röstegare finge vid prestval i landsförsamling beräknas, kan visa sig af behof påkalladt; men då Komitén anser rösträtten vid prestval icke böra utgöra föremål för undantagslagstiftning, utan bestämmas efter samma grunder som den kommunala rösträtten i allmänhet, så har Komitén trott lösningen af frågan om inskränkning i den enskildes rösträtt vid prestval böra bero af den lösning, som i en framtid kan varda gifven åt den redan upprepade gånger behandlade frågan om begränsning i den kommunala rösträtten i allmänhet. Erkännas måste att, äfven utan en dylik begränsning, tillämpningen vid prestval af de i afseende på röstberäkning och rösträtts utöfning för kyrkostämma gällande grunder i de flesta fall skall, väl icke alldeles undanrödja, men dock väsendtligen inskränka möjligheten för en enda eller ett mindre antal större jordegare att vid valet öfverrösta en hel menighet, enär väl numera i allmänhet af de större jordegendomarne i riket betydande områden finnas upplåtna åt landtbor eller arrendatorer och egarne således icke för dessa områden sjelfve finge utöfva rösträtten. Att af införandet vid prestval af kyrkostämmans röstgrund i stället följer, att rösträtt vid dylika val komme att utöfvas för sådana större, bolag eller enskilda personer tillhöriga industriella verk och inrättningar, hvilkas innehafvande enligt nu gällande ordning icke berättigar till deltagande i tillsättningen af prester, är visserligen en olägenhet, så länge intet röstmaximum är fastställdt; men denna olägenhet torde af den, som eljest vill i möjligaste måtto undanrödja det af Kyrkomötet anmärkta missförhållandet, icke med framgång kunna åberopas såsom skäl emot Komiténs förslag, enär ostridigt är, att dylika verk och inrättningar på landsbygden äro vida sällsyntare än större jordegendomar och förekomma i ett jemförelsevis obetydligt antal församlingar.

Komitén bör i detta sammanhang icke lemna oanmärkt, att den rösträtt, som jemlikt § 20 i nu gällande prestvalsförordning vid komministersval tillkommer kyrkoherde på grund dels af hans embete, dels af den lön han gifver komministern, efter Komiténs förslag skulle komma att upphöra. Då, efter genomförandet af löneregleringen för presterskapet i öfverensstämmelse med Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862, det icke vidare kommer i fråga, att kyrkoherde skall bidraga till sin komministers aflöning, så lärer rösträtt för dylikt bidrag icke heller böra kyrkoherden tilläggas. Hvad åter beträffar den s. k. embetsrösten, har visserligen det motiv, på grund hvaraf en sådan röst ursprungligen blifvit kyrkoherden tillerkänd, fortfarande sin giltighet, så vidt som komministern ännu alltjemt är att anse som kyrkoherdens medhjelpare. Då emellertid embetsrösten enligt nu gällande lag skall räknas lika med en hel hem-

mantalsröst, så vexlar tydligtvis det inflytande, som kyrkoherdarne dermed äro i tillfälle att på komministersvalen utöfva, efter antalet af hela hemman i de särskilda församlingarna. Men då intet giltigt skäl torde kunna anföras derför, att nämnda embetsröst skall i den ena församlingen betyda mer än i den andra, så borde tydligen, derest den fortfarande skulle bibehållas, tillses att den öfverallt finge lika värde i förhållande till församlingens hela röstetal efter röstlängden, d. v. s. bestämdes till en viss bråkdel af detta. Svårigheten att i detta afseende träffa en bestämning, som, utan att göra kyrkoherdens rösträtt nära nog värdelös, kunde påräkna bifall från församlingarnas sida, har föranledt Komitén att låta denna kyrkoherdens embetsröst falla, helst kyrkoherden, derest Komiténs förslag rörande röstgrund vid prestval varder antaget, för embetsrösten erhåller ersättning uti den rösträtt, han blifver i tillfälle att utöfva på grund af det honom för inkomst af kapital och arbete påförda fyrktal.

Efter förutskickande af dessa allmänna erinringar beträffande grunderna för det af Komitén här framlagda förslag till presterlig befordringslag, går Komitén att belysa några enskilda punkter i samma förslag.

§ 3.

De nödvändiga förberedelserna för den efter ansökningstidens utgång närmast förestående åtgärd, som domkapitlet har att vidtaga och som vanligast består i upprättandet af förslag, torde utan svårighet kunna medhinnas och medhinnes för närvarande på kortare tid än de derför i Kongl. Cirkulärbrefvet den 12 November 1845 medgifna trettio dagarna.

§ 4.

Mom. 1. Då 1868 års Kyrkomöte, uti afgifvet underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens i dess vid kap. 13 omförmälda underdåniga skrifvelse den 14 Maj 1867 gjorda framställning rörande önskvärdheten deraf, att rättigheten att söka prestsysslor öfver hela riket kunde hvarje prest medgifvas utan hänseende till, hvilket stift han tillhörde, förklarat sig icke kunna lemna sitt samtycke till den ifrågastälda utsträckningen af presterskapets ansökningsrätt, så har Komitéen redan af detta skäl ansett sig förhindrad att, vid affattandet af sitt förslag, gå Riksdagens förenämnda framställning till mötes.

§ 7.

Mom. 2. Med den inskränkning i rättigheten att söka transport från en till annan kyrkoherdetjenst, som här är föreslagen, afses mindre att för obefordrade

prester bereda möjlighet af tidigare befordran, än att dels i någon mån förebygga alltför täta kyrkoherdeombyten med deraf härflytande olägenheter, dels motverka en ostadighet, hvaraf församlingarna icke utan skäl taga anstöt.

§ 10.

Komitén underskattar icke vigten för kyrkan deraf, att hon bland sitt presterskap har män, utrustade med omfattande vetenskapliga insigter äfven i sådana kunskapsämnen, som ligga utanför den teologiska vetenskapens område, men då den s. k. profana lärdomen först i förening med det teologiska vetandet får egentligt värde för den presterliga embetsverksamheten, så har Komitén trott sig böra, på sätt i denna § skett, i någon mån inskränka den betydelse, som Kongl. Cirkulärbrefvet den 21 Augusti 1786, vid fråga om grunderna för presterlig befordran, i vissa fall tillägger lärdomen, äfven då den icke dokumenterat sig såsom specifikt teologisk.

§ 11.

Mom. 3. Ligger det ännu alltjemt i kyrkans intresse, såsom det enligt Komiténs åsigt förvisso gör, att underlätta öfvergången till kyrkans embeten från vissa icke presterliga tjenster dymedelst, att vid dessa fortfarande fästes rätt för innehafvaren till årsberäkning såsom för presterlig tjenst, så synes också i kyrkolag böra bestämmas de befattningar, med hvilka sådan rätt, oberoende af Konungens särskilda medgifvande, skall vara förenad, utan att det förty betages Konungen att, der han så nyttigt finner, efter omständigheterna med ännu andra befattningar förena enahanda rätt. I öfverensstämmelse med den grundsats, som hittills i allmänhet gjort sig gällande vid fråga om bestämmandet af de icke presterliga tjenster, med hvilka rätt till presterlig tjenstårsberäkning skulle vara förenad, har Komitén i sitt förslag gjort innehafvandet af lärarebefattning i språk eller vetenskap vid allmänt läroverk till vilkor för åtnjutandet af nämnda rätt. Undantag från denna regel har Komitén ansett böra göras endast för notarie- och amanuensbefattningarna vid domkapitlen, enär dessa befattningar icke sällan anförtros åt prestmän och dessutom ovedersägligen bereda sina innehafvare tillfälle att i handläggandet af kyrkliga ärenden förvärfva en skicklighet och kännedom, som, derest de sedan vilja söka anställning såsom prester, kan för kyrkan i flera afseenden blifva af icke ringa värde. På detta undantag när, skulle enligt Komiténs förslag ifrågavarande rätt icke vidare tillkomma eller af Konungen kunna tilläggas sådana tjenstemän, hvilka, såsom t. ex. bibliotekarier och amanuenser vid universitetsbiblioteken, icke genom sjelfva sin tjenst hafva sig lärareverksamhet ålagd.

De s. k. hufvudlärarne vid folkskolelärare-seminarierna äro enligt nu gällande stadganden berättigade till presterlig tjenstårsberäkning endast i det fall, att de an-

tingen äro prester eller ock aflagt godkändt prof för adjunkts- eller kollegabefattning vid elementarläroverken. Då emellertid af nämnda alternativa vilkor det sistnämnda icke nödvändigtvis innebär synnerligen mera än hvad som kan anses vara innefattadt i gällande fordringar för behörighet till hufvudlärarebefattning, så har Komitén ansett omförmälda vilkor kunna utan skada bortfalla.

Det skäl, som enligt Kongl. Cirkulärbrefvet den 3 Maj 1820 föranledt docenternas i de juridiska och medicinska fakulteterna uteslutande från rätt till presterlig tjensteårsberäkning, att nemligen dessa lärare för sin vetenskapliga verksamhet hade ett syftemål, vida skiljaktigt från ecklesiastika tjenstemäns, skulle numera kunna göras gällande med afseende på åtskilliga docenturer äfven inom den filosofiska fakulteten. Icke desto mindre har Komitén, heldre än att derifrån utesluta docenterna i en eller annan af de inom den filosofiska fakultetens läroområde liggande vetenskaper, trott sig böra tillägga alla universitetsdocenter utan åtskilnad nämnda rätt, helst det i allt fall, derest en åtskilnad i detta hänseende skulle göras, torde blifva svårt, om icke omöjligt, att efter någon allmän grundsats fastställa densamma.

Att Komitén här icke intagit det i Kongl. Brefvet den 3 Mars 1865, angående inrättande af en teologico-filosofisk examen, gjorda medgifvande för den, som sådan examen aflagt, att derför beräkna ett presterligt tjenstår, är föranledt deraf, att 1868 års Kyrkomöte, uti underdånig skrifvelse den 1 Oktober 1868, förklarat sig anse nämnda examen böra blifva obligatorisk för alla blifvande teologie studerande och således särskild tjenstårsberäkning för dem, som derefter aflägga densamma, böra upphöra.

Om det någon gång skulle inträffa, att främmande trosbekännare, som med den rätt, hvilken regeringsformen numera i sådant afseende lemnar, blifvit utnämnd till sådan befattning, hvarmed rätt till årsberäkning såsom för presterlig tjenst är förenad, öfverginge till Svenska kyrkan och der sökte presterlig anställning, så synes det icke vara i sin ordning att presterlig tjenstårsberäkning honom tillerkännes för den tid, han före sin öfvergång till Svenska kyrkan varit i befattning af förenämnda beskaffenhet anställd. Af denna anledning torde en bestämning, sådan som den i slutpunkten af nu omhandlade moment gifna, icke böra i lagen saknas.

## §§ 12, 13 och 14.

Huru välgrundade Komitén också anser de nära till hands liggande anmärkningar, som vanligen göras deremot, att gällande lagstiftning i sammanhang med klassifikation af pastoraten stadgar olika grunder för bestämmande af förslagsrätten till pastorat af olika klass, har Komitén dock funnit betänkligheter vid att framlägga ett förslag, som i detta afseende fullständigt bröte med den bestående ordningen, hvilken redan är gammal och för nära sammanhänger med åtskilliga för vår kyrka egendom-

liga förhållanden, för att utan olägenhet kunna i grund omskapas. För att emellertid i någon mån afhjelpa olägenheterna af närvarande förhållanden, har Komitén i föreliggande förslag inskränkt pastoratsklassernas antal till tvänne; och ehuruväl i sammanhang dermed fortfarande föreskrifves, att olika grunder skola följas vid upprättande af förslag till pastorat inom hvardera af de två klasserna, torde dock giltigheten af de anmärkningar, som mot en dylik föreskrift kunna göras, i någon mån försvagas derigenom, att Komitén såsom allmän grundregel, hvilken i hvarje fall skall följas, föreskrifvit, att ingen må på förslag till någon presterlig tjenst uppföras, utan att ega den förmåga, som för tjenstens nöjaktiga bestridande erfordras.

§ 16.

Att, enligt nu gällande praxis vid omröstning för upprättande af förslag, hvar ledamot för sig skall på en gång föreslå tre bland de sökande, och att enligt föreskriften i Kongl. Cirkulärbrefvet till samtliga kollegier m. m. den 6 Oktober 1746 förslaget skall "inrättas efter pluraliteten af rösterna, så att den, som fått de mesta vota uppföres 1:o loco, den som fått mindre 2:o loco, och den som fått de minsta 3:o loco", har i sådana fall, der en stor meningsskiljaktighet mellan de röstande yppat sig, icke sällan föranledt villrådighet vid bestämmandet af hvad som på grund af omröstningen skulle anses såsom domkapitlets beslut, och i öfrigt haft till påföljd, att förslaget stundom blifvit uttryck endast af en relativ pluralitets mening. Till förekommande af dylika olägenheter har Komitén föreslagit, att vid omröstning för upprättande af förslag skall röstas om hvart förslagsrum särskildt. På grund både af sjelfva det föreslagna omröstningssättet och af föreskriften att ingen kan på något förslagsrum uppföras, utan att dertill hafva erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna, torde både förslaget i sin helhet och ordningen mellan de föreslagna komma att utgöra det relativt tillförlitligaste uttryck af de röstandes meningar, som kan vinnas.

§ 22.

Mom. 2. Då Konungen vid utöfningen af sin rätt att utnämna kyrkoherde i regalt pastorat icke är bunden af den vid valet utfallna röstpluralitet eller ens inskränkt inom det upprättade förslaget, så synes förslaget i de här förutsatta händelser icke behöfva fyllas i annat fall, än då Konungen sjelf finner skäl att derom förordna.

§ 30.

Enligt § 27 i gällande prestvalsförordning är medlem af vederbörande församling berättigad att på frågodag till protokollet göra angifvelse mot profpredikant för

förbrytelse, med den påföljd att, der valförrättaren anser den angifna förbrytelsen kunna verka på beståndet af den angifnes förslagsrätt, valåtgärderna skola inställas, till dess angifvelsen blifvit pröfvad. Då denna rättighet lätt nog kan af obetänksamhet eller ännu sämre anledning blifva missbrukad, och då, hvad dermed afses, lika väl kan vinnas derigenom, att, såsom Komiténs förslag förutsätter, den förmenta förbrytelsen på ort och ställe, som vederbör, i vanlig ordning åtalas och att bevis om åtalet vid frågodagstillfället företes, så torde rättigheten icke heller behöfva i lagen bibehållas.

## § 31.

Mom. 1. Komitén har icke förbisett att genom det här gifna stadgande främmande kristna religionsbekännare, som i riket njuta medborgerliga rättigheter och inom någon församling innehafva hus och egendom samt deltaga i presterskapets aflöning, uteslutas från den dem i gällande prestvalsförordning § 21 tillerkända rösträtt vid prestval. En dylik rätt synes så mycket mindre böra dem hädanefter tillkomma, som gällande förordning om kyrkostämma redan frånkänt dem den från kyrkans synpunkt mindre betydande rättigheten att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut.

Mom. 2. Af detta moment, jemfördt med hvad längre fram i § 36 mom. 2 är sagdt, framgår att Komitén icke ansett de för kyrkostämma gällande föreskrifter om rösträtts öfverlåtande på annan person böra gälla äfven för prestval. Valet af församlingens själasörjare synes böra för hvarje röstberättigad vara en till den grad personlig angelägenhet att, om han icke sjelf vill utöfva sin rösträtt, denna icke heller bör kunna på någon annan öfverlåtas. Enär enligt denna förutsättning frånvarande röstegare, som vill genom ombud aflemna sin röst, måste i fullmakten uppgifva den, på hvilken röstas skall, ligger tydligtvis ingen vigt derpå, om ombudet sjelft är röstberättigadt eller icke, liksom det af samma skäl icke heller synes böra förbjudas, att samma person fungerar såsom ombud för flera röstegare.

## § 37.

Då de närmare bestämmelser, som för behörig verkställighet af hvad lagförslaget i kap. 15 §§ 23—36 stadgar kunna anses erforderliga, icke beröra någon församlingens eller de förslagna prestmännens rätt, utan äro af endast reglementarisk egenskap, så har Komitén icke ansett dem böra i sjelfva lagen ingå, utan sammanfört dem i ett förslag till särskild stadga.

§ 38.

Allmän strafflag utsätter numera straff för all slags obehörig inverkan vid val till allmänt värf. De straffbestämmelser, som för röstvärfning vid prestval äro i gällande prestvalsförordning gifna, hafva dermed, så vidt de afse annan än prest, blifvit upphäfda och böra således icke i kyrkolag vidare upptagas.

§ 40.

Gällande prestvalsförordning föreskrifver i § 51 att, i fall under rättegång rörande prestval den, som till lägenheten berättigad varit, afhidit eller blifvit afsatt eller erhållit annan befordran, som han icke vill sig afsäga, lägenheten skall till ny ansökning kungöras och i vanlig ordning tillsättas, men att, i fall den, som vid valet erhållit flesta rösterna, öfverbevisas om obehörigt förhållande vid profvet, om röstvärfning eller olaga lönebeting och i följd deraf från förslaget skiljes, en annan skall i hans ställe på förslaget uppföras och nytt val anställas. Ehuru skäl icke alldeles saknas för det i omnämnda fall föreskrifna olika förfarande, har Komitén dock icke, då fråga är om konsistoriel lägenhet, ansett dem vara af den väsendtligen olika beskaffenhet, att i det ena fallet nödvändigtvis behöfver förfaras annorlunda än i det andra.

§ 41.

Den här meddelade föreskrift att i de fall, då ett prestval hos domkapitlet öfverklagas derför, att röstvärfning förmenas hafva egt rum, vid besvären skall fogas bevis, att i brottmålet stämning till laga domstol blifvit utverkad, är föranledd deraf, att, då allmän strafflag, såsom ofvan nämndt är, utsätter straff för obehörig inverkan på val till allmänt värf och således äfven för röstvärfning vid prestval, sådan röstvärfning synes såsom brott böra, utan domkapitlets mellankomst, i den för kriminalmål vanliga ordning särskildt för sig åtalas.

§ 44

Det är ett bruk, som utvecklat sig ur gifna sakförhållanden och numera torde kunna betraktas såsom häfdvunnet, att, innan utnämning sker till regalt pastorat, chefen för ecklesiastikdepartementet, sig till ledning, af stiftets biskop särskildt begär och erhåller utlåtande derom, hvilken af de föreslagne biskopen anser

företrädesvis böra komma i fråga till utnämning. Med afseende derpå, att Kongl. Maj:t i allmänhet icke kan antagas om hvarje sökande ega den personliga kännedom, som erfordras för bedömande af hans lämplighet för den sökta verkningskretsen, anser Komitén ett utlåtande af dylik beskaffenhet vara af den vigt för betryggande af den möjligen bästa tillsättning af regala pastorat, att lagen bör, på sätt Komitén här föreslagit, innehålla uttrycklig föreskrift om dess afgifvande. Önskligt hade varit att i kyrkolag kunnat upptagas föreskrift jemväl derom, att s. k. extra sökande till regalt pastorat skulle inom bestämd tid till domkapitlet i det stift, dit det sökta pastoratet hörer, ingifva sina ansökningar, för att af biskopen kunna tagas under öfvervägande, då han har att afgifva förenämnda utlåtande. Men då en dylik föreskrift kan anses inskränka Konungens i regeringsformen grundade rätt, att "på sätt förr öfligt varit" tillsätta kyrkoherdebeställningar i regala pastorat, så till vida att det derefter icke skulle ankomma på Konungen att sjelf bestämma, hvar och när extra sökande finge sig anmäla, så har Komitén, utan att här upptaga en så beskaffad föreskrift, så formulerat sitt förslag, att, derest Konungen skulle finna sig föranlåten att särskildt i nämnda syfte förordna, ifrågavarande önskningsmål ändock kan vinnas.

## § 45.

Vid affattandet af här förekommande stadgande har Komitén utgått från den grundsats, att s. k. extra ansökningsrätt till pastorat i regeln icke bör vara fästad vid andra allmänna tjenster än sådana, hvilkas innehafvare, på grund af sin befattning, väl äro enligt 11 § 3 mom., oberoende af särskildt medgifvande af Konungen, berättigade till årsberäkning såsom för presterlig tjenst, men icke hafva sig presterlig tjenstgöring ålagd och således, då de endast undantagsvis äro i tillfälle att genom sådan tjenstgöring göra sig i församlingarna kända, i allmänhet icke kunna hoppas att genom församlingsval vinna presterlig befordran. Enligt Komiténs förslag skulle alltså den extra ansökningsrätten, så vidt den är fästad vid innehafvandet af andra tjenster än de i §:n nämnda, i mån af nuvarande innehafvares afgång upphöra, Konungen dock obetaget att i särskilda fall, der han så finner för godt, sådan ansökningsrätt såsom personlig förmån förunna.

## § 48.

Jemlikt Kongl. Förordningen den 17 April 1828 skola tvister om jura patronatus omedelbart af hofrätt upptagas. Då dylik tvist vanligen väckes först när, vid yppad ledighet af patronel lägenhet, fråga blifver om dess återbesättande, så kan det inträffa, och har kanske någon gång inträffat, att patronus till domkapitlet ingifvit

sin kallelse och den kallade erhållit fullmakt innan ännu församling eller enskild man, som velat anställa rättegång om patronatsrätten, hunnit att hos hofrätten utverka stämning i målet och medelst stämningens företeende hos domkapitlet bereda uppskof med tjenstens tillsättning, till dess tvisten om patronatsrätten blifvit i laga ordning pröfvad och afdömd. Med hänseende till anmärkta förhållandet torde i lag icke vidare böra saknas föreskrift derom, att kallelse, hvarom här är fråga, skall af domkapitlet kungöras, och att tid skall utsättas för anmälan om och fullföljd af klander mot kallelserätt, samt att emellertid de af domkapitlet beroende åtgärderna för tjenstens tillsättning skola hvila.

## § 50.

Genom Kongl. Kungörelsen den 23 November 1855 är redan stadgadt att, när utländsk man erhåller Kongl. Maj:ts tillåtelse att i riket förvärfva och besitta fast egendom, med hvilken jus patronatus är förenad, kallelserätt till ecklesiastik beställning icke får till honom öfvergå, utan skall blifva hvilande intill dess egendomen åter tillfallit Svensk undersåte. Dermed är emellertid utländsk man, som, utan att hafva förvärfvat Svensk medborgarerätt, genom *arf* kommit i besittning af egendom, hvarmed patronatsrätt är förenad, icke utesluten från utöfningen af dylik kallelserätt, ehuru giltigt skäl icke torde finnas att medgifva utländing, som befinner sig i sistnämnda ställning, en rätt, som man ansett sig böra förvägra honom, då han befinner sig i den förra.

Medan ännu 1 kap. 2 § kyrkolagen, 1 kap. 3 § missgerningsbalken samt 7 kap. 4 § ärfdabalken hade gällande kraft, kunde behofvet af en lagstiftning, hvarigenom främmande trosbekännare här i riket uteslötos från utöfningen af den med jus patronatus förenade kallelserätt till lediga ecklesiastika tjenster, svårligen göra sig gällande; men sedan, i sammanhang med utfärdandet af 1860 års dissenterlag, nämnda lagrum blifvit upphäfda, kan kyrkan med skäl finna någon anledning till bekymmer i det förhållandet, att det icke genom någon lag är betaget Svensk undersåte, som bekänner sig till främmande troslära, att på grund af patronatsrätt, som är förenad med fast egendom, hvaraf han är i besittning, medelst sin kallelse tillsätta prest i församling, tillhörande Svenska kyrkan.

Komitén har med det i §:n föreslagna stadgande sökt fylla de antydda luckorna i nu gällande lagstiftning.

Beträffande sättet för tillsättning af ledig presterlig tjenst, hvartill kallelserätt är hvilande, låge det väl närmast till hands att, såsom också i nyssnämnda Kongl. kungörelse skett, föreskrifva att tjensten skall tillsättas såsom regal eller konsistoriel, allt efter som den varit det ena eller det andra, innan den blef patronel. Men då en undersökning i detta hänseende i de flesta fall skulle komma att gå tillbaka till alltför aflägsna tider, för att något tillförlitligt resultat af undersökningen skulle kunna

väntas, och, hvad särskildt vidkommer patronella pastorat inom Skåne, Halland och Bohus län, påträffa historiska förhållanden, under hvilka något fullt motsvarande den nu gällande skilnaden mellan regala och konsistoriella lägenheter icke förefans, så och då härtill kommer, att det sätt för tillsättning af presterliga tjenster i församlingarna, som nu gäller för de konsistoriella, synes närmast motsvara hvad som urspungligen i sådant afseende varit den allmänna regeln, har Komitén trott sig böra föreslå att i här förutsatta fall tjensterna skola såsom konsistoriella behandlas.

## § 55.

Mom. 1. Komitén har icke ansett ändring behöflig i de för tillsättning af här omförmälda presterliga tjenster redan gällande föreskrifter, hvilka alltså, enligt Komiténs plan, skulle fortfarande och intill dess Konungen funne för godt att dem förändra, blifva gällande såsom särskilda kyrkostadgar.

Mom. 2. Då den rättighet, som ännu under vissa vilkor är besutne medlemmar af ridderskapet och adeln förunnad, att kalla och hos sig anställa s. k. huspredikanter, numera sällan eller aldrig begagnas och dessutom icke torde kunna ur kyrklig synpunkt försvaras, så har Komitén föreställt sig att nämnda rättighet skulle utan skada kunna upphäfvas, hvadan Komitén hvarken här eller på annat ställe i föreliggande förslag intagit bestämmelser om vilkor och sätt för huspredikanters anställande.

# KAP. 16.

Jemlikt § 15 i Kongl. Förordningen om rättegång i domkapitlen tillkommer domkapitel bland annat att döma uti de saker som angå prester, "hvad deras embeten och fel vidkommer uti lära och lefverne." Denna domsrätt bestämmes i Kongl. Cirkulärbrefvet den 7 December 1787 närmare derhän, att det tillkommer domkapitel att upptaga och afgöra alla de mål, som röra en prests förhållande i embetet och ankomma på föreställning, afhållande från tjensten på viss tid eller embetets förlust, dock med undantag af mål, som angå religionen eller söndring eller affall från den rena evangeliska läran, med hvilka mål efter särskilda författningar skulle förfaras. Att domkapitels domsrätt öfver prests förhållande i embetet sålunda bestämmes icke af sjelfva förbrytelsens art utan af beskaffenheten af det derå i lagen utsatta straff har icke medfört svårare olägenheter, så länge presters fel och försummelser i embetet skolat dömas endast efter 1686 års kyrkolag med dithörande författningar, hvilka i allmänhet såsom straff i sådant afseende utsätta varning, suspension eller afsättning. Ett annat förhållande har inträdt efter utfärdandet af nya strafflagen. Då

nemligen dennas 25 kap., om brott af embetsmän, otvifvelaktigt gäller äfven för prester, och af 16 och 17 §§ i nämnda kap., jemförda med Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864 om nya strafflagens införande, följer att fel och försummelser i embetet af prest, hvilka hvarken i kyrkolagen med dithörande författningar eller i annan författning eller i strafflagen uttryckligen nämnda äro, skola straffas efter omförmälda 16 eller 17 §§, så kunna för embetsförbrytelser böter i flera fall komma att ådömas prester, dock icke af domkapitel, enär jemlikt nyss åberopade cirkulärbref domkapitels domsrätt icke sträcker sig till andra embetsförbrytelser af prester än sådana, som ankomma på varning, suspension eller afsättning. Att nu öfver en förbrytelse af prest, hvarå straffet skall bestämmas efter t. ex. 17 § 25 kap. Strafflagen, skall dömas af domkapitel, när straffet anses böra blifva suspension eller afsättning, men icke af domkapitel, utan förmodligen af allmän underrätt, när förbrytelsen icke är svårare, än att den kan med böter försonas, är en påtaglig inkonseqvens i föreskrifterna om de särskilda domstolarnas kompetens. Ännu betänkligare än nämnda inkonseqvens är det fall, hvars inträffande under nu gällande lagstifning, såvidt Komitén kan finna, icke ligger alldeles utanför möjlighetens område, att nemligen, då prest tilltalas för förbrytelse, som skall straffas efter nyssnämnde 17 § i 25 kap. Strafflagen, både vederbörande domkapitel och den allmänna domstolen skjuta målet ifrån sig, det förra emedan efter dess åsigt straffet måste stanna vid böter, som domkapitel ej får ådöma, den senare emedan den anser förbrytelsen förtjena svårare straff, t. ex. mistning af embetet på viss tid, som det åter tillkommer domkapitel, men icke allmän domstol att ådöma.

Med fästadt afseende på dessa och ännu andra missförhållanden, som ur den bestående lagstiftningen kunna härflyta, och på de inkonseqvenser, som deri kunna uppvisas, har Komitén funnit sig nödsakad att i fråga både om straff för förbrytelser af prester och om domsrätten i dylika mål uppgöra ett från nu gällande lagstadganden i flera punkter afvikande förslag, för hvars hufvudbestämmelser Komitén nu går att i möjligen största korthet redogöra.

Efter de genomgripande förändringar, som med 1860 års dissenterlagstiftning och deraf följande, senast vidtagna ändringar i 28 § regeringsformen, med kyrkomötesinstitutionens införande och med representationsförändringen inträdt i förhållandet mellan Svenska kyrkan och staten, har det, Komitén veterligen, icke varit ställdt i fråga att betaga kyrkan den rätt, att genom sina egna organer i första instans utöfva kyrkotukt mot sina prester, som ligger i den domkapitlen tillagda disciplinära domsrätt öfver presterskapet. Då Komitén vid sådant förhållande trott sig kunna förutsätta att dylik domsrätt fortfarande skall domkapitlen tillkomma, så har Komiténs uppgift varit att med möjligen största noggranhet derför uppdraga gränserna. Att såsom hittills låta domkapitlens kompetens beträffande prests förbrytelser i embete eller lefverne bestämmas af det å förbrytelsen i lagen utsatta straff, vore en oegentlighet. Det synes fastheldre ligga i sakens natur, att kompetensen bestämmes efter sjelfva förbrytelserna. Uppgiften blifver alltså att i lagen bestämdt angifva de förbrytelser

af prester, till hvilka domkapitlens domsrätt skulle sträcka sig. Till upplysning om grunderna för de bestämmelser, som i sådant afseende blifvit meddelade i 22 § 1 och 2 mom. af nu förevarande kap. torde några ord behöfva anföras.

Att öfver allmänna borgerliga brott, större eller mindre, som af prest varda begångna, skall ransakas och dömas af allmänna domstolen i den ort, der gerningen är begången, är en af ålder med vår rättegångsordning införlifvad grundsats, mot hvilken aldra minst kyrkan kan hafva något att invända. Deremot synes det principielt riktigt att åt kyrklig myndighet öfverlemnas att efter grunder, som i kyrkolag angifvas, pröfva, hvilka följder skola för presten i afseende på hans embetsställning härflyta deraf, att han för begånget allmänt brott blifver af allmän domstol fälld till borgerligt straff. Detta är den uppfattning, som ligger till grund för den i Kongl. Cirkulärbrefvet den 7 December 1787 meddelade föreskrift att, derest det allmänna brott, som prest tillvitas, är af så grof beskaffenhet, att embetets förlust påstås, det tillkommer domkapitlet att i detta hänseende yttra sig, sedan domstolen dömt om sjelfva lagbrottet. Tvifvelaktigt synes emellertid, huruvida denna föreskrift numera är tillämplig äfven i det fall, att brottet medför straffarbete eller ännu svårare straff. Enligt syftet af det i 25 kap. 20 § Strafflagen införda stadgande skulle det nemligen i sådant fall tillkomma samma domstol, som dömer embetsman för det allmänna brottet, att, äfven om den ej är forum för honom i fråga om embetsbrott, tillika pröfva den af det allmänna brottets och det derför ådömda straffets beskaffenhet beroende frågan om hans afsättning eller suspension från embetet. Härmed må nu vara huru som helst, säkert är att från kyrkans ståndpunkt ingenting kan invändas deremot, att prest i likhet med annan embetsman dömes till afsättning i de uti strafflagens 25 kap. 20 § förutsatta fall. Förhåller det sig så, och blifver, på sätt Komiténs förslag uti 16 kap. 15 § innehåller, af kyrkan sjelf i kyrkolag en gång för alla bestämdt, att vissa borgerliga straff skola, när prest dertill varder dömd, för honom ovilkorligen medföra afsättning eller suspension från embetet, så synes derefter för kyrkan mindre vigt ligga deruppå, om allmän domstol eller kyrklig myndighet fäller domen, än deruppå, att afsättningen eller suspensionen verkligen blifver den brottslige ådömd i de fall, der det enligt lagens uttryckliga föreskrift bör ske. Då i anseende till den Svenska kyrkans nära sammanhang med den borgerliga samfundsordningen hvarjehanda embetsförrättningar, som ligga mera inom den allmänna administrationens än den egentliga kyrkoförvaltningens sfer, blifvit kyrkans presterskap uppdragna, och presten fördenskull i flera afseenden fungerar jemväl såsom statens embetsman, så torde, så länge detta förhållande fortfar, den befogenhet icke heller kunna staten alldeles frånkännas, att tillse det icke kyrkan i embetet bibehåller prester, som, derest de vore statens embetsmän, borde, under de på nyssnämnda ställen i strafflagen berörda förhållanden, från embetet skiljas. På dessa skäl och då proceduren sålunda betydligt förkortas, har Komitén, med afvikelse från hvad 1787 års ofvan åberopade cirkulärbref i sådant afseende stadgar, trott sig kunna uti de i 16 kap. 15 § lagförslaget upptagna fall öfverflytta

den egentliga disciplinärjurisdiktionen från domkapitlet till den allmänna domstolen. Icke så uti de i 16 kap. 16 § angifna fall, om eljest innehållet af denna § varder godkändt. Den synpunkt, ur hvilken det, enligt hvad der förutsättes, skall i hvarje förekommande fall särskildt pröfvas, om och till hvilken grad särskildt disciplinärstraff skall, förutom det borgerliga straffet, drabba den brottslige, är af den beskaffenhet, att pröfningsrätten obestridligen bör tillkomma kyrklig myndighet, om eljest kyrkotukten skall anses såsom en kyrkans egen och icke statens angelägenhet. Lika obestridligt är af enahanda skäl också att, om, såsom Komitén för sin del antager och i 14 § af nämnda kap. föreslagit, disciplinärstraff fortfarande skola i lagen utsättas för prests förseelser mot hvad i kyrkorätten blifvit kalladt *decorum clericale*, domsrätten i dylika mål bör fortfarande tillhöra domkapitlen.

Af de embetsmannabrott, som i §§ 1—15 af 25 kap. Strafflagen omförmälas, skulle enligt nu gällande lagstiftning de, till hvilka prest gör sig skyldig, falla under domkapitels domsrätt, derest straffet derå är i lagen bestämdt till afsättning eller mistning af embetet på viss tid. Då emellertid dessa brott, såvidt prest i och genom sitt embete kan dertill göra sig saker, utgöra förbrytelser mindre mot kyrkans än statens rättsordning, och då för utöfvandet af straffjurisdiktionen öfver dem ingalunda erfordras specielt kyrkliga insigter, har Komitén ansett dem samtliga, äfven då de af prest varda begångna, kunna och rätteligen böra af allmän domstol upptagas och afgöras. Komitén har härvid icke gjort undantag ens för den specifikt presterliga förbrytelse, som består i olagligt meddelande af vigsel till äktenskap. Då nemligen statens äktenskapslagar fastställa vigsel såsom laglig form för ingående af borgerligt giltiga äktenskap mellan medlemmar af Svenska kyrkan, synes äfven sistnämnda förbrytelse företrädesvis kränka den offentliga rättsordningen. Också tyckas de i allmänna lagen för förbrytelser af detta slag utsatta straff hufvudsakligen ur denna synpunkt hafva blifvit till graden bestämda.

Deremot skulle enligt föreliggande lagförslag öfriga presterliga embetsförbrytelser samtligen höra under domkapitlens domsrätt. Särskildt skulle det ock otvetydigt tillkomma domkapitel att upptaga och afdöma s. k. religionsmål mot prester. En uttömmande utredning af den omtvistade frågan, huruvida det enligt nu gällande lagstiftning tillkommer hofrätt eller domkapitel att i första instans afdöma slika mål, torde visa att hofrätt i ty fall är laga forum. Men då det intresse, som ursprungligen må hafva föranledt fastställandet af en dylik rättegångsordning, numera upphört, sedan, med undantag af embetets förlust, alla i kap. 1 § 2 af gällande kyrkolag utsatta straffbestämmelser för prest, som affaller från den rena evangeliska läran eller utsprider villfarande lärosatser, blifvit upphäfda, så torde intet skäl vidare förefinnas att från de kyrkliga myndigheternas kompetens undantaga just de mål, som på grund af sjelfva sin beskaffenhet snarare än andra synas böra dem förbehållas och för hvilkas noggranna bedömande i de flesta fall fordras den djupare insigt i kyrkoläraus sam-

manhang och väsen, som i allmänhet icke hos andra myndigheter än de kyrkliga kan med säkerhet påräknas.

Fasthållande den i 1687 års Förordning om rättegång i domkapitlen uttalade grundregel, att domkapitlen ingen dom tillkommer öfver någons lif, lemmar, ära och egendom, har Komitén såsom kyrkliga straffmedel, af hvilka domkapitlen i utöfningen af den dem tillkommande disciplinära domsrätt öfver presterskapet skulle hafva att betjena sig, i öfverensstämmelse med nu gällande ordning uppställt: *afsättning, mistning af embetet på viss tid* samt dessutom — mindre såsom egentligt straff än såsom hotelse af straff — *varning*. Då, enligt Komiténs åsigt, kyrkan såsom sådan icke kan eller bör stadga andra straff än sådana, hvilka i allmänhet låta sig verkställas utan anlitande af den exekutiva maktens biträde, har Komitén hvarken här eller annorstädes i sitt lagförslag såsom straff utsatt böter, hvilka äfven så till vida synas olämpliga såsom kyrkligt straffmedel, som svårt är att säga, hvad slags straff skulle ur kyrklig synpunkt kunna anses egnadt att i kyrkolag stadgas såsom förvandlingsstraff för de fall, der böterna i följd af bristande tillgång icke ens exekutivt kunde uttagas.

Såsom redan ofvan antyddes, kunna enligt nu gällande lagstadganden prestens fel och försummelser i embetet i många fall komma att bedömas efter 25 kap. 16 och 17 §§ Strafflagen. Då nu dessa lagrum, bland andra straffbestämmelser, stadga böter samt i vissa fall den skärpning af afsättningsstraff, som ligger deri, att den afsatte tillika förklaras ovärdig att i rikets tjenst vidare nyttjas, men Komitén, oaktadt hon bland kyrkliga straff icke ansett sig böra upptaga det förra och icke rimligtvis kunnat upptaga det senare, icke desto mindre funnit det oundgängligt att utan inskränkning tillägga domkapitlen domsrätten öfver alla de icke specificerade presterliga embetsförbrytelser, som kunna falla under nämnda lagrum, så har Komitén sett sig nödsakad att i sagda båda §§ vidtaga den ändring af deri utsatta straffbestämmelser, som blifver en följd af Komiténs åsigt om de kyrkliga straffarterna, och att i sålunda förändrad lydelse införa dem i kyrkolagsförslaget, der de också återfinnas i 16 kap. 10 och 11 §§. Komitén har härmed antydt den närmaste anledningen till ännu en annan förutsättning, från hvilken Komitén vid affattandet af förevarande kap. 16 utgått, den nemligen *att prest för förbrytelse i eller utom embetet icke skall straffas efter 25 kap. strafflagen i andra fall, än der lagförslaget dertill hänvisar*. Då kyrkan, ehuru hon rörer sig på statens grund, till sitt väsen onekligen är något annat och mera än blott en statsinstitution, och prestembetet förty också är något annat än endast ett bland öfriga i samhället inrättade embeten, och då redan på grund häraf det icke med fog kan begäras, att kyrkan skall i allo inrätta tuktordningen mot sitt presterskap efter samma grundsatser, efter hvilka staten, härutinnan ledd af ett från kyrkans i många afseenden afvikande betraktelsesätt, straffar förbrytelser af sina embetsmän, så torde mot nämnda förutsättning intet väsendtligt kunna invändas. Aldra minst skulle Komitén såsom väsendtlig kunna betrakta den invändning deremot, som möjligen varder gjord ur den synpunkt, att, om prest i sitt embete förbröte sig på sådant

sätt att, derest 25 kap. 16 § Strafflagen vore på honom tillämplig, straffet borde blifva afsättning med det tillägg, som ligger i förklaring af ovärdighet att i rikets tjenst vidare nyttjas, dylik skärpning af straffet enligt Komiténs förslag icke skulle kunna ifrågakomma. Utan att inlåta sig på ett öfvervägande af den frågan, huruvida prestens embete sätter honom i tillfälle att på något annat än de i kap. 25 §§ 1—15 Strafflagen nämnda sätt så förbryta sig deri, att denna skärpning af afsättningsstraffet skäligen bör ådömas, tillåter sig Komitén med afseende på nämnda invändning endast anmärka att, derest erfarenheten i en framtid, emot förmodan, skulle gifva vid handen, att en eller annan specifikt presterlig embetsförbrytelse af det slag, som skulle komma att bedömas efter 16 kap. 10 § i Komiténs förslag, kan antaga en för offentlig eller enskild rätt så vådlig karakter, att den synes böra med ännu svårare straff än afsättning anses, ingenting hindrar lagstiftande makten att, utan kyrkans hörande eller medverkan, i den allmänna strafflagen uttryckligen upptaga förbrytelsen såsom egendomligt qvalificerad rättskränkning af prest och derå utsätta särskildt straff, såsom redan skett t. ex. i det fall, att prest, med kunskap om hindret, viger dem, hvilkas äktenskap för laga hinder måste återgå. På grund af 16 kap. 9 § 2 mom. af Komiténs förslag skulle förbrytelsen i sådant fall komma att straffas efter allmän strafflag.

Beträffande innnehållet i öfrigt af lagförslagets kap. 16. finner Komitén endast med afseende på särskilda punkter nödigt att något till motivering anföra.

§ 3.

Enligt 7 kap. 2 § i 1686 års kyrkolag är den förbrytelse, hvarom i denna § handlas, belagd med dödsstraff. Skulle det, emot Komiténs förmodan, finnas nödigt att å nämnda förbrytelse utsätta, utom afsättning, jemväl särskildt borgerligt straff, torde det tillhöra allmänna strafflagen att bestämma det; liksom också den på åberopade ställe i Kyrkolagen utsatta straffbestämmelse för den, som genom att stå på lur vunnit kännedom om innehållet af hemlig bekännelse och detsamma utsprider, har sin rätta plats i strafflagen, om eljest straffbestämmelse i sådant afseende fortfarande må anses behöflig.

§ 4.

Den straffbestämmelse för s. k. olaga lönebeting, som här förekommer, är hemtad från gällande prestvalsförordning. Komitén har dock ansett sig sakna anledning att, på sätt i nämnda förordning sker, inskränka tiden för åtalande af dylik art af simoni inom tiden för besvärs anförande öfver prestvalet.

§ 5.

Mom. 1. Strafflagen utsätter visserligen, såsom redan blifvit anmärkt, straff för obehörig inverkan vid val till allmänt värf. Då emellertid strafflagens bestämmelser kunna utan kyrkans medverkan förändras eller alldeles upphäfvas, och då, i betraktande af den afgörande vigt, som vid fråga om befordran till det vida öfvervägande antalet af presterliga tjenster inom vår kyrka ligger på valen, frestelsen för presten att till egen fördel söka derpå inverka kan blifva alltför stark, för att åtminstone det minimistraff, som strafflagen (kap. 10 § 15) för dylik förbrytelse utsatt, skulle ensamt för sig verka tillräckligt afskräckande, så lärer icke kunna undgås att i kyrkolag utsätta särskildt disciplinärstraff för prestman, som gör sig skyldig till röstvärfning vid prestval, hvarvid han sjelf kommer under omröstning.

Mom. 2. Med bibehållande af det i gällande prestvalsförordning ingående stadgande att prest, som söker till fördel för någon af de föreslagna på valet obehörigen inverka, skall, om det sker *under embetsutöfning*, straffas lika med prestman, som till egen fördel gör sig skyldig till sådan förbrytelse, har Komitén i den omständigheten, att förbrytelsen begås *utom embetsutöfning*, icke kunnat finna någon grund, som kan anses minska eller upphäfva prestens straffbarhet.

§ 6.

Med uteslutande af de i Kongl. Förordningen om biskops- och superintendentsval den 30 Maj 1759 i sådant afseende stadgade bötesstraff, har Komitén ansett riktigt att bringa de till kyrkolag hörande straffbestämmelser för obehörig inverkan på biskopsval till öfverensstämmelse med dem för dylik förbrytelse vid prestval.

§§ 10 och 11.

I 1686 års kyrkolag är särskildt ansvar satt på åtskilliga i förevarande kapitel icke uttryckligen nämnda fel och försummelser i embetet af prest. Tydligt är, att enligt lagförslagets syfte dessa fel och försummelser skola straffas efter endera af dessa §§, så vida de låta sig hänföras under någon af de brottslighetskategorier, som här finnas upptagna.

För den förbrytelse, som består deri, att prest utan laga förfall försummar sjukbesök, hvartill han blifvit kallad, har Komitén afsigtligt underlåtit att utsätta särskildt straff, just emedan Komitén ville hafva den hänförd under den latitudinariska straffbestämmelsen i § 11, på det lindrigare eller strängare straff måtte kunna

derför ådömas, allt efter de omständigheter, under hvilka försummelsen egt rum. Det bestämda ansvar, som 1686 års kyrkolag (kap. 17 § 2) å dylik försummelse för alla fall utsätter, synes i allmänhet alltför strängt, men kan också under vissa omständigheter vara för lindrigt, för att vara fullt rättvist.

## § 14.

De speciella förseelser mot *decorum clericale*, å hvilka här utsättas straff, äro i allmänhet desamma, som i 19 kap. 22, 23, 25 och 26 §§ af 1686 års kyrkolag äro med straff belagda.

Tydligt är att, förutom andra sedliga felsteg, å hvilka allmänna strafflagen icke utsätter straff, jemväl det, att prest utom tjenstgöringen beträdes med fylleri under andra förhållanden, än att han derför kan underkastas ansvar enligt 18 kap. 15 § Strafflagen, skall straffas efter denna §.

## § 15.

Mom. 1. Komitén har här återgifvit innehållet af 25 kap. 20 § Strafflagen, dock med uteslutande af det i samma lagrum förekommande medgifvande, att vid synnerligen mildrande omständigheter må endast till mistning af embetet på viss tid dömas. Komitén föreställer sig nemligen på nära till hands liggande skäl, att det icke under några omständigheter bör tillstädjas prest, som undergått straffarbete, att derefter åter inträda i utöfning af prestembetet.

Mom. 2. Komitén har ansett att lagen bör bestämdt förebygga att prest, som undergår honom ådömdt fängelsestraff, skulle derunder kunna anses behörig till utöfning af prestembetet eller berättigad till åtnjutande af större eller mindre andel af den lön, som är förenad med den tjenst, han i kyrkan innehar.

## § 16.

Att den i mom. 1 af näst föregående § gifna bestämning icke omfattar alla de möjliga fall, i hvilka afsättning, såsom särskild påföljd, skäligen bör komma i fråga för prest på den grund, att han för brott utom embetet blifvit fälld till borgerligt straff, lärer otvunget medgifvas vid öfverblickandet af de i strafflagen upptagna brott, för hvilka straffet der är bestämdt till endast fängelse eller böter, samt vid en erinran derom, att bland dessa brott förekomma flera, som för gerningsmannen, när han derför blifvit fälld till straff, både enligt Kongl. förordningen den 4 Maj 1855 redan medföra och enligt Komiténs förslag i 11 kap. 3 § fortfarande skulle medföra exkommunikation.

Medgifvas lärer ock att, äfven om brottet icke är sådant, att prest dermed alldeles förverkat sitt presterliga anseende och afsättning således bör derå följa, kyrkan ändock i dess förargelseväckande beskaffenhet kan finna skälig anledning att, utan att låta bero vid det korrektionsmedel, som ligger i det borgerliga straffet, medelst särskild tillrättavisning gifva den felande en påminnelse om det kraf på sedlig oförvitlighet, som hon i all synnerhet måste ställa på sitt presterskap.

## § 18.

Att, i fråga om grunder för straffbestämningen i här förutsatta fall, den s. k absorptionsprincipen göres gällande, är en nödvändig följd af de antagna kyrkliga straffens beskaffenhet. Vid sammanträffande af förbrytelser synes nemligen hvarken särskild varning rimligtvis böra ådömas för hvarje förbrytelse för sig, om ingendera förtjent annan bestraffning, eller på samma gång t. ex. varning för en, och suspension för en annan. Kumulation af suspensionsstraff, der sådant på en gång för särskilda förbrytelser komme i fråga, skulle lätteligen kunna leda dertill, att de sammanlagda suspensionstiderna komme att öfverskrida det maximum, utöfver hvilket suspension, enligt Komiténs åsigt, i allmänhet icke bör få räcka.

## § 19.

Mom. 1. Varningen skulle säkerligen i de flesta fall komma att sakna all betydelse såsom korrektionsmedel, om samma person gång efter annan kunde genom samma eller olika förseelser dertill göra sig förfallen, utan att dermed utsätta sig för svårare näpst.

Mom 2. Hafva så allvarliga tillrättavisningar som de, hvilka ligga i tvänne gånger upprepad supension, icke förmått en prestman att omsorgsfullare gifva akt på sitt embete eller lefverne, än att han derefter ånyo i det ena eller det andra gör sig skyldig till förbrytelse, hvarå dylikt straff lagligen bör följa, så torde, i de aldra flesta fall och synnerligast om han förbrutit sig med fel i lefvernet, föga frukt vara att förvänta af hans fortsatta verksamhet i kyrkans tjenst.

## § 20.

Mom. 1. Gällande prestvalsförordning förutsätter, att straff, hvartill prest enligt nämnda förordning gör sig skyldig för röstvärfning vid prestval, förfaller, derest förbrytelsen icke hos vederbörande domkapitel angifves inom utgången af den för anförande af besvär öfver valet föreskrifna tid. Det här gifna stadgande är endast så

till vida nytt, att hvad som redan gäller i fråga om röstvärfning vid prestval skulle uttryckligen komma att gälla äfven med afseende på dylik förbrytelse vid biskopsval.

Mom. 2. Här meddelade bestämmelser rörande de fall, i hvilka, utom de i närmast föregående mom. omförmälda, straff efter kyrkolag å prests förbrytelse skulle i följd af preskription förfalla, hafva, såsom lätteligen torde märkas, blifvit i möjligaste måtto lämpade efter hvad 5 kap. 18 § Strafflagen stadgar i fråga om preskription i afseende på straff för brott, som af embetsman begås i embetet.

## § 21.

Mom. 2. I Kap. 19 § 23 af 1686 års kyrkolag förutsättes att prest, som för der uppgifna förbrytelser blifvit suspenderad, får under suspensionstiden behålla hälften af den med hans tjenst förenade inkomst. Intet skäl torde dock förefinnas att i ty fall för prest i vidsträcktare mån medgifva undantag från det allmänna stadgande, som förekommer i sista punkten af 16 § i 2 kap. Strafflagen, än att han må under suspensionstiden få bibehålla bostad i det till tjensten hörande boställe. Men detta undantag synes billigtvis böra göras. Då nemligen den i ordinarie tjenst anställde presten merändels har sig på lön anslagen jordbruksfastighet, som han sjelf eger bruka och oftast, åtminstone till någon del, sjelf brukar, skulle en förpligtelse att vid möjligen inträdande suspension med bohag afflytta från bostället för honom göra suspensionsstraffet i ekonomiskt afseende vida hårdare än för annan embetsman, som icke på sådant sätt aflönas.

Mom. 3. Bestämning af såväl minimum som maximum af tid, för hvilken suspension kan ådömas, saknas i nu gällande lagstiftning. Oaktadt denna brist hittills icke, Komitén veterligen, medfört olägenheter, synes den dock böra afhjelpas.

## § 22.

Mom. 1. Komiténs förslag förutsätter att, derest sådan embetsförbrytelse af prest, hvarom domkapitel skall döma, tillika innefattar annat uppsåtligt brott eller vållande, hvarå straff efter allmän strafflag bör följa och hvarom alltså allmän dom, stol skall ransaka och döma, detta brott eller vållande skall särskildt för sig straffas och att således hvarken straffet för det allmänna brottet skall absorberas af straffet för embetsbrottet, eller tvertom straffet för det senare af straffet för det allmänna brottet, så vida icke detta, derest det medför straffarbete eller svårare straff, tillika skulle medföra afsättning. I de uti senare punkten af förevarande mom. upptagna fall, der ett dylikt sammanträffande af brott möjligen kan ega rum, synes det lämpligast, att den allmänna domstol, hvilken det tillkommer att ransaka och döma öfver det i embetsbrottet tillika innefattade allmänna brottet, först behandlar målet i hvad det densamma tillhör, och att domkapitlet derefter ingår i bedömande af embetsbrottet. Denna ordning torde särskildt af det skäl böra föreskrifvas, att, om redan

det allmänna brottet enligt lagförslagets 16 kap. 15 § såsom särskild påföljd medför afsättning, för domkapitlet intet annat återstår än att verkställa afsättningen. Såsom ovilkorlig kan sagda ordning för behandlingen emellertid icke föreskrifvas i andra fall, än då det allmänna brottet hörer under allmänt åtal. Är brottet sådant, att det enligt strafflagen endast af målseganden kan åtalas, och är det hos domkapitlet af någon annan än denne angifvet, kan det icke uppå sådan anmälan af domkapitlet, som är föreskrifven i lagförslagets 26 kap. 62 §, af allmän åklagare vid allmän domstol åtalas. I detta fall måste tydligtvis domkapitlet döma öfver sjelfva embetsbrottet, utan att först afvakta målets behandling vid domstolen, en behandling, som möjligtvis alldeles uteblifver, om nemligen den, som i afseende på det allmänna brottet är rätt målsegande, icke finner sig föranlåten att åtala detsamma.

## KAP. 17.

### § 1.

Mom. 2. Med hänseende dels dertill, att den klockarne ålagda brefbäringsskyldighet under vissa förhållanden är för betungande, för att allt framgent böra dem åläggas, dels också dertill, att riksdagen redan ifrågaställt deras befrielse derifrån, har Komitén endast såsom provisoriskt upptagit det stadgande, som 1686 års kyrkolag (kap. 24 § 32) i fråga om nämnda åliggande innehåller.

### § 4.

I anseende till föränderligheten af de förhållanden, som inverka bestämmande vid fråga om fastställande af de fordringar, som, synnerligast med afseende på musikalisk bildning, kunna göras gällande för behörighet till de tjenstebefattningar, som här omförmälas, synes lagen böra åt Konungen öfverlemna att i administrativ väg efter omständigheterna fastställa dessa fordringar. Hvad Komitén för sin del ansett för närvarande kunna i detta fall fordras, har Komitén sammanfattat i ett förslag till särskild stadga, hvilken jemväl upptager de föreskrifter rörande ansökningstid och mera sådant, hvilka, i anseende till sin reglementariska egenskap, icke lämpligen kunna få plats i sjelfva lagen.

### §§ 5—11.

De kyrkliga intressen, som vid tillsättning af klockare, organister och kyrkosångare böra påaktas, skola, i Komiténs tanke, i de flesta fall blifva bättre tillgodosedda af kyrkoråden än af församlingarna sjelfva. Det är under denna förutsättning Komitén

tillåtit sig såsom något nytt föreslå, att, med kyrkoherden förbehållen rätt att fortfarande till dylika tjenster upprätta förslag, rätten att inom förslaget anställa val skulle öfverflyttas från församlingen till hennes kyrkoråd. Komitén föreställer sig att den utvidgning af kyrkorådets befogenhet, som detta Komiténs förslag innebär, möjligen skulle i någon mån bidraga till lifvande af dessa myndigheters verksamhet och höjande af deras anseende inom församlingarna, och att förslaget äfven ur denna synpunkt vore förtjent af uppmärksamhet. Det innefattar tillika en, såsom Komitén tror, antaglig lösning af den utaf Rikets Ständer i deras underdåniga skrifvelse den 18 Juni 1866 väckta frågan om borttagande af den embetsröst, som, till värde motsvarande hälften af de af församlingen afgifna och godkända rösterna, jemlikt Kongl. Resolutionen på allmogens besvär den 20 November 1786 och Kongl. Resolutionen den 20 Juni 1794, vid klockareval tillkommer vederbörande kyrkoherde.

Det undantagsförhållande, som, i fråga om ordningen för tillsättning af klockare, från äldre tider tillbaka varit gällande inom Skåne, Halland, Blekinge och Bohus län, och som uppå Rikets Ständers underdåniga framställning senast genom Kongl. Brefvet till domkapitlen i Lund och Göteborg den 5 November 1858 blifvit ytterligare stadfästadt, har nära nog antagit karakteren af ett privilegium för nämnda provinser. Af denna anledning har det i § 8 innehållna undantagsstadgande blifvit i lagförslaget upptaget.

På grund af hvad sedan äldre tider inom Lunds stift varit häfdvunnet bruk, har genom Kongl. Cirkulärbrefvet den 6 Oktober 1820 den rättigheten blifvit obefordrade prestmän inom nämnda stift uttryckligen tillerkänd att derstädes innehafva klockaretjenster och att till bestridande af de dertill hörande åligganden hålla s. k. substituter. Numera inträffar det dock ytterst sällan att prestman genom församlings val erhåller dylik tjenst. Äfven om förhållandet vore ett annat, skulle Komitén icke anse ifrågavarande rättighet böra genom förnyadt lagstadgande för framtiden stadfästas.

## § 18.

Den i ögonen fallande ofullständigheten i den för kyrkobetjente nu gällande tuktordning har Komitén sökt genom här föreslagna stadganden afhjelpa. Att förslaget, med församlingens uteslutande från den befogenhet, som 1686 års kyrkolag (kap. 24 § 33), i saknad af kyrkorådsinstitutionen, i sådant afseende tillägger henne, öfverlemnar handhafvandet af nämnda ordning åt kyrkorådet ensamt, torde icke förauleda anmärkning. Den kompetens i disciplinärmål, som här tillerkännes kyrkoråd med afseende på kyrkobetjeningen, är densamma, som, efter hvad det vill synas, med lycklig påföljd blifvit tillagd skolråden i förhållande till folkskolelärarne.

## § 23.

Komitén föreställer sig, att rättigheten att tillsätta kyrkovaktare och annan

lägre kyrkobetjening icke skall anses vara för församlingarna af det värde, att den ju utan gensägelse skulle, sjelfva saken till gagn, kunna öfverflyttas till kyrkoråden.

## KAP. 19 och 20.

Att 1686 års kyrkolag, ehuru den förutsätter att sockenstämmor för öfverläggningar och beslut i församlingarnas angelägenheter höllos, dock sjelf derom ingenting stadgar, låter sig förklaras deraf, att de kort före kyrkolagens utgifvande för prästerskapet år 1675 utfärdade privilegier innehöllo de bestämningar, som i sådant afseende kunde efter den tidens förhållanden anses påkallade, — bestämningar, som sedermera upptogos i prästerskapets privilegier af år 1723 och tjenat till efterrättelse allt intill år 1817, då Kongl. Maj:t, uppå derom af presteståndet framställd begäran, utfärdade en särskild förordning om sockenstämmor och kyrkoråd. Alltsedan den tiden har lagstiftningen i detta ämne ansetts tillhöra Konungen allena, intill dess, genom det af Konungen och Rikets Ständer vid 1865 och 1866 årens riksdag i 57 § regeringsformen införda tillägg, kommunallagarne och dermed också gällande Kongl. Förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd blifvit förflyttade inom kretsen af de lagar, som af Konung och Riksdag gemensamt stiftas. Dermed har emellertid sistnämnda förordning icke kommit att tillhöra kyrkolag, och den allmänt Kyrkomöte i grundlag tillerkända kompetens vid fråga om stiftande, förändring eller upphäfvande af kyrkolag sträcker sig följaktligen icke till lagstiftningen om de rent kyrkliga angelägenheter, som genom sagda förordning ordnas. Enär likväl lagstiftningen om just dessa angelägenheter, ur kyrklig synpunkt och med afseende på möjligheten att dermed, allt efter det sätt, hvarpå den handhafves, väsendtligen befrämja eller motverka kyrkans ändamål, är lika maktpåliggande som lagstiftningen om åtskilliga af de ämnen, som redan äro till kyrkolag hänförda, har Komitén ansett allmänt Kyrkomöte skäligen böra få sig tillagd rättighet att med Konung och Riksdag deri deltaga.

I ändamål att tillförsäkra kyrkans representation nämnda rättighet, har Komitén funnit sig böra i föreliggande förslag till kyrkolag upptaga Kongl. Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd, dock med uteslutande af alla deri förekommande stadganden, som afse vården om folkskolan och hennes angelägenheter. Komitén förbiser icke de olägenheter, som en dylik sönderbrytning af ifrågavarande förordning så till vida medför, att de från Komiténs förslag uteslutna delarne deraf icke lämpligen låta sig sammansättas till ett för sig sjelf bestående helt. Komitén har emellertid så mycket mindre kunnat till kyrkolag hänföra dessa stadganden, som det icke torde kunna sättas i fråga att statsmakterna skulle medgifva inskränkning i sin befogenhet att, oberoende af Kyrkomötets samtycke, lagstifta om folkundervisningen med hvad dertill hörer, således också om ordningen och sättet för utöfningen af den vård om folkskolan och hennes angelägenheter, som

de finna sig föranlåtna att åt de enskilda församlingarna och deras organer uppdraga. Hvad Komitén rörande detta ämne tilltrott sig att i kyrkolagsförslaget intaga inskränker sig till det i 19 kap. 3 § införda stadgande, hvilket så mycket heldre bör till kyrkolag hänföras, som kristendomsundervisningen tillhör och, såsom Komitén antager och jemväl i sitt förslag förutsätter, fortfarande kommer att tillhöra folkskolan och denna vid sidan af sina öfriga uppgifter således har ett högvigtigt kyrkligt ändamål att fylla.

Den i 20 kap. 5 § gifna bestämning, att den, som är från tillträde till den heliga nattvarden utestängd, icke kan vara ledamot i kyrkoråd, är visserligen så till vida ny, att den icke i uttryckliga ord påträffas i nu gällande förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd, men att denna bestämning från kyrkans synpunkt är lika oumbärlig och lika bestämdt bör i lagen uttryckas, som det i nämnda förordning ingående stadgande, hvilket från ledamotskap utesluter den, som förklarats medborgerligt förtroende förlustig, lärer endast under fullkomligt förbiseende af kyrkorådsinstitutionens väsen och betydelse kunna bestridas.

Det tillägg till nu gällande förordning, som innefattas i 20 kap. 6 § 2 mom. sammanhänger med hvad Komiténs förslag i kap. 17 stadgar rörande kyrkoråds befogenhet att tillsätta klockare, organister och kyrkosångare samt att öfver dessa kyrkobetjente handhafva disciplinen. Hafva nemligen, såsom i rikets sydligaste provinser oftast är fallet, två eller flera till samma pastorat hörande församlingar gemensam klockare eller organist, måste tydligtvis de särskilda församlingarnas kyrkoråd gemensamt i behandlingen af sagda ärenden deltaga.

## KAP. 21.

### § 1.

Mom. 1. Då det icke är antagligt, att civillag allt framgent kommer att innehålla bestämmelser rörande församlings skyldighet att bygga och underhålla kyrka, synes det icke böra underlåtas att i kyrkolag derom stadga. Med hänseende till innehållet af 19 kap. 22 § i Komiténs förslag, gör, så länge 26 kap. 1 § Byggningabalken är gällande, det här i sådant afseende intagna stadgande ingen ändring i de genom sistnämnda lagrum fastställda grunder för byggnadsskyldighetens fördelning mellan församlingens medlemmar. Skulle åter detta lagrum komma att bortfalla, utan att af annat stadgande ersättas, så blefve deraf en följd, att församlingens afgifter för ifrågavarande ändamål komme att utgå efter den i allmänhet för rösträtt i kyrkostämma bestämda grund, utan andra frikallelser än de, som särskilda privilegier föranleda.

Då erfarenheten upprepade gånger visat, att den i gällande kyrkolag gjorda förutsättning, att de domkyrkorna anslagna medel skulle vara tillräckliga till deras byggnad och underhåll, icke är tillförlitlig, torde särskild bestämning rörande omfånget af domkyrkoförsamlings kyrkobyggnadsskyldighet icke böra i lagen saknas. Statens skyldighet att komma till hjelp med särskildt anslag i de fall, der domkyrkas ordinarie inkomster tillsammans med de bidrag, som skäligen kunna vederbörande församling påläggas, icke räcka till för domkyrkas underhåll, kan ej i kyrkolag uttryckas, men synes vara en gifven följd deraf, att staten, utan att gifva fullt vederlag, från de flesta af rikets domkyrkor indragit den för deras byggnad och underhåll ursprungligen anslagna egendom.

## § 9.

Att fortfarande betunga domkapitlen med den dem i 1686 års kyrkolag (kap. 24 § 4) och presterskapets privilegier af år 1723 uppdragna vård om domkyrkornas "inkomster, inventarier, jord, gårdar, hus, byggningar, penningar, räkenskap och hvad helst dem angår", torde icke ur någon synpunkt anses behöfligt. Kyrkolagens åberopade föreskrift har aldrig, Komitén veterligen, blifvit tillämpad i fråga om förvaltningen af Lunds domkyrka och hennes ganska ansenliga egendom, utan har denna förvaltning, under Konungens befallningshafvandes och biskopens inseende, blifvit helt och hållet besörjd af ett särskildt s. k. domkyrkoråd. Grunddragen i det förslag till organiserande af en särskild domkyrkoförvaltning, som Komitén, i syfte att befria domkapitlen från ifrågavarande bestyr, här framlagt, hafva derföre blifvit lånade från gällande nådiga stadga angående vården och förvaltningen af Lunds domkyrka och hennes egendom. Det öfverinseende öfver domkyrkas och dess egendoms vård, som enligt detta förslag skulle tillkomma Konungens befallningshafvande och biskopen och som skulle utöfvas af den förre å statens och af den senare å kyrkosamfundets vägnar, är en lämplig utvidgning af den dem i gällande kyrkolag (kap. 26 §§ 1 och 4) redan tillagda befogenhet att gemensamt besluta om reparation och nybyggnad vid domkyrka, och synes otvifvelaktigt böra berättiga dem att i domkyrkoförvaltningen utse en ledamot. Domprosten, såsom församlingens kyrkoherde, eller den hans ställe i sådan egenskap företräder, skulle i kraft af sitt embete vara sjelfskrifven ordförande. Icke mindre domkyrkans i uråldriga historiska förhållanden grundade betydelse såsom i viss mening en hela stiftets kyrka, än äfven vigten af de skäl, på hvilka domkapitlens hittills varande befattning med domkyrkornas vård varit grundad, synes tillräckligt motivera domkapitlets rätt att i domkyrkoförvaltningen insätta en ledamot. Ehuru, med hänseende dertill, att de flesta domkyrkorna i riket underhållas hufvudsakligen medelst den dem anslagna kronotionde eller, såsom särskildt med Lunds domkyrka är förhållandet, medelst afkomsten af do-

nerade gods, vården af domkyrka och domkyrkoegendom icke, i likhet med vården af annan kyrka, kan betraktas såsom en den kyrkliga kommunens enskilda angelägenhet och Komitén redan af detta skäl icke trott densamma böra åt domkyrkoförsamlingen och dess kyrkoråd öfverlemnas, så har Komitén likväl, med fästadt afseende derpå, att för byggnad och underhåll af domkyrkorna bidrag af församlingarna kunna komma, och med afseende på några bland dem kanske ständigt komma i fråga, ansett domkyrkoförsamling skäligen böra få medelst sitt val utse två ledamöter i meranämnda förvaltning.

§ 10.

Den makt, som här tillägges domkyrkoförvaltning i afseende på antagande och afskedande af domkyrkosyssloman, står i förhållande till förvaltningens beroende af denne tjenstemans duglighet och pålitlighet.

Stadgandet i gällande kyrkolag (kap. 26 § 4), att sysslomannen skall vara prest, "på det han under tiden må hjelpa till att predika", har icke vid alla rikets domkyrkor vunnit tillämpning och torde således icke böra i en ny kyrkolag såsom ovilkorligt upprepas. Endast för de fall, der hans medverkan för gudstjensternas uppehållande vid domkyrkan redan är tagen i anspråk och icke kan umbäras, torde detta i och för sig föga lämpliga stadgande finnas behöfligt.

§ 16.

Då enligt Komiténs förslag endast kyrkoarkivet, men icke kyrkas öfriga egendom, skulle stå uteslutande under kyrkoherdens vård, synes den i gällande kyrkolag föreskrifna inventering vid kyrkoherdeombyte af kyrkas samtliga tillhörigheter kunna inskränkas till inventering af kyrkoarkivet. I anseende dertill, att enligt Komiténs förslag kyrkorådets samtliga ledamöter skola under gemensamt ansvar förvalta all annan kyrkans egendom, lärer ny ledamot icke underlåta att redan vid sitt inträde göra sig förvissad derom, att den egendom, som enligt räkenskap och inventariebok bör förefinnas, också verkligen förefinnes.

§ 17.

Mom. 2. Penningevärdets ständiga fallande har föranledt det här intagna tillägg till de i gällande kyrkolag (kap. 26 § 6) stadgade förbehåll i afseende på afyttrande af fast kyrkoegendom.

§ 19.

Under antagande att lagstiftningen rörande hushållning med fast kyrkoegendom fortfarande bör tillkomma Konungen hafva inga på sådan hushållning syftande stadganden i Komiténs förslag till kyrkolag fått plats. Från sjelfva beskaffenheten af den i sådant afseende nu gällande lagstiftning har Komitén icke hemtat anledning att deri föreslå förändring.

## KAP. 22.

§ 3.

I skrifvelse den 1 Oktober 1868 anmälde Kyrkomötet hos Kongl. Maj:t i underdånighet sin åsigt, att rätt till deltagande i biskopsval bör lekmän tillerkännas, anförande Kyrkomötet såsom skäl för denna sin mening, att de förslag, som i sådan syftning blifvit inom mötet framställda, ansågos hafva ett stöd i biskopens ställning såsom eforus för läroverken inom stiftet, hvarjemte det för Kyrkomötet syntes sannolikt, att församlingens deltagande i nämnda val skulle ställa biskopen i ett närmare och förtroligare förhållande till dem, öfver hvilkas själavård han har att vaka, och sålunda för honom underlätta utöfningen af hans vigtiga och ansvarsfulla kall. Då emellertid regeringsformens § 29 stadgade, att med val af erkebiskop och biskop "förhålles enligt förra vanligheten", och någon genomgripande förändring af 20 kap. kyrkolagen således icke kunde ske utan föregående grundlagsföränd̈ring, hade mötet ansett utan ändamål att ingå i en närmare granskning af de framställda förslagen, än mer att, der något mot dem varit att anmärka, för egen del uppgöra ett annat.

Sedan vid innevarande års riksdag regeringsformens § 29 blifvit sålunda förändrad, att något hinder för en ändring af kyrkolagens föreskrifter om erkebiskops- och biskopsval numera icke deri förefinnes, har det ålegat Komitén att taga den väckta frågan i öfvervägande, hvarvid Komitén likväl funnit sig icke kunna biträda den af Kyrkomötet uttalade åsigt. Hvad först angår det stöd för densamma, som blifvit sökt i biskopens ställning såsom eforus för läroverken inom stiftet, måste erinras, att denna ställning icke är i Komiténs förslag till kyrkolag bibehållen, eller bort der bibehållas, och således, om detta förslag godkännes, skulle kunna upphöra när helst Konungen och Riksdagen så beslutade, hvarföre sättet för biskopsval icke lämpligen lärer kunna derpå grundas. Starkare förefaller det skäl, Kyrkomötet hemtat ifrån biskopens ställning till församlingen, men icke heller detta kan, enligt Komiténs åsigt, efter närmare pröfning tillerkännas en afgörande vigt. Skulle det vid

något tillfälle hafva inträffat, att biskoparne i sin embetsutöfning icke mötts af församlingarnas välvilja och förtroende, förefaller det högst osannolikt, att detta haft sin grund i det sätt, hvarpå biskop enligt nu gällande kyrkolag väljes, eller att missnöjet uteblifvit, om lekmän deltagit i biskopsvalet. Hufvudsaken är, att biskopen besitter de egenskaper, som för ett värdigt handhafvande af hans vigtiga kall äro erforderliga, och det valsätt måste derföre anses bäst, som i detta hänseende lemnar största trygghet. Komitén kan likväl så mycket mindre föreställa sig, att en sådan skulle beredas derigenom, att af lekmännen inom stiftet utsedda elektorer deltoge i valet, som det endast undantagsvis skulle hända, att dessa elektorer hade bekantskap med presterskapet utom stiftet, äfven om de skulle kunna bedöma huruvida den ene eller andre genom teologisk lärdom, erfarenhet och nit i sitt kall företrädesvis borde vid valet komma i fråga. Det torde icke heller böra förbises, att, då lagen underlåtit att bestämma någon qvalifikation för dem, som kunna till biskop föreslås, detta utan tvifvel skett med afseende på deras ställning, som ega att i valet deltaga, och det torde med skäl kunna sättas i fråga, om ej en utsträckning af valrätten följdriktigt borde medföra rätt för Konungen att nämna biskop äfven utom uppgjordt förslag. Komitén har derföre icke funnit de anförda skälen tillräckliga att grunda en lagförändring, som skulle beröfva vår kyrkas presterskap dess urgamla rätt att sjelft föreslå sina styresmän.

§ 4.

Mom. 2. Den ed, som enligt gällande kyrkolag (kap. 20 § 2) skall afläggas af dem, som hafva att förrätta biskopsval, har synts Komitén så mycket mera öfverflödig, som man icke kan förutsätta, att de, hvilka i sådant val deltaga, icke skulle redan af sin ställning såsom prester känna sig manade att vid denna vigtiga förrättning handla efter samvete och bästa förstånd. Komitén har derföre icke i sitt förslag upptagit den i detta hänseende nu gällande föreskrift.

§ 7.

Uti ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse har Kyrkomötet underställt Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, huruvida vid en förändring af 20 kap. kyrkolagen ett stadgande bör deri införas, som, vid val af erkebiskop, bereder åt erkestiftets presterskap ett större inflytande, än som enligt nu öfligt valsätt kommer detsamma till godo. Komitén, som anser billigt, att man går till mötes de af erkestiftets presterskap redan vid flera föregående tillfällen i detta hänseende framställda anspråk, har föreslagit, att, vid upprättandet af allmänt erkebiskopsförslag, förslagsrum på Upsala stifts förslag skulle räknas den föreslagne till godo såsom fem röster. Om också denna siffra måste er-

kännas vara något godtycklig, har Komitén likväl trott densamma kunna vara tillfredsställande, helst då man tager i betraktande, att ytterligare tre röster inom stiftet afgifvas, nemligen af Upsala och Stockholms stads domkapitel samt af consistorium academicum i Upsala.

## KAP. 26

### §§ 1 och 2.

Till det år 1868 församlade allmänna Kyrkomöte lät Kongl. Maj:t öfverlemna ett inom justitie- och ecklesiastikdepartementen uppgjordt förslag till ändring i vissa delar af föreskrifterna om domkapitlens sammansättning och arbetssätt, med förklarande att Kongl. Maj:t vore sinnad att detsamma till Riksdagens antagande framställa, såvida Kyrkomötets samtycke dertill erhölles. Sedan detta förslag, med förändring i vissa punkter, blifvit af Kyrkomötet godkändt, har detsamma blifvit till Komitén öfverlemnadt, för att tagas under öfvervägande vid den Komitén uppdragna revision af kyrkolagen.

Enligt detta förslag, sådant det af Kyrkomötet blifvit antaget, skulle, utan förändring af domkapitlens i Upsala och Lunds stift sammansättning, i de öfriga stiften domkapitel bestå af biskopen såsom ordförande, domprosten, der sådan funnes, rektorn vid högre elementarläroverket i stiftsstaden, lektorn i teologi vid samma läroverk samt dessutom, på grund af särskildt förordnande för fem år i sender, en kyrkoherde i stiftet samt en eller, der domprost icke funnes, två bland nämnda elementarläroverks ordinarie lärare; dock att i Göteborgs stift Svenske pastorn vid Christina eller Tyska församlingen i Göteborg borde vara ständig ledamot af domkapitlet och förty ingen kyrkoherde i nämnda stift till domkapitelsledamot särskildt förordnas. Till ledamot, som borde särskildt förordnas, skulle af samtlige till deltagande i biskopsval berättigade prester inom stiftet äfvensom af ordinarie lärarne vid stiftets elementarläroverk medelst val upprättas förslag på tre enligt nyssnämnda föreskrift behöriga personer, af hvilka Konungen hade att förordna en.

Att Komitén ansett sig böra här framlägga ett från det nämnda i väsendtliga punkter afvikande förslag till domkapitlens organisation är föranledt närmast deraf, att, efter den tid då frågan var föremål för Kyrkomötets behandling, i 28 § regeringsformen vidtagits en ändring, som icke synes medgifva, att det af Kyrkomötet i sådant afseende godkända förslag i oförändrad form ingår i en ny kyrkolag. Då nemligen regeringsformens nämnda §, i dess vid 1870 års riksdag förändrade lydelse, numera icke lägger hinder i vägen för främmande trosbekännares anställning såsom rektor vid

elementarläroverk, så vidt nemligen med rektorstjensten icke är förenadt åliggande att meddela undervisning i kristendom eller teologisk vetenskap, torde den sjelfskrifvenhet såsom domkapitelsledamot, hvilken meranämnda förslag tillerkänner rektorn vid högre elementarläroverket i stiftsstaden, icke lämpligen kunna i kyrkolagen stadgas. Då Komitén af detta skäl i allt fall måst påtänka en ändring i förslaget, hafva Komiténs betänkligheter mot ännu andra deri ingående bestämmelser med ökad styrka gjort sig gällande. Dessa betänkligheter äro i grunden desamma, som någon gång af Högsta Domstolen blifvit mot ett liknande förslag framställda, och afse företrädesvis det stadgande, enligt hvilket en tredjedel och i vissa stift hälften af hela antalet af domkapitlets ledamöter skulle för fem år i sender utses inom förslag, som blifvit medelst val upprättade af stiftets prester och elementarläroverkslärare, d. v. s. af just dem, som i afseende på tjenstefel äro domkapitlets domsrätt underkastade. Att flera eller färre af ledamöterna i ett administrativt och lagskipande embetsverk efter viss tids tjenstgöring skulle afgå, och de embetsverket underlydande och dess uppsigt underkastade embets- och tjenstemännen skulle ega att periodiskt anställa val för upprättande af förslag till de sålunda ledigblifvande ledamotsplatserna är en ordning, hvars införande på något af statsförvaltningens områden icke blifvit ifrågastäldt och sannolikt icke heller kommer att ifrågaställas, och om hvars lämplighet särskildt inom den kyrkliga förvaltningen Komitén icke kunnat öfvertygas. Föredömet af den ordning, som afseende på biskopsembetenas tillsättning redan är gällande, kan härvid så mycket mindre åberopas, som biskop icke väljes för ett visst antal år i sender. Än vidare förekommer det Komitén oegentligt att, om eljest valgrundsatsen kunde anses tillämplig uti nu ifrågavarande hänseende, i kyrkolag fastställa rätten för elementarläroverkens lärare att deltaga i val af domkapitelsledamöter, oaktadt ovisst är, om och huru länge domkapitlens befattning med elementarläroverkens angelägenheter kommer att fortfara. Af samma skäl synes det ock mindre lämpligt att i lagen bestämma, huru många af de särskildt förordnade ledamöterna ovilkorligen skola vara elementarläroverkslärare, enär denna föreskrift, ur kyrkans synpunkt oberättigad, från elementarläroverkens har sitt berättigande endast så länge domkapitlens ifrågavarande befattning fortfar.

Det förslag till domkapitlens organisation, som Komitén för sin del funnit sig föranlåten att här framlägga, ansluter sig, utom i fråga om antalet ledamöter, till det ena af de vid 1863 års riksdag framställda och af Rikets Ständer i underdånig skrifvelse den 10 November samma år hos Kongl. Maj:t anmälda förslag, af hvilka intetdera förutsätter valprincipens användande på domkapitlens sammansättning. I principielt afseende skiljer sig Komiténs förslag endast genom föreskriften om domkapitlens rätt att hos Kongl. Maj:t föreslå de ledamöter, som skola särskildt förordnas, från det af Kongl. Maj:t i nådig proposition till Rikets Ständer den 22 April 1851 framlagda, hvilket visserligen blef af Rikets Ständer förkastadt, dock, såsom det tyckes, hufvudsakligen af det skäl, att förändring i domkapitlens organisation då ännu icke syntes

vara af behof påkallad. Den inskränkning af domkapitelsledamöternas antal, som Komiténs förslag, i jemförelse med både de nu nämnda och det af Kyrkomötet godkända, innebär, har Komitén så mycket heldre trott sig kunna göra, som för Upsala och Lunds domkapitel ett större antal ledamöter än det här för de öfriga domkapitlen föreslagna icke blifvit ifrågasatt, och redan detta antal synes, med fästadt afseende på de till domkapitlens handläggning hörande ärendenas beskaffenhet, vara fullt tillräckligt för att betrygga fördelen af den allsidiga pröfning, som i allmänhet med kollegiala embetsverk åsyftas.

Enär Komiténs förslag i fråga om domkapitlens sammansättning lika med det af Kyrkomötet antagna påkallar uppfyllelse af den af mötet uttalade önskan, att särskilda domprostembeten måtte blifva inrättade vid domkyrkorna i de stiftsstäder, som ännu äro deraf i saknad, kan Komitén icke underlåta att på det lifligaste förorda bifall till Kyrkomötets ifrågavarande framställning.

§ 3.

Då den kyrkoherde eller elementarläroverkslärare, som särskildt förordnas till ledamot i domkapitel, dermed erhåller en opåräknad tillökning i sina åligganden, och då uppdraget enligt Komiténs förslag icke skulle vara i den mening tillfälligt, att det efter en viss tids förlopp åter skulle upphöra, samt vid sådant förhållande icke skäligen kan begäras att det, i likhet med t. ex. åtskilliga kommunala förtroendeuppdrag, skall emottagas och utöfvas utan anspråk på annan ersättning än för utgifter, som blifva en följd deraf, att ledamoten är bosatt utom stiftsstaden, så har Komitén ansett sig böra föreslå att, arvode alltid skall särskildt förordnad domkapitelsledamot tillkomma, oberoende deraf, om han är utom stiftsstaden boende eller icke.

§§ 4 och 5.

Den befattning med åtskilliga till den egentliga kyrkoförvaltningen icke hörande ärenden, som för närvarande är domkapitlen uppdragen, kan i kyrkolag icke annorlunda utstakas, än att domkapitel i allmänhet förpligtas att fullgöra allt hvad efter lag och laga stadgar är detsamma ålagdt. Hvad särskildt beträffar den domsrätt, som på grund af § 15 i Förordningen om rättegång i domkapitlen den 11 Februari 1687 tillkommer domkapitlen öfver lärarnes vid elementarläroverken och folkskolelärareseminarierna fel och försummelser i embetet, torde derom i kyrkolag icke vidare böra stadgas, enär det icke lärer böra af allmänt Kyrkomötes samtycke bero, om denna domkapitlens domsrätt skall upphöra eller icke.

Innehållet af § 4 mom. 3 innebär en afvikelse från hvad Kongl. Cirkulärbrefvet den 7 December 1787 stadgar rörande åliggande för domkapitel att vid afgörande af mål, som röra en prests förhållande i embetet, yttra sig om upprättelse å ena och ersättning å andra sidan, när frågor derom uppstå, men denna afvikelse torde icke behöfva särskildt motiveras.

§ 6.

Mom. 1. Gerna medgifves, att benämningen "domkapitel", använd till betecknande af Stockholms stads konsistorium, är i mer än ett afseende oegentlig, men detta beteckningssätt torde ändock så mycket heldre böra införas, som det, utan att leda till någon olägenhet, medför den fördelen, att, när derefter i lagen eller eljest handlas om domkapitlen, det af sig sjelft förstås att äfven stadskonsistorium, utan att det särskildt nämnes, dervid är afsedt.

Mom. 2. Innehållet af detta mom. gifver nogsamt vid handen att, enligt Komiténs tanke, hofkonsistorium bör upphöra. Det kan svårligen leda till önskvärd enhet i hufvudstadens ecklesiastika styrelse, att denna är fördelad på två vid sidan af hvarandra stående konsistorier.

§ 7.

Mom. 1. Den här föreslagna förlängning af den nu stadgade längsta tid mellan domkapitels sammanträden står i öfverensstämmelse med hvad Kyrkomötet i sådant afseende godkänt.

§ 8.

Det af Kyrkomötet godkända förslaget beträffande domkapitlen upptager i § 4 bland de ärenden, för hvilkas behandling erfordras mer än tre ledamöters närvaro i domkapitlet, äfven "bedömandet af prof för läraretjenster." Komitén har så mycket heldre trott sig böra utbyta detta uttryck mot det vidsträcktare: "bedömandet af aflagda kunskapsprof," som en prest- eller pastoralexamen synes kräfva ett lika omsorgsfullt bedömande som ett aflagdt prof för en läraretjenst, och Komitén dessutom helst ville undgå att på detta enstaka ställe beröra ett utom kyrkolagens område liggande ämne.

Af sistnämnda skäl har Komitén icke heller här upptagit den § i nyssnämnda förslag, som berättigar domkapitel att för frågor om bedömande af prof för läraretjenster tillkalla en eller flera af lektorerna vid stiftsstadens elementarläroverk. Ett

liknande, om ock i någon mån annorlunda formuleradt, medgifvande är redan intaget i gällande stadga för rikets allmänna elementarläroverk, der det synes hafva sin rätta plats.

§ 13.

Mom. 2. Det här ur Kongl. Cirkulärbrefvet den 7 December 1787 återgifna stadgande har Komitén ansett sig böra bibehålla endast af det skäl att, i anseende till de i 16 kap. 19 § utsatta straffbestämmelser för iteration af förbrytelser, det synes angeläget att, derest genom någon tillfällighet det hos domkapitlet förvarade exemplaret af dess brottmålsprotokoll skulle blifva förstördt, ännu ett annat exemplar måtte finnas att tillgå.

§ 17.

Mom. 2. Tillgång till en efter här föreslagen föreskrift förd tjenstgöringsbok torde esomoftast visa sig af behofvet påkallad, såsom t. ex. då domkapitel har att åt prest meddela tjenstgöringsbetyg, eller då en biskop eller domkapitelsledamot, som nyss tillträdt sitt embete och icke förut lärt känna stiftets presterskap, behöfver om en underlydande prest förskaffa sig åtminstone en förberedande kännedom.

§ 24.

Mom. 3. Den här föreslagna förändringen i nu stadgadt sätt för underskrifvande af de i domkapitels namn utgående expeditioner öfverensstämmer med Kongl. Maj:ts af Kyrkomötet godkända förslag.

§§ 33—38.

Under det rättigheten för den enskilde att sjelf inför domkapitel utföra åtal å förbrytelse af prest torde böra inskränkas till de fall, der han enligt § 34 mom. 1 kan såsom målsegande betraktas, skulle åter, enligt syftet af § 38, rättigheten att hos domkapitel till åtal angifva dylik förbrytelse stå öppen för enhvar.

Hvad Komitén föreslagit i fråga om rättighet, och i vissa fall skyldighet för domkapitel att hos Konungens befallningshafvande begära förordnande för allmän åkla-

gare att hos domkapitlet utföra åtal å sådana förbrytelser af prester, som hos domkapitlet blifvit angifna eller för hvilka prest eljest misstänkes, sammanhänger med den allmänt erkända grundsatsen om oförenligheten af domarens och åklagarens befattningar, en grundsats, som emellertid ännu icke blifvit genomförd i afseende på rättegångsformen i brottmål hos domkapitlen. Dessa förena nemligen alltjemt med sitt domarekall jemväl skyldighet och rättighet att samla och framlägga bevis på deras brottslighet, som de skola döma. Af den domkapitlen åliggande uppsigt öfver det underlydande presterskapets embetsförvaltning, lära och lefverne, och af den dem tillagda domsrätt öfver vissa förbrytelser deri följer visserligen, att dylika förbrytelser böra få hos vederbörande domkapitel angifvas och att domkapitlet bör tillkomma både att öfver sådan angifvelse och i anledning af eljest uppkommande misstanke om prests brottslighet affordra den angifne eller misstänkte förklaring, samt att, derest förbrytelsen utan förbehåll eller inskränkning af honom erkännes och under domkapitlets domsrätt hörer, derför fälla honom till ansvar, oaktadt den icke blifvit af särskild åklagare formligen åtalad. Af nämnda uppsigtsrätt följer ock att domkapitel bör kunna låta prosten på stället söka upplysningar till vägledning för åklagaren; men längre torde, utan vådlig sammanblandning af domarens och åklagarens åligganden, domkapitlets befattning med förebringande af bevisning icke kunna sträckas.

Antalet af de fall, i hvilka fråga kan blifva om anlitande af allmän åklagares mellankomst för åtalande af presterliga förbrytelser inför domkapitel, torde, såsom all anledning är att hoppas, blifva alltför ringa, för att behof skulle göra sig gällande, att hos hvarje domkapitel anställa en särskild ombudsman eller fiskal. Under förutsättning att allmän åklagare skall kunna få i de fåtaliga förekommande fallen anlitas för åtalande äfven af sådana förbrytelser, som under domkapitlens domsrätt höra, har Komitén i förslaget uttryckt domkapitlets skyldighet att i sådana fall hos Konungens befallningshafvande begära förordnande för den allmänna åklagaren. Konungens befallningshafvandes skyldighet, att sådant förordnande meddela, torde deremot icke kunna i kyrkolag uttryckas.

## § 44.

Mom. 2. Mot det här gifna stadgande skulle kunna anmärkas att, då den anklagade svårligen kan af den i sjelfva brottmålet mot honom förda talan hafva fått anledning att yttra sig i frågan, huruvida det åtalade brottet är sådant, att särskildt disciplinärt ansvar bör derför enligt kap. 16 § 16 ådömas, tillfälle till afgifvande af sådant yttrande borde honom lemnas. När emellertid lagen uttryckligen stadgar, att sådant särskildt ansvar bör under vissa förhållanden komma i fråga och kan utan hans ytterligare hörande honom ådömas, synes den anklagade deruti hafva anledning

nog att, vid ransakningen om brottet, äfven i afseende på dess disciplinära straffbarhet anföra hvad han till sitt försvar finner nödigt.

§ 63.

Den i 1686 års Kyrkolag (kap. 19 § 21) föreskrifna ordning i afseende på verkställighet af prests afsättning i visst fall, hvilken ordning jemlikt Kongl. Cirkulärbrefvet den 3 Mars 1837 bör följas i alla de fall, der afsättning skall ske, har Komitén ansett böra, på sätt i denna § föreslås, ersättas af en annan, som, lika verksam, befriar vederbörande från en i flera hänseenden motbjudande förrättning.

§ 67.

Till förekommande af all tvekan rörande följderna af uraktlåtenhet att efterkomma den i §§ 28 och 33 meddelade föreskrift rörande handlingars ingifvande in duplo, och då icke skäligt är att dylik underlåtenhet bör förhindra målets upptagande till pröfning eller medföra förlust af fatalier, har det här föreslagna stadgande tillkommit.

§ 68.

Mom. 1. Att lärare vid elementarläroverk, som är ledamot af domkapitel, bör i de uti detta mom. förutsatta fall, på samma sätt som presterlig ledamot, straffas med afsättning eller suspension från den lärarebefattning, som han innehar, synes rättvist, men torde icke kunna i kyrkolag uttryckas.

## KAP. 27.

§ 2.

Vid slutet af denna § har Komitén intagit det af Kyrkomötet i dess underdåniga skrifvelse af den 3 Oktober 1868 föreslagna tillägg, hvarigenom det blir tyd-

ligt, att chefen för ecklesiastikdepartementet, derest han är till ombud vald, icke af sin embetsställning förhindras att i mötets beslut deltaga.

§ 5.

I denna § har Komitén, i öfverensstämmelse med Kyrkomötets åsigt, föreslagit den förändring, att lekmannaombud skall vara å kyrkostämma röstberättigadt *inom det stift*, der ombud väljes, och har Komitén dermed haft till ändamål icke blott att undanrödja den ovisshet om lagens mening, som redan gifvit sig tillkänna, utan ock att åt Kyrkomötet försäkra den fullständiga kännedom rörande de kyrkliga förhållandena i landets särskilda delar, som icke i samma mån vore att påräkna, om valet af lekmannaombud vore fritt öfver hela riket.

Det af Komitén jemväl föreslagna tillägg, att lekmannaombud skall vara valbart till ledamot af kyrkoråd, är en nödvändig följd af kap. 11 § 4, så vida denna § varder godkänd.

§ 7.

Den andra punkten i denna § är införd sådan den af Kyrkomötet i dess ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse blifvit föreslagen.

§ 8.

Likaledes är i denna § den andra punkten öfverensstämmande med Kyrkomötets förslag.

§ 9.

Godkännande den af Kyrkomötet uttryckta åsigt, att i lagen en viss tid efter mötets sammankallande borde utsättas, efter hvilken ny fråga, som af Kyrkomötets ledamot väckes, icke må till behandling företagas, har Komitén vid första punkten af denna § gjort det tillägg, förslaget innehåller.

Då de för Kyrkomöte gällande föreskrifter obestridligen hafva sin plats i kyrkolagen, har det synts Komitén deraf vara en naturlig följd, att Kyrkomötets kompetens äfven bör i lagen fullständigt beskrifvas, hvarföre Komitén i 2:a punkten af denna § infört hvad regeringsformen i §§ 87 och 114 i detta hänseende föreskrifver,

med det tillägg i afseende på förklaringar i till kyrkolagen hörande ämnen, som härmed står i nödvändigt sammanhang och är en följd af regeringsformens § 88.

Komiténs förslag i 3:e punkten af denna §, enligt hvilket Konungen icke skulle ega att utan samtycke af allmänt Kyrkomöte till allmänt bruk i Svenska kyrkan påbjuda ny bibelöfversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes, afser endast att legalisera en ordning, som oberoende af lagens uttryckliga föreskrift säkerligen alltid skulle komma att göra sig gällande.

# Motiver till Lag angående kyrkostämma i Stockholm.

De skäl, som föranledt Komitén att i kyrkolagen införa de i allmänhet för kyrkostämma gällande stadganden, hafva naturligen sin tillämpning äfven på kyrkostämma i Stockholm, och det hade utan tvifvel varit möjligt, att i kap. 19 under särskilda §§ upptaga de föreskrifter, hvilka särskildt eller såsom undantag äro gällande för Stockholms stad. Komitén har likväl ansett sig så mycket heldre böra, på sätt redan eger rum, göra kyrkostämman i hufvudstaden till föremål för en särskild lag, som Komitén föreställer sig, att förhållandena i en större stad, vida mer vexlande än i landets öfriga delar, ofta nog skola framkalla behofvet af förändringar i den kommunala lagstiftningen, under det önskvärdt är, att den allmänna kyrkolagen, om Komiténs förslag skulle blifva med eller utan förändringar antaget, sedermera måtte få förblifva orubbad, intill dess att mera omfattande orsaker påkalla en förändrad lagstiftning.

Deremot har Komitén icke funnit nödigt att i en särskild lag inrymma erforderliga stadganden om kyrkoråd i hufvudstadens församlingar, enär de allmänna bestämmelser, som ingå i kap. 20 af Komiténs förslag, synas fullt tillräckliga att ersätta hvad i Kongl. Förordningen den 20 November 1863 är särskildt stadgadt om kyrkoråd i Stockholm.

Åberopande de motiver, som af Komitén blifvit vid kap. 19 anförda, får Komitén här endast tillägga några få upplysningar rörande förändringar, hvilka Komitén ansett sig böra i vissa §§ föreslå.

## § 11.

Mom. 6. Den föreskrift, som i gällande förordnings § 10 mom. 6 är meddelad för vissa uppgifna församlingar, har af Komitén blifvit så uppställd, att den blir tillämplig, om i framtiden flera af hufvudstadens pastorat skulle blifva delade i eller komma att omfatta två eller flera församlingar.

§ 21.

Mom. 2. Gällande förordning bestämmer det antal kyrkofullmäktige och suppleanter, som af hvarje bland hufvudstadens territoriella församlingar skola väljas. Då emellertid detta antal, till följd af folkmängdens tillväxt i den ena eller andra församlingen, kan fordra en jemkning, som skulle påkalla ett beslut af samtliga i kyrkolagstiftning deltagande myndigheter, har Komitén ansett sig böra föreslå, att bestämmandet af kyrkofullmäktiges antal för hvarje församling måtte åt Konungen öfverlemnas.

Mom. 5 och 6. De öfvergångsstadganden, hvilka finnas intagna i gällande förordning § 20 mom. 5 och 6, hafva, såsom numera saknande tillämpning, blifvit af Komitén uteslutna.

Mom. 11. Motsvarande mom. i gällande förordning föreskrifver, att vid sammanträde definitivt beslut om nya eller ökade afgifters beviljande eller besvärs utgörande ej kunna fattas utan att minst fyratio röstegande äro tillstädes. Då emellertid, enligt Komiténs förslag vid mom. 2, lagen ej skulle bestämma fullmäktiges antal, lärer icke heller här böra till siffran uppgifvas huru många närvarande röstegande fordras för giltigt beslut, hvarföre Komitén föreslagit att detta antal skulle fastställas till minst fyra femtedelar af hela antalet röstegande, hvilket, ehuru med ett annat uttryck, motsvarar det förhållande, som nu är stadgadt.

# Motiver till förslaget till edsformulär för ecklesiastika embets- och tjenstemän.

Biträdande allmänna Kyrkomötets i underdånig skrifvelse den 6 Oktober 1868 uttalade åsigt om obehöfligheten, sedan prested en gång är aflagd, af upprepande af eder vid tillträde till särskilda presterliga befattningar, har Komitén ansett både den ed, som på grund af Kongl. Cirkulärbrefvet den 28 April 1773 bör af ecklesiastika embets- och tjenstemän, innan embete eller tjenst tillträdes, inför vederbörande domkapitel afläggas, så ock kyrkoherdeeden, som kyrkohandboken förutsätter skola vid installation afläggas inför församlingen, kunna alldeles upphöra. Likaledes har Komitén, i öfverensstämmelse med Kyrkomötets i förenämnda skrifvelse uttryckta önskan, vid utarbetande af nytt formulär för presteden sökt i möjligaste måtto förkorta densamma, och deri, förutom den oumbärliga förpligtelsen till kyrkans bekännelse, icke upptagit annat eller mera än hvad som kan anses utgöra ett allmänt uttryck af det hufvudsakliga och väsendtliga i föremålet och uppgiften för prestens verksamhet. Afsigten att sålunda begränsa edens innehåll har föranledt uteslutandet derifrån af den s. k. tro- och huldhetseden, som hittills i presteden ingått, men som, om den både i de fall, der den icke redan är aflagd, och eljest skulle anses behöflig, lämpligare torde kunna före eller efter invigningen till prestembetet särskildt för sig afläggas.

Under förutsättning att den form af förpligtelse, som ligger i eden i dess åtskilnad från löftet, bör förekomma i de fall, som här meddelade formulär angifva, har Komitén med sitt förslag icke kunnat tillmötesgå den af Kyrkomötet jemväl uttryckta önskan om borttagande eller åtminstone förändring af de i nu gällande edsformulär förekommande sista bekräftelseorden.

Stockholm, Isaac Marcus' Boktryckeri-Aktiebolag, 1873.

# Reservationer.

*Reservation*

af Biskop **Genberg**:

1. Om till *kyrkolag*, i egentlig mening, skola hänföras endast sådana bestämmelser, som till följd af sitt konstitutiva och väsentliga innehåll böra enligt 87 § Regeringsformen blifva föremål för gemensam lagstiftning af Konung, Riksdag och Kyrkomöte; och om *kyrkostadgan* bör omfatta alla öfriga till kyrkoväsendet hörande föreskrifter af mera formel och reglementarisk beskaffenhet, om hvilka Konungen enligt 89 § eger att ensam förordna, så torde det med skäl kunna anmärkas, att gränsen mellan dessa områden icke blifvit i de underdåniga förslagen med erforderlig noggrannhet uppdragen. I förslaget till kyrkolag hafva nemligen mångfaldiga föreskrifter blifvit intagna, hvilka hittills tillhört och enligt sin natur allt framgent böra tillhöra Konungens administrativa rätt. Genom att på detta sätt utvidga kyrkolagens område på bekostnad af kyrkostadgans skulle man komma att betydligen inskränka Konungens makt i kyrkoärender och i samma mån utvidga Riksdagens. Om än Regeringen, emot förmodan, kunde antagas vara likgiltig för detta förhållande, så kan det dock för kyrkan icke vara förmånligt att äfven i sina minsta administrativa detaljer blifva beroende af Riksdagens medverkan. För Riksdagen kan det icke heller vara önskvärdt att i strid med allmänna tänkesättets riktning inblandas i kyrkans så beskaffade angelägenheter.

Af dessa skäl har jag ansett flera föreskrifter uti kap. 15, 19, 21, 23, 24 och 26 böra ur kyrkolagen uteslutas, för att antingen ingå i kyrklig stadga eller blifva föremål för särskilda Kongl. bref och förordnanden. Att här uppräkna dem anser jag mindre nödigt; jag har blott velat angifva den grundsats, enligt hvilken fördelningen, i min tanka, borde genomföras.

2. Hvad innehållet angår har jag i vissa delar omfattat en från flertalets afvikande mening.

*Kap 15, § 18.* Om församlingen äfven i konsistoriella gäll får rättighet att utom förslag kalla profpredikant, så synes det vara utan ändamål att såsom regel bibehålla tremannaförslaget i andra fall än då tre eller flera sökande anmält sig. De ur Kongl. Cirkulärbrefvet den 11 Juli 1842 här upptagna stadganden borde derföre, i min tanka, upphäfvas, samt hvad i öfrigt finnes föreskrifvet om förslags fyllande förändras.

*Kap. 15, §§ 47—52.* Om patronella pastorater och deras tillsättning torde kyrkolagen ingenting böra innehålla. Lagen må medgifva sådana undantagsförhållanden.

men den bör icke lagstifta för dem. För sin tillvaro behöfva de patronella rättigheterna ingen annan lag än sina privilegier, och vid dessas tillämpning i särskilda fall möta inga andra svårigheter än som i administrativ väg eller af allmän domstol kunna häfvas. En allmännare mening synes numera vilja afskaffa eller åtminstone inskränka dessa rättigheter. Om än detta icke omedelbart kan ske genom lagstiftning, så borde dock åtgärder i denna syfning vidtagas på sätt Rikets Ständer uti underdånig skrifvelse den 18 Oktober 1854 begärt. Denna skrifvelse har i Kongl. Cirkulärbrefvet den 23 November 1855 väl tillsvidare fått ett svar, men den väckta frågan har ännu icke fått någon lösning. Vid sådant förhållande hade det i min tanka varit mera ändamålsenligt att förnya Ständernas anhållan än att genom nya lagstadganden gifva patronatsrätten en slags bekräftelse.

*Kap. 16, §§ 9, 15.* Då jag vidhåller den grundsatsen, att kyrkan genom egna organer bör utöfva den disciplinära myndigheten öfver sina prester, har jag icke kunnat biträda förslaget att denna myndighet i vissa fall skall på de allmänna domstolarna öfverflyttas. En sådan förändring af den ecklesiastika jurisdiktionen är i den nya strafflagen, så vidt jag kunnat finna, icke afsedd och den behöfver icke heller af densamma blifva en följd. Om presten, såsom menniska eller embetsman, blir af verldslig rätt dömd för sådant brott, att suspension eller afsättning från prestembetet måste deraf blifva en följd, så böra framgent, såsom hittills, enligt Kongl. Cirkulärbrefvet den 7 Dec. 1787, dom och ransakning insändas till Domkapitlet, som må ega att det inom kyrkan fallande straffet ådöma. Ett annat förfarande skulle icke blott bryta en för kyrkan vigtig grundsats, men också i tillämpningen medföra många och stora svårigheter.

*Kap. 17, § 8*, som afser vissa undantagsförhållanden vid tillsättning af klockare i Skåne, Halland, Blekinge och Bohuslän, borde efter min åsigt icke i kyrkolagen upptagas.

*Kap. 22, § 3.* Den inskränkning i komministrars rätt att deltaga i biskopsval, som här blifvit upptagen ur Kongl. Förordningen den 30 Maj 1759, anser jag böra upphäfvas, så att valrätt må tillkomma hvarje prestman, som innehar ordinarie tjenst, eller sådan tjenst förestår.

*Kap. 26, §§ 4, 5.* Ordningen mellan paragraferna kan i vissa fall vara likgiltig; men då jag här önskat sätta 5 paragrafens innehåll före den 4, har jag dermed icke afsett en blott yttre och likgiltig anordning; jag har fastmer velat framhålla den kyrkliga administrationen såsom Domkapitlens förnämsta åliggande och på samma gång något aflägsna den juridiska formalism och omständlighet, som här blifvit upptagen ur 1846 års förslag, men som för administrativa ärenders behandling hvarken är nödig eller nyttig.

## *Reservation*

af Riksarkivarien D:r **Nordström:**

Vid utarbetande af förslag till reviderad lag för svenska kyrhan, påkallar frågan om, hvad deruti bör ingå, ett noggrannt öfvervägande ur flera synpunkter. Sjelfgifvet är, att i denna lag, likasom i lag för hvarje annan bekännelse — kyrka, bestämmelserna om dess lära, dess kult och dess disciplin med hänseende till ej mindre församlingarna än deras presterskap, utgöra, med allt hvad dermed står i sammanhang, väsentliga momenter; men svenska kyrkan är tillika en af staten doterad statskyrka, som från tiden för sin första tillkomst varit subordinerad statens fullständiga lagstiftningsmakt, hvilken utöfvats efter samma grunder och under samma former, som i allmänhet följdes i afseende å andra samhällets angelägenheter, eller, med andra ord, antingen af Konung och Riksdag gemensamt, eller af Konungen i rådskammaren, på grund af hans administrativa lagstiftningsmakt, allena. Om emellertid behörig uppmärksamhet egnas åt den omständigheten, att hvarken efter eller före år 1686, då svenska kyrkans ännu i flera stycken gällande »Kyrkolag och Ordning» utkom, några bestämda kännetecken på den egentliga skilnaden i formelt hänseende mellan kyrkolag och kyrkoordning, eller stadgar, blifvit fastställda, och att i sjelfva verket innehållet af en kyrkolag, om hvad sjelfva läran och disciplinen angår undantages, är att hänföra till begreppet administration eller förvaltning, torde derigenom förklaras, huruledes den jemnförelsevis vida större delen af den utveckling, kyrkolagstiftningen efter år 1686 undergått, blifvit på den administrativa lagstiftningsvägen, dels efter dels utan samråd med clerus comitialis, genomförd, på initiativ dels från stiftsstyrelserna, dels från församlingarne genom petitioner vid riksdagarne.

En grupp af kyrkliga ärenden utgör dock härifrån ett undantag, nämligen den, som ingår i de för »biskoparne och samtliga presterskapet» i riket fastställda s. k. privilegier. Härledande sitt upphof från tider, då i allmänhet i de europeiska samhällena korporativa föreningar på olika grunder och för olika ändamål voro de bestämmande och förherrskande elementerna i samhällsväsendet, utgjorde privilegier, i dessas egenskap af speciallagar, för den tidens statskonst ett i mångfaldiga syftningar begagnadt medel att garantera och befästa de korporativa rättigheterna, vare sig personela eller reela, med dertill hörande förbindelser. Privilegierna bibehöllo sin kraft äfven mot allmän lag och kunde ej upphäfvas eller förändras utan korporationens dertill i stadgad ordning gifna samtycke. Äfven kyrkan, såsom yttre trossamfund, uppfattades ur synpunkten af korporation, och ända från medlet af 17:de seklet, då den reformerade svenska kyrkan å nyo förseddes med så beskaffade privilegier, har

grundsatsen om privilegiernas bestånd och oföränderlighet utan vederbörandes i bestämd ordning till förändring eller upphäfvande gifna samtycke varit, likasom den ännu i dag är, en, sedermera äfven i våra grundlagar befästad, regel. Regeringsformens 114 §, sådan den lydde före representationsskickets förändring år 1866, visar, huruledes detta samtycke förut skulle afgifvas, och samma paragrafs nuvarande lydelse bestämmer, huruledes, efter ståndsförfattningens upphäfvande, det numera skall hafva tillkommit.

Det är det genom lagen af den 16 November 1863 införda, periodiskt hvart femte år sammanträdande, allmänna kyrkomötet, som nu eger meddela nämnda samtycke; men mötets myndighet i fråga om kyrkolagstiftning har derutöfver erhållit en ganska väsentlig utsträckning, då, genom tilläggen till 87 och 88 §§ af den reviderade regeringsformen från år 1866, angående riksdagens gamla befogenhet att gemensamt med Konungen stifta, förändra, upphäfva eller förklara »*kyrkolag*» i samma ordning som civil- och kriminallag, det stadgades, att »dervid erfordras samtycke jemväl af allmänt kyrkomöte«. Man ledes häraf naturligen till frågan: skall härigenom Konungens på 89 § grundade och hittills i så mångfaldiga afseenden äfven i kyrkliga mål och ärenden utöfvade, administrativa lagstiftningsmakt anses vara för framtiden inskränkt på samma sätt, som i afseende å stiftande af kyrkolag? och dernäst: hvad skall i hvilketdera fallet som helst under begreppet kyrkolag förstås?

Beträffande första frågan, finnes, vid jemförelse af 89 §:s äldre lydelse med dess nuvarande, samstämmigheten i sjelfva saken så fullständig, att anledning till antagande af någon åsyftad inskränkning af Konungens deri fastställda prerogativ icke kan hemtas. Någon anledning dertill kan ej heller dragas från 9 § i Förordningen om kyrkomötet, hvilken paragraf lyder: »Mötet ege dock ej att, utöfver hvad i grundlag kan varda medgifvet, annat eller mera besluta, än underdåniga utlåtanden samt föreställningar och önskningar att hos Konungen anmälas,» — en lydelse, som har en nära tankefrändskap med innehållet af 89 § Regeringsformen: och vid sådant förhållande synes Konungens administrativa lagstiftningsmakt äfven i kyrkliga ärenden icke kunna annat, än anses hädanefter vara lika omfattande som den hittills varit.

Med hänseende åter till den andra frågan, är det obestridligt, att numera en åtminstone formel skilnad är gjord mellan stiftande af kyrkolag och stiftande af kyrkostadgar i den genom 89 § bestämda ordning: men då, såsom förut är anmärkt, redan sjelfva innehållet af en kyrkolag, enligt sitt eget begrepp, i de flesta stycken utgör en förvaltningsstadga i stort, kunna kriterierna på de frågor och ämnen, som äro att hänföra till kyrkolag, och dem, som egna sig för bestämmelser genom kyrkostadgar, väl icke hemtas från andra grunder, än dessa frågors och ämnens större eller mindre betydelse och vigt för vården om kyrkans lära, dess författning och dess angelägenheter såsom ett erkändt, yttre rättssamfund; hvaraf åter framgår såsom följd, att hvad som, med blicken fästad derpå, blifvit i den antagna kyrkolagen infördt, är att betrakta såsom konstitutiv lag för kyrkan, hvari ändringar endast under iakttagande af de i 87, 88 och 114 §§ Regeringsformen stadgade förutsättningar kunna tillväga-

bringas, och deremot hvad som hemtar sitt motiv och sitt upphof från föränderliga omständigheter och tidsförhållanden, men påkallar lagstiftningsmaktens ordnande mellankomst för tiden, att anse såsom föremål för kyrkostadgar, under hvilken form och benämning dessa för öfrigt må utfärdas.

Enligt denna uppfattning skulle således kyrkolagen innehålla en afdelning om kyrkans lära och bekännelse och dess derigenom med hvarandra förbundna medlemmar så väl individuelt som fördelade i kyrkoförsamlingar, en annan om kyrkans religiösa handlingar, en om de kyrkliga embetena, deras tillsättande och förvaltning, en om kyrkans egendom och dess vård, en om de särskilda församlingarnes deltagande i vården om sina kyrkliga angelägenheter, samt en om kyrkans styrelse samt förfaringssättet dervid, och allt hvad som hör till den närmare utvecklingen af bestämmelserna i dessa afseenden ingå i kyrkolagen såsom den konstitutiva grund, från hvilken de af olika tidsförhållanden och föränderliga omständigheter suppletoriskt påkallade kyrkostadgarne icke skulle i sina föreskrifter få afvika.

Med ledning af dessa åsigter har jag, för min del, icke funnit mig kunna biträda komité-pluralitetens mening om allt hvad densamma ansett lämpligt att införa i sitt förslag till kyrkolag: och som jag derjemte i flera andra stycken trott mig ega skäl att afvika från pluralitetens förslag, har jag ansett mig handla mera ändamålsenligt genom att för egen del utarbeta ett särskildt, fullständigt förslag och [illegible]umlägga det reservationsvis, än att framställa mina anmärkningar vid den ena eller andra paragrafen styckevis och lösryckta från sambandet med det hela. Detta förslag, som jag tillåter mig benämna förslaget N:o 2, till skilnad från pluralitetens, som torde få betecknas med förslaget N:o 1, följer här nedan. De paragrafer, i hvilka de två förslagen från hvarandra afvika, äro väl till antalet icke så få, men torde dock ej behöfva särskild motivering för hvarje punkt för sig, och inskränkes derför densamma här till angifvande af skälen för olikheter af mera principiel natur och större vigt. — Kapitelnumren i det följande hänföra sig till förslaget N:o 2.

---

*2 Kapitlet.* De genom samma tro och lära förenade kyrkoförsamlingarne utgöra kyrkans yttre grund, och tillvaron af den sednare förutsätter de förra. »Ubicunque est ecclesia ibi est jus administrandi evangelii», heter det ock i Apologien för Augsburgiska bekännelsen; och öfverensstämmande med en naturlig tankeföljd torde det fördenskull vara, att i en lag för kyrkan genast i början intaga de konstitutiva grundsatser, som beteckna församlingarnes ställning inom densamma både såsom subjekt och objekt.

*10 Kapitlet.* Församlingarnes befogenhet, att inom sig mot förhärdade syndare använda kyrklig tukt, stöder sig på biblisk grund (Matth. Evang. 18: 15—20, 7: 6, 1 Korint. 5, 6 och 11). Först varningar och förmaningar och slutligen, om så blef

nödigt, uteslutande från församlingens gemenskap, hvaraf sjelfgifvet följde uteslutande från nattvarden, voro de medel, som dervid kunde användas. Förkastande det större bannet, hvartill bland annat kyrkotuktsmedlen inom katolska kyrkan under tidernas lopp utvecklat sig, förklarade icke desto mindre äfven Reformatorerna kyrkotukten vara ett af medlen för kyrkan att lösa sin stora uppgift. Kyrkotukten skulle dock icke få öfvergå till något verldsligt straff, utan användas »endast med ordet». Dock erkändes tillämpligheten äfven af det mindre bannet, eller den obotfärdiges uteslutande från nattvarden; men icke presten ensam egde dertill besluta, utan efter samråd med de äldste (seniores) eller förnämste (honestiores) i församlingen. (Melanthon, i sin Augsburgiska Bekännelsen åtföljande skrift Om missbruken och hans bref till de protestantiska i Nürnberg af år 1540). Att likväl kyrkotukten i våra äldre kyrkoordningar, likasom i andra protestantiska länders, erhöll vida större proportioner, finner man af kyrkoordningen år 1571 och 10 kap. af 1686 års kyrkoordning. Sedan år 1721 har likväl det större bannet upphört att tillämpas och endast det mindre fortfarit att åtminstone i lagen qvarstå, ehuru flere af de sedlighetsförbrytelser, som för kyrkotukten voro föremål, under tidens gång blifvit med verldsligt ansvar belagda. Också i nyare tider har åter frågan om kyrkotukten, dess bibehållande eller afskaffande, varit inom de protestantiska länderna ämne för allvarliga öfverläggningar, men stannat vid den åsigt, som uttryckes redan i de Schmalkaldiska artiklarne, eller att det »mindre bannet vore det sanna, kristliga bann, som utesluter uppenbara, förhärdade syndare från sakramentet och delaktighet i församlingen till dess de bättra sig.»

Om således skäl må finnas för bibehållande af församlings befogenhet att i förekommande fall utöfva kyrklig tukt äfven med tillämpning af det mindre bannet, eller uteslutande från nattvarden såsom det sista korrektionsmedlet, kan det likväl på goda grunder ifrågasättas, huruvida tillräckliga skäl må finnas för den skilnad, som i förslaget N:o 1 kap. 11 göres mellan de i § 2 och de i § 4 omförmälda fall, och till det speciela korrektionsmedel, som i afseende å de sednare föreslås. Den, som förnekar den kristna tron eller eljest förhärdar sig i uppenbar synd, skulle enligt 2 §, efter vissa föregående varningsgrader, kunna från nattvarden uteslutas; den åter, som offentligen förkunnar eller annorledes utsprider vilseförande läror, eller eljest gör sig skyldig till förargelseväckande öfverträdelse af kyrklig ordning, skulle slutligen, enligt 4 §, kunna förklaras oberättigad att vara dopvittne, eller att väljas till ledamot i kyrkoråd eller till ombud vid allmänt kyrkomöte. Hvari återfinnes grunden för dessa olikheter? I allmänhet må här erinras om att, sedan stadgandet i 1686 års kyrkolag (11: 2) derom, att den som »motvilleligen sig öfver år och dag från Herrans nattvard håller, skall anses och tilltalas som en okristen» och sättas i bann, numera i följd af Kongl. Förordningen den 16 November 1863 upphört att vara gällande, äfven det mindre bannet såsom kyrkotuktsmedel förlorat väsentligt af sin yttre betydelse; men såsom hvilande på biblisk grund kan dess inre betydelse af den kristna kyrkan icke förnekas och derför ej heller från medlen för den kyrkliga disciplinen uteslutas. Dess tillämpning förutsätter dock, att både hos läroembetet inom församlingen och hos försam-

lingen sjelf en sannt kristlig anda må herrska; och om så är, är det knappt tänkbart att val vid de i 4 § af förslaget N:o 1 nämnda fall kunde falla på en församlingsmedlem, som gjort sig känd för sådana tänkesätt, som der omförmälas. Äfven om de vore logiskt befogade, vore dessa föreskrifter således dock öfverflödiga och kunde redan ur denna synpunkt utan skada utelemnas. För en person med rymligt samvete vore de dessutom lätta att kringgå genom en botfärdighetsförklaring för formens och skenets skull. Huruvida ett kyrkoråds beslut skall kunna tillerkännas kraft att minska eller upphäfva en persons medborgerliga rättigheter, är slutligen ock en fråga, som härvid förtjenar att öfvervägas.

*11 Kapitlet, 7 §.* I dissenterlagen af den 23 Oktober 1860 är väl redan sagdt, att »å allmänna begrafningsplatser må främmande trosbekännare hädanefter, likasom hittills, erhålla lägerstad för sina döde». Denna lag afsåg emellertid ej andra, än främmande, *kristna*, trosförvandter. För alla kristna trosbekännare eger begrafningsplatsen karakteren af en locus religiosus, ett heligt rum, och betraktas såsom en till sjelfva kyrkobyggnaden hörande del (kyrkogården), om än i nyare tid fysiskt derifrån skild, och som derför, likasom sjelfva kyrkan, bör för sitt ändamål vara högtidligen invigd. Härmed låter sig fullkomligt väl förena den kristna kyrkogårdens eller begrafningsplatsens upplåtande åt alla kristna, utan afseende på bekännelse; men när man genom begagnande af uttrycket: främmande trosbekännare vill, såsom i förslaget N:o 1 sker, utsträcka upplåtelsen äfven till icke — kristna, så icke allenast frånträder man de grundsatser, som hittills i detta ämne varit inom den kristna kyrkan herrskande, utan man gör ock något, som utan svårighet kunde undvikas genom ett enkelt, särskildt förklarande, hvilket dock ej i kyrkolagen skulle hafva sitt rätta rum, att på orter, der så behof göres, särskild begrafningsplats för icke — kristna skall inrättas och upplåtas. Och dessutom, om de, som draga försorg om en icke — kristens begrafning på kristen ort, vilja låta jordfästning förrättas efter kristen ritual, så lägger, hvad vår kyrka angår, lagen ej något hinder deremot (se 1: § 7). Vilja de åter verkställa begrafningen efter sin bekännelses ritual, så torde knappt något bindande skäl kunna anföras, hvarför det borde ske på den kristna kyrkogården. Må vara, att dessa åsigter af en och annan skola anses såsom fördomar: det gifves likväl fördomar, som ej få lemnas utan uppmärksamhet. »Den svag är i tron tagen upp och bekymren icke samvetet», lärer oss apostelen Paulus.

*14 Kapitlet.* Handlar om de ordinarie presterliga embetenas tillsättande i församlingarne. Detta synnerligen vigtiga ämne delas i förslaget N:o 1 i två afdelningar: den ena utgörande 15 kap. af förslaget till kyrkolag, den andra gjord till föremål för särskild stadga. Tvifvel om lämpligheten af en sådan delning uppstå emellertid redan deraf, att icke obetydligt af hvad som förekommer i den ena afdelningen måste upprepas i den andra; hvadan, om ändamålet med delningen vore, att i jemn-

förelsevis mindre väsentliga stycken underlätta lagförändringar med tillämpning af 89 § Regerings-formen, detta ändamål dock sålunda förfelas. Vill man en delning, skulle den lämpligare kunna utföras sålunda, att på ena sidan allt hvad som sammanhänger med domkapitlets presentations- eller förlagsrätt samt de tjenstsökandes rättigheter såsom sådana skulle intagas i kyrkolagen, och på den andra valordningen eller sjelfva sättet för valets anställande uti särskild stadga; men vid noggrannt öfvervägande af saken i dess helhet, visar det sig likväl snart, att rättighet och form här stå i så nära samband, att den sednare endast är att betrakta såsom ett sätt, ett medel för den förras förverkligande, eller, med andra ord, att rättigheten existerar och har sin tillvaro endast i den föreskrifna ordningen; hvaraf följer att föreskrifterna i båda hänseendena här måste följas åt, ehvad de införas uti kyrkolagen eller uti särskild stadga.

Frågan om *sättet* för presterliga tjensters tillsättande i församlingarne har allt sedan reformationstiden varit en omtvistad fråga. I den kristna kyrkans första tider utsågo församlingarne sina lärare och prester genom *val*, hvartill snart kom biskopens rätt att pröfva och bedöma de valdes skicklighet och lämplighet, och hvarigenom valrätten erhöll naturen mera af presentationsrätt än ett afgörande val. Det är ock sålunda, som under den katolska tiden frågan är löst i våra gamla kyrkobalkar, ehuru i allmänhet den katolska kyrkan redan tidigt hade uppställt såsom grundsats att endast kyrkan och dess tjenare egde att tillsätta kyrkans embeten. *Reformatorerna* återgingo till och vidhöllo med allvar grundsatsen om val, framhållande, att läroembetet icke innebure något andeligt herravälde öfver församlingarne: det vore endast en tjenst *uti och med* församlingen för upprätthållande och förverkligande af hennes religiösa lif (Augsburgiska Bek. art. 7, och art. Om missbruken). Ur dessa synpunkter är det ock, som uti den första evangeliska kyrkoordningen af år 1571 förhållandet härmed finnes ordnadt, ehuru tvisterna derom, såsom 17:de seklets riksdagshistoria visar, dermed icke voro afslutade, särskildt i hvad angår regala och patronela gäll samt presentations- och utnämningsrätten i allmänhet. Huru frågan betraktades mot slutet af nämnda århundrade, inhemtas af 1686 års kyrkolag, som stadgar (19: 7): att vid inträffad ledighet i kyrkoherdelägenhet, hvartill utnämningen tillhörde domkapitlet (»så framt gället icke är regalt»), församlingen inom sex månader skulle hafva förrättat sitt val, att prosten skulle leda valet, att om biskop och domkapitel, då den valde presenterades till utnämning, funno honom vara »icke dess värdigare», och deremot andra skickligare i stiftet förtjenta af högkomst, församlingen borde åtnöjas »med biskopens och konsistorii förordning»; och vidare att, om församlingen försummade valet i rättan tid, biskopen och kapitlet egde, bland »de äldste, lärdaste och bäst förtjente skolebetjente, krigsprester och kapellaner i stiftet» *föreslå* en eller två till det lediga embetet och »förskicka dem att göra profpredikan och inhemta församlingens samtycke och ordentliga kallelse, hvarpå sedan stadfästelsebref af biskopen skall meddelas.»

Att dessa föreskrifter, som i mycket erinra om kanoniska rätten, icke kunde vinna långvarigt bestånd, visa deras inre motsägelse och sväfvande innehåll. För-

samlingens gamla omedelbara valrätt upphäfves väl ännu icke; men kyrkostyrelsens rätt att i vissa fall presentera kandidaten församlingen till val framstår såsom af mera öfvervägande betydelse. Också är det detta förfaringssätt, som sedermera uteslutande fastställes i Förordningen den 5 Juni 1739 (och Förklaringen den 22 Januari 1746), hvilken i hufvudsakliga delar fortfor i gällande kraft till dess Förordningen af år 1843 den 1 April utkom. De föreslagnas antal skulle vara *tre*, och församlingens val inskränkas till en af dem. Huruledes åter det tillgick vid besättande af *regala gäll*, hvilkas första tillkomst går tillbaka till 16:de seklet, inhemtas af 1723 års prestprivilegier (§ 18). Vid inträffad ledighet skulle af domkapitlet »*några* skickliga och välförtjenta prestmän» för profs aflåggande förskickas till församlingen, som bland dem, i prostens närvaro, skulle välja *tre*, hvilka derefter i föreskrifven ordning anmäldes hos Konungen, som i gället insatte antingen någon af dem, eller ock »annan skicklig och tjenlig man». Kyrkolagen (19: 10) lemnade ock församlingen öppet att vid regala gäll särskildt hos Konungen anmäla någon viss prestman att komma i åtanke. Genom 1739 års Förordning ändrades likväl detta allt derhän, att äfven i fråga om regala gäll endast tre skulle föreslås församlingen till val, men denna deremot ega att begära en *fjerde profpredikant*, hvarefter det tillkom domkapitlet att bland dessa fyra hos Konungen anmäla tre till utnämning.

Man torde ej misstaga sig om grundmotivet till denna presentationsrättens omflyttning och placering i kyrkostyrelsens hand, om man söker det i en prisvärd önskan, att säkrare bereda kyrkan tillfälle att belöna skicklighet och förtjenst och sålunda vid sina embeten fästa fullt värdiga män. En ytterligare utveckling af detta grundmotiv utgöra ock de i afseende å förslag sednare tillkomna specialstadgandena om kunskapsprof och examina, om den högre kunskapens företrädesrätt, om grunderna för jemförelse af de relativa förtjensterna de sökande emellan m. m., och äfven inrättande af de regala gällen utgick i det hela från samma grundmotiv. Tremannaförslaget kunde dock ej undgå att medföra åtskilliga olägenheter, då det i tillämpningen betraktades såsom en rättighet för församlingen att få emottaga och såsom en skyldighet för domkapitlet att upprätta ett sådant. Hade inom utsatt ansökningstid tillräckligt antal i alla afseenden behöriga sökande ej anmält sig, ansågs det fördenskull åligga domkapitlet att »fylla förslaget» med nödigt antal skickliga män, som icke sökt lägenheten, och ehuru de icke önskade öfvergifva den verksamhetskrets, de då innehade. Det ålåg fyllnadsmannen emellertid, om domkapitlet så fordrade, att inställa sig till aflåggande af prof, att underkasta sig val, och följaktligen äfven att emottaga den icke sökta tjensten, om de flesta rösterna föllo på honom, enär eljest hela förslagsfyllnads-processen varit utan ändamål; men huruvida det var förenligt med allmän medborgerlig rätt och sedermera ock med andan af de grundsatser, som i 16 § Regerings-formen uttalas, kan med skäl sättas i fråga. I en nyare tid har det emellertid blifvit såsom regel erkändt att, der fyllnadsmannen afsäger sig det erbjudna förslagsrummet, han till dess emottagande ej tvingas; men då sålunda det motiv till förslagets fyllande fått förfalla, som låg i kyrkostyrelsens pligt att tillse,

att själavården ej måtte genom obesatta embeten utsättas för försummelse, synes hela förslagsfyllnadsprocessen kunna förfalla tillika med de eventualiteter, som dermed stodo och stå i samband. Att göra hvad som ej är görligt, kan väl ingen åläggas. Förslaget N:o 1 har likväl ännu bibehållit förslagsfyllnadsåtgärderna, dock med rätt till afsägelse. I förslaget N:o 2 återkomma de icke.

En annan vigtig omständighet, hvari de två förslagen från hvarandra afvika, är den, som afser *pastoratens klassifikation* efter deras olika lukrativa beskaffenhet. Fröet dertill lades genom Kongl. Circ.-brefvet den 21 Augusti 1786, och anbefallde klassifikationen till allmän verkställighet, stiftsvis på prestmötena, genom Kongl. Brefvet den 22 Mars 1798. Klasserna blefvo tre, och Kongl. Brefvet den 24 Januari 1811 förklarar närmare de grunder, efter hvilka den högre skickligheten och lärdomen skulle vid förslag till kyrkoherdelägenheter anses berättiga till företräde framför tjenstearsmeriterna. Att likväl denna klassifikation med hvad dit hörer icke tillvunnit sig ett allmänt godkännande, är kändt. Förslaget N:o 1 vill ock nu inskränka klassernas antal till två; men, om ändring i det nuvarande förhållandet skall vidtagas, synes det vara ändamålsenligare, att låta hela klassifikationen falla, samt lärdom och förtjenst vid jemförelse med hvarandra gifva företräde efter de i 14 kap. 15 § af förslaget N:o 2 föreslagna grunder. Kunskap och skicklighet hos själasörjaren i en mindre församling kunna ej anses mindre gagneliga än hos själasörjaren i en större, och pastorater af en lägre klass hafva lika anspråk derpå, som de större. Att ett undantag i förslaget N:o 2 göres för kyrkoherdebeställningar, med hvilka *domprosteembetet* är förenadt, har sin anledning deruti, att domprosten i förekommande fall skall utöfva biskopens embete i domkapitlet.

Frågan om kallande af *fjerde profpredikant*. Der församlingen eger rätt att sjelf välja sina själasörjare och hos kyrkostyrelsen presentera dem till utnämning, kan en fråga af denna beskaffenhet ej uppkomma; men väl, der hennes val icke är bindande för den, hvilken utnämningsrätten tillkommer, eller der församlingen vid sitt val är bunden vid dem, som henne till val af kyrkostyrelsen föreslås. Här ofvan är visadt, huruledes ifråga om besättande af regala gäll äfven församlingen förklarades berättigad att hos Konungen särskildt gifva sina önskningar i afseende å val af själasörjare tillkänna, och huruledes denna rättighet sedermera öfvergick till rätt att kalla fjerde profpredikant, hvilken rättighet i prestvalsförordningen af år 1843 å nyo är bekräftad. Men, ehuru i *konsistoriela* gäll församlingarnes val är afgörande, och ehuru de grunder, från hvilka tremannaförslaget fått sin upprinnelse, i flere hänseenden äro af stor vigt, har dock den inskränkning af valet, det medför, framkallat önskningar om beredande af större inflytande äfven för församlingarne i de konsistoriela gällen, — önskningar, dem ock kyrkomötet år 1868, efter hvad man af dess underdåniga skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 6 Oktober kan inhemta, synes hafva omfattat. Förslaget N:o 1 går också nu dessa önskningar till mötes i hvad kyrkoherdebeställningarne i de konsistoriela gällen angår; men då själavården i en församling icke uteslutande är lagd i kyrkoherdens hand, och då fullt bindande skäl icke torde kunna

uppgifvas, hvarför utsträckningen af ifrågavarande rättighet skulle inskränkas till endast kyrkoherdebeställningar, har förslaget N:o 2 låtit grundsatsen taga ut sin fulla rätt och föreslagit, att den skulle tillämpas på alla ordinarie presttjenster utan undantag, som efter förslag och val skola tillsättas, äfvensom, i motsats till förslaget N:o 1, att den röstpluralitet, af hvilken kallelsen skulle komma att bero, i *alla* händelser skulle beräknas efter enahanda grunder (eller virilstämmor). Vid sjelfva det slutliga valet mellan de fyra, nämligen de af domkapitlet föreslagna tre och den fjerde kallade, skulle deremot åter de normala grunderna för röstberäkningen efter röstvärde träda i verksamhet.

Frågan om *de patronela gällen.* Åt denna fråga har förslaget N:o 1 egnat flera paragrafer i ändamål att bestämma hvad iakttagas borde, då utöfning af patronel kallelserätt af någon tages i anspråk. Förslaget N:o 2 egnar deremot åt frågan endast en paragraf i ändamål hufvudsakligen att förklara, att dervid skall förfaras enligt särskild, derom utfärdad lag eller stadga. Patronrätten, ehvad den är personel, med andra ord tillhör en viss slägt att utöfvas i stadgad ordning, eller reel, med andra ord förbunden med eganderätt eller besittning i viss fast egendom, eller lukrativ eller icke lukrativ, hör i följd af de grunder, från hvilka den uppkommit, till området för privaträtten, hvadan ock i borgerlig lag hos oss är stadgadt, att tvister om jura patronatus falla under domstolarnes (hofrätternas) pröfning. För kyrkans författning har patronrätten i sjelfva verket ej annan betydelse, än hvarje annan privat rättighet, som i det lagbundna samhället måste respekteras sålunda och så länge, som den kan visas existera. Att, då utöfning deraf tages i anspråk, åtskilligt kan vara behöfligt att vederbörande till efterrättelse föreskrifva, såsom huruledes den skall bestyrkas och i enlighet dermed pröfvas, kan emellertid ej förnekas; men deraf följer dock ej, att dessa föreskrifter skola hafva plats i kyrkolagen, eller underkastas en sådan lagstiftningsordning, som nu skall iakttagas vid den kyrkliga: de falla deremot naturligen under den civila lagstiftningen.

*15 Kapitlet:* om klockare- och orgelnisttjensters tillsättande m. m. Ansökning hos kyrkoherden inom utsatt tid, förslag, upprättadt af kyrkoherden och församlingen förelagdt, profdagar och val enligt röstlängd anställdt af församlingen, hvarvid kyrkoherdens röst skall räknas lika med halfva församlingens, utgöra nu hufvudmomenterna i förfaringssättet för nämnda tjensters tillsättande. Förslaget N:o 1 vill häruti införa den ändring, att utnämningsrätten skulle på församlingens vägnar öfverlåtas åt kyrkorådet och kyrkoherdens embetsröst försvinna; men vill på samma gång att församlingarne i Skåne, Blekinge, Halland och Bohuslän (de s. k. eröfrade provinserna) skulle bibehållas vid sin gamla rätt att omedelbart i samråd med kyrkoherden välja klockaren m. m. (samrådsval). Förnekas torde det likväl ej kunna, att den för alla öfriga församlingar i riket nu gällande ordning uti ifrågavarande afseende innebär större

garanti för möjligheten af goda val, än den mycket obundna, som i nämnda provinser får på grund af särskilda resolutioner följas; och då det likväl nu ansetts nyttigt att, med ändring af församlings nuvarande rätt, ytterligare, genom utnämningens uppdragande åt kyrkorådet, stärka denna möjlighet inom församlingarne i det öfriga riket, är det svårt att inse, hvarför detsamma icke skulle kunna vågas i afseende å församlingarne inom sagda fyra provinser, helst den ordning, de härvid nu följa, icke grundas på något privilegium i egentlig mening, utan endast på en bokstaflig tillämpning af 31 § 24 kapitlet i 1686 års kyrkdlag, der det säges: »klockaren skall i lika måtto (som orgelnisten, se § 30) af kyrkoherden och församlingen väljas»; varande kyrkoherdens rätt och pligt att upprätta förslag af sednare datum. Förslaget N:o 2 har, i betraktande häraf, utelemnat det i N:o 1 gjorda undantaget för meranämnda fyra provinser, — helst redan nu, om vid samrådsvalet kyrkoherde och församling ej kunna komma öfverens, tillsättningen måste ske efter de allmänna grunderna för klockare- och orgelnistval.

*16 Kapitlet*, som handlar om grunderna för aflöning af prest och kyrkobetjent, har ej något motsvarande i förslaget N:o 1. Hvad det innehåller är visserligen ej annat, än ett återgifvande af sedan gammalt gällande grundsatser; men dessa grundsatser torde dock ej få saknas i kyrkolagen, helst tvister derom i flera fall komma under domkapitlens pröfning och behandling.

*17 Kapitlet.* De straffarter, förslaget N:o 1 upptager att tillämpas på prest eller kyrkobetjent, som till förbrytelse i embete eller tjenst gör sig skyldig, eller såsom tilläggsstraff, då han af verldslig rätt för annat brott dömes, äro: varning, mistning af prestembete för viss tid (suspension) och afsättning. Grunden härtill, gammal i kyrkorätten, återfinnes nu i Kongl. Cirkulärbrefvet den 7 December 1787. Med hänseende till förbrytelser i embetet har förslaget N:o 2 deremot tillagt mellan varning och mistning af embete för viss tid en straffgrad, nämligen: löneförlust för minst en och högst sex månader. Man har ansett böter för embetsfel olämpliga för prest, ehuru denna straffart icke sällan af den allmänna strafflagen tillämpas för embetsförbrytelser på tjenstemän inom den civila förvaltningen. Skälen må emellertid nu lemnas derhän. Uppenbart är dock, att mellan varning och mistning af embete för viss tid skilnaden, med hänseende till brottslighet och imputabilitet, stundom kan öfverstiga eller understiga det behöriga måttets gräns: varningen verkar alltför ringa, mistning af embetet för viss tid allt för hårdt; och åtminstone synes det böra lemnas domkapitlet öppet, att pröfva, huruvida icke mellangraden: löneförlust i det ena eller andra af de fall, som utgöra föremål för undersökning, mera må svara mot ändamålet och rättvisan. Om behörig domstol för förbrytelser i embetet af prest erbjuder sig lämpligare tillfälle att tala i kapitlet om domkapitel.

*18 och 19 Kapitlen* motsvara 21 kap. i förslaget N:o 1. dock med åtskilliga afvikelser. Hvad förslaget N:o 1 innehåller om församlings skyldighet att anskaffa och underhålla inventarier och inredning för sin kyrka, vin och oblater m. m., hvad det innehåller om byggnadsämnen, som till byggande af kyrka eller klockstapel eller inhägnande af begrafningsplats må användas, hvad det innehåller om upplåtande af särskildt grafställe å allmän begrafningsplats och huru sådana grafställen underhållas skola m. m., sådant allt innefattar något, som antingen af sig sjelft förstås, eller är af den beskaffenhet, att det endast egnar sig till föremål för ekonomiska och administrativa stadgar och alltså icke med fördel kan hafva sin plats i kyrkolagen. Detsamma gäller ock om den utförliga behandling, förslaget N:o 1 i nämnda kapitel egnat åt frågan om *domkyrkornas* särskilda förvaltning, dess sammansättning, dess arbetsordning och befogenhet samt redovisningsskyldighet, ehuru likformighet och enhet i dessa afseenden icke kunna sägas påkallas af sakens natur, eller frågan i sig sjelf någonsin kan blifva annat, än en rent administrativ fråga, som genom stadgar efter omständigheterna bör kunna regleras. Deraf, att något kunde befinnas vara godt att på det eller det sättet ordna för förvaltningen af domkyrkan och dess egendom i Lund, följer icke att det vore lika lämpligt för förvaltningen af domkyrkan i Hernösand; och torde det derför vara nog, att i kyrkolagen endast i korthet omförmäles, att förvaltningen af domkyrkorna och deras egendom handhafves på sätt Konungen i särskild stadga derom förordnar. Saklöst torde ock kunna utelemnas hvad förslaget N:o 1 innehåller derom, att inkomst för kyrka skall indrifvas, om den ej i rätt tid inflyter, och att kyrkas penningar skola utlånas mot ränta, om kyrkans behof för tillfället ej tager dem i anspråk, m. m. d.

*20 och 21 Kapitlen.* Om kyrkostämma och om kyrkoråd. Uti 57 § Regeringsformen, sådan den nu lyder, läses: »Huruledes särskilda menigheter må för egna behof sig beskatta, bestämmes genom kommunallagarne, hvilka af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftas». Det är således på civil lagstiftningsväg, som kommunallagarne få sin tillkomst, och äro de sålunda att anse såsom civillagar. Härvid framträder frågan: bör Förordningen om kyrkostämma samt om kyrkoråd och skolråd, hvari grunderna för kyrkoförsamlings eller menighets rätt, att för sina kyrkliga behof sig beskatta, bestämmas i full likhet med sjelfbeskattningen för verldsliga kommunala behof, betraktas såsom kommunallag? Frågan hade i sjelfva verket endast en teoretisk betydelse, så länge den civila och den kyrkliga lagstiftningen utöfvades efter samma ordning och af samma personligheter; men då olikhet i detta afseende genom 87 § Regerings-formen numera är fastställd, och hvad som en gång fått rum i kyrkolagen äfven måste anses falla under den kyrkliga lagstiftningsprocessen, blir svaret på frågan af praktisk vigt. I betraktande deraf, att kyrkoförsamlingarnes rätt att i vården om sina kyrkliga angelägenheter, så vidt gällande lag det medgifver, taga del, behöfver en form för utöfningen, och att denna form nu är ordnad i Förordningen

om kyrkostämma, kyrkoråd m. m., har frågan blifvit uti föreliggande förslag löst sålunda, att sagda Förordning der i hufvudsakliga delar erhållit rum.

De två förslagen afvika emellertid från hvarandra i en ganska väsentlig omständighet. Då nämligen förslaget N:o 1 uteslutit allt, som angår folkskoleundervisningen, skolråd och afgifter till folkskola, har deremot förslaget N:o 2 upptagit äfven de föreskrifter i Förordningen om kyrkostämma m. m., hvilka angå detta ämne. Det är väl tänkbart och möjligt, att till och med i en snar framtid vården om folkskola och folkskoleundervisning fråntages den närmare tillsyn och handläggning, som nu enligt gällande lag äro åt domkapitlen och församlingarne uppdragna. Hvad framtiden kan medföra kan emellertid ej tagas i betraktande vid lagstiftning för den tid som är. Den måste betrakta förhållandena, sådana de i verkligheten äro den tid, då lagen skrifves; och då det nu är en verklighet, att en del angelägenheter rörande folkskoleväsendet är åt kyrkoförsamlingarne uppdragen att vårda, och att denna vård, för att vara behörig, skall utöfvas i den ordning, som för det närvarande i Förordningen om kyrkostämma m. m. finnes bestämd, kan väl deraf ej annat följa, än att äfven föreskrifterna om denna ordning böra åtfölja Förordningen vid dess införande i kyrkolagen. Den *materiela* delen af lagstiftningen rörande folkskolorna beröres deraf icke i något afseende, utan förblir derefter likasom hittills vid sin fulla rätt, och för att aflägsna alla tvifvel derom, behöfves det till det högsta endast tilläggas, att församlingens skolråd vid handhafvandet af folkskolans angelägenheter skall i alla afseenden ställa sig till efterrättelse de stadgar, som af Kongl. Maj:t angående folkskoleväsendet utfärdas. Det är ock sålunda, som redan uti en mängd andra i föreliggande förslag berörda frågor man ungefär uttryckt sig, då man velat gifva tillkänna, att den närmare lagstiftningen rörande dem vore Konungen förbehållen enligt 89 § Regerings-formen; och yttrandet i motiverna till förslaget N:o 1 (sid. 191) att, vid kyrkostämmoförordningens upptagande i kyrkolagen, alla föreskrifter om folkskoleväsendet uteslutits, emedan det »icke torde kunna sättas i fråga att statsmakterna skulle medgifva inskränkning i sin befogenhet att, oberoende af kyrkomötets samtycke, lagstifta om folkundervisningen med hvad dit hörer», torde således kunna sägas uttrycka en alldeles öfverflödig fruktan. Frågan blir enkel, om den formela och den materiela delen af ifrågavarande lagstiftning betraktas hvar för sig. Kommer en tid, då vården om folkskoleväsendet anses böra fråntagas församlingarne och öfverföras på andra händer, blir följden endast den, att de uti kyrkolagen befintliga formela föreskrifterna i detta afseende stanna, i brist på användbarhet, i overksamhet. På dessa skäl har förslaget N:o 2 bibehållit äfven hithörande föreskrifter.

*22 Kapitlet.* Hvad här om biskopsval förekommer, öfverensstämmer i hufvudsakliga delar med Förordningen den 30 Maj 1759. Förslaget N:o 1 har äfven i frågan om de valberättigade inom stiftet stannat dervid. Förslaget N:o 2 går något längre, då det utsträcker valrätten till alla komministrar och andra innehafvare af ordinarie

presttjenster äfvensom vikarier, hvilka på eget ansvar ordinarie tjenst förestå. Knappt torde verkligt bindande skäl kunna anföras till den inskränkning af valrätten, som förekommer i 1759 års Förordning, hvilken bland flere kapellaner eller komministrar i samma pastorat medgifver sådan valrätt endast åt den äldste i tjensten; snarare kunde sättas i fråga, om icke valrätt borde medgifvas åt alla prestvigda tjenare i församlingarnes tjenst. I de stift, der biskoparne tillika äro procancellerer vid Universiteten förbehåller samma Förordning valrätt äfven för ordinarie professorer vid respektiva Universitet. Ehuru detta förhållande ej har något gemensamt med kyrkans författning, är det dock äfven nu i detta förslag till kyrkolag upptaget; men i förslaget N:o 2 i ordalag, som antyda dess rätta karakter.

*25 Kapitlet.* Angående *tillsättande af prost* upptager förslaget N:o 1 ett gammalt stadgande af innehåll, att biskopen eger till prost förordna den han skickligast finner, sedan prosteriets ordinarie prester hvar för sig, inom förelagd tid, sina röster till biskopen insändt. Hvad biskopen härigenom ålägges, innan utnämningen sker, är således icke att fästa afseende på de insända rösterna, utan endast att infordra dem. Föreskriften blir sålunda i sjelfva verket en formalitet. Uti dess syftning låg likväl åtminstone en tillstymmelse till val, och således ock, att något afseende deråt skulle egnas. Förslaget N:o 2 går i denna riktning, eller gifver deråt full utveckling, då det för tillsättande af prost föreslår, att alla de prester inom prosteriet, som ordinarie beställningar innehafva, eller sådana på eget ansvar förestå, skola få tillfälle att genom ordentligt val, förrättadt hufvudsakligen efter samma grunder, som biskopsval, gifva tillkänna, hvilken af prosteriets kyrkoherdar de till befattningen lämpligast anse; dock utan att biskop och domkapitel likväl uteslutande till denna person skola vid utnämningen vara bundna, men väl att inskränka sitt val till de kyrkoherdar, som röster erhållit och bland dessa utse den, de anse till embetets handhafvande skickligast.

*26 Kapitlet*, om *stiftens domkapitel och rättegången derstädes*, är uti förslaget N:o 2 utfördt efter en tankegång och en uppställning, som ganska betydligt afviker från förslaget N:o 1, och som medgifvit en icke ringa förkortning äfven af innehållet utan skada för det hela. En jemförelse af de två förslagen med hvarandra utvisar, hvaruti olikheterna bestå.

Frågan om domkapitlens sammansättning och om förändringar i det nuvarande förhållandet dermed har länge stått på dagordningen. Den mest omedelbart för ändamålet verkande åtgärden vore, att inrätta ständiga bisittaretjenster; men då anledning ej finnes att denna åtgärd skulle tillvinna sig vederbörandes samtycke, och den nuvarande sammansättningen dock kräfver ändring, återstår den andra, eller att i de domkapitel, der icke teologiska fakulteter kunna tillkallas, insätta såsom bisittare er-

forderligt antal kyrkoherdar från stiften. Den närmaste frågan blir då, huru dessa skola utses. Förslaget N:o 1 vill, att domkapitlet må till Konungen afgifva förslag på behörig och lämplig person; förslaget N.o 2 föreslår, att han skulle utses genom val i samma ordning för öfrigt, som vid biskopsval. Val äfven i dessa fall öfverensstämmer mera med svenska kyrkans på den apostoliska traditionen grundade författning, och skulle tvifvelsutan äfven för den valde utgöra en uppmuntran till kallelsens emottagande.

För det närvarande finnes ej *domprost* i alla stift. Detta kan dock ej sägas vara grundadt på principiela skäl. Historiskt visar det sig, att domprostar icke finnas i de stift, som förut existerade endast såsom superintendenturer. Då det emellertid måste erkännas vara af vigt för kyrkostyrelsens förvaltning, att domprost finnes, som med biskopen delar den närmare tillsynen öfver ärendenas handläggning i domkapitlet och såsom vice ordförande der fungerar, då biskopen är hindrad, torde, äfven för likformighetens skull, domprosteembete i alla stift böra införas; och har förslaget N:o 2 framstält en antydning, huru detta lätt kunde åstadkommas.

Uti förslaget N:o 1 (26: 6) föreslås upphöjande af Stockholms stads konsistorium till »särskildt domkapitel». Räknande sina anor från långt tillbaka har detta konsistorium dock hittills betraktats såsom en filialinstitution under domkapitlet i Upsala med en endast till den *egentliga* stadens område inskränkt myndighet. Bevis på denna dess subordinerade ställning lemnar bland annat den omständigheten, att ärkebiskopen i Upsala, när helst han sig infinner, är berättigad att i detta konsistorium föra ordet, och att rättighet att anställa prest- eller pastoralexamen, eller kalla någon till prest, är detsamma betagen. Då emellertid förslaget N:o 1, äfven för framtiden, och den föreslagna ändringen oaktadt, vill bibehålla dessa inskränkningar i det nya domkapitlets embetsmyndighet, så skulle derigenom tillkomma en biskop och ett domkapitel, som icke äro det fullständigt i dessa begrepps fulla betydelse. Det vore således en förändring i benämningar, men icke i sak, som genom förslagets antagande skulle åstadkommas; men huruvida derpå något väsentligt vore vunnet, torde med skäl kunna betviflas. Anses en namnförändring önskvärd, kunde den stanna vid ett utbyte af ordförandens nuvarande benämning: pastor primarius mot superintendent.

Den domsrätt öfver presterskapet, som är domkapitlen förbehållen, var fordom allomfattande, och med hänseende till fel i embete och lefverne disciplinär till sin princip. Det var efter reformationens införande, som presterna ställdes under verldslig lag, och kyrkans domsrätt inskränktes till domsrätt öfver fel och förbrytelser af prest i embetets utöfning samt till hans beteende i lefverne och uppförande. I det förra hänseendet förutsätter densamma bestämda handlingar, som åklagas, och utgår formelt från samma grundsats, som uttalas i R.-B. 10: 26; i det sednare hänför den sig till nödvändigheten för kyrkan och dess styresmän att upprätthålla den prestembetets sanna värdighet och aktning, hvarförutan ordet i dess tjenares mun väsentligen förlorar i betydelse och inverkan. Den disciplinära domsrätten kan i detta hänseende komma till utöfning ej allenast i fråga om handlingar, hvarå bestämda straff i lag

äro utsatta, utan ock i sådana fall, der presten eljest i sitt lefverne förglömmer sin sedliga värdighet och den aktning han är skyldig sitt embete; och strängt följdriktigt är det alltså ock, att prest, som af verldslig rätt blifvit enligt verldslig lag till ansvar fäld för förbrytelse utom embetet, och sålunda genom sina gerningar finnes hafva visat glömska af pligterna äfven mot sitt embete, bör särskildt kunna af sina förmän fällas till ansvar derför. Häraf uppkommer väl en accumulation af straff, men en sådan godkänner ock den verldsliga lagen, då den för en förbrytelse utom embetet, hvartill en verldslig embetsman gjort sig skyldig, i vissa fall dömer honom till suspension eller afsättning, utom det straff, som han i likhet med hvarje annan förbrytare i enahanda fall skall underkastas.

Sådan är den ledande grundtanke, hvarefter kyrkans genom domkapitlen utöfvade domsrätt öfver prester blifvit ordnad och bestämd redan i 16:de seklet och 1686 års kyrkolag, samt vidare förklarad genom Kongl. Cirkulärbrefvet den 7 December 1787, hvilket ock för föreliggande förslag är lagdt till grund uti 17 och 26 kapitlen. Skall kyrkans jurisdiktion öfver presterskapets embetsutöfning, lära och lefverne bibehållas, är det det ock följdriktigt, att *henne* bör tillhöra att från embetet skilja en ovärdig ordets och kyrkans tjenare, ehvad han blifvit lagförd inför verldslig rätt eller domkapitel.

Tillfället begagnas att här tillägga en anmärkning, som rätteligen vid 17 kap. af förslaget N:o 2 hade haft sin plats. Vid åtskilliga der upptagna fall, som till afsättning från prestembetet skulle leda, är tillagdt: »och förklarad ovärdig att i allmän tjenst vidare nyttjas». Detta tillägg är hemtadt från respektiva ställen i den nya strafflagen och infördt för likhetens skull äfven i kyrkolagen, och detta särskildt äfven af det skäl, att det är domkapitlet, som i sista hand beslutar om afsättningen, sedan ransakning om sådana fall inför verldsliga domaren, der sakens beskaffenhet det fordrar, försiggått. Härvid kunde den erinran göras, att domkapitlets domsrätt sålunda i visst afseende komme att sträckas längre, än lag hittills medgifvit; men då i betraktande tages, att hvarje domkapitlets utslag om prests afsättning skall underställas hofrättens pröfning för att blifva bindande, torde kraften af denna erinran förfalla.

På grund af ofvan åberopade Kongl. Bref den 7 December 1787 åligger det nu den verldsliga rätt, som anstält ransakning i något af prest utom embetet begånget brott och fällt utslag deröfver, att derest afsättning derjemte borde komma i fråga, insända sin ransakning och dom till vederbörande domkapitel, hvilket det tillhör att »angående embetets förlust sig utlåta». Som likväl, derest föreskrifterna såsom sådana varda bibehållna, det synes vara lämpligare att ny Förordning om denna de Allmänna domstolarnes skyldighet blefve utfärdad, än att 1787 års Kongl. Bref, vordet öfverflödigt i andraa fseenden, endast i detta skulle förblifva vid kraft, torde uppmärksamheten på denna omständighet böra fästas så mycket hellre, som ett förtydligande af föreskriften på samma gång kunde ske.

*27 Kapitlet* handlar om kyrkomöte. Förordningen af den 16 November 1863 om periodiskt återkommande kyrkomöten har tillkommit i den för stiftande af civillag af grundlagen föreskrifna ordning. Intages den i kyrkolagen med eller utan tillägg, blir hvarje ändring deri föremål för den lagstiftningsordning, hvilken för kyrkolag numera är i grundlagen fastställd. Förnekas kan emellertid icke, att kyrkomötesinstitutionen utgör en väsentlig del af kyrkans författning, huru mer eller mindre vidsträckt och ingripande dess befogenhet än må bestämmas. De tillägg, som nu i afseende å kyrkomötets befogenhet föreslås, innefatta dock ej något i principen nytt, utan förekomma redan uti 87, 88 och 114 §§ af Regerings-formen. Samtliga tilläggen äro i förslaget N:o 2 genom kursiv stil utmärkta.

För citation af paragraferna i lagen vore det obestridligen beqvämare och enklare att, med bibehållande af kapitelrubrikerna, låta paragrafernas numror fortlöpa i en oafbruten följd. Ett schema deröfver är uppställdt i slutet af förslaget N:o 2.

# Förslag till Kyrkolag

(reservationsvis afgifvet af J. J. Nordström [1873]).

## 1 KAPITLET.

*Om svenska kyrkans bekännelse samt om inträde i och utträde ur kyrkans gemenskap.*

§ 1. Svenska kyrkans medlemmar bekänna den rena evangeliska läran, sådan som den, grundad i Guds heliga ord, det gamla och nya testamentets profetiska och apostoliska skrifter, uti den oförändrade Augsburgiska trosbekännelsen af år 1530 förklarad och genom Upsala mötes beslut år 1593 antagen är.

§ 2. Kyrkohandbok, evangeliibok, psalmbok och katekes, som till offentligt bruk vid allmän gudstjenst och andra samfälda andaktsöfningar inom församlingarna antagas, skola i öfverensstämmelse med kyrkans bekännelse affattade vara, och kyrkans heliga handlingar i enlighet dermed förvaltas. Ej må heller annan bibelöfversättning dervid begagnas, än den, som af svenska kyrkan antagen är.

Utöfning af prestembetet inom kyrkans församlingar må ej någon medgifvas, innan han sig till kyrkans bekännelse med liflig ed förpligtat.

§ 3. Barn af föräldrar, som båda tillhöra svenska kyrkan, skall i den rena evangeliska läran uppfostras. Lag samma vare om barn, som på allmän bekostnad vårdas; så ock om okända föräldrars barn, samt om oäkta barn af qvinna, som till svenska kyrkan hörer. Huru med barnens uppfostran förhållas skall, då blott endera af föräldrarne tillhör svenska kyrkan, derom är stadgadt i särskild lag.

§ 4. 1. Gifver bekännare af främmande, kristen, troslära hos kyrkoherden i någon af svenska kyrkans församlingar af fri vilja tillkänna sin önskan att till svenska kyrkan öfvergå, och är han rätteligen döpt, till förståndsmognad kommen och för

ostrafflig vandel känd, samt befinnes i kyrkans bekännelse nödig insigt hafva; då må han af den kyrkoherde, som derom anlitas, antingen offentligen inför församlingen, eller, efter omständigheterna, enskildt inför kyrkoherden och tillkallade, minst två, vittnen efter aflagd trosbekännelse till medlem af svenska kyrkan upptagas.

2. Är det en icke-kristen, som öfvergå vill och värdig befinnes; varde han genom det heliga dopet i kyrkans gemenskap upptagen.

3. Kyrkoherde, som främmande trosbekännare till medlem af svenska kyrkan upptagit, skall derom hos vederbörande domkapitel ofördröjligen göra anmälan.

§ 5. 1. Önska föräldrar, som båda vilja till svenska kyrkan öfvergå, att deras barn må dem åtfölja och erforderlig undervisning förty erhålla; det må ej förvägras, så vida ej barnet allaredan den ålder uppnått, att det i ty fall, enligt hvad derom i särskild lag säges, sjelf eger sig bestämma och vill vid sin lära förblifva.

2. Huru förhållas skall med barnen, då i fall, som nu sagdt är, endera af föräldrarne tillhör främmande trossamfund och vill dervid förblifva, derom är stadgadt i särskild lag.

§ 6. Medlem af svenska kyrkan, som vill ur dess gemenskap träda, må icke anses från kyrkan skild förrän han, eller hon, uppnått den ålder och uppfyllt de föreskrifter, som särskild lag angående främmande trosbekännare och deras religionsutöfning stadgar såsom vilkor för utträde ur svenska kyrkan.

§ 7. Prest, som i svenska kyrkans tjenst är anställd, må sitt embetes tjenst och förrättningar främmande trosbekännare, vid ansvar, icke påtruga; men varder han af sådan trosbekännare frivilligt anmodad att denne med presterlig tjenst tillhandagå, då må han det ej vägra, och förrätte då tjensten efter svenska kyrkans handbok, der den tjenst bör efter ritual förrättas.

## 2 KAPITLET.

*Om kyrkoförsamlingarne inom svenska kyrkan i allmänhet.*

§ 1. Svenska kyrkans medlemmar fördelas i kyrkoförsamlingar, hvar med sitt presterskap, för utöfning af gudstjenst och förvaltning af kyrkans sakramenterliga handlingar samt för vården om det kristliga lifvet i öfrigt, i enlighet med hvad i denna lag derom närmare stadgas.

§ 2. 1. Hvarje kyrkoförsamling skall hafva sitt bestämda yttre område, såsom det af ålder varit, eller framdeles kan varda ordnadt.

2. Uppstår fråga om delning, sammanslående, upphäfvande, eller annan förändring af redan inrättade församlingar, eller om nya församlingars stiftande, eller

om indragande eller sammanbyggande af kyrkor, skall den, sedan vederbörande församlingar och domkapitel sig i ärendet med alla dess omständigheter yttrat, till Konungens pröfning och afgörande öfverlemnas. Sådan fråga må kunna väckas af församling efter föregånget kyrkostämmobeslut, eller af biskop i domkapitlet efter förrättad visitation, eller af domkapitel omedelbart, der det så finner nödigt.

3. På Konungens pröfning ankommer ock, huruvida på en eller annan ort omständigheterna påkalla bildande eller bibehållande af icke-territoriela kyrkoförsamlingar, och att derom, efter inhemtadt utlåtande af dem det vederbör, förordna.

§ 3. En hvar svensk undersåte, som tillika är medlem af svenska kyrkan, skall lyda till den församling, inom hvars område han sitt rätta bo och hemvist hafver, så vida han ej, i följd af särskilda stadganden, skall till icke-territoriel församling räknas: honom dock obetaget att, der han så önskar, för hvilken enskild, kyrklig förrättning det må vara anlita i annan församling anställd prest, som villig är att gå honom tillhanda.

§ 4. I hvarje till svenska kyrkan hörande församling skola öfver dess medlemmar kyrkoböcker eller längder föras, så inrättade, som derom längre fram närmare föreskrifves.

§ 5. Hvarje till svenska kyrkan hörande församling är berättigad, att i den ordning och under iakttagande af de närmare föreskrifter, som i denna lag och andra i ämnet utfärdade lagar och förordningar äro till efterrättelse stadgade, taga del i vården om sina gemensamma, kyrkliga. angelägenheter, och pligtig att, der så behof göres, för upprätthållande af sitt kyrkoväsen, enligt behörigen fastställda grunder tillskjuta dertill erforderliga medel.

## 3 KAPITLET.

*Om sön- och helgedagar och den allmänna gudstjensten.*

§ 1. Kyrkoårets söndagar och helgedagar bibehålla inom svenska kyrkan sina i kyrkans kalendarium upptagna, af ålder brukliga namn. Kyrkoåret räknas från och med första söndagen i adventet.

§ 2. 1. Söndagen, som är den första dagen af hvarje vecka, skall såsom hvilodag helighållas och med allmän, offentlig gudstjenst i kyrkorna öfver hela landet begås.

2. Sammaledes skola ock begås, å de dagar, på hvilka de infalla, följande af ålder i den kristna församlingen firade helgedagar, nämligen: Juldagen, annandag Jul, nyårsdagen, trettondedag Jul, Marie bebådelsedag, långfredagen, första och andra

dagen af påskhögtiden, Kristi himmelsfärdsdag, första och andra dagen af pingsthögtiden och Johannis döparens dag: dock, att Marie bebådelsedag, om den infaller i veckan näst före påsk, skall firas på lördagen näst före Palmsöndagen, och på tredje dag påsk, om den infaller längre fram.

3. Marie kyrkogångsdag, eller kyndersmessodagen, äfvensom Michaëlsmessodagen och Allhelgonadagen må ock framgent såsom kyrkliga högtidsdagar firas; men infaller, efter kyrkans kalendarium, någon af dem på sökendag, skall den firas på nästföljande söndag, och Marie kyrkogångsdag, om den efter denna bestämning komme att firas på fastlagssöndagen, flyttas till söndagen nästförut.

4. Om utomordentliga, kyrkliga högtidsdagar, såsom ock om bönedagar, förordnar Konungen.

§ 3. 1. På söndagar och alla de i nästföregående § nämnda högtidsdagar skall *högmessogudstjenst* förrättas i alla församlingar, så väl på landet som i städerna. I pastorat, der flera kyrkor, än anstälda prester äro, och högmessogudstjenst förty plägat skiftesvis i den ena eller andra af pastoratets kyrkor inställas, må det dock förblifva vid hvad sedvanligt varit, eller domkapitlet, efter vederbörande församlingars hörande, finner lämpligt föreskrifva.

2. *Ottesångsgudstjenst* skall på första dagen af jul-, påsk- och pingsthögtiderna förrättas i alla de församlingar, så på landsbygden som i städerna, der omständigheter och ortförhållanden deremot ej lägga hinder, och jemväl på öfriga sön- och högtidsdagar i de stadsförsamlingar, der sådan gudstjenst hittills hållits, eller domkapitlet, efter inhemtadt yttrande af vederbörande församlingar, finner skäligt om dess införande förordna. På domkapitlet ankomme ock att åt stadsförsamling, som det önskar, medgifva utbyte af ottesångsgudstjenst mot annan offentlig andaktsöfning.

3. *Aftonsångsgudstjenst* skall hållas i de stadsförsamlingar, der två eller flere prester vid en kyrka äro anstälda.

§ 4. Under fastlagstiden skall minst en gång i hvarje vecka på sökendag, den presterskapet i samråd med församlingen eger bestämma, veckopredikan i församlingarna till betraktande af Kristi lidandes historia hållas: dock må i vidsträcktare landsförsamlingar den gudstjenst, med domkapitlets goda minne, till söndag förläggas och nästföre högmessogudstjensten hållas. I större städer skall under påskveckans fyra första dagar Kristi lidandes historia i veckopredikningar å nyo behandlas.

I öfrigt må med anställande på sökendag af veckopredikningar, äfvensom af bibel- eller s. k. kapitelförklaringar samt offentliga morgon- och aftonböner förhållas så som hvarje församling med sitt presterskap derom öfverenskommer.

§ 5. Rättegångsgudstjenst, hvarom i den borgerliga lagen sägs, hålles i den kyrka, som närmast till tingstaden eller domstolen är belägen. Är afståndet längre än en fjerdedels mil, må den gudstjenst i lämpligt rum å tingstaden hållas. Rätte-

gångsgudstjenst förrättas af presterskapet i orten efter den ordningsföljd, domkapitlet bestämmer.

§ 6. Den allmänna, offentliga gudstjensten på förenämnda dagar förrättas med predikan, bön och sång i den ordning, handboken föreskrifver. Ej må prest af eget godtycke derifrån afvika, utan det uttryckligen medgifvet är, att i ett eller annat fall sig efter omständigheterna rätta.

På andra antingen kyrkliga eller medborgerliga högtidsdagar, såsom jubel-, tacksägelse-, böne- eller klagodagar, förrättas gudstjensten efter hvad derom redan är eller i särskilda fall kan varda förordnadt.

§ 7. Predikan skall i högmesso- och aftonsångsgudstjensterna på de årliga sön- och helgedagarne hållas öfver de i kyrkans hand- och evangeliibok för dessa dagar bestämda texter; men der i något kyrkoår en sjette söndag efter trettondedag jul inträffar, skall på densamma predikan hållas öfver texterna för tjugosjunde söndagen efter trefaldighetssöndagen.

På sjunde söndagen efter trefaldighetssöndagen skall i högmessogudstjensten predikas öfver Kristi förklaring, och i aftonsångsgudstjensten öfver söndagens evangeliitext.

I de kyrkoår, då en tjugosjunde söndag efter trefaldighetssöndagen icke inträffar, skall på söndagen nästföre adventet predikas öfver texterna för tjugosjette söndagen efter trefaldighetssöndagen.

Om predikotexter för ottesångsgudstjenster och veckopredikningar stadgas i kyrkohandboken.

Predikotexter för böndagar och för utomordentliga högtidsdagar föreskrifvas af Konungen, eller väljas i annat fall af predikanten.

För rättegångspredikan må predikanten sjelf välja predikotext.

§ 8. Predikan skall vara grundad i Guds heliga ord och med kyrkans bekännelse öfverensstämma. Ej må deruti inblandas något, som till läran icke hörer, eller innehåller förnärmande hänsyftningar på person, eller är egnadt att väcka lärotvister, andliga tvifvelsmål eller annan oro inom församlingen, eller att leda uppmärksamheten på dittills för församlingen obekanta villfarelser och synder, eller hvad annat det vara må, som renheten af Kristi lära vanställer, eller till förargelse leder; allt vid ansvar, som framdeles sägs.

§ 9. De psalmer, som vid gudstjensten afsjungas skola, eger predikanten ur kyrkans antagna psalmbok fritt välja, dock med undantag, som i kyrkohandboken omförmälas.

Sången må af orgel eller annan lämplig instrumentalmusik vid gudstjensten på sön- och helgedagar beledsagas.

§ 10. Böner och förböner, som för den allmänna gudstjensten äro i handboken och evangliiboken föreskrifna, eller af Konungen för särskilda tillfällen anbefallas kunna, skola så förrättas, som de fastställda blifvit. Förböner, eller tacksägelser, som af predikanten för tillfället uttalas och medlemmars af församlingen enskilda förhållanden afse, skola kort och enkelt i lämpliga ordalag affattas.

§ 11. Gudstjensten med hvad dertill hörer skall i hvarje församling förrättas af dem, åt hvilka predikoembetet derstädes anförtrodt är. Annan prest må dermed ej taga befattning, utan att det sker på begäran af kyrkoherden, eller med dennes, der han tillstädes är, eller hans vikaries samtycke, eller på förordnande af prosten, biskopen eller domkapitlet, eller i nödfall, då gudstjenst, som hållas borde, eljest komme att inställas.

§ 12. 1. Varder i församlingen prest, som gudstjensten på bestämd tid förrätta borde, af sjukdom eller annat oförmodadt förfall hindrad att det fullgöra; då skall den bland församlingens prester, som underrättelse om förfallet först erhåller, eller närmast kyrkan bor, sig infinna och gudstjensten förrätta.

2. Är prest, som sålunda hindras, ensam tjenstgörande i församlingen, eller blifva uti församling, der flere prester finnas, alla på en gång urståndsatta att gudstjenst förrätta, när församlingen dertill sammankommen är; då må någon af församlingens äldsta, eller ock klockaren, sedan en psalm blifvit afsjungen, morgonbön hålla, dagens text och en predikan öfver densamma ur någon godkänd postilla upplåsa, och med de vanliga kyrkobönerna och välsignelsen gudstjensten afsluta.

§ 13. 1. Högmessogudstjenst må i allmänhet begynnas klockan tio före middagen, och må ej för andra kyrkliga förrättningar dermed uppskjutas; men i stad, der samma kyrka af två eller flera församlingar begagnas, må domkapitlet, efter samråd med församlingarne, förordna, huru, i afseende å tiden, med gudstjensten förhållas bör. Lag samma vare om församlingar på landsbygden, der, i anseende till olika tungomål, särskilda högmessogudstjenster i samma kyrka hållas måste.

2. Ottesångsgudstjenst må i allmänhet börjas klockan åtta före och aftonsångsgudstjenst klockan tre efter middagen: dock må på landsbygden ottesång på juldagen, efter gammalt bruk, äfven tidigare börjas, om församlingen det önskar. Derest i de fall, som i 1:a momentet nämnas, ottesångs- och aftonsångsgudstjenst, med hänseende till tiden, ej lämpligen kunna förrättas; ege domkapitlet, sedan vederbörande församling blifvit i frågan hörd och omständigheterna pröfvade, dessa gudstjenster inställa, der så nödigt blefve. Förekomma eljest å en eller annan ort anledningar till förändring af tiden för ifrågavarande gudstjensters begynnande; må domkapitlet, efter det vederbörande församling afgifvit sitt utlåtande i ämnet, derom förordna. Tiden för allmän, offentlig gudstjensts början tillkännagifves medelst klockringning.

3. Alla böra sig ombeflita att vid gudstjenstens början sig i kyrkan infinna. Ej må med dess begynnande för någons skull öfver den fastställda tiden uppskjutas.

§ 14. Är kyrka under ombygnad, eller kan den af annan tillfällig anledning till gudstjenst ej begagnas; beslute församlingen på kyrkostämma, hvar under tiden gudstjensterna förrättas skola, och anmäle sitt beslut derom hos domkapitlet till stadfästelse.

§ 15. Nu finnas i något pastorat så aflägsna, eller så belägna byar, att menigheten derifrån icke utan synnerliga svårigheter till moder- eller kapellkyrka på sön- och högtidsdag så ofta sig infinna kan, som för dess själavård behof vore, och finnes der ej bönehus med ständig prest; åligge kyrkoherden så föranstalta, att af någon bland presterna i pastoratet, enligt öfverenskommen ordning, gudstjenst, särdeles å de stora högtidsdagarne och å böndagarne, der må förrättad varda, och hafve biskop och domkapitel här vårdnad å.

§ 16. Då Konungens förordningar samt offentliga myndigheters och enskilda personers kungörelser skola i kyrka församling delgifvas, skall det sålunda ske, att gudstjensten derigenom icke afbrytes.

§ 17. Huru med gudstjenst i fängelser förhållas skall, är särskildt stadgadt.

## 4 KAPITLET.

### *Om döpelsen.*

§ 1. Barn, som enligt hvad i 1:a kapitlet sägs, i den rena evangeliska läran bör uppfostras, skall utan onödig tidsutdrägt till det heliga dopet befordras. Föräldrars och målsmäns pligt är, att härom besörja. Hafva efter barnets födelse sex veckor förflutit, utan att det dop erhållit; erinre kyrkoherden i församlingen föräldrarne eller målsmännen derom. Varder barnet ej sedan inom fjorton dagar döpt och kunna giltiga hinder ej visas, skola föräldrarne eller målsmännen inför kyrkorådet varnas. Underlåta de, det oaktadt, att sin kristliga pligt härutinnan fullgöra; då skall kyrkorådet inom sig tre män utse, hvilka om barnets befordran till dopet draga försorg, der det i godo kan ske.

§ 2. Barndop skall i den ordning, kyrkohandboken föreskrifver, förrättas af prest, antingen i den församling, der barnet föddes, eller hvilken modren vid barnets födelse tillhörde; föräldrar eller målsmän dock obetaget, att annan prest derom anlita.

Döpelse må anställas i kyrka på sön- eller helgedag, då församlingen för sin andakt der är tillsamman kommen, eller på annan dag, om så begäres: dock må den ock hemma i husen anställas, antingen hos föräldrarne, presten, eller annan person, allt efter som prest och föräldrar eller målsmän derom öfverenskomma.

§ 4. Döpelse, som en gång rätteligen verkställd är, må ej förnyas. Förnimmer prest barnet ej vara rätteligen döpt; då skall han det döpa så som vore det odöpt. Hittebarn, om hvars döpelse säker upplysning ej kunnat vinnas, varde af prest i den församling, der det funnet är, så fort ske kan, döpt på sätt derom i kyrkohandboken föreskrifves.

Svensk undersåte, som inom riket af kristna, till svenska kyrkan hörande föräldrar född och uppfostrad är, men ej kan dopbevis förete, anses som döpt, till dess motsatsen fulltygad varder.

§ 5. Befinnes barn så svagt, att fara är att det icke förblifver vid lif till dess prest för dess döpelse hinner tillkallas; då må, i sådant nödfall, någon tillstädesvarande välfrejdad kristen af den rena evangeliska bekännelsen barnet döpa i den ordning, kyrkohandboken om nöddop stadgar.

Nöddop skall, så snart ske kan, hos kyrkoherden anmälas, och af honom, om barnet till krafter kommit, enligt handboken bekräftas.

§ 6. Icke-kristen, som till svenska kyrkan vill öfvergå, skall döpas på sätt, som för sådana fall kyrkohandboken särskildt föreskrifver.

§ 7. Dopvittnen eller faddrar skola vid döpelsen närvara. Den som döpelsen begärt, eger dem tillkalla: dock må ej tillkallas andra än välfrejdade bekännare af den rena evangeliska läran, de der Herrans nattvard begått och oförhindrade äro att den vidare begå. Dopvittnena skola för presten uppgifvas, då döpelsen begäres. Vid barndop skall åt barnet namn gifvas.

## 5 KAPITLET.

*Om kristlig uppfostran och undervisning, om skriftskola och om ungdomens konfirmation och beredelse till den heliga nattvarden.*

§ 1. 1. Föräldrar, som till svenska kyrkan höra, och de, som i deras ställe satta äro, skola kristligen uppfostra sina barn och dem behörig undervisning i den rena, evangeliska läran bibringa eller bibringa låta. Äro föräldrar eller målsmän härtill sjelfva oförmögna; åligge det församlingen, att dem ständigt tillfälle dertill bereda och om barnens undervisning draga försorg. Kyrkoherden med öfriga prester i

församlingen skall häröfver vaka, och så väl församlingen som föräldrarne eller målsmännen om deras kristliga pligt härutinnan med allvar erinra.

2. Presterskapet skall ock i folkskolorna utöfva uppsigt öfver kristendomsundervisningen derstädes och med råd och upplysningar vederbörande lärare tillhandagå.

3. Vid kristendomsundervisningen skall den katekes begagnas, som vederbörligen af svenska kyrkan antagen är.

§ 2. 1. Till utrönande, huruledes i synnerhet ungdomen sig i bokläsning och kristendomskunskap förkofrat, äfvensom af de insigter, församlingen i allmänhet i kristendomsläran eger, och för att dem deruti ytterligare förstärka och stadfästa, skola, hvarje år, inom hvarje församling, der omständigheterna det medgifva, läsmöten eller husförhör anställas i den ordning och på de tider, om hvilka presterskapet och församlingen i samråd öfverenskomma och lämpligast finna, eller som, i brist af sådan öfverenskommelse, af domkapitlet, på anmälan, särskildt bestämmas.

2. Till dessa läsmöten och förhör inkalle kyrkoherden församlingens medlemmar, föräldrar, husbönder, tjenare och arbetare, indelade i läslag eller rotar: dock att till ett läslag ej flere förenas, än att förhöret med de inkallade på en dag må kunna medhinnas. Barn, som till den ålder kommit, att förhör med dem anses kunna och böra anställas, må derifrån ej uteslutas, och undersöke dervid presterskapet, huru det fullgjordt blifvit, som i afseende å barnens undervisning i 1 § är sagdt.

3. Rum för förhörens anställande skall af läslagets bofasta husbönder, efter öfverenskommen ordning, upplåtas.

§ 3. Barn, som under åtnjuten kristendomsundervisning uppnått den ålder och vunnit den mognad i förståndet, att begående af Herrans heliga nattvard dem tillstädjas må, skola dertill särskildt beredas. Beredelsen skall bestå i skriftskola och konfirmation.

§ 4. Skriftskola skall i hvarje församling årligen hållas i den ordning, kyrkoherden, efter samråd med öfriga prester i församlingen, bestämmer. Tiden för skriftskolans fortgång må kyrkoherden likaså, med afseende derjemte på olika ortsförhållanden, bestämma, sedan församlingen blifvit i saken hörd. Yppas derom mellan kyrkoherden och församlingen olika meningar; må frågan till domkapitlets afgörande hänskjutas.

§ 5. 1. Barn biviste skriftskolan i den församling, till hvilken dess föräldrar eller målsmän höra. Önska desse, att derom anlita viss prest i egen eller annan församling och samtycker denne dertill; vare ock sådan enskild skriftskola gild. Är det i annan församling, skall bevis öfver barnets ålder, dop och kristendomsundervisning företes från den församling, hvilken barnet tillhör.

2. Utan giltiga skäl, dem kyrkoherden eger pröfva, må barn ej längre än till dess det fyllt sitt sextonde åldersår af sina föräldrar eller målsmän från skriftskola och beredelse till konfirmation och den heliga nattvarden afhållas. Kyrkoherden åligger, att föräldrar och målsmän om denna deras pligt lämpligen erinra.

§ 6. Hvilka af barnen till nattvardens begående mogna må anses, pröfve kyrkoherden i samråd med de prester, som i barnens undervisning tagit del: förfare dock dervid varsamt. Ej må barn uteslutas, som sexton års ålder uppnått, ledigt i bok kan läsa, för goda seder kändt är, och innehållet af kristendomslärans hufvudstycken fattat.

Med barn, som två år allmän skriftskola bivistat, men dock ej pröfvats mogna att af Herrans nattvard varda delaktiga, skall särskild skriftskola anställas.

§ 7. När skriftskolan ändad är, utsätte kyrkoherden och låte från predikstolen kungöra viss dag, å hvilken med de barn, som pröfvats mogna att den heliga nattvarden begå, gemensam konfirmationsakt, i församlingens öfvervaro, i kyrkan anställas skall på sätt kyrkohandboken närmare föreskrifver. Barnen skola härvid sin trosbekännelse aflägga, och må sedan, på samma eller annan dertill utsatt dag, den heliga nattvarden undfå.

Der af giltiga skäl, dem kyrkoherden pröfvar, barn, som mogna befunnits, icke kunna i den gemensamma konfirmationsakten taga del; må de särskildt konfirmeras.

## 6 KAPITLET.

*Om allmänt skriftermål och Herrans heliga nattvard.*

Herrans heliga nattvard skall i hvarje församling, på sön- och högtidsdag, i sammanhang med högmessogudstjensten, utdelas, så ofta värdiga gäster, flera eller färre, som medlemmar af församlingen äro, tillkännagifvit sin åstundan att deraf varda delaktiga.

Der omständigheter förekomma, som anses göra det nödigt, att allmän nattvardsgång vid vissa tillfällen på annan tid, än i sammanhang med högmessogudstjensten hållas må, ege kyrkoherden och församlingen derom öfverenskomma.

§ 2. Alla de, som Herrans nattvard önska begå, skola denna sin önskan anmäla eller anmäla låta hos kyrkoherden, eller den prest, han till mottagande af sådan anmälan i sitt ställe förordnat.

§ 3. Den heliga nattvarden skall, enligt den i kyrkohandboken föreskrifna ordning, i kyrkan offentligen begås: dock, om någon är sjuk eller af ålderdom svag

och förmår ej sig till kyrkan begifva, eller annat nödfall är för handen; må nattvardens utdelande äfven ske hemma i husen.

§ 4. Annan än prest må ej den heliga nattvarden utdela; men der någon i dödsfara är stadd, såsom sjönöd eller annan olycka, och kan ej prest anträffas; då må hvilken kristen, han derom anlitar, nattvarden honom tilldela, om han till styrka för sin tro densamma önskar begå.

§ 5. 1. En hvar njute den heliga nattvarden i den församling, af hvilken han är medlem, och genom de prester, som der äro anställda: dock, om någon åstundar nattvarden undfå i annan församling, eller genom annan prest, än den som är anställd i den församling, han sjelf tillhörer, må det honom ej vägras, derest han, om så fordras, med prestbevis från sin församling styrker, att han, enligt denna lag, till nattvardens begående är oförhindrad.

2. Åstundar resande, som från aflägsen ort kommen, eller okänd är, att nattvarden undfå, men kan ej sådant bevis förete, som nu är sagdt; må prest, som han derom anlitar, nattvarden honom dock tilldela, derest presten, efter med honom anställdt enskildt samtal, finner honom dertill kristligen beredd.

§ 6. Till åtnjutande af den heliga nattvarden vid Herrans bord må ingen sig inställa, utan att han förut i allmänt skriftermål sin syndabekännelse aflagt och aflösning undfått.

§ 7. 1. Allmänt skriftermål skall, såsom förberedelse till den heliga nattvarden, i enlighet med kyrkohandboken, förrättas i kyrkan samma dag, nattvarden utdelas, eller dagen nästförut. De, som Herrans nattvard gemensamt offentligen begå, skola ock i det allmänna skriftermålet gemensamt taga del. Önskar någon särskildt och allena inför presten allmän syndabekännelse förut aflägga och af honom aflösning emottaga; det må honom ej förvägras.

2. Begär nattvardsgäst i församling, der nattvarden dagen efter det allmänna skriftermålet utdelas plägar, att genast, sedan skriftermålet är förrättadt, af densamma delaktig varda; må det honom ej förnekas, der han för den begäran kan förete giltiga skäl, såsom bortresa, den der ej tål uppskof, eller annat dylikt.

§ 8. Då, efter hvad i 3 § sägs, den heliga nattvarden hemma i husen utdelas, skall dertill hörande skriftermål äfven derstädes förrättas.

§ 9. Från skriftermål och nattvardsgång gemensamt med den öfriga församlingen skall afhallas och enskildt dertill komma den, som af fallandesot, eller af smittosam eller vederstygglig sjukdom besvärad är.

§ 10. Till den heliga nattvarden må tillträde ej lemnas: åt dem, som ännu ej undervisade och konfirmerade blifvit, efter som i 5 kapitlet sägs, utan så är, att de på sin sotesäng synnerlig längtan derefter gifva tillkänna och om dess betydelse visa sig begrepp ega; ej åt dem, som från nattvardens begående tills vidare uteslutna äro, efter hvad i 10 kapitlet sägs; ej åt dem, som genom verldslig rätts utslag blifvit för vissa brott särskildt till enskildt skriftermål dömda, innan de detsamma undergått; ej heller åt dem, som af sinnessjukdom lida, så länge de orediga äro och sig ej besinna kunna.

§ 11. Stumme, som kristligen lefva och med säkra tecken tydligen gifva sin längtan efter den heliga nattvarden tillkänna, må derifrån ej afhållas, fastän de icke konfirmerade blifvit.

§ 12. 1. Anmäler sig till Herrans nattvard gemensamt med den öfriga församlingen någon, som veterligen för grof missgerning under ransakning ställd är, men på fri fot vistas, och derförinnan för kristlig vandel och goda seder känd varit, eller anmäler sig dertill någon, som under ransakning stått för missgerning, hvars uppdagande, i brist af då tillgängliga, fulla bevis, blifvit till framtiden utställdt; då skall kyrkoherden honom, innan nattvardens begående honom tillstädjes, allvarligen vidtala och till uppriktig bekännelse uppmana.

2. Är någon, som till nattvardens begående sig anmält, för lastbart och förargelse väckande lefverne, eller för bittert och oförsonligt sinnelag allmänt känd; då bör kyrkoherden honom tillråda, att från nattvarden sig afhålla till dess han sig bättrat och bevis derå i sitt lefverne gifvit. Vill han ej derefter sig rätta: pröfve kyrkoherden hvad efter omständigheterna och med hänseende jemväl till hvad om kyrklig tukt i 10 kap. sägs, vidare må vara att tillgöra.

3. För löst tal och rykte, eller hat och illvilja, eller egen eller sin anhörigs sak, eller af hvilken annan anledning som helst, som i lag ej grundad är, må ej prest från den heliga nattvarden någon utestänga, vid ansvar, som framdeles sägs.

§ 13. Åt den, som i dödsfara är stadd och med fullt förstånd, med ord eller tecken, gifver tillkänna sin önskan att nattvarden undfå, må den ej under någon förevändning vägras.

§ 14. Då någon, som till den heliga nattvardens åtnjutande framträder, finnes vara från delaktighet deri tills vidare utesluten, eller till dess emottagande gemensamt med den öfriga församlingen obehörig, eller af starka drycker öfverlastad, eller eljest synbarligen i oredig sinnesförfattning: varde han vid sakramentets utdelande förbigången.

## 7 KAPITLET.

*Om lysning till äktenskap och om vigsel.*

§ 1. Äktenskap mellan medlemmar af svenska kyrkan skall, på sätt kyrkohandboken föreskrifver, genom vigsel afslutas. Äktenskap mellan medlem af svenska kyrkan och bekännare af annan, kristen troslära skall på enahanda sätt genom vigsel afslutas. Om sättet för afslutande af äktenskap mellan medlem af svenska kyrkan och en icke-kristen är särskildt stadgadt.

§ 2. 1. Förr än vigsel sker, skall, då både mannen och qvinnan, eller endast den sednare, tillhör svenska kyrkan, lysning till äktenskapet, efter i kyrkohandboken stadgadt formulär, vid högmessogudstjensten i kyrkan afkunnas i den församling, der bruden tages och är kyrkskrifven. Lysningen skall utfärdas af kyrkoherden i den församling, der den afkunnas bör. Huru många gånger den afkunnas skall, derom skiljs i borgerlig lag.

2. Huru förhållas skall, då lysning begäres af någon, som okänd är, eller säkra bevis om hinderslöshet ej kan förete, derom är särskildt stadgadt.

3. Lysning må ej utfärdas för medlem af svenska kyrkan, som af den heliga nattvarden ännu ej delaktig blifvit.

§ 3. Vigsel må ej medgifvas dem, som, efter hvad allmän lag stadgar, förhindrade äro, att med hvarandra, eller hvar för sig, äktenskap ingå. Detsamma gälle om lysning, derest, före dess utfärdande, äktenskapshinder utrönas kunnat.

§ 4. Har lysning vederbörligen för sig gått, utan att hinder mot det tilltänkta äktenskapet sig yppat eller blifvit anmäldt, då bör vigsel anställas och dermed ej utan giltiga skäl uppskjutas.

Vigsel skall förrättas af prest, i öfvervaro af minst två vittnen, antingen i kyrkan, eller hemma i husen. På första dagen af hvarje bland de tre stora kyrkohögtiderna må vigsel i kyrka ej förrättas.

§ 5. Vilja fästehjonen om vigselns förrättande anlita prest i annan församling, än den, der lysningen afkunnades; styrken då genom intyg af kyrkoherden i sistnämnda församling att för dem lagligen lyst är, och att hinder mot äktenskapets afslutande med vigsel icke anmäldt eller eljest veterligt är. Utan sådant intyg må ej prest i annan församling vigseln förrätta, vid ansvar, som framdeles sägs.

§ 6. Vägrar vid vigselförrättning någondera af dem, som sammanvigas skola, sitt ja-ord, då han eller hon derom af presten tillspörjes; innehålle presten med vigseln.

§ 7. I tvifvelaktiga fall må prest vara befogad att låta med lysning och vigsel anstå till dess han kunnat sig med domkapitlet rådföra.

## 8 KAPITLET.

*Om barnaföderskors kyrkogång.*

§ 1. När hustru, som barn framfödt, sin helsa återvunnit, skall för henne bön och tacksägelse af prest hållas, antingen vid hennes första kyrkogång eller ock i hemmet, på sätt i kyrkohandboken derom stadgas.

Har fästeqvinna, eller den som under äktenskapslöfte häfdad blifvit, barn framfödt, skall för henne, antingen i kyrka eller i hemmet, sådan bön hållas, som särskildt i kyrkohandboken är föreskrifven.

## 9 KAPITLET.

*Om enskild själavård och hemligt skriftermål.*

§ 1. Presterskapet i hvarje församling skall låta sig angeläget vara, att sina åhörare med enskild själavård samvetsgrannt tillhandagå, de sjuka besöka, dem som i samvetsbekymmer stadda äro, upplysa och hugsvala, frid och sämja mellan makar, föräldrar och barn, husbönder och tjenare samt andra inom församlingen söka befordra, och om deras kristliga tro och lefverne omsorgsfullt sig vårda.

§ 2. Varder prest i församlingen till sjuk kallad; vare han pligtig kallelsen efterkomma, der han ej fullgiltiga skäl och hinder för sitt uteblifvande uppvisa kan. Är hindret sådant, som snart öfvergår; underlåte den kallade ej att sig genast derefter inställa. Är sjukdom, af hvilken den sjuke behäftad är, smittosam, må det ej som ursäkt för uteblifvande gälla. Försummar prest sin pligt i hvad nu är sagdt; stånde ansvar, såsom framdeles sägs.

§ 3. Dem, som i fängelse sitta, skall nödig själavård ej undanhållas. Hvad dervid iakttagas bör, derom är särskildt stadgadt. Finnes särskild prest vid fängelse ej anställd; åligge det presterskapet i den församling, der fängelse är, att med de fängsligas själavård taga befattning. Domkapitlet eger derom närmare bestämma.

§ 4. Fånge, som till döden är dömd och straffet undergå skall, må ej utföras innan han dertill af prest blifvit beredd. Önskar fånge viss prest på orten vidtala; vare denne pligtig hans önskan efterkomma. Åstundar han den heliga nattvarden

undfå, och finnes han dertill kristligen beredd; må det honom ej vägras. Önskar han att presten honom till afrättningsplatsen följa må: neke honom presten ej denna tjenst.

§ 5. Vill någon, för att tröst och aflösning undfå, förtro sig till prest och i hemligt skriftermål uppenbara brott och synd, som hans samvete besvärar; må han dertill välja den prest, till hvilken han förtroende hafver. Den, som sig till prest sålunda förtror, må presten ej på något sätt röja. Varder prest till vittnesmål kallad i sak, hvarom han annat ej känner än hvad honom i hemligt skriftermål förtrodt är, skall han det ej yppa, utom så vidt här nedan sägs.

§ 6. 1. Är gerning, som syndaren sålunda bekänner, allaredan begången och ej andra kunnig än honom och dem, som med honom deri varit delaktiga, och kan ej mer till annan mans skada lända: visar han botfärdighet; då må presten kunna honom aflösa.

2. Lag samma vare, då syndaren gerning bekänner, för hvilken han under ransakning stått, men af domaren frikänd blifvit.

3. Har genom den gerning menniskors lif eller allmän välfärd förspillts, och har derom på sannolika skäl och omständigheter grundadt rykte allmänt gängse varit, eller är syndaren för den gerning uppenbarligen beskyld eller under ransakning kommen; uppmane honom presten att saken inför domaren bekänna och skadan, så vidt ske kan, upprätta. Vill han sig dertill ej beqväma, och är gerningen fullbordad och synes ej mer till någons ytterligare skada eller förderf kunna lända, skall presten dock, der syndaren ej i dödsfara är stadd, med aflösningen någon tid hafva anstånd och honom till öppen bekännelse söka beveka. Kan af den gerning ytterligare skada och ofärd för någon vållas, såsom att annan derför allmänt misstänkt, eller lagförd, eller till straff, som ännu ej hunnit fullbordas, dömd är; då må syndaren aflösning ej undfå förr än han gerningen inför domaren bekänt, eller den, om han i dödsfara är stadd, inför två eller ett vittne i prestens öfvervaro bekänner: och gifve presten, dock utan att röja personen, hos domaren eller den det vederbör tillkänna och styrke med ed, om så påfordras, att han hemlig bekännelse emottagit af innehåll, att den lagförde eller dömde ej skyldig är.

4. Yppar någon i hemligt skriftermål brott, som syndaren allena, eller flere med honom för händer hafva mot fäderneslandets lugn och säkerhet, eller enskildes lif och välfärd; då skall presten söka noga utröna omständigheterna och anmana syndaren att brottet öppet angifva. Låter syndaren sig dertill ej förmå; då må presten tidigt och försigtigt åtvarna dem, det vederbör, att för skadan taga sig tillvara, och meddela dem omständigheterna, så vidt han pröfvar det kunna ske, utan att syndaren hvarken medelbarligen eller omedelbarligen derigenom må röjas.

## 10 KAPITLET.

*Om kyrklig tukt.*

§ 1. För upprätthållande af god, kristlig ordning och sedlig vandel eger inom hvarje församling kyrkoherden i samråd med församlingens kyrkoråd kyrklig tukt utöfva så, som derom här nedan sägs.

§ 2. Medlem af församlingen, som visar uppenbar likgiltighet eller vanvördnad för Guds heliga ord, gudstjensten eller sakramenten, eller för hvad annat till vården af religionen hörer, eller af likgiltighet försummar att åt egna barn, eller barn, som under hans vård satta äro, kristlig uppfostran och undervisning bereda, med hänseende särskildt till hvad derom i 5 kap. är sagdt, eller gör sig skyldig till kif och osämja i sitt äktenskap, eller till olydnad och trots mot föräldrar, eller till hårdhet mot barn, tjenare eller andra underlydande, eller annorledes känd för lastbart lefverne i sammanlefnaden, och sålunda allmän förargelse åstadkommer; vare efter omständigheterna under kyrklig tukt förfallen, ändå att han för slikt ej blifvit lagförd, eller straff derå ej finnes i borgerlig lag utsatt.

§ 3. Då skäl förekomma att kyrklig tukt utöfva, varde den felande första gången varnad af kyrkoherden allena, eller af den prest i församlingen, som kyrkoherden derom anmodar. Låter den, som sålunda varnad är, sig deraf ej rätta; varde han å nyo, i närvaro af två eller tre aktade medlemmar af församlingen, af kyrkoherden till bättring uppmanad. Visar sig ej heller deraf bättring följa; varde han varnad inför kyrkorådet. Finna kyrkoherden och kyrkorådet att äfven den varning varit fruktlös; då ege kyrkorådet i församlingens namn förklara honom från deltagande i den heliga nattvarden utesluten till dess han sig bättrat, och varde den förklaring till kyrkorådets protokoll tagen samt den uteslutne skriftligen delgifven: honom obetaget att den domkapitlets pröfning underställa.

Om den sålunda uteslutne skall kyrkoherden framgent sig omsorgsfullt vårda. Visar han ånger och botfärdighet; anmäle kyrkoherden det i kyrkorådet och varde honom sakramentets bruk åter medgifvet.

§ 4. Uppträder vid sammankomster för gemensamma andaktsöfningar inom en församling någon, som ej är prest, med andliga föredrag, de der till spridande af villfarande meningar och söndring inom kyrkan, eller till förakt för kyrklig ordning och den allmänna gudstjensten, eller eljest till undergräfvande af religionens helgd, anses leda; vare kyrkorådet berättigadt att sådant hans ytterligare uppträdande förbjuda. Rättar han sig ej derefter; anmäle kyrkorådet saken till beifran hos verldslig rätt.

Ar han medlem af församlingen, må han derjemte, efter omständigheterna, kunna från den heliga nattvarden tills vidare uteslutas, och vare då kyrkorådets förbud ansedt såsom en inför kyrkorådet enligt 3 § meddelad varning. Om ansvar för prest i dessa fall stadgas i 17 kapitlet.

§ 5. Varning, hvarom i 3 § sägs, skall meddelas under uttrycklig hänvisning på den grad af kyrklig tukt, som närmast följer, der den felande sig ej rätta låtit.

Kyrkotukts åtgärd skall, med uppgift om skälen dertill och om tiden, då den vidtogs, antecknas i husförhörsboken vid den felandes namn.

§ 6. Den, som genom allmän domstols utslag blifvit dömd till dödsstraff, men af nåd njuter förskoning till lifvet, eller till ansvar för dråp, som ej är med dödsstraff belagdt, eller för vållande till annans död, eller till straff för det han obetänkt och af hastighet lastat Gud, Hans heliga ord eller sakramenten, eller för mened, eller för det han varit drucken eller eljest gjort oljud i kyrka under gudstjenst eller annorstädes, der gudstjenst hålles, eller gjort våldsgerning å den, som gudstjenst bivistar, eller annorledes derstädes stört frid och ordning, eller för det han slagit eller smädat sina föräldrar, eller gjort sig skyldig till tvegiftesbrott, blodskam, lägersmål i förbjudna leder, hor eller lönskaläge, eller till rån, eller stöld, såsom ock qvinna, som blifvit till ansvar dömd för vållande till sitt fosters död, må ej af den heliga nattvarden komma i åtnjutande, innan han eller hon låtit sig enskildt af sin själasörjare skriftas och aflösning undfått på sätt och i den ordning, som i kyrkohandboken sägs.

Huru underrättelse om dem, som enskildt skriftemål sålunda undergå böra, skall komma vederbörande presterskap till handa, derom är särskildt förordnadt.

§ 7. Befinnes, att någon, som från en församling till annan öfverflytta vill och om flyttningsbetyg anhåller, då är på grund af 3 eller 4 § från tillträde till den heliga nattvarden tills vidare utesluten, eller att honom, efter hvad i 6 kap. 12 § 2 mom. sägs, tillrådt är, att sig tills vidare från nattvardens sakrament afhålla; varde uppgift derom i betyget införd.

## 11 KAPITLET.

### *Om jordfästning och begrafning.*

§ 1. När dödsfall i församling timat, skall det oförtöfvadt hos kyrkoherden anmälas, och vid nästföljande högmessogudstjenst församlingen från predikstolen med öfliga förböner tillkännagifvas. Denna anmälan åligger dem, som den aflidna vid dödstimmen omgifvit.

§ 2. Den, som med döden afgått, må begrafvas antingen i den församling, der dödsfallet timade, eller hvilken den aflidne sednast tillhörde, eller der han fastighet efterlemnat, eller der han enskildt grafställe eger, eller om lägerstad för sig före sin död, med vederbörandes samtycke, förordnat, eller der hans anhöriga för honom en sådan i behörig ordning utse vilja. Utan giltiga skäl må med begrafning ej öfver sex veckor uppskjutas.

§ 3. Jordfästning skall af prest förrättas, antingen vid grafven eller i kyrkan, eller, efter omständigheterna, i den aflidnes bostad, efter ett af de två sätt, kyrkohandboken föreskrifver.

Jordfästning efter det högtidligare sättet må ej någon förnekas, utom i de fall, här nedan omförmälas. Vid sådan jordfästning må sedvanliga ceremonier med procession, psalmsång och klockringning, efter vederbörandes åstundan, ega rum, så ock liktal hållas af prest, som derom anlitas och dertill villig är.

§ 4. Skall liket begrafvas i annan församling än den, der dödsfallet timade, må jordfästningen förrättas i den af dessa församlingar, vederbörande helst åstunda. Har jordfästningen skett i annan församling än den, der liket begrafves; då må vid dess jordande någon ytterligare kyrklig förrättning ej vidtagas.

§ 5. I stillhet och efter det i kyrkohandboken föreskrifna, kortare sättet skola jordfästas: dödfödda barn, så ock barn, som utan döpelse dött, utan afseende på, huruvida barnet är af äkta eller oäkta säng. Kyrkoherden eger derom förordna.

Likaså skola i stillhet jordfästas: de, som i församlingen aflidit, utan att kändt är, hvilka de äro eller hvar de sitt rätta hemvist haft, de som i lifstiden för ogudaktigt och lastbart lefverne allmänt kända varit och i sina synder utan aflösning dö, de som aflidit under omåttligt bruk af starka drycker, de som dödat hvarandra i brådskilnad eller eljest ljutit döden under utöfvande af brott, de till döden eller straffarbete på lifstid eller viss tid dömda förbrytare, som i fängelse dött, de som uppsåtligen förgjort sig sjelfva, och de, som enligt dom mistat lifvet. Åtnöjes ej i ett eller annat fall vederbörande arfvinge med kyrkoherdens beslut härom; söke domaren.

§ 6. Jordfästning i stillhet förrättas af prest, men utan ceremonier, predikan, tal eller klockringning, i närvaro endast af den dödes närmaste arfvingar, om sådana sig vid jordfästningen inställa, samt af de för den dödes jordande oumbärliga personer.

§ 7. Främmande, kristna, trosbekännare ega att, efter anmälan hos vederbörande kyrkoherde, på församlingens allmänna begrafningsplats erhålla lägerstad för sina döda.

## 12 KAPITLET.

*Om ordination till prestembetet och om presterliga kunskapsprof.*

§ 1. Till utöfning af prestembete inom svenska kyrkan må ej någon träda, som dertill ej behörigen kallad och invigd är.

§ 2. Den, som vill i prestembetet inträda, skall hafva uppnått tjugotre års ålder, ega ett obefläckadt namn och rykte, och ej vara behäftad med sådan sjukdom, eller kroppslyte, eller fel på uttal eller sinnen, som för embetets förrättande kan vara till hinder eller väcka anstöt.

§ 3. Inträde i prestembetet sökes hos domkapitlet i det stift, inom hvilket sökanden vill anställd varda: foge han ock till sin ansökan vederbörligt dopbevis samt bevis öfver nattvardsgång och frejd, äfvensom vittnesbörd från det af rikets universitet, der han sina studier idkat, så väl deröfver, att han aflagt godkänd teologisk examen, efter hvad derom särskildt är föreskrifvet, som öfver sitt uppförande under sin studietid derstädes. Innehar sökanden allaredan tjenst, på hvilken honom ordination beviljas kan; bilägge då sin ansökan, jemte vederbörligt prestbevis och betyg öfver aflagda kunskapsprof, vittnesbörd från den myndighet, hvarunder han lyder. Är det domkapitlet, må det vittnesbörd förfalla.

§ 4. Den, som sålunda prestembetet sökt, skall, innan han ordineras må, till ådagaläggande af sina insigter i teologiens särskilda delar och af sin bibelkunskap, inför domkapitlet undergå prestexamen, som afläggas skall i exegetisk, systematisk och historisk teologie samt i de allmänna grunderna af praktisk teologie och kyrkolagfarenhet; åliggande domkapitlet att öfver den examen afgifva betyg: allt i enlighet med derom af Konungen utfärdad särskild stadga.

Till utrönande af sökandens predikogåfvor och förmåga att meddela kateketisk undervisning ege ock domkapitlet, der det icke derom allaredan kännedom eger, förelägga honom att afgifva praktiska prof i den ordning, domkapitlet lämpligast finner.

§ 5. Ej må någon till prestembetet invigas, utan att han kallelse till ordinarie tjenst i församling, eller till tjenstgöring i egenskap af biträde åt annan prest bekommit, eller ock allaredan innehar tjenst, med hvilken rätt till årsberäkning såsom för presterlig tjenstgöring är förenad.

§ 6. 1. Är ordinarie presttjenst ledig, eller är prest från embetets utöfning skild för längre eller kortare tid, eller finner domkapitlet ordinarie prest af sjukdom

eller ålderdom urståndsatt att sitt embete tillfyllest sköta, eller är församling så vidsträckt och folkrik, att ordinarie prest ej ensam dess tillbörliga vård kan medhinna; ege domkapitlet, till tjenstens förvaltande eller till biträde åt ordinarie prest, bland dem, som sig till inträde i prestembetet anmält, någon kalla och förordna, då ledig prest ej finnes, som dertill kan utses. Till biträde åt ordinarie prest varde, der så ske kan, helst den förordnad, han dertill önskar, der den kallade i öfrigt antaglig är. Åtnjutas nådår vid ledigt prestgäll; varde till predikant under nådårstiden helst den förordnad, som nådårsrättens innehafvare dertill föreslår.

2. Äro de, som prestembetet samtidigt ansökt, flere än behof af hjelpprester påkallar, då må de, som inom stiftet födda äro, företrädesvis kallas, derest de med de öfriga jemngoda finnas.

§ 7. Ej må ordination af hjelpprester ske utan verkligt behof för kyrkans och församlingarnes tjenst, eller så länge redan ordinerade inom stiftet finnas, som ledige och till tjenstgöring användbare äro.

§ 8. Prestordination skall af biskopen i stiftet i enlighet med kyrkohandboken förrättas. Är biskopsembetet ledigt, eller är biskop af sjukdom eller annat förfall hindrad att ordinationen förrätta; anmode domkapitlet biskopen i något af de närmaste stiften derom. Der omständigheterna så fordra, må dock ordinationens förrättande äfven kunna åt domprosten eller äldste, prestvigde ledamoten i domkapitlet uppdragas.

§ 9. Ordination skall förrättas i stiftets domkyrka, om nödfall ej fordrar att det annorstädes sker. Innan ordination företages, bör den, om så ske kan, nästföregående sön- och högtidsdag i kyrkan kungöras.

§ 10. Efter verkställd ordination skall till den prestvigde prestbref utfärdas, underskrifvet af den, som ordinationen förrättat, samt innehållande uppgift om det stift, han derefter skall såsom prest anses tillhöra; och vare han sedan pligtig sin tjenst eller tjenstgöring utan tidsutdrägt vidtaga.

§ 11. Prest, som vill sig såsom sökande anmäla, eller som kallad varder till kyrkoherdebeställning, eller till regementspastors- eller bataljonspredikantbeställning vid rikets krigsmakt till lands eller vatten, eller till komministerbeställning i Stockholms stad, skall, för att dertill kunna anses behörig, hafva aflagt pastoralprof inför domkapitlet i det stift, han tillhör. Aflåggande af pastoralprof må prest ej medgifvas, innan han tjugoåtta års ålder uppnått och två år dessförinnan varit i utöfning af prestembetet.

§ 12. Pastoralexamen skall aflåggas i de ämnen och sålunda, som särskild af Konungen utfärdad stadga föreskrifver. Huru betyg öfver pastoralprofven afgifvas skola, derom förordnas i samma stadga.

§ 13. 1. Teologie kandidat, som i prestembetet vill inträda, vare från den egentliga prestexamen frikallad. Om det praktiska profvet må domkapitlet efter omständigheterna förordna.

2. Teologie licentiat, äfvensom den, hvilken i teologisk fakultet vid något af rikets universitet blifvit såsom professor eller adjunkt anställd, vare frikallad från så väl prestexamen som pastoralprof.

3. Den, som för lärarebeställning i teologisk fakultet vid något af rikets universitet, eller för lektorsbeställning vid högre elementarläroverk godkändt disputationsprof aflagt, vare från disputationsprof i pastoralexamen frikallad.

4. Den, som för goda kunskaper gjort sig känd och innehar embete eller tjenst, hvarmed rätt till tjensteårsberäkning såsom för presterlig tjenstgöring följer, må kunna efter Konungens pröfning frikallas från den i 3 § omförmälda teologiska examen, som vid något af universiteten bör aflöggas.

5. Professorer och adjunkter i de verldsliga fakulteterna vid rikets universitet, må, der de så önska, i stället för prestexamen och pastoralprof, utgifva och i öfvervaro af teologiska fakulteten offentligen försvara en af fakulteten förut granskad och godkänd afhandling med bifogade teser, hemtade från teologiens särskilda delar.

§ 14. Den, som vid aflagda kunskapsprof för presterlig tjenst, efter hvad som ofvan sägs, godkänd blifvit, må ej till aflöggande af nya prof inkallas. Vill han för bättre befordrans skull sjelf nya prof aflägga; ege dertill rätt.

§ 15. Utan hinder af hvad i 1 § är sagdt, må biskop kunna åt studerande, som vill sig i predikande öfva och af biskopen finnes dertill skicklig, såsom ock åt den, som, utan att vara prest, är till årsberäkning såsom för presterlig tjenst berättigad, för viss tid meddela skriftlig tillåtelse att i en eller flera församlingar, med vederbörande kyrkoherdes samtycke, vid allmän gudstjenst predika.

## 13 KAPITLET.

*Om prestembetet och de särskilda presttjensterna i församlingarne.*

§ 1. Kyrkoherdarne, hvar i sin församling, hafva inseende öfver öfriga der anställda prester och skola om de heliga sakramentens rätta förvaltande, om den offentliga gudstjenstens och andra kyrkliga handlingars ordentliga och värdiga förrättande, om ungdomens kristliga uppfostran och undervisning, om den enskilda själavårdens trogna handhafvande samt den kyrkliga tuktens vederbörliga uppehållande samvetsgrann försorg draga. Åt de fattiga i församlingen skall kyrkoherden särskild omsorg egna och dem, i hvad på honom ankommer, till nödigt understöd anmäla samt deras sak sig kristligen åtaga.

§ 2. Kyrkoherden skall ock tillsyn hafva öfver all kyrkans så fasta som lösa egendom af hvad slag den må vara, öfver dess rätta förvaltning och användande enligt lag och församlingens beslut vaka, och granneligen tillse, att kyrkovärd hvad honom åligger rätteligen fullgör.

Äro i församlingen fromma stiftelser till förmån för kyrkor, skolor, de fattige, eller annat välgörande ändamål, under presterskapets vård ställda; handhafve kyrkoherden vården derom, såsom om annan kyrkans egendom, eller på sätt stiftaren eller andra vederbörande derom särskildt förordnat.

§ 3. Kyrkoherdarne, hvar i sin församling, skola föra dessa kyrkoböcker eller längder:

a) *födelse- eller dopbok*, upptagande alla dem, som under året i församlingen af svenska kyrkan tillhörande prest till dop befordrade äro, deras födelseort, födelsedag, dopdag och namn, föräldrarnes namn, stånd och hemvist, modrens ålder, dopvittnenas eller faddrarnes samt den prestmans namn, embete och hemvist, som dopet förrättat;

b) *konfirmationsbok*, upptagande den ungdom inom församlingen, som första gången blifvit af den heliga nattvarden delaktig, med anteckning af namn, ålder, hemvist, läskunnighet och kristendomskunskap;

c) *lysnings- och vigselbok*, hvari skola antecknas: 1:o) alla de lysningar till äktenskap, som i församlingen afkunnas, med namnen på dem, för hvilka lysningen utfärdats, deras födelseort, stånd, ålder och hemvist, namnen på dem, som vid lysningens uttagande närvarit, samt dagarne, då lysningen blifvit afkunnad, och 2:o) de vigslar, som förrättade blifvit, med de sammanvigda personernas namn, stånd och hemvist, dagen då vigseln skett, samt namnet på den prest, som vigseln förrättat;

d) *död- och begrafningsbok*, upptagande alla dem, som under året inom församlingen med döden afgått och der jordfästats, så vidt möjligt är deras fullständiga namn, ålder, stånd och hemvist, uppgift om när och hvar dödsfallet skett, samt döds- och jordfästningsdag, äfvensom, derest den döde i annan församling jordfästats än der han begrafvits, orten, der begrafningen skett;

e) *husförhörsbok*, som tillika är kyrkans hufvudbok, och hvari för alla församlingens medlemmar utan undantag skola antecknas namn, stånd, födelsedag, födelseort, kristendomskunskap, nattvardsgång och frejd, huruvida de till äktenskap hindrslöse äro eller icke, samt för dem, hvilka antingen in- eller utflyttat, orten hvarifrån och orten hvarthän flyttningen skett;

f) *in- och utflyttningsbok*, upptagande, för hvarje år, alla till församlingen inflyttade samt derifrån afflyttade personer till namn, ålder och stånd, med anteckning om orten, hvarifrån de kommit och dit de utflyttat, och de flyttningsbevis de med sig hemtat eller uttagit samt bevisets dag. Utflyttning skall i kyrkan kungöras, innan betyget utfärdas.

Vid dessa böckers förande och hvad dervid för öfrigt iakttagas bör rätte sig kyrkoherden efter de föreskrifter och formulär, Konungen funnit godt meddela. Om böcker eller längder öfver personer, som inom församlingen bo, eller der blifvit födda, döpta, vigda, döda eller begrafna, men som till främmande trossamfund eller församling höra eller hört, är särskildt stadgadt.

§ 4. Kyrkoherde skall prestbevis, grundadt på kyrkoböckerna, utfärda åt en hvar, som för uppgifvet ändamål derom gör anhållan. Är kyrkoherden dertill jäfvig med hänseende till den person, som beviset äskar, skall det af annan prest i församlingen utfärdas. Finnes ej annan prest, eller är ock han jäfvig, skall beviset af kyrkoherden underskrifvas och dess enlighet med kyrkoboken af två ojäfviga församlingsmedlemmar behörigen styrkas.

§ 5. Hvad kyrkoherden i embetet åligger, gälle ock för den, som förordnad blifvit att kyrkoherdeembete under dess ledighet, eller af annan anledning förvalta, utan så är, att domkapitlet i förordnandet särskildt förbehåll gjort.

§ 6. Finnes i något pastorat annex- eller kapellförsamling, öfver hvilken särskild prest är satt, må domkapitlet, när kyrkoherden eller församlingen derom med begäran inkommit och sådant finnes af omständigheterna föranledt, åt honom uppdraga, att på eget ansvar, under kyrkoherdens tillsyn, föra församlingens kyrkoböcker och utfärda derpå grundade lysningar till äktenskap äfvensom andra handlingar och betyg, samt att emottaga prestbevis för inflyttande: vare ock i öfrigt kapellpresten skyldig att för sig göra kyrkoherden vid moderkyrkan i embetsärenden reda, då denne det fordrar, samt honom hörsamhet visa.

§ 7. Komminister, som i församling anställd är, skall kyrkoherden till biträde i embetet vara i allt hvad i 1 och 2 §§ är sagdt.

Adjunkt, som är annan prest till biträde skickad, skall fullgöra hvad honom i embetet skäligen ålägges af den, till hvars biträde han skickad är.

§ 8. Hvarje år skall kyrkoherden med öfriga prester i de under hans vård stående församlingar träffa öfverenskommelse och uppgöra ordning, hvarefter predikningar och andra till den offentliga gudstjensten hörande tjensteförrättningar af dem besörjas skola. Åsämjas de ej om fördelningen, eller anser någon af dem sig öfver höfvan betungad; lägge domkapitlet dem emellan. Varder någon af laga förfall för någon tid hindrad att sin skyldighet enligt den uppgjorda ordningen fullgöra; förordne kyrkoherden, huru för tillfället skall förhållas.

§ 9. Har vid andra tjensteförrättningar kyrkoherden behof af någon sin medtjenares biträde och anmodar honom derom, må denne det ej vägra; men anser han

sig oskäligen besvärad med göromål, som kyrkoherden närmast tillhöra, söke rättelse hos prosten. Åtnöjes han ej med prostens beslut; söke domkapitlet. Vill han genast hos domkapitlet rättelse söka; stånde det honom öppet.

§ 10. Uppkommer för kapell- eller annexförsamling oförmodadt behof af tjenstehjelp; förordne kyrkoherden, om han sjelf hindrad är att den lemna, dertill någon annan af moderkyrkans prester, med skyldighet dock att denne resekostnadsersättning tillhanda hålla. Är behofvet af beskaffenhet att räcka för längre tid, skall det oförtöfvadt af kyrkoherden hos domkapitlet till vidare åtgärd anmälas.

§ 11. Predikanter, som vid fånghus, lazarett, hospital eller andra dylika inrättningar, eller vid bruk och fabriker anstälda äro, såsom ock krigsprester, skola, i allt hvad den egentliga kyrkotjensten och själavården angår, stå under stiftets domkapitels omedelbara inseende, och i öfrigt sig rätta efter de stadgar och föreskrifter, som dem till efterrättelse af vederbörande gifna äro.

§ 12. Prest, som i någon församling om presterlig tjenst anlitas af medlem i annan församling, ställe sig till efterrättelse hvad i 5 § 5 kap., 5 § 6 kap. och 5 § 7 kap. om erforderliga bevis i de der omförmälda fall sägs. Är det om vigsel han anlitad varit, skall han sednast inom tretio dagar derefter tillsända kyrkoherden i den församling, hvarest lysningen afkunnades, skriftlig underrättelse om dagen, då vigseln egde rum.

Om all annan embetstjenst, hvarmed prest i en församling gått medlem af annan församling tillhanda, skall han inom utgången af hvarje år skriftligen underrätta kyrkoherden i den sednare.

§ 13. Prest må ej från sin församling eller rätta tjenstgöringsort sjelfvilligt sig aflägsna eller bortresa. Har kyrkoherde för enskilda angelägenheter behof af tjenstledighet öfver åtta dagar; söke den hos prosten, som efter pröfning den högst på två veckor bevilja eger, när tillika annan, inom pastoratet eller nära derintill boende, prestman uppgifven är, som skriftligen sig åtagit att tjensten under tiden bestrida. Åt komminister och kapellpredikant ege kyrkoherden för samma tid och under samma förbehåll tjenstledighet bevilja. Adjunkt skall uppvisa bifall af den, till hvars biträde han förordnad är.

Har prest behof af tjenstledighet för längre tid, skall ansökan derom, såsom nu är sagdt, göras hos domkapitlet, som eger den bevilja, dock ej öfver ett år, utan så är, att behofvet deraf från styrkt sjukdomsförfall härrörer. Tjenstledighet för längre tid, än domkapitlet kan bevilja, sökes hos Konungen. Prest eller kyrkoherde, som tjenstledighet beviljat, inberätte derom ofördröjligen till domkapitlet.

§ 14. Kyrkoherde, som antingen i embetsärenden eller på vunnen tjenstledighet från sin församling bortresa vill, gifve söndagen nästförut församlingen tillkänna,

hvilken i hans ställe pastoralvården ombetrodd är. Inträffar anledning att resan genast anträda, besörje ej dess mindre derom, att det nästföljande söndag tillkännagifves.

§ 15. Predikant vid fånghus, hospital eller annan sådan inrättnig må tjenstledighet söka hos den eller dem, som styrelsen öfver dessa inrättningar handhafva. Ej må den beviljas utan att annan prest tjensten under tiden öfvertager, och skall domkapitlet derom underrättas.

§ 16. Utom i de fall, som i 15 § 12 kap. omförmälas, må kyrkoherde ej tillåta annan än prestman, som till utöfning af prestembetet är behörig, att presterlig tjenst i församlingen förrätta.

Den som till adjunkt eller vikarie i församling blifvit förordnad, skall, då han i tjenstgöring inträder, af sitt förordnande gifva kyrkoherden i församlingen, eller den hans ställe företräder, vederbörlig del.

§ 17. Embetsutöfning må ej tillstädjas prest, som behäftad är med fallandesot, sinnessvaghet, spetälska eller annan sjukdom, som kan förargelse väcka eller andakten störa; dock ege han löneförmånerna tillgodonjuta, med afdrag af hvad den, som tjensten under tiden förrättar, tillkomma bör, hvilket domkapitlet eger bestämma. Extraordinarie prestman förhjelpes i sådana fall till underhåll genom domkapitlets försorg.

§ 18. Åstundar prest sjelfvilligt prestembetet sig afsäga; anmäle det i domkapitlet, som eger höra hans skäl. Finnes han hafva sitt beslut med mogen öfverläggning fattat och står han ej under tilltal för brott, hvarå embetets förlust kan följa, då må han från embetet skiljas och bref derå honom meddelas.

## 14 KAPITLET.

### *Om tillsättande af presttjenster i församlingarne och om embetsvården under ledigheten.*

§ 1. Ledig ordinarie presttjenst tillsättes efter förslag och val i den ordning, här nedan sägs. Förslagets upprättande tillkommer stiftets domkapitel. Valets anställande tillkommer den församling, der tjensten är ledig. Utnämningen tillhör domkapitlet.

Från hvad nu är sagdt äro, med hänseende till utnämning, undantagna de presttjenster, till hvilka utnämningen är Konungen förbehållen, äfvensom, med hänseende till förslag och val, de presttjenster, till hvilka enskild person eller korporation

kallelserätt utan föregånget förslag och val innehar, såsom ock de, om hvilkas tillsättande särskilda föreskrifter gifna äro, efter hvad här nedan sägs.

Presttjenst, som efter förslag och val skall tillsättas, anses som konsistoriel, så vida den ej, med hänseende till utnämningen, är för regal förklarad.

§ 2. 1. Behörig åtgärd till besättande af ledig presttjenst må ej hindras af väckt, men ännu då ej afgjord fråga om förändring i tjenstens område eller aflöningen derför.

2. Presttjenst, för hvars tillsättande förslag och val böra föregå, skall, vid deri inträffad ledighet af stiftets domkapitel till ansökning hos detsamma genom offentligt anslag kungöras, med utsättande af den dag, då ansökningstiden går till ända.

Hvad angående ansökningstid och de handlingar, af hvilka ansökningsskriften åtföljas bör, skall iakttagas, derom är särskildt stadgadt.

§ 3. Ansökning, som till domkapitlet inkommit, må ej kunna efter ansökningstidens utgång återtagas, utan så är, att åtgärderna för tjenstens återbesättande blifvit under ledigheten af Konungen instälda och sökanden af sådan anledning inom den tid, som domkapitlet dertill utsätter och kungöra låter, anmäler sig vilja sin ingifna ansökan återkalla.

§ 4. Inom tjugo dagar efter den, då ansökningstiden är förliden, skall domkapitlet de inkomna ansökningarne med åtföljande bilagor till granskning företaga, de sökandes behörighet pröfva och till tjenstens besättande, der så ske kan, förslag uppgöra.

§ 5. Befordringsrätt till presttjenst njute prest endast inom det stift, hvilket han, efter hvad i 3 och 9 §§ 12 kap. är sagdt, skall anses tillhöra, derest icke genom denna lag eller särskilda, af Konungen gifna bestämmelser vidsträcktare rätt är honom i sådant afseende tillagd.

Befordringsrätt till presttjenst i Stockholms stad skall stå öppen för presterskapet öfver hela riket.

§ 6. Obehörig att på förslag till ordinarie presttjenst uppföras, eller dertill kallas, är den, som icke aflagt de kunskapsprof, hvilka i 12:e kapitlet omförmälas.

Till kyrkoherdebeställning vare ock den obehörig att på förslag uppföras, eller att till en sådan kallas och befordras, som tretio års ålder icke uppnått och de i sistnämnda kapitel för sådan beställning föreskrifna kunskapsprof ej aflagt.

§ 7. Är sökande allaredan uppförd på förslag till annan presttjenst, eller har han öfver sådant förslag såsom sökande anfört besvär, som ännu oafgjorda äro; vare ock han under tiden obehörig att rum på nytt förslag erhålla.

§ 8. Söker någon den ordinarie presttjenst, som omedelbart efter honom blifvit ledig, eller annan sådan, innan två år förflutit efter det han den sednast erhållna tillträdde; varde den ansökning lemnad utan afseende. Om ansökning, som vilkorligen upptager flera lediga presttjenster, eller som af medsökande i egenskap af ombud för annan sökande inlemnas, vare lag samma.

§ 9. Sökande, som för brott eller gröfre embetsfel under tilltal ställd, eller från utöfning af sitt prestembete skild är, vare, så länge saken oafgjord är eller embetets utöfning honom är förnekad, obehörig att till presttjenst föreslås, eller att till en sådan kallas och befordras. På förslag må ej heller uppföras den prest, som i utöfningen af sin tjenst visat håglöshet och bristande nit och efter varning ej låtit sig rätta.

§ 10. Till ordinarie presttjenst må domkapitel ej på förslag uppföra, eller dertill utnämna den, som pröfvas sakna den förmåga och de egenskaper, som för tjenstens nöjaktiga bestridande i allmänhet erfordras.

§ 11. 1. Har domkapitlet icke funnit någon af de sökande till förslag behörig; varde beslutet derom genom anslag kungjordt och laga anvisning för besvär meddelad. Under tiden göres med all vidare åtgärd anstånd.

2. Finnas de sökande behöriga vara, då skall förslag upprättas och deråtre uppföras, efter som de framför andra och hvarandra i lärdom och förtjenst pröfvas företräde ega, enligt hvad derom här nedan stadgas.

§ 12. 1. Lärdom, hvarom här sägs, skall omfatta teologiska kunskapsämnen och vara genom aflagda examina, eller utgifna skrifter af vetenskapligt värde eller annorledes offentligen ådagalagd. Vid lika teologiska insigter må afseende jemväl fästas på lärdom i andra kunskapsämnen, ådagalagd på sätt nu är sagdt.

2. Sökandes förtjenst skall bedömas efter så väl tjensteålder, som det nit och den skicklighet, hvarmed han skött det kall, som honom i kyrkans och läroverkens tjenst dittills anförtrodt varit.

§ 13. 1. Tjensteålder beräknas efter den tid, sökande, vare sig såsom ordinarie eller som tillförordnad, verklig tjenst gjort. Tiden räknas från och med den dag, hvaråfför sökanden fullmakt eller förordnande första gången utfärdades, till och med den, då i hvarje fall ansökningstiden tilländagår. Har han endast förordnande för olika tider, längre eller kortare, att uppvisa; varde tjensteåldern derefter sammanräknad. Har sökande för sjukdom, eller för teologiska studiers idkande, eller speciminas afläggande, eller för fullgörande af offentliga uppdrag, eller af annan giltig anledning fått åtnjuta tjenstledighet, eller ock för enskilda angelägenheters ombesörjande njutit ledighet för en månad eller derunder; må den tid vid tjensteårsberäknin-

gen icke afdragas. För tjenstgöring före fyllda tjugotre års ålder må dock tjensteår ej beräknas, och ej heller för flera än en tjenstebefattning, der sökanden flera sådana samtidigt bestridt.

2. Vid tjenstealderns beräknande gälle årsberäkning såsom för presterlig tjenst äfven för lärarebefattning i språk och vetenskap vid rikets universitet, vid allmänna elementarläroverk, pedagogier och folkskolelärare-seminarier, samt för notarie- och amanuenstjenster vid domkapitlen, såsom ock för andra lärarebefattningar, med hvilka Konungen funnit skäligt sådan förmån förena. Filosofie doktorsgrad eller behörighet dertill, förvärfvad genom aflagda kunskapsprof vid något af rikets universitet, må lika med tre tjensteår beräknas. Årsberäkning, hvarom i detta 2:a moment sägs, må dock ej tillkomma andra, än medlemmar af svenska kyrkan.

§ 14. Vid upprättande af förslag till kyrkoherdetjenst, med hvilken *domprosteembete* är förenadt, skola alltid de framför andra till rum å förslaget behöriga anses, som genom undergången teologielicentiatexamen, eller genom med högsta vitsord godkända kunskapsprof i pastoralexamen, eller genom utgifna vetenskapliga skrifter grundliga teologiska insigter ådagalagt.

§ 15. Då fråga är om uppgörande af förslag till annan ordinarie presttjenst, skola lärdom och förtjenst så med hvarandra jemnföras, att hvarken den högre bildningen eller det troget använda arbetet den uppmuntran må sakna, som billighet och kyrkans sanna väl kräfva. Den, som genom högre lärdom sig bestämdt utmärkt, vare till företräde berättigad. Anses två sökande jemngoda i lärdom; afgöre förtjenst företrädet dem emellan. Anses de jemngoda i förtjenst; varde företrädet dem emellan bestämdt efter deras lärdom.

§ 16. 1. Vid förslagets upprättande pröfve domkapitlet först, hvilka sökande må behöriga anses, fastställe ock den tjenstealder, som en hvar af dem enligt ingifna tjenstebetecknings, efter hvad ofvan är sagdt, eger att sig tillgodoräkna, och bestämme sedan, med tillämpning af de i 11, 12, 14 och 15 §§ stadgade befordringsgrunder, det rum å förslaget, som tillkomma bör en hvar af de tre, hvilka framför öfriga behöriga sökande funnits dertill berättigade.

2. Vid bestämmande af förslagsordningen skall särskildt röstas om hvarje förslagsrum, från det första och vidare nedåt, och varde på hvart rum uppförd den, som dervid mer än hälften af de afgifna rösterna erhållit. Har vid den omröstning ingen erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna; varde ny omröstning anställd mellan de två, hvilka högsta röstetalet tillfallit. Hafva flera än två erhållit sådant röstetal, att företrädet dem emellan är oafgjordt, då skall emellan dem genom särskild omröstning skiljas, hvarvid i händelse af lika röster ordförandens röst må gifva utslaget.

§ 17. För hvarje sökande skall i förslagsprotokollet upptagas ett kort sammandrag af hans tjenstförteckning och jemväl utföras den tjenstetålder, som han enligt domkapitlets pröfning egt sig vid ansökningstidens utgång tillgodoräkna.

§ 18. Hafva inom utsatt dag sökande ej kommit, eller äro de ej så många att fullt förslag kan upprättas, eller finnas de, som sökt, till förslag ej behöriga; varde ny tid för ansökning kungjord. Kommer ej heller inom andra ansökningstiden tillräckligt antal behöriga sökande; varde förslaget för fullt ansedt, ändå att endast en eller två derå uppföras kunnat, och låte domkapitlet på kyrkostämma inhemta vederbörande församlings yttrande, huruvida hon med förslaget likväl åtnöjes. Åtnöjes församlingen dermed, och var å förslaget endast en uppförd; då skall sådant hennes svar anses såsom val. Voro å förslaget två sökande; då skall vidare förfaras på sätt som här nedan om prof och val stadgas. Förklarar församlingen sig med förslaget i dess ofullständiga skick missnöjd; varde tjensten ytterligare till ansökning ledig kungjord. Komma ej heller då så många behöriga sökande, att förslag må kunna upprättas, eller anmäler sig ingen, inberätte domkapitlet förhållandet hos Konungen och afbide Dess beslut.

§ 19. Är ny ansökningstid utsatt, egen icke desto mindre de, som inom den förstas utgång med ansökning inkommit, rätt att rum å förslaget erhålla efter som de deraf förtjente äro, om än inom den sednare en eller flere komme, som dem i lärdom och förtjenst finnas öfvergå.

§ 20. När förslag upprättadt är, skall det anslås och kungöras med sådan anvisning till besvär, som i 34 § 26 kap. sägs.

§ 21. 1. Den, som rum å förslaget vunnit, må det sig ej afsäga, utan så är att han, efter det han förslag sökte, annan befordran erhållit, eller bevisligen blifvit af sjukdom eller annan orsak ur stånd satt att det sökta embetet bestrida.

2. Gifver han, innan valdagen inträffat, sådant domkapitlet tillkänna; då må domkapitlet, efter pröfning af de uppgifna skälen, honom från förslaget afföra och dem bland öfriga, behöriga sökande, hvilka icke under tiden till annan lägenhet föreslagna eller utnämnda blifvit, anmoda att inom viss utsatt tid sig yttra, huruvida de vid sin ansökan förblifva vilja eller icke. Önska de i åtanke komma; varde bland dem den mest förtjente på det lediga rummet uppförd, och det sålunda ändrade förslaget å nyo vederbörligen kungjordt. Vill ingen af de tillfrågade sin ansökning fortsätta, eller funnos ej andra sökande än de på förslaget uppförde; förfare domkapitlet såsom i 18 § är sagdt.

§ 22. Har, innan val egt rum, någon af de föreslagna med döden afgått eller blifvit från utöfning af prestembetet skild; förfare ock domkapitlet på sätt, i näst-

föregående § stadgas. Inträffar hvad nu är sagdt, sedan val hållet är, men innan utnämning skett; förfare domkapitlet sammaledes, der ej någon af de å förslaget qvarstående vid valet erhållit tre fjerdedelar eller derutöfver af de då afgifna röster.

§ 23. Nu händer att prest, som rum å förslaget erhållit, derefter ställes under åtal, af hvars utgång beror, huruvida han må till förslag behörig anses; inställe domkapitlet all vidare åtgärd för tjenstens återbesättande till dess i målet dömdt är.

§ 24. Sedan förslag vunnit laga kraft, eller deröfver anförda besvär blifvit slutligen afgjorda, skall domkapitlet tre, eller så många på hvarandra följande söndagar, som de på förslag stående till antalet äro, utsätta, på hvilka de föreslagna, en hvar på sin dag efter den ordning, de rum å förslaget innehafva, skola vid högmessogudstjensten medelst predikan och altartjenst prof aflägga i den församlings kyrka, der ledigheten är. Lyda under kyrkogället två eller flere församlingar; varde profvet aflagdt i moderkyrkan, derest ej domkapitlet på förekomna skäl annorledes förordnat. Är med den lediga tjensten skyldighet förenad, att i flere än en kyrka gudstjenst på samma sön- eller högtidsdag förrätta; pröfve ock domkapitlet, huruvida prof i två kyrkor afläggas skall.

Profdagarne skola så utsättas, att frågodag eller valdag ej må infalla på böndag eller första dagen i någon af de stora kyrkohögtiderna.

Profpredikant må ej i församling, der han prof aflägger, annan presterlig tjenst, än nu sagd är, förrätta, så vida annan prest finnes att anlita.

§ 25. Finnes bland de föreslagna någon, som i fält eller utrikes för sitt embetes skull eller i offentligt uppdrag sig uppehåller; vare han från profs afläggande frikallad.

§ 26. Samma dag profdagarne utsättas, skall ock till en hvar af de föreslagna sändebref aflåtas, deri han om den honom förelagda profdag underrättas, äfvensom kungörelse till församlingen utfärdas, deri henne gifves tillkänna: hvilka de föreslagna äro, de förtjenster en hvar af dem, enligt hvad i § 17 sägs, eger att sig tillgodoräkna, de dagar, på hvilka de skola prof aflägga, samt huruvida någon af de föreslagna från profs afläggande är fri.

Sådan kungörelse skall af domkapitlet afsändas till den, som pastoralvården i församlingen handhafver, och af honom fjorton dagar före första profdagen församlingen meddelas så väl i moderkyrkan, som i underlydande kyrkor, der gudstjenst då förrättas.

En hvar af de föreslagna skall om framkomsten af sändebrefvet domkapitlet med första post underrätta.

§ 27. Har sändebrefvet för tillfälliga hinder så sentida framkommit, att profpredikant sig till profs afläggande å bestämd dag ej inställa hinner, eller varder han af sjukdom eller annat oförutsedt förfall hindrad att sig till profs fullgörande å utsatt dag infinna; göre han ofördröjligen anmälan derom hos domkapitlet. Är sändebrefvet sentida framkommet; utsätte domkapitlet genast ny profdag, och låte den, jemte orsaken till förändringen, församlingen i föreskrifven ordning kungöras. Är det sjukdom eller annat förfall, som hindret vållat; meddele domkapitlet likaledes församlingen derom underrättelse, sednast å den bestämda profdagen, så vidt det ske kan.

§ 28. Anmäler sig den, som genom sjukdom hindrad var, inom nittio dagar från den först utsatta profdagen, hos domkapitlet till profvets fullgörande; bestämme då domkapitlet dertill ny dag, som vederbörligen kungöras skall. Kommer han ej heller inom denna tid; låte domkapitlet på kyrkostämma inhemta församlingens yttrande, huruvida hon med förslaget, utan prof af den sålunda hindrade, nöjes. Åtnöjes församlingen dermed utan prof; må till val i behörig ordning skridas. Var det annat förfall, som hindret föranledde; utsätte domkapitlet ny profdag. Anmäler den uteblifne ej förfall, må han kunna från förslaget skiljas.

§ 29. Aflider någon af de föreslagna, eller varder från utöfning af prestembetet skild, sedan profdag utsatt blifvit; förfare domkapitlet efter hvad i 21 § sägs, och inställe valförrättningen till framtida förordnande.

§ 30. Ej må för den ene profpredikantens hinder uppehåll eller ändring af den andres profdag göras; men frågo- och valdag skola inställas till dess hindret häfvet är och de i sin ordning följa kunna: varde ock härom erinradt, då förfallet församlingen kungöres.

Uteblifver profpredikant å honom förelagd dag och har underrättelse om anledningen dertill ej inkommit; gifve då den, som pastoralvården om händer har, förfallet församlingen äfvensom valförrättaren tillkänna, och att förty all ytterligare åtgärd på domkapitlets förordnande kommer att bero: inberätte ock derom genast till domkapitlet.

§ 31. Valförrättare skall af domkapitlet utses samma dag, profdagarne, enligt hvad i 24 § är sagdt, utsättas. Till valförrättare förordne domkapitlet prosten i det kontrakt, hvartill den lediga tjensten lyder, eller, der han veterligen jäfvig eller af giltigt förfall hindrad är, någon annan inom prosteriet eller nära derintill boende kyrkoherde.

Till valförrättare i Stockholms stad skall en af stadens kyrkoherdar af konsistorium derstädes förordnas.

Jemte valförrättaren skall ock i hvartdera fallet en annan kyrkoherde utses, att den förres ställe intaga, der denne af sjukdom eller annat förfall hindrad blefve att valförrättningen verkställa.

§ 32. Valförrättare eger att sig till biträde kalla en ojäfvig man, helst prestman, att protokollet å frågo- och valdag föra.

§ 33. Laga jäf mot valförrättare äro de, som allmän lag mot domare uppställer, och mot valnotarie de, som från vittnesmål utestänga. Jäf räknas mellan valförrättare och dem, som under val komma; men ej mellan honom och dem, som välja. Eger valförrättare rösträtt i församling, der han val skall leda, men vill den ej begagna; då är han ej på den grund jäfvig.

Varder någon till valförrättare förordnad, som jäf med sig vet, det domkapitlet okändt var; gifve det domkapitlet tillkänna.

§ 34. Rösträtt vid prestval tillkommer i den församling, der val anställas skall, en hvar församlingsmedlem, som berättigad är att i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut taga del; och gälle för röstberäkning och utöfning af rösträtt vid valet hvad för kyrkostämma är i sådant afseende stadgadt.

Främmande trosförvandt och den, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, må rösträtt ej tillkomma.

§ 35. 1. Prestval skall efter särskild vallängd förrättas. Vallängden skall af den, som pastoralvården i församlingen förvaltar, uppgöras efter den röstlängd, som till efterföljd vid kyrkostämma i församlingen godkänd och antagen är, och upptaga enhvar i röstlängden uppförd röstegande, det röstetal, honom deri är tillagdt, samt de anmärkningar, som der om honom kunna förekomma. Vallängden skall tvefaldt upprättas med särskild kolumn för en hvar af de profpredikanter, som vid valförrättningen under omröstning komma kunna, samt för anteckning af de röster honom tillfalla, och i öfrigt så inrättas, att hvartdera exemplaret till så väl antal af sidor, som antal af rader på hvarje sida med det andra noggrannt öfverensstämmer.

2. Äro lands- och stadsförsamlingar till ett kyrkogäll förenade, ehvad de gemensam eller särskild kyrka begagna; varde vallängd för hvardera församlingen uppgjord, der ej öfverenskommet är, att hvardera i sin ordning för bägge välja eger, eller annan förening är träffad om gemensam grund för röstberäkningen, då valet derefter bör rättas.

Af vallängden skall det ena exemplaret tillsändas valförrättaren sednast fjorton dagar före frågodagen, och det andra till frågodagen förvaras.

§ 36. På den dag sista profpredikan hålles, låte den, som pastoralvården i församlingen handhar, uti alla till församlingen hörande kyrkor, der gudstjenst då anställes, från predikostolen kungöra, att den af domkapitlet utsedde valförrättningsmannen nästpåföljande söndag sig infinna skall, för att, biträdd af namngifven för protokollet utsedd notarie, uti den kyrka, der prof aflagda blifvit, eller, om prof i flere kyrkor aflagts efter hvad i 24 § sägs, uti moderkyrkan, eller, om stads- och

landsförsamling till ett kyrkogäll förenade äro, uti den kyrka, der i sådant fall valet anställas skall, det förestående valet bereda och inhemta församlingens utlåtande, huruvida mot dess anställande hinder förekomma, äfvensom att, der hinder ej finnas, vallängden granska och till efterrättelse godkänna; börande vallängden under tiden vara för de röstegande tillgänglig hos den, som pastoralvården i församlingen förvaltar, och församlingen i kungörelsen uppmanas att på frågodagen tillstädeskomma, för att sin rätt bevaka.

§ 37. Finner valförrättare nödigt att gudstjensten å frågodag tidigare än vanligt begynnas må; ege han dess början tidigare utsätta. I stad må aftonsångsgudstjenst å den dagen aflysas, der så nödigt pröfvas. Allmän nattvardsgång må ej heller å den dagen hållas. Hvad om frågodag nu är sagdt gälle ock om valdag. I de kungörelser, genom hvilka frågo- och valdagen utlysas, skall underrättelse härom församlingen meddelas.

§ 38. När frågodag är inne och gudstjensten afslutad, skall valförrättaren jemte valnotarien och några tillkallade medlemmar af kyrkorådet plats i kyrkans hufvudkor intaga, sitt förordnande uppläsa, och församlingen först tillspörja, huruvida han och notarien erkännas ojäfviga att förrättningen verkställa? Anmäles jäf mot valförrättaren; pröfve han det. Finner han det grundadt; afhålle sig från förrättningen och göre derom anmälan hos domkapitlet, hvilket, derest jäfvet godkännes, ny frågodag utsätter och annan valförrättare förordnar. Finner valförrättaren jäfvet ogrundadt; gifve det församlingen tillkänna och fortsätte förrättningen. Varder mot valnotarien jäf anmäldt, som grundadt befinnes; antage valförrättaren genast på stället annan lämplig och ojäfvig man, att vid det andra exemplaret af vallängden biträda, ech före sjelf protokollet om han det ej åt den sålunda tillkallade biträdande anförtro kan.

§ 39. Ar jäf mot valförrättaren icke anfördt, eller har sådant af honom underkändt blifvit, spörje han: huruvida kungörelsen om förslaget och profdagarne i behörig tid och i vederbörande kyrkor afkunnad är, och om profpredikanterne i enlighet dermed profven fullgjort? Finnes kungörelsen ej behörigen afkunnad vara, men att likväl profven å förelagda dagar fullgjorda blifvit, och åtnöjes församlingen dermed; må förrättningen fortgå. Yppas derom stridiga meningar; gälle hvad de fleste närvarande, röstegande medlemmar derom, efter hufvudtal, besluta. Yrkar församlingen att felet pröfvas skall; varde all ytterligare åtgärd uppskjuten och saken inberättad till domkapitlet, som, efter dess beskaffenhet, eger antingen till ny kungörelse och nya prof förordna, eller frågo- och valförrättningens fortsättande på dertill å nyo bestämd dag anbefalla.

§ 40. Derefter tillspörjes församlingen: huruvida kungörelsen om frågodagen å vederbörlig tid och ort afkunnad är? Finnes det annorledes; varde förrättningen af

valförrättaren uppskjuten till fjortonde dagen derefter, och åtta dagar förut, eller följande söndag behörigen utlyst. Om förhållandet skall till domkapitlet inberättas.

§ 41. Der sådana hinder ej förekommit, som nu sagda äro, tillspörje valförrättaren församlingen: huruvida hon, eller en eller flere af hennes medlemmar, hafva något mot de förslagna att anmärka? Anmälas då mot en eller flere af de föreslagna försök till röstvärfning, eller olaga lönebeting, eller att någon i sin profpredikan sig sjelf förordat, eller sina medsökande förklenat, eller anmälas andra klagomål, de der, behörigen ledda i bevis, afsättning från prestembetet och den särskilda tjenst, han inom kyrkan innehar, eller mistning af prestembetets utöfning för viss tid, eller förlust af medborgerligt förtroende, eller förlust af rum å förslaget medföra skulle, och förbinder sig angifvaren att sin anklagelse lagligen bevisa; afbryte då valförrättaren förrättningen och anteckne i protokollet angifvarens namn samt de vittnen, eller andra bevis, han åberopat, och insände protokollet, hvilket genast bör uppsättas och till godkännande uppläsas, till domkapitlet, som saken till verldslig rätt skall förvisa, efter hvad i 64 § sägs.

§ 42. Anföras mot en eller flere af de föreslagna andra omständigheter, de der icke den påföljd hafva skulle, som i nästföregående § sägs, eller angifves försök till röstvärfning mot annan än profpredikant, utan att angifvaren påstå giter att denne det föranledt; då skall ock det i protokollet upptagas, och församlingen meddelas att det henne öppet står, att antingen efter anställdt val klagan deröfver medelst besvär föra, eller ock sådana genast hos domkapitlet anmäla och dess förbud mot valförrättningen innan valdagen inträffar utverka söka; men frågodagsförrättningen varde icke dess mindre fortsatt.

§ 43. 1. Församlingen ege rätt att, der hon det önskar, på frågodagen fjerde profpredikant begära: uppgifve ock då den prestman, hon dertill vill hafva utsedd.

2. Yppas härom delade meningar och skall genom omröstning utrönas, om och hvilken prestman må till fjerde profpredikant kallas; då må i den omröstning endast de taga del, som i den behörigen justerade vallängden uppförda och sjelfva tillstädes äro, och varde hvar röstandes dervid afgifna mening för en röst beräknad.

3. Visar omröstningen, att mer än hälften af de röstberättigade, som i densamma tagit del, sig om samma prestman förenat; varde förrättningen afbruten, och protokollet derom, sedan det uppläst och godkändt blifvit, till domkapitlet, för frågans ytterligare behandling, genast öfversändt. Hafva ej så många sig förenat, som nu är sagdt; vare frågan om fjerde profpredikant förfallen.

4. Varder valförrättaren sjelf till fjerde profpredikant kallad; inställe han genast all vidare åtgärd och öfverlemne frågan till domkapitlet, utan så är, att han förtroendet på stället sig afsäger. Är den, som kallas, med valförrättaren i den skyldskap, att jäf för valförrättningens vidare handläggning deraf för honom uppstår; anmäle han ock det hos domkapitlet,

§ 44. Är prest, på sätt i nästföregående § sägs, till fjerde profpredikant kallad och vill han, på domkapitlets tillfrågan, kallelsen emottaga och de handlingar, som hans behörighet visa, till granskning insända; pröfve då domkapitlet, huruvida han, efter de i denna lag stadgade grunder behörig är att på förslaget uppföras. Finnes han behörig; då skall han, äfven om han de förut föreslagna i tjensteår underlägsen är, på förslaget i fjerde rummet uppföras och till profs afläggande förskickas. Afsäger han sig kallelsen, eller finnes han obehörig; varde församlingens begäran af domkapitlet afslagen. Ehvad sådan begäran bifalles eller afslås, gifve domkapitlet derå utslag med anvisning för besvär. Har den begäran blifvit afslagen och utslaget derå vunnit laga kraft; förfalle all vidare fråga om fjerde profpredikant. Afgår med döden på förslaget uppförd fjerde profpredikant innan val hållet är, eller förlorar han innan dess sin behörighet; stånde församlingen öppet, att annan fjerde profpredikant kalla.

Profdag för å förslaget uppförd fjerde profpredikant skall, sedan utslaget derom vunnit laga kraft, af domkapitlet utsättas och församlingen och valförrättaren i stadgad ordning tillkännagifvas.

§ 45. Förekomma ej på frågodag mot anställande af val sådana hinder, som nu nämnda äro; då skola de §§ af detta kapitel, som om rösträttighet och valdag handla, eller från och med § 34 till och med § 59, uppläsas och derefter vallängden till granskning företagas med erinran till församlingen, att alla de ändringar, till hvilka skäl finnas, då anmälas böra.

§ 46. 1. Vid vallängdens granskning för godkännande skall hvarje deri uppförd röstegares namn och röstetal ljudligen uppläsas, och hvarje röstegande medlem af församlingen ega rätt att dervid, sjelf eller genom ombud, rättelser eller tillägg anmäla. Anmälda rättelser eller tillägg skola, der de till riktigheten af öfriga närvarande röstegare, eller, i händelse af stridiga meningar, af valförrättaren godkännas, uti hvartdera exemplaret af vallängden införas, och äfvenså jemte alla öfriga anmärkningar uti frågodagsprotokollet intagas. Anmäles rättelse eller tillägg, som ej genast kan tillfyllest utredas och bevisas; må dermed till valdagen uppskjutas. Finner valförrättaren sjelf fel eller brist i någon af de omständigheter, som rösträttighet angå; må han det tillkännagifva, rätta och anteckna.

2. När vallängden granskad och rättad samt det å frågodagen tillkomna protokollet derjemte uppläst och godkändt är, skola bägge exemplaren af den förra, äfvensom protokollet, af valförrättaren, valnotarien och två af församlingens röstegande medlemmar underskrifvas och under valförrättarens sigill genomdragas; hvarefter det ena exemplaret af vallängden intill valdagen af valförrättaren förvaras, och det andra öfverlemnas till den, som pastoralvården i församlingen förvaltar, för att på lämpligt sätt hållas församlingens medlemmar tillhanda. Frågodagsprotokollet skall likaså af valförrättaren förvaras, der icke i de fall, som i 38, 39 och 41 §§ omförmälas, förrättningen bör uppskjutas och protokollet genast till domkapitlet insändas. Har ut-

redning af gjorda anmärkningar blifvit till valdagen hänskjuten; varde utdrag af protokollet rörande dessa frågor bifogadt det exemplar af vallängden, som till församlingens begagnande aflemnas.

§ 47. Då förrättningen å frågodagen är slutad utan att laga hinder mot det förestående valet förekommit, gifve valförrättaren församlingen tillkänna: att valet den fjortonde dagen efter frågodagen skall förrättas, och att den, som med frågodags-förrättningen är missnöjd, eger besvär deröfver, efter det valet för sig gått, anföra i den ordning § 61 anvisar: låte ock valförrättaren, nästpåföljande söndag, valet åter utlysa uti alla de kyrkor, der prof- och frågodag utlysas skolat. Prest, som kungörelsen uppläst, skall derå teckna dagen, då det skett.

Valakten skall anställas i den kyrka, der frågodagsförrättningen för sig gått, efter hvad derom i 36 § sägs.

§ 48. Nu är valdagen inne och gudstjensten afslutad, spörje då valförrättaren, innan valakten öppnas, församlingen, huruvida valförrättningen vederbörligen är utlyst. Finnes det annorledes; utsätte han ny valdag å fjortonde dagen derefter och låte den åtta dagar derförinnan å nyo kungöras: inberätte ock derom till domkapitlet samt om anledningen till uppskofvet.

§ 49. När valakten begynnas skall, inlede valförrättaren densamma från altaret med bön och ett kort tal, deri han erinrar församlingen om den förestånde förrättningens vigt, och intage derpå jemte valnotarien och minst två tillkallade medlemmar af kyrkorådet plats vid valbordet; hvarefter ur kungörelsen om profdagarne å nyo uppläsas skola deras namn och förtjenster, som under omröstning komma böra, utan något tillägg eller förord.

§ 50. Ingen af de föreslagna må valakten öfvervara: är någon af dem tillstädes, tillsäge honom valförrättaren att sig aflägsna.

§ 51. Är på frågodagen förbehåll gjordt om utredning af då anmärkta rättelser eller tillägg i vallängden, då skall den utredning först företagas och, derest den godkännes, vederbörligen antecknas. Har mellan frågo- och valdag röstegare aflidit, eller fast egendom egare eller röstberättigad innehafvare ombytt; varde ock vallängden i följd deraf rättad. Valförrättaren skall derom församlingen åtspörja. Annan ändring af vallängden må vidare ej tillåtas, och gifve valförrättaren ljudligen tillkänna, att vallängden nu oföränderligt till efterrättelse vid valet antagen är.

§ 52. Derpå skall till sjelfva valet skridas och dervid iakttagas, att hvarje röstegare särskildt och ljudligen i den ordning, hvarefter han i vallängden uppförd är, uppropas för att framträda och sin röst afgifva. Afgifven röst upprepe valför-

rättaren, innan den i vallängden införes. Framträder ej röstegare vid första uppropet; varde han omedelbart derefter andra gången uppropad. Kommer han ej heller då sjelf eller genom ombud; vare den gången sin rösträtt förlustig och skall han i vallängden såsom frånvarande antecknas. Är någon drucken, som rösta vill; varde han afvisad och hans röst oräknad; anteckne ock valförrättaren det i protokollet. Ej skall det röstegare förnekas, att på egen skyldeman rösta.

§ 53. Röstegare, som frånvarande är, men vill dock sin rösträtt utöfva, vare berättigad att sin röst afgifva genom dertill skriftligen eller muntligen befullmäktigadt ombud. Skriftlig fullmakt skall innehålla: ombudets namn och stånd, på hvilken af de föreslagna han rösta skall, dagen då fullmakten utgafs och röstegarens namn och sigill, eller i brist af sigill, intyg af två ojäfviga män, som under edsförpligtelse å fullmakten förklarat, att röstegaren i deras närvaro fullmakten sjelf skrifvit, eller underskrifvit, eller skrifva låtit och innehållet godkännt. Lemnas ombudet muntlig fullmakt, då skall ock den prest bland de föreslagna nämnas, på hvilken ombudet eger att rösta, och ombudet åtföljas af två ojäfviga vittnen, hvilka inför valförrättaren, då röstegarens namn uppropas, under edsförpligtelse intyga det uppdrag, denne i deras närvaro ombudet gifvit. Annan än så beskaffad fullmakt må ej godkännas. Röstegare, som vid valförrättningen närvarande är, må ej genom ombud rösta.

§ 54. Förena sig flere röstegande i en och samma fullmakt; vare den ogild. Varder samma person såsom ombud för flere använd; vare ock det ogildt. Hvar skall för sig rösta, utan så är, att flere gemensamt såsom en rösträttighet ega utöfva.

§ 55. Eger eller innehafver någon i församlingen flere hemman eller lägenheter, för hvilka han rösträtt åtnjuter; vare han dock ej berättigad att, sjelf eller genom ombud, på flere än en af de föreslagna rösta. Hvar, som annorledes gör, hafve sin rösträtt den gången förverkat.

Har han röst afgifvit, då han först enligt vallängden uppropades; varde ock den röst för de andra lägenheterna såsom afgifven och efter röstvärdet för desamma beräknad, fastän han ej mer tillstädes vore, då de i sin ordning i röstlängden förekomma. Var han ej vid första uppropet närvarande, eller besvarade han det ej, men kommer sedan och röstar, då han annan gång för annan lägenhet uppropas; då må hans röst ock för de lägenheter, som ännu enligt vallängden återstå, upptagas och sammaledes beräknas, men ej för dem, för hvilka han uppropats, innan han först, sjelf eller genom ombud, svar afgaf.

§ 56. Afgifven röst må ej ändras eller återkallas. Har röstegare uteblifvit eller genom ombud röstat, varde det i vallängden och protokollet antecknadt. Skriftliga fullmakter, ehvad de godkända eller underkända blifvit, skola förtecknas efter den ordning, de i vallängden och protokollet förekomma, och genomdragas under val-

förrättarens sigill. Var fullmakten muntlig, antecknas i protokollet de vittnen, som uppdraget intygat.

Vill röstegare något till protokollet anföra, som valförrättningen rörer; ege dertill rätt.

§ 57. Der så händer, att församling, då val företagas skall, enhälligt förklarar sig ej vilja sin valrätt utöfva; upplyse valförrättaren henne om följden deraf och anställe icke dess mindre upprop. Afgifvas då röster; tage han dem upp, och gälle det som val. Afgifves endast en röst; vare lag samma. Röstar ingen; göre valförrättaren anmälan derom hos domkapitlet, som då förfara bör, på sätt 68 § stadgar.

§ 58. När upprop afslutadt och val anställdt är, skall det röstetal, hvarje profpredikant, eller på förslag under omröstning utan prof ställd sökande, tillfallit, i hvartdera exemplaret af vallängden sammanräknadt utföras och valets utgång, efter slutad hopsummering, församlingen tillkännagifvas med anvisning, huruledes den, som åt förrättningen antingen å frågo- eller valdagen ej nöjes, kan besvär deremot inlägga inom den tid, som 61 § utsätter. Sist skall protokollet öfver valförrättningen till godkännande uppläsas och, jemte hvartdera exemplaret af vallängden, underskrifvas af valförrättaren, valnotarien och minst två af kyrkorådet eller andra församlingens röstegande medlemmar. Har församling sig undandragit att sin rösträtt utöfva, varde dock protokollet uppläst och underskrifvet såsom nu är sagdt.

Valförrättning afslutas med psalmsång och välsignelsens uttalande från altaret.

§ 59. Efter slutad valakt skall det ena exemplaret af vallängden jemte protokollen för frågo- och valdagen, äfvensom alla inlemnade fullmakter, till domkapitlet ofördröjligen insändas, och det andra jemte afskrift af frågo- och valdagsprotokollen öfverlemnas till den, som pastoralvården förestår, för att församlingen tillhandahållas, så länge besvärstiden är öppen, och derefter i kyrkoarkivet nedläggas.

§ 60. Hvad valförrättaren till ordningens omedelbara upprätthållande, under det valet pågår, nödigt finner att påbjuda, det skall genom kyrkorådets ledamöter eller församlingens äldste genast till verkställighet befordras. Der någon under val- eller frågodagsförrättning genom oljud, kif och träta, eller genom förgripelser med ord eller gerning mot valförrättare, valnotarie eller andra närvarande, eller annorledes störer den frid, som vid förrättningen herrska bör; varde sådant med alla dess omständigheter i protokollet antecknadt.

§ 61. 1. Röstegare, profpredikant, eller på förslag under omröstning utan prof ställd sökande, som åt förrättningen på frågo- eller valdag ej nöjes, ege rätt besvär deröfver inlemna till vederbörande domkapitel före klockan tolf å tretionde dagen efter valdagen, denna dock oräknad, eller, om sön- eller helgedag då inträffar, å näst-

följande sökendag, och deruti noggrannt och bestämdt uppgifva så väl de omständigheter, öfver hvilka han tror sig ega fog till klagan, ehvad de angå profpredikant, medsökande, eller valförrättare, eller sjelfva förrättningen, eller annan förment olaglighet, som ock de vittnen och andra bevis, på hvilka han sin klagan stödjer. Föres klagan öfver valet på den grund, att röstvärfning på ett eller annat sätt förekommit; då skola besvären åtföljas af bevis, att stämning i målet till laga domstol utverkad är.

2. Ej må afseende fästas på besvär, som öfver valet af andra än nu nämnda personer anföras, eller på så beskaffade besvär eller på de delar af dem, som ej innehålla bestämda uppgifter enligt hvad nu är sagdt. Finner valförrättaren sjelf olaglighet hafva förekommit, som på sakens utgång kan inverka; gifve det domkapitlet tillkänna då valhandlingarne insändas, eller sednast innan besvärstiden tilländagår.

§ 62. 1. Finner domkapitlet, vid pröfning af inkomna besvär öfver prestval, att valförrättaren jäfvig eller eljest obehörig varit; förordne då annan man att nytt val anställa, och underrätte derom församlingen.

2. Finnes, att frågodag ej hållen, eller valdag ej behörigen utlyst blifvit, eller att vallängd till justering ej förekommit, eller att ordentligt upprop af de röstegande vid valet ej skett, eller att i fråga om kallande af fjerde profpredikant ej så tillgått, som i 43 § stadgas; då skall ock till ny frågo- eller valdag, allt som saken är till, förordnas. Mot sådant domkapitlets beslut må besvär ej tillåtas.

3. Visar besväranden, att uti den till efterföljd antagna vallängd rösträttighet olagligen blifvit någon tillerkänd eller vägrad, och att valets utgång deraf blifvit bestämd; varde likaledes till nytt val förordnadt, derest besväranden tillika styrkt, att vid vallängdens justering anmärkning deremot vederbörligen blifvit framställd.

4. Innehålla besvären, att röst af eljest röstberättigad person fått, mot hvad i 55 § sägs, obehörigt afgifvas och beräknas, eller att behörigen afgifven röst för högt eller för lågt beräknad är; göre domkapitlet, om skäl dertill äro, behörig rättelse i röstberäkningen. Förekommer i besvären annat påstående, som ej till ändring af röstberäkningen eller på valets utgång kan verka; varde sjelfva valet fast förklaradt.

§ 63. Ej må domkapitel, derest icke besvär inkommit, eller olaglighet omedelbart blifvit af valförrättare anmäld, mot valet anmärkning göra, utan så är, att valhandlingarne utvisa, att frågodag ej hållen eller vallängd till granskning ej företagen är. Upptäckes fel i sammanräkningen af de afgifna röstetalen, bör det dock rättas. Ändras derigenom valets utgång; kungöre domkapitlet sådant församlingen med tillkännagifvande, att den, om hon anser sig dertill ega skäl, eger hos domkapitlet öfver det sålunda ändrade valet anföra besvär inom tretio dagar, räknade från dagen näst efter kungörelsens uppläsande, på sätt som 61 § i öfrigt stadgar.

§ 64. Afgifven röst, som genom köp eller annat olagligt medel vunnen är, eller tillhör röstegande, som på valets utgång obehörigen sökt verka, vare ogild. An-

gifves uti anförda besvär, att någon af de vid valet under omröstning stälde till röstvärfning, eller olaga lönebeting, eller till annat sådant brott, som i 41 § sägs, sig skyldig gjort, eller göres angifvelse om röstvärfning mot röstegare eller annan man; förvise domkapitlet saken till verldslig rätt, att der laglikmätigt handläggas. Förekomma i saken omständigheter, af hvilka en eller flere till domkapitlets och andra till verldslig rätts behandling höra; då skola de alla i ett sammanhang till verldslig rätt förvisas: domkapitlet dock alltid makt förbehållen att, sedan slutlig dom i saken fallit, pröfva den verkan, saken på valets utgång bör hafva. Vid annan angifvelse mot profpredikant, än nu är sagd, pröfve domkapitlet hvar saks beskaffenhet och till hvilken laga påföljd den leda kan.

§ 65. Varder, då fråga är om presterlig tjenst, hvartill utnämningen är Konungen förbehållen, någon af de föreslagna öfvertygad om sådant brott, som i 64 § sägs, och förty sitt förslagsrum förlustig; då skall annan å förslaget uppföras, på sätt i 21 § stadgas. Ar fråga om presterlig tjenst, hvarå domkapitlet eger fullmakt utfärda, och angår angifvelsen den, som enligt valets utgång fullmakten erhålla borde; gälle ock hvad nu är sagdt, då han derom öfvertygas: men rörer i detta fall angifvelsen annan af de föreslagne, må ej tjenstens besättande deraf hindras.

§ 66. Är röstegare angifven för röstvärfning till förmån för någon af de föreslagna, och finnes af valhandlingarne att tjenstens besättande af hans röster beror; då må med vidare åtgärd till dess besättande anstånd göras. Varder den angifne om saken förvunnen; förordne domkapitlet till nytt val.

§ 67. Utvisa valhandlingarne, att förgripelse mot valförrättare eller valnotarie under frågodags- eller valförrättningen förefallit, eller att frid och ordning annorledes blifvit störda; anmäle domkapitlet det hos Konungens befallningshafvande till laga åtal.

§ 68. 1. Nu har tid för anförande hos domkapitlet af besvär öfver prestval obegagnad gått till ända, eller deröfver anförd klagan blifvit slutligen afgjord: tillkommer utnämningsrätten domkapitlet, då skall det med fullmakt å tjensten förse den, som vid valet de flesta rösterna erhållit.

2. Har vid valet högsta röstetal tillfallit flere af de föreslagna; varde fullmakten tilldelad den af dessa, hvilken de flesta rösterna, räknade efter de röstandes hufvudtal, tillfallit. Finnes äfven efter sådan beräkning högsta röstetal hafva tillfallit flera; då skall fullmakt utfärdas för den, som högre rum å förslaget innehar.

3. Har församling mangrannt undandragit sig att vid val röst afgifva; ege domkapitlet makt i embetet insätta den af de föreslagna, som det pröfvar dertill mest skicklig och förtjent. Till de föreslagna räknas i alla dessa fall äfven fjerde profpredikant, der en sådan i behörig ordning blifvit under omröstning stäld.

4. Då utnämningsrätten tillhör domkapitlet, beslute det derom så snart valet vunnit laga kraft, och varde fullmakten daterad den dag laga kraften tillkom.

§ 69. När till presterlig tjenst, som efter förslag och val skall tillsättas, utnämningen är Konungen förbehållen, insände domkapitlet ofördröjligen till Konungen samtliga ansöknings- och valhandlingar äfvensom förslagsprotokollet, samt berättelse, huruvida ändring af ursprungliga förslaget på grund af besvär eller af annan anledning egt rum, med uppgift om det röstetal, en hvar af de föreslagna tillfallit, och hvilken af de föreslagna detsamma anser sig på anförda skäl böra till utnämning förorda. Har vid valförrättning ingen af de röstegande afgifvit röst, då må protokoll derom i valhandlings ställe insändas och Konungens beslut afvaktas.

§ 70. Vid inträffad ledighet i regal kyrkoherdetjenst inom hvilket stift som helst må ansökning, att dertill utan förslag och val befordras, kunna inlemnas af prest, som till sådan tjenst behörig är och vid något af rikets universitet, elementarläroverk eller folkskolelärare-seminarium innehar befattning, hvarmed rätt till årsberäkning såsom för presterlig tjenst är förenad, eller ock af Konungen fått sig sådan ansökningsrätt särskildt tilldelad. Hvar och inom hvilken tid sådan sökande må sig anmäla och erforderliga handlingar ingifva; derom förordnar Konungen.

Vid tillsättning af regal kyrkoherdetjenst ankommer det derefter på Konungen, att dertill nämna antingen en af de på förslaget stående, eller någon af dem, som sig i nu nämnda ordning såsom sökande anmält.

§ 71. Kyrkoherdetjenst i pastorat, som till præbende anslaget är, tillsättes i och med den tjenst, hvilken pastoratet såsom præbende åtföljer.

§ 72. Presttjenster, som vid rikets krigsmakt till lands eller vatten inrättade äro, ansökas och tillsättas så som om dem särskildt är stadgadt: dock skola, innan någon till utnämning föreslås eller utnämnes, ansökningshandlingarne insändas till vederbörande domkapitel, som utlåtande afgifva bör, huruvida de sökande fullgjort hvad för vinnande af sådan tjenst föreskrifvet är, huruvida mot deras frejd och lämplighet något kan vara att erinra, och huruvida i afseende å deras behörighet hinder möter på den grund, att de om annan då ledig tjenst dessförinnan ansökan gjort eller rum på förslag dertill innehafva.

§ 73. Der förordnadt är, att predikant vid lazarett, kurhus, hospital eller annan mild stiftelse anställas bör, ege vederbörande domkapitel, sedan laga tid för ansökning varit kungjord, att, efter deras hörande, åt hvilka förvaltningen och inseendet öfver sådana inrättningar äro anförtrodda, till slik tjenst kalla den, som för befattningen anses lämpligast. Kan sådan tjenst besörjas af prest, som förut ordinarie tjenst på orten innehar; då må han företrädesvis dertill förordnas.

§ 74. Predikanttjenster vid fängelse- och korrektionshus ege vederbörande domkapitel tillsätta, sedan laga tid för ansökning förlupit, och dertill företrädesvis nämna den, som synnerligt nit och fallenhet för sådan tjenst pröfvas ega. Utnämningen skall jemte besvärsanvisning anslås innan fullmakten utfärdas, derest flere än den utnämnde om tjensten gjort ansökan.

§ 75. Predikant i sådan församling, som vid bruk eller andra större förädlingsverk inrättad är, må af den kallas, som verket eger, och gifve domkapitlet å tjensten fullmakt, derest den kallade behörig är. Vill ej egaren, när ledighet inträffat, tjensten vidare tillsätta; vare det hans ensak: dock skall han derom domkapitlet underrätta.

§ 76. Församling, som vid val af prest om någon särskild rättighet eller förmån vederbörligen försäkrad är, varde dervid bibehållen: dock skall i hvarje händelse den, församlingen vill kalla, anmälas hos domkapitlet, som rätt eger tillse, att ingen till frejd och lefverne ovärdig, eller eljest icke behörig sålunda till embete i församlingen må befordras. Finner domkapitlet skäl den kallade jäfva; gifve deröfver utslag.

§ 77. Visar, vid inträffad ledighet i presterlig tjenst inom någon församling, medlem af församlingen eller annan sig, på grund af *patronaträtt*, befogenhet ega, att till tjensten kalla prest omedelbart och utan sådant förslag, hvarom detta kapitel handlar; förfare domkapitlet efter hvad för sådana fall särskildt är stadgadt.

Finnes den åberopade rättigheten icke vara vederbörligen styrkt, eller att innehafvaren deraf för tillfället icke är behörig att densamma utöfva; varde tjensten för den gången tillsatt i den ordning, som för konsistoriel presttjenst är föreskrifven. Främmande trosbekännare och den, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, må ej kunna patronatsrätt utöfva.

Patronatsrätt till regal eller konsistoriel presttjenst må hädanefter ej kunna förvärfvas eller beviljas.

§ 78. Vid tillsättande af presttjenster inom Lappmarksförsamlingarne förfares i den ordning, särskild derom utfärdad Förordning stadgar.

§ 79. Hvar, som å ordinare presttjenst laga fullmakt erhållit, skall utan onödig tidsutdrägt uti tjensten insättas på sätt handboken föreskrifver. Är det kyrkoherde; inställe honom biskopen, eller den, han dertill förordnar. Är det annan ordinarie prest; inställe honom kyrkoherden i församlingen.

§ 80. När i någon församling kyrkoherde-, komminister- eller annan ordinarie presttjenst blifver ledig, skall domkapitlet besörja, att tjensten under ledigheten behörigen upprätthållen varder. Är det kyrkoherdetjenst; då skall pastoralvården anförtros åt komministern eller annan af församlingens prester, som dertill skickligast

pröfvas. Finnes ej i församlingen prest, som lämplig är att den förestå; varde någon prest från annan församling inom stiftet dertill förordnad. Erfordras biträde till gudstjenstens och andra presterliga göromåls förrättande, skall särskild prest dertill förskickas såsom i 12 kap. sägs. Är biträde nödigt innan domkapitlet hinner derom förordna; besörje derom prosten.

§ 81. Göres vid inträffad ledighet i någon af de tjenster, som i 73, 74 och 75 §§ omförmälas, behof att prest till dess bestridande utse; förordne domkapitlet, på vederbörandes begäran, så vidt ske kan, någon att den under ledigheten förestå.

§ 82. Är någon på förslag till ledig tjenst uppförd; må han ej förordnas att samma tjenst under tiden bestrida.

Den, som ordinarie tjenst innehar, må ej till förrättande af dylik eller annan tjenst utom församlingen förskickas, undantagande i nödfall och intill dess behofvet i vederbörlig ordning kan afhjelpas.

## 15 KAPITLET.

*Om tillsättande af klockare, orgelnist och annan lägre kyrkobetjening.*

§ 1. I hvarje kyrkoförsamling skall anställas en klockare. Honom åligger, der ej särskild kyrkosångare i församlingen är anställd, att leda sången vid offentlig gudstjenst äfvensom vid andra presterliga förrättningar, vid hvilka kyrkosång förekomma bör; att gå presterskapet tillhanda vid gudstjenst och andra embetsförrättningar i öfrigt; att, der så behof göres och lärarebefattning i folkskola icke är med klockaretjenst förenad, vid barnens undervisning i bokläsning tillhandagå, så vidt hans öfriga tjenstegöromål det medgifva; att öfver yttre ordning och renlighet i kyrka och på kyrkogård närmaste tillsyn hafva; ansvara för de kyrkans tillhörigheter, som honom till vård eller begagnande ombetros; och fullgöra hvad eljest honom i tjensten ålägges.

§ 2. Orgelnist skall med orgelspelning vid offentlig gudstjenst och andra presterliga förrättningar beledsaga kyrkosången, der sådan dervid förekommer; hafva vård om kyrkans orgelverk och dess hållande i behörigt skick, och efterkomma hvad kyrkoherden honom för öfrigt i tjensten skäligen föreskrifver.

§ 3. Klockare- och orgelnistbeställningar, som i någon församling skilda äro, må ej förenas utan domkapitlets samtycke, på framställning derom af kyrkoherden och församlingen efter gemensam öfverenskommelse på kyrkostämma.

§ 4. När klockare- eller orgelnisttjenst blifvit ledig, skall kyrkoherden densamma till ansökning hos honom kungöra. På ansökning af den, som ej uppnått 21 års ålder må afseende ej fästas. Hvilka de insigter äro, dem sökande bör visa sig ega för att till den ena eller andra af sådana tjenster, eller till båda i förening, kunna skicklig anses, äfvensom hvad i afseende å ansökningstid och ansökningshandlingar iakttagas skall; derom förordnar Konungen. Beloppet af den borgen, sökande ställa bör för den kyrkans egendom, som under hans vård och hand i och för tjensten lemnas, ege kyrkoherden i samråd med församlingen bestämma, och kyrkorådet i hvarje särskildt fall till vederhäftigheten pröfva.

§ 5. Finnes sökande vid samma tid hafva i annan församling sökt och erhållit förslag till klockare- eller orgelnisttjenst, vare hans sednare ansökning kraftlös. Gifver ej sökanden det kyrkoherden tillkänna, och varder det sedermera bekant; då må han hvarken till den ena eller andra af de tjenster, han sålunda samtidigt sökt, utnämnas.

§ 6. Till orgelnisttjenst, der denna ej med klockaretjenst är förenad, må befogenhet att söka och kunna nämnas stå öppen äfven för qvinna, som visar sig dertill erforderlig skicklighet ega.

§ 7. När klockaretjenst skall tillsättas, gifve kyrkoherden, efter tilländalupen ansökningstid, utan tidsutdrägt kyrkorådet i församlingen tillkänna, hvilka sökande sig anmält och hvilka af dem han behöriga funnit, och uppföre bland dessa tre de skickligaste och lämpligaste på förslag. Finnes bland de sökande endast två eller en behörig; då må de två eller den ene föreslås.

§ 8. 1. Upprättadt förslag skall i kyrkorådets protokoll intagas och nästföljande sön- eller högtidsdag församlingen från predikstolen delgifvas jemte anvisning för sökande, som åt förslaget ej nöjes, att han deruti eger söka ändring genom besvär, som inom tretio dagar, räknade från och med dagen näst efter kungörandet, böra till domkapitlet ingifvas, åtföljda af kungörelsen om förslaget i afskrift, som kyrkoherden bör meddela och bestyrka; åliggande det klaganden att i öfrigt iakttaga hvad angående anförande af besvär öfver kyrkostämmas beslut är föreskrifvet.

2. Har af de inom laga ansökningstid inkomna sökande ingen funnits till tjensten behörig; varde ock det församlingen kungjordt med anvisning för besvär efter hvad nu är sagdt. Vinner beslutet laga kraft eller vederbörlig stadsfästelse; varde ny ansökningstid utsatt. Har ingen sökande inom den först utsatta tiden sig infunnit; vare lag samma.

§ 9. Sedan upprättadt förslag vunnit laga kraft skall kyrkoherden skriftligen de föreslagna kalla att på utsatta dagar, hvar efter annan, vid allmän gudstjenst i församlingen prof i kyrkosång aflägga: kungöre ock församlingen de utsatta prof-

dagarne. Uteblifver någon af de föreslagna från profvet och kan dertill ej visa laga förfall; vare han sitt rum å förslaget förlustig.

§ 10. När profven aflagda blifvit, utnämne kyrkorådet till tjensten den bland de föreslagna, det dertill skickligast anser. Är på förslaget endast en sökande uppförd, må det på kyrkorådet ankomma att, med afseende på beskaffenheten af hans prof, honom till klockare antaga, eller ock besluta att åtgärder för tjenstens besättande å nyo skola i laga ordning vidtagas; börande beslutet härom församlingen kungöras.

§ 11. 1. Den, som på förslag blifvit uppförd, men vid utnämningen förbigången, ege rätt att, om han tror sig kunna visa, att kyrkorådets beslut icke i laga ordning tillkommit, söka rättelse deri genom besvär såsom i 8 § sägs.

2. Är klockare antagen och beslutet derom ståndande; varde honom utdrag af kyrkorådets protokoll såsom förordnande meddeladt, och vare han pligtig tjensten tillträda så snart lönen blifvit ledig.

3. Är med klockaretjenst lärarebefattning i församlingens folkskola förenad, förhålles med tillsättning af de förenade tjensterna så som om tillsättning af folkskolelärartjenst är stadgadt.

§ 12. Med tillsättande af orgelnisttjenst förhålles så som om tillsättning af klockaretjenst är sagdt; dock må af sökande till orgelnisttjenst annat prof ej fordras än i orgelspelning. Äro orgelnist- och klockaretjenst förenade, skall sökande visa sig vara behörig till och aflägga prof för hvardera. Vid tillsättande af förenad klockare- och orgelnisttjenst förfares i öfrigt så som om den förra nu är stadgadt.

§ 13. På hvarje församling må ankomma, att för sångens ledning vid allmän gudstjenst särskild kyrkosångare, eller kantor, anställa. Der kyrkosångaretjenst finnes inrättad och skall vid inträffad ledighet tillsättas, förfares dervid såsom om klockaretjenst är stadgadt.

§ 14. Der åt någon viss församling någon särskild rättighet vid tillsättande af klockare- eller orgelnistbeställning är beviljad, må den tills vidare ock framgent tillgodonjutas.

§ 15. 1. Göres behof af vikarie till bestridande af klockare- eller orgelnisttjenst; ege kyrkoherden tjenlig person dertill förordna: dock att denne för egendom, som honom i och för tjensten anförtros, ställer vederhäftig borgen, den kyrkorådet godkänner. Den, som sådan borgen ej ställa kan, må ej till vikarie förordnas.

2. Åt kyrkobetjente, som nu nämnda äro, må kyrkoherden kunna tjenstledighet för högst två månader bevilja. Tjenstledighet för längre tid sökes hos kyrkorådet.

§ 16. Kyrkoväktare, klockringare och annan lägre kyrkobetjening, som nödig finnes och åt hvilken aflöning anvisad är, antages af kyrkorådet. Antagandet skall församlingen kungöras.

## 16 KAPITLET.

*Om aflöning för prester och kyrkobetjente.*

§ 1. Prest, som ordinarie beställning innehar, är berättigad att aflöning åtnjuta af den församling, eller inrättning, i hvars tjenst han som prest anställd är. Huruledes och till hvilket belopp aflöningen skall utgå, utgör föremål för särskilda stadganden. Öfverenskommelser om presterskapets löneförmåner tillhöra kyrkostämmas handläggning.

§ 2. Prest, som till ordinarie tjenst i församling utnämnd blifvit, eger vid ingången af månaden näst efter den, i hvilken utnämningen lagstånden, eller, i fråga om regal presttjenst, fullmakten utfärdad är, aflöningen tillträda, så vidt den då är ledig.

Löneår räknas från och med första dagen i Maji till och med sista dagen i April månad af påföljande borgerliga år.

§ 3. Är tjensten vorden ledig genom företrädarens död; vare den utnämnde ej förr berättigad att lönen tillträda, än löpande tjenst- och löneår gått till ända. Inkomsterna för den tiden tagen de, som företrädarens rättsinnehafvare äro. Lefva efter honom enka eller egna, omyndiga och oförsörjda barn; njuten de inkomsterna så väl under löpande tjensteår, som under ett år derefter, eller det s. k. nådåret. Är extra nådår dem beviljadt, tillträdes lönen ej förr än det tillända lupit.

§ 4. Har tjensten blifvit ledig genom företrädarens flyttning, afsättning eller afsägelse af prestembetet, och är ej om inkomstens användande under ledigheten annorledes förordnadt; då är lönen enligt 2 § ledig att tillträdas.

§ 5. Är tillträde ej öppet, då fullmakten utfärdas; förblifve den utnämnde vid den tjenst, han då innehar, och njute inkomsten deraf till dess tillträde kan ske.

§ 6. Prest, som förordnad varder att tjenst förestå, hvaraf hela inkomsten är ledig, ege den fullt tillgodonjuta, så vidt ej särskildt är stadgadt, att någon del deraf för andra ändamål skall användas.

§ 7. Prest, som förordnas att förestå tjenst, hvaraf inkomsten under löne- och nådår, eller af andra skäl, annan tillfaller, skall aflönas af den, som inkomsten åtnjuter, och skilje domkapitlet dem emellan, om vänlig öfverenskommelse ej kan träffas.

§ 8. Varder prest till biträde åt annan prest förordnad; njute aflöning af den, till hvars hjelp han skickad är. Kunna de derom ej sämjas; bestämme domkapitlet hvad skäligt och billigt kan vara.

På prestmöte inom stiftet må om de allmänna grunderna i sådant afseende öfverenskommas.

§ 9. Hvad i detta kapitel om aflöning för prest är sagdt, gälle ock i fråga om aflöning för klockare och orgelnist. Om aflöning för kyrkosångare, der en sådan antagen är, bestämme församlingen. Hvad sålunda för kyrkosångare blifvit bestämdt må ej minskas så länge beställningen är tillsatt.

## 17 KAPITLET.

*Om prests förhållande i embetet och om fel och förbrytelser i eller utom embetet af prest eller kyrkobetjent.*

§ 1. Prest skall söka sig i Guds Ords kännedom och andra för prestembetets värdiga utöfning nyttiga kunskaper förkofra, troget uppfylla sitt embete, samvetsgrannt iakttaga hvad till efterrättelse vid dess förvaltning förordnadt är, visa förmän hörsamhet, beflita sig om tukt och ordning, uti lefverne och umgänge ådagalägga anständighet, saktmod och välvilja, icke söka slem vinning eller befatta sig med göromål, bestyr och handteringar, som embetet ej anstå, icke genom olofliga medel söka sin befordran, och uti allt och allestädes sig bete som en värdig Ordets tjenare och en samvetsöm själasörjare. Prest, som sitt embete missbrukar eller förargelse åstadkommer, straffes efter hvar saks beskaffenhet så som här nedan sägs.

§ 2. 1. Affaller prest från den rena evangeliska läran, sådan den af svenska kyrkan till grund för sin tro och bekännelse, enligt hvad i 1:a kapitlet sägs, antagen är; varde från embetet afsatt.

2. Finnes prest offentligen förkunna eller annorledes utsprida lärosatser, som mot den rena evangeliska läran strida eller till söndring inom kyrkan leda; varde kallad inför domkapitlet att sig förklara, undervisas och varnas. Vidblifver han sina villomeningar, eller tager dem åter upp, sedan han dem återkallat; varde afsatt.

§ 3. Uppenbarar prest hvad honom i hemligt skriftermål anförtrodt är, utom i det fall som i 6 § 9 kapitlet sägs; varde afsatt.

§ 4. 1. Lyser prest till äktenskap i annan församling än den, der bruden bor och kyrkskrifven är, eller viger han innan laga lysning i behörig ordning föregått, eller viger han enkling eller enka förr än afvittring lagligen verkställd är; varde afsatt.

2. Viger prest dem, hvilkas äktenskap för laga hinder återgå måste, och var det hinder honom veterligt; varde afsatt och förklarad ovärdig att i allmän tjenst vidare nyttjas. Utfärdar han intyg om hinderslöshet till vigsel, der hinder honom veterligen förefanns; vare lag samma.

§ 5. Vägrar prest utan laga förfall eller giltiga skäl sitt embetes tjenst i den församling, der han tjenstgörande är, när han om döpelse, den heliga nattvardens utdelande, sjukbesök eller annan presterlig förrättning af medlem i församlingen, eller af någon der sig uppehållande medlem af annan församling anmodas, eller försummar han utan laga förfall allmän gudstjensts förrättande i kyrka å sön- eller helgedag, då det honom ålegat; straffes med mistning af embetet från tre månader till ett år, efter som saken är till.

§ 6. Gör prest vid den allmänna gudstjensten eller annan kyrklig förrättning väsentligare afvikelse från den antagna kyrkohandboken, eller begagnar han dervid annat än i kyrkohandboken föreskrifvet formulär; dömes till offentlig varning, eller till löneförlust, eller mistning af embetet på viss tid, efter omständigheterna.

Inblandar han i predikan hvad obehörigt är, efter hvad i 8 § 3 kap. sägs; vare till enahanda ansvar förfallen.

§ 7. Reser prest bort från sin tjenstgöringsort utan vederbörligt lof, der det sökas skolat, eller uteblifver han utan laga förfall utöfver beviljad tid; dömes efter omständigheterna och tiden, hvarunder han borta varit, första gången till förlust af lön från en till tre månader. Gör han sig dertill annan gång skyldig; må löneförlusten till sex månader kunna utsträckas. Uteblifver han förfallolöst, första eller andra gången, öfver tre månader; dömes till mistning af embetet på viss tid.

Nu har prest utan lof eller tillkännagifvet förfall, sig från tjenstgöring afhållit och ej kunnat med kallelse träffas eller inställas: kommer han ej inom tre månader, sedan kallelse i allmänna tidningarne honom ågått; varde afsatt.

§ 8. Finnes prest i embetets utöfning af starka drycker öfverlastad och sålunda oreda och förargelse åstadkomma; varde afsatt.

Beträdes han med fylleri och dryckenskap utom tjenstgöring; varde första gången dömd till mistning af embetet från en till sex månader, efter omständigheterna. Kommer han andra gången åter, miste embetet från sex månader till ett år. Sker det tredje gången; varde afsatt.

§ 9. Tager eller betingar sig prest muta för att i embetet orätt främja; varde, ändå att ingen skada skedde, afsatt och förklarad ovärdig att i allmän tjenst vidare nyttjas. Tager eller betingar han sig eljest någon belöning eller sportel, hvartill han ej berättigad är; dömes till mistning af embete på viss tid, eller till förlust af lön,

efter omständigheterna: äro omständigheterna synnerligen försvårande; må till afsättning dömas. Mutan eller sporteln tillfalle Kronan.

§ 10. Begår prest med uppsåt på annat sätt förbrytelse i sitt embete för egen fördel, eller för att annan gynna eller skada, eller eljest till kränkning af allmän eller enskild rätt, eller underlåter prest uppsåtligen i afsigt, som nu sagd är, sin embetspligt; varde afsatt och, om brottet anses det förtjena, förklarad ovärdig att i allmän tjenst vidare nyttjas. Var det af förhastande, som prest sig sålunda förgick och kom deraf ingen eller ringa skada; då må till löneförlust eller mistning af embete på viss tid dömas.

§ 11. 1. Bryter prest annorledes mot sitt embetes pligter, såsom: att han visar ohörsamhet mot förmän i det som embetet angår; ligger genom eget förvållande i kif och osämja med sina embetsbröder eller församlingsmedlemmar; befattar sig såsom sakdrifvare med rättegångar, de der hvarken honom eller dem, som under hans vård och lydno stå, eller hans embete röra; inlåter sig i köpslagan och handtering, som hans embete icke anstår; eller åstadkommer eljest genom sitt förhållande i lefvernet förargelse, ändå att han gerning ej begår, hvarå ansvar i lag är utsatt; straffes, efter hvar saks beskaffenhet, med offentlig varning, förlust af lön från en till sex månader, eller, der omständigheterna synnerligen svåra äro, med mistning af embetet på viss tid.

2. Försummar, vårdslösar, uraktlåter eller missbrukar prest sitt embete eller det honom särskildt kan vara i tjensten anbefaldt, och är derå i denna lag särskildt ansvar ej utsatt; vare ock lag hvad nu är sagdt: dock må i dessa fall äfven till afsättning dömas, der synnerligen försvårande omständigheter förekomma.

§ 12. Då prest för vårdslöshet, försummelse, missbruk eller annat fel i embetet blifvit till ansvar dömd, vare han ock pligtig ersätta all deraf vållad skada. Uppstår tvist om beloppet; varde den till pröfning och afgörande af vederbörande verldslig rätt hänskjuten.

§ 13. 1. Befinnes prest, som är uppförd på förslag till presttjenst, hvilken efter val skall tillsättas, hafva före valet ingått med de röstegande i aftal om löneförmånerna; varde han från embetet afsatt.

2. Har han i sin profpredikan genom eget förordande eller sina medföreslagnas förklenande, eller ock sjelf eller genom andra sökt medelst köp, gåfvor, löften eller andra olagliga medel förskaffa sig röster; dömes till mistning af embetet under sex månader, utom det straff, som af allmän domstol kan efter allmän lag honom ådömdt varda. Lag samma vare om annan prest, som i predikan eller vid annan presterlig förrättning något om de föreslagna yttrar i afsigt att på valets utgång inverka, eller som annorledes derpå obehörligen inverkat.

3. Har vid biskopsval prest sökt genom olagliga medel förskaffa sig sjelf eller annan röster; vare ock lag hvad i 2:a momentet sägs. Har han i följd af valets utgång rum å förslaget erhållit; varde derifrån skild.

4. Har annan än prest sökt vid biskopsval på sätt nu sagdt är förvärfva sig röster, och är han på förslag uppförd; gånge det förlustig och dömes särskildt enligt allmän lag.

§ 14. 1. Är prest af verldslig rätt för brott dömd till straffarbete eller annat svårare straff, eller till förlust af medborgerligt förtroende, eller är brottet eljest nesligt; varde han dessutom af domkapitlet dömd till afsättning, ändå att brottet utom embetet begånget är.

2. Är prest af verldslig rätt omedelbart till fängelse dömd för brott, det han utom embetet begått; varde dessutom dömd till mistning af embetet under den af verldsliga rätten ådömda fängelsetid. Är brottet sådant, att hans presterliga anseende derigenom spilles; må han efter omständigheterna kunna af domkapitlet till afsättning dömas.

3. Har prest blifvit för brott utom embetet af verldslig rätt dömd till böter, och är brottet sådant, att hans presterliga anseende derigenom lider; varde dessutom af domkapitlet dömd till offentlig varning, mistning af embetet på viss tid, eller afsättning, efter omständigheterna.

4. Har prest blifvit utom riket straffad för brott, som, enligt hvad i 1, 2 och 3 momenten sägs, offentlig varning, mistning af embetet på viss tid eller afsättning medföra skulle; då skall, efter hans återkomst, samma påföljd här i riket honom ådömas: dock att mistning af embete under ådömd fängelsetid enligt 2:a momentet till mistning af embete på viss tid bestämmes.

§ 15. Varder prest, som för förbrytelse i embetet eller fel i lefverne och uppförande under åtal är ställd, förvunnen om flera sådana fel och förbrytelser, och är å någondera af dem straffet svårare än å annan; varde det svårare straffet ådömdt: är straffet å hvardera lika; då skall det ådömas. I båda dessa fall skall förbrytelse, för hvilken särskildt straff ej ådömes, såsom försvårande omständighet anses.

§ 16. 1. Prest, som för fel i embete eller i lefverne och uppförande två gånger med offentlig varning, eller en gång med offentlig varning och en gång med löneförlust eller ock med mistning af embetet på viss tid, straffad varit, och sig åter skyldig gör till fel och förbrytelse, hvarå offentlig varning enligt denna lag följa skulle, dömes till mistning af embete på viss tid.

2. Har prest varit två gånger med mistning af embetet på viss tid, eller två gånger med löneförlust och en gång med mistning af embete på viss tid enligt denna lag straffad, och bryter å nyo; varde afsatt, så vida ej den sednaste förbrytelsen så

ringa är, att den endast af offentlig varning förtjent anses, i hvilket fall till mistning af embetet på viss tid dömas må.

§ 17. Straff för fel och förbrytelse, som af prest i embetet begås, vare förfallet, om åtal deråa ej blifvit anställdt inom två år, der förbrytelsen kan efter denna lag med offentlig varning, löneförlust eller mistning af embete på viss tid försonas, och inom fem år, der svårare straff deråa följa kunde. Tiden beräknas efter de i allmänna strafflagen bestämda grunder.

§ 18. 1. Afsättning innefattar för prest förlust af prestembetet och af den särskilda ordinarie eller extra ordinarie tjenst, han inom kyrkan innehar.

2. Mistning af prestembetet på viss tid medför för den dertill dömde obehörighet att under tiden presterlig tjenst utöfva, i kyrkliga val deltaga, tjensteår beräkna, eller befordran till annan tjenst under tiden vinna. Innehar han ordinarie tjenst; bestämme domkapitlet i utslaget den andel af inkomsterna, som honom till uppehälle efter nödtorft skall tillfalla, och huru stor del honom, som tjensten under tiden förrättar, tilldelas bör. Å boställe, som med tjensten följer, må den sakfälde nödig bostad få åtnjuta.

3. Mistning af embete på viss tid må icke ådömas för kortare tid än en månad, och ej för längre tid än ett år, med undantag dock för det i 14 § 2 mom. omförmälda fall, der längre utsträckning af tiden kunde blifva nödig.

4. Till löneförlust må ej dömas för kortare tid än en månad, och ej för längre tid än sex månader. Prest, som till löneförlust blifvit dömd, vare dock pligtig sin tjenst oafbrutet förrätta. Ej må i den lön, som förverkad är, boställe och tillfälliga inkomster beräknas.

§ 19. Efter utgången af den tid, hvarunder prest till mistning af embetet på viss tid varit dömd, må han det åter tillträda, der han sig under tiden skickligt och väl förhållit. Finnes det annorlunda, eller har han sig under tiden med presterlig tjenst befattat; varde han, efter domkapitlets bepröfvande, ytterligare till mistning af embetet för någon tid skyldig förklarad. Prest, som för osedligt lefverne varit till mistning af embetet på viss tid dömd, må ej utan domkapitlets förordnande sin tjenst åter vidtaga.

§ 20. Lön, som i följd af prest ådömd löneförlust eller mistning af embete på viss tid ledig blifver, tillfalle stiftets understödsfond för fattiga och obefordrade prestmän, der ej annorlunda stadgadt är.

§ 21. 1. Offentlig är den varning, domkapitlet, efter derom till protokollet fattadt beslut, meddelar. Anses prest dertill förfallen; då skall han till domkapitlet inkallas och der inför protokollet varnas, eller ock, efter omständigheterna, antingen genom bref från domkapitlet eller genom prosten, på domkapitlets anmodan, den varning erhålla.

2. Biskop, prost och kyrkoherde må ock, hvar och en i sin stad, då skäl dertill förekomma, dem, som under deras tillsyn i och för embetet stå, enskildt varna och förty ega den felande till sig kalla. Kommer han ej, då han kallas; må anmälan derom samt om anledningen till kallelsen hos domkapitlet göras, och erhålle han då offentlig varning eller strängare näpst, efter som saken är till.

§ 22. 1. Är prest vid verldslig rätt anklagad för dråp eller annat groft brott, som å lif går, eller förlust af medborgerligt förtroende medföra kan, eller eljest nesligt är och hans embetes värdighet blottställer; ege domkapitlet makt, när skäl dertill förekomma, honom, der han på fri fot sig befinner, embetets utöfning tills vidare förbjuda. Lag samma vare, då prest till afsättning från prestembetet, för hvad orsak det vara må, blifvit dömd, ändå att å utslaget laga kraft ej kommit. Prest, som sålunda från embetets utöfning afhållen blifvit, må den ej åter vidtaga utan domkapitlets förordnande.

2. Prest, som efter hvad i 1:a momentet är sagdt skall sig från embetets utöfning afhålla, ege icke desto mindre, om han ordinarie tjenst innehar, alla sitt embetes löneförmåner tillgodonjuta: dock med afdrag af hvad den, som tjensten under tiden förvaltar, tillkomma bör, hvilket domkapitlet eger bestämma. Varder han sedan frikänd; njute för liden förlust å lönen ersättning af angifvaren eller åklagaren. Finnes dertill hos denne ej tillgång; gånge den ersättning ut från allmänna medel. Extraordinarie prest förhjelpes i sådana fall till underhåll genom domkapitlets försorg. Lemnas saken åt framtiden, eller har den anklagade ansetts ej kunna åt saken fällas; pröfve domkapitlet, huruvida han i sin tjenst åter må träda, men ersättningen förfalle. Var han anklagad för dråp, som mer af olycka än vållande, eller i nödvärn timat; må han sin tjenst åter vidtaga.

§ 23. Har prest blifvit förklarad skyldig till brott, som i 1 mom. 22 § omförmälas; varde han från prestembetet afsatt, innan han det straff undergår, som af verldslig rätt honom är ådömdt.

§ 24. 1. Klockare eller orgelnist, som sin tjenst, eller det honom på tjenstens vägnar anbefalles, försummar, vårdslösar eller missbrukar, eller visar ohörsamhet och genvördnad mot kyrkoherden, det öfriga presterskapet eller församlingen, eller befinnes vara begifven på dryckenskap, eller åstadkommer genom annat sitt förhållande uppenbar förargelse, ändå att han ej brott begått, hvarå straff är utsatt, varde, der han ej af kyrkoherdens enskilda förmaningar låter sig rätta, inför kyrkorådet till protokollet varnad. Är hans fel af svårare art än att det med offentlig varning aflöpa må, eller har han två gånger blifvit af kyrkorådet varnad och förgår sig å nyo; ege kyrkorådet makt honom från tjenstens utöfning sätta och annan till dess förvaltande under tiden förordna mot arvode, som af lönen skall utgå: anmäle dock i sådan händelse saken genast hos domkapitlet, som skall förhållandet pröfva, och ega den felande till mist-

ning af tjensten från tre månader till ett år döma, eller ock alldeles afsätta, allt efter som saken är till. Frikännes han; njute ersättning för liden förlust å lönen efter hvad i 22 kap. 2 mom. sägs.

2. Är församling med klockare eller orgelnist missnöjd och åtnöjes ej med hvad kyrkoherden med kyrkorådet i sådant fall beslutar; ege rätt sitt missnöje jemte skälen dertill anmäla hos domkapitlet, hvilket bör saken pröfva och dermed lagenligt förfara.

§ 25. Har klockare eller orgelnist utan vederbörligt lof, eller tillkännagifvet förfall, sig från tjenstgöring afhållit och ej kunnat med kallelse anträffas: kommer han ej inom tre månader sedan kallelse i rikets allmänna tidningar honom ågått; varde afsatt.

§ 26. 1. Klockare eller orgelnist, som af verldslig rätt blifvit för brott dömd till förlust af medborgerligt förtroende, eller till straffarbete eller svårare straff; varde tillika afsatt. Är han omedelbart till fängelse dömd; varde ock dömd till mistning af tjensten under den ådömda fängelsetiden. Är det brott, för hvilket han af verldslig rätt blifvit omedelbart till fängelse, eller ock till böter, dömd, sådant, att hans värdighet såsom kyrkans tjenare derigenom anses lida; ankomme på kyrkorådet att honom från tjensten afsätta.

2. Står klockare eller orgelnist inför verldslig rätt under anklagelse för brott, som å lif går, eller förlust af medborgerligt förtroende kan medföra, eller eljest nesligt är; ege kyrkorådet makt honom, der han på fri fot sig befinner och omständigheterna dertill föranleda, tjenstens utöfning tills vidare förbjuda och annan till dess bestridande under tiden antaga mot skälig andel af lönen. Detsamma gälle ock, då han för fel i tjensten blifvit till afsättning dömd, ändå att laga kraft å domen ej kommit. Varder han sedan frikänd; vare om ersättning för förlust å lönen lag hvad i 22 § 2 mom. sägs.

§ 27. Kyrkoråds beslut att afsätta eller från tjensteutöfning tills vidare afhålla klockare eller orgelnist, skall församlingen kungöras å närmaste sön- eller helgedag derefter.

§ 28. Öfver kyrkoråds beslut att tilldela klockare eller orgelnist offentlig varning, eller sådan kyrkobetjent afsätta, eller från tjenstens utöfning tills vidare afhålla; ege han rätt, om han dertill tror sig ega fog, hos domkapitlet anföra besvär inom tretio dagar, räknade från och med dagen näst efter beslutets kungörande; dock skall beslut om afhållande från tjensteutöfning gå i verkställighet, ändå att besvär deröfver anföras.

§ 29. Är kyrkosångare uti ordinarie tjenst i församling anställd; gälle ock i afseende å honom hvad i 24—28 §§ är sagdt.

§ 30. Finnes kyrkovaktare, klockringare, grafgräfvare, eller annan af den antagna lägre kyrkobetjeningen med försumlighet i tjensten eller oordentlighet i lefvernet; må kyrkoherden honom, efter omständigheterna, enskildt eller inför kyrkorådet varna. Följer deraf ej rättelse, eller är hvad honom till last kommit af svårare art; må han kunna af kyrkorådet entledigas, utan rätt till besvär. Entledigandet skall genom kungörelse från predikstolen församlingen tillkännagifvas.

## 18 KAPITLET.

*Om byggande och underhåll af församlingarnes kyrkor och deras invigning.*

§ 1. Hvarje ständig församling skall hafva sin särskilda kyrka, hvilken, jemte öfriga, för kyrkan erforderliga byggnader, skall af församlingen byggas och underhållas efter hvad derom i allmän lag och dithörande förordningar är stadgadt, så vidt ej åt vissa församlingar särskilda förmåner i sådant afseende äro beviljade.

I hvad mån annex- eller kapellförsamling är skyldig att i byggande och underhållande af kyrkan i moderförsamlingen taga del, äfvensom i hvad mån den sednare skall i kostnaderna för byggande och underhåll af de förras kyrkor deltaga; derom är särskildt stadgadt.

För byggande och underhåll af kyrkorna i patronela gäll lände till efterrättelse hvad patronbrefven derom innehålla.

§ 2. Under ledighet i kyrkoherdeembetet i församlingen må nybyggnad och kostsammare bättring af kyrka ej företagas, derest icke synnerligen tvingande skäl sådant påkalla.

§ 3. Frågor om nybyggnad, inredning eller bättring af kyrka skola på kyrkostämma beredas. Angår frågan nybyggnad eller kyrkas inredning; då skall församlingens beslut derom, med skälen derför, af kyrkoherden öfverlemnas till domkapitlet, som det med eget utlåtande skall Konungens pröfning underställa. Beslut om bättring ankomme på kyrkoherden och församlingen.

§ 4. Uppstå emellan kyrkoherden och församlingen oförenliga meningar om behof af nybyggnad eller om bättring eller inredning, och huru vidsträckt den göras skall; öfverlemne kyrkoherden ärendet jemte kyrkostämmoprotokollet och hvad till upplysning i saken för öfrigt länder till domkapitlet, som har att deruti utslag afgifva. Finner domkapitlet syn till sakens utredning nödig; begäre då hos Konungens befallningshafvande åtgärd för dess anställande i laga ordning, och skola dervid närvara ett af domkapitlet utsedt ombud, äfvensom ombud på församlingens vägnar. Faller domkapitlets utslag i alla eller vissa delar församlingen emot; varde tillika be-

svärsanvisning meddelad. Ogillas kyrkoherdens yrkande; må det vid domkapitlets utslag förblifva, derest ej till nybyggnad förordnas, i hvilket fall utslaget skall Konungens pröfning underställas.

§ 5. Om byggande och underhåll af klockstapel eller kyrkotorn, samt begrafningsplats, såsom ock om beredning af dertill hörande frågor, gälle hvad om kyrka är sagdt.

§ 6. Undandrager sig församling att kyrka med hvad dertill hörer i behörigt skick försätta eller vidmakthålla, enligt derom fastställdt beslut; lite domkapitlet, efter derom inkommen anmälan, Konungens befallningshafvande till om behörig åtgärd för verkställighet af hvad beslutadt är. Detsamma gälle ock der enskild man sådan skyldighet åligger, men han den försummar.

§ 7. Nybyggd kyrka skall, innan den till gudstjenst upplåtes, till sin bestämmelse af biskopen, eller den han dertill i sitt ställe förordnar, å sön- eller högtidsdag före gudstjenstens början, på sätt kyrkohandboken föreskrifver, invigas, och församlingen derom åtta dagar förut underrättas. Om nyanlagd begrafningsplats vare lag samma.

§ 8. Sedan kyrka invigd blifvit och till dess den åter utdömd och öfvergifven varder, skall den såsom ett åt Gud helgadt hus anses, och ej för sådana ändamål till begagnande upplåtas, som med dess helgd oförenliga äro; ankommande pröfningen häraf på kyrkoherden.

§ 9. Hvad i 1:a till och med 5 § om byggande och underhåll af kyrkor, med hvad dertill hörer, är sagdt eger ej tillämplighet på domkyrkor. Domkyrka stånde under särskild förvaltning, och bygges och underhålles med dertill anslagna, från statsverket utgående medel, samt med de bidrag för ändamålet, som efter särskildt fastställda grunder af domkyrkoförsamlingen skola utgöras.

§ 10. Till underlättande af kyrkobyggnadskostnaderna skall hvarje församling låta sig angeläget vara, att en kyrkobyggnadskassa genom årliga bidrag af dem, som till kyrkobyggnad i församlingen förpligtade äro, sammanbringa och de sålunda samlade medlen förränta. Kyrkoherdarne åligge, att söka församlingarne härtill förmå, och må bidragens belopp för året bero af församlingens öfverenskommelse och beslut på kyrkostämma. Kan sådan öfverenskommelse ej tillvägabringas; vare dock församlingen förbunden att, när behof af nybyggnad eller kostsammare bättring af kyrka förestår, sammanskott till kostnaderna tidigt flere år förut insamla och arbetet i så måtto underlätta och bereda.

## 19 KAPITLET.

*Om vården af kyrkobyggnad och kyrkoegendom.*

§ 1. Närmaste vården om kyrkans egendom under kyrkoherdens inseende skall i hvarje församling, som ej är domkyrkoförsamling, handhafvas af en eller två dertill utsedda kyrkovärdar. Vården om domkyrka och dess egendom handhafves, under inseende af biskopen och Konungens befallningshafvande i det län, der stiftsstaden är belägen, af en särskild domkyrkoförvaltning, som sig till biträde skall hafva en domkyrkosyssloman, vare sig prest eller lekman.

§ 2. Församling eger på kyrkostämma bland sina välbetrodda medlemmar kyrkovärd välja. På församlingen må ankomma att, der omständigheterna anses det påkalla, två kyrkovärdar tillsätta: dock att i sådant fall bestämd fördelning af göromålen dem emellan uppställes. Den vedergällning, kyrkovärd för sin möda åtnjuta må, ankomme ock på församlingen att bestämma. Den, som till kyrkovärd vald blifvit, skall befattningen minst fyra år förvalta.

§ 3. 1. Kyrkovärd skall kyrkans så ordinarie som tillfälliga inkomster för året uppbära, öfver hvarje kyrkans fond och kassa, dess inkomster och utgifter, särskild räkenskap för hvarje kalenderår uppgöra, och räkenskaperna med dertill hörande verifikationer inlemna till kyrkoherden, som dem i kyrkostämma anmäler till granskning inom stadgad tid af dertill utsedda revisorer.

2. På församlingen ankomme att bestämma, huru stort belopp af kyrkans medel må, till bestridande af löpande utgifter för året, lemnas i kyrkovärds vård under kyrkorådets tillsyn. Ej må af kyrkans medel betydligare utbetalning verkställas, utan församlingens derom i kyrkostämma fattade beslut.

§ 4. Kyrkovärd åligger ock, att årligen med tillkallade sakkunniga män kyrkan och dertill hörande byggnader besigtiga. Finnes då bättring nödig, skall förslag deröfver uppgöras och tillställas kyrkoherden, som det till öfverläggning på kyrkostämma föredrager. Mindre bristfällighet må kyrkovärden dock genast afhjelpa låta.

§ 5. Eftersätter i ett eller annat afseende kyrkovärd sin skyldighet med räkenskaperna eller annat sitt åliggande; erinre kyrkoherden honom derom. Följer ej rättelse; anmäle kyrkoherden förhållandet i kyrkostämma till den åtgärd, omständigheterna anses påkalla. Beträdes kyrkovärd med svek och otrohet; varde i kyrkostämma från befattningen skild och saken till åtal hos domaren i behörig ordning anmäld.

§ 6. När ombyte af kyrkovärd sker, skall inventering af all den kyrkans egendom, han under sin vård haft, så ock granskning af räkenskaperna genast anställas. Om sådan inventering och granskning besörje kyrkoherden, och kalle dertill två män af kyrkorådets eller församlingens medlemmar. Förekommer dervid anledning till åtal eller yrkande om ersättning; då skall anmälan derom först på kyrkostämma göras.

Hvad af kyrkans egendom åt klockare eller orgelnist på tjenstens vägnar ombetros skall ock förtecknas och vid af- och tillträde i tjensten, såsom ock eljest, när skäl förekomma, inventeras, och i öfrigt förhållas såsom nu är sagdt.

§ 7. 1. Öfver all den egendom, som kyrkan i församling tillhör, så i löst som i fast, skola inventariiböcker upprättas och sedan noggrant fortsättas. Kyrkoherden tillhör att häröfver vaka. Kostnaden för upprättandet, der sådana ej redan finnas, bör församlingen vidkännas; för fortsättningen svare kyrkoherden.

2. Uti inventariiboken för lösören skola upptecknas: till kyrkotjensten hörande skrudar och kyrkokäril, forntida minnesmärken af hvad slag de må vara, ehvad de äro i bruk eller icke, böcker, förordningar och offentliga myndigheters till kyrkan aflemnade tryckta kungörelser, kyrkoböcker, kyrkoräkenskapsböcker, protokollsböcker vid kyrkostämma eller kyrkoråd, visitations- och inventeringsprotokoll, samt andra lösören som något värde ega, eller för kyrkans förvaltning af någon betydelse äro.

3. Uti inventariiboken för fast egendom skola upptecknas: alla de fastigheter med underlydande utjordar, som på landsbygden, samt de fastigheter, som i stad kyrkan med eganderätt tillhöra, alla de fastigheter på landsbygden eller i stad, i hvilka kyrkan ränteeganderätt eller rätt till annan ständig afgift eger, alla de fastigheter, som till förmån för fattigvård, skolor, eller andra välgörande ändamål i församlingen, gifna äro, samt längd öfver de hemman och lägenheter, från hvilka tionde åt kyrkan kan vara anvisad. Handlingar och bevis, som kyrkans åtkomst till förstnämnda två slag af fastigheter styrka, skola likaledes, särskildt för hvarje fastighet, så vidt de äro att tillgå, antecknas och jemte inventariiboken förvaras. Till den skall ock bifogas förteckning öfver de preste- och klockarebol, eller andra lägenheter, som åt kyrkans presterskap och kyrkobetjening samt skolmästare äro på lön anslagna.

4. Dessa inventariiböcker skola årligen till innehållet granskas, vid domkyrka, af domkyrkoförvaltningen, men vid annan kyrka, af de för kyrkoräkenskapernas granskning för året utsedda revisorer.

§ 8. Då prest tillträder presterlig tjenst, till hvars åligganden hörer att tillsyn och vård öfver kyrkas egendom hålla, skall inventering anställas så väl af församlingens kassor och värdepapper, som af de lösören och handlingar, hvilka uti inventariiböckerna böra upptecknade vara. Är det ordinarie prest, skall inventeringen verkställas, i sammanhang med hans inställelse i embetet, af den prest, som inställel-

sen förrättar: är det vikarie, som till förvaltande af sådan tjenst under dess ledighet förordnats, skall inventeringen anställas af prosten eller den prest, han derom anmodar. Vid alla inventeringar skall kyrkovärden och en af kyrkorådets medlemmar närvara med rätt att befogade anmärkningar framställa.

Förmärkes vid inventering något vara förkommet eller genom afträdarens vållande skadadt, vare han och hans arfvingar pligtiga att det ersätta. Tvist derom slites af verldslig rätt. Af inventeringsprotokollet skall ett exemplar till domkapitlet insändas.

§ 9. Af kyrkas lösören och inventarier må ej något föryttras, eller från inventariiboken såsom förslitet och obrukbart afföras, utan kyrkoherdens och församlingens derom gemensamt fattade beslut. Är fråga om föryttring af guld- och silfverkärl, böcker och handlingar, eller forntidens minnesmärken; då bör ock domkapitlets samtycke dertill sökas. Forntidens minnesmärke må dock ej föryttras innan det kronan hembjudet blifvit.

§ 10. Kyrkas jordlägenheter af hvad namn de må vara, äfvensom annan dess fastighet må ej föryttras, eller från hennes behof dragas, utan mot ersättning i annat fast gods af lika värde och med Konungens bifall. Förekomma till sådan föryttring vigtiga skäl; då må församlingen, efter samråd på kyrkostämma, ärendet anmäla hos domkapitlet, som det med sitt betänkande öfverlemnar till Konungens befallningshafvande, för att med hans utlåtande Konungens pröfning underställas.

Huruledes sådana lägenheter till kyrkans förmån brukas och förvaltas skola, ege församlingen på kyrkostämma pröfva och besluta, dock under iakttagande af hvad i sådant afseende af Konungen särskildt kan vara förordnadt. Vidtagas beslut, som uppenbarligen skulle kyrkan till skada lända; anmäle kyrkoherden det till domkapitlets pröfning och varde verkställigheten under tiden inställd.

§ 11. Kyrkoherde och församling må ej kyrkans inkomster och medel för andra än kyrkans behof använda; ej heller någon fond, som för särskildt ändamål bestämd eller gifven är, för andra än det bestämda ändamålet begagna. Brister något i kyrkans behof, som ej med dess tillgängliga medel kan fyllas; göre församlingen tillskott efter de grunder, som i 20 kapitlet sagda äro.

§ 12. 1. Om den vid domkyrka såsom vårdare och förvaltare af dess egendom tillsatta domkyrkoförvaltning, dess sammansättning, befogenhet och redovisningsskyldighet, såsom ock om de åligganden, som tillhöra domkyrkosysslomannen, lände till efterrättelse hvad derom särskildt af Konungen är eller varder förordnadt antingen i allmänhet, eller olika för olika domkyrkor, efter omständigheterna.

2. När fråga uppstår om nybyggnad eller kostsammare bättring af domkyrka, skall församling, som derunder lyder och skyldig är att i kostnaderna deltaga, på kyrkostämma deröfver höras, innan saken af domkyrkoförvaltningen vidare fullföljes.

## 20 KAPITLET.

*Om kyrkostämma i församlingarne.*

§ 1. Den en hvar till svenska kyrkan hörande församling, enligt hvad i 2 kapitlet sägs, tillkommande rätt att i vården om sina gemensamma kyrkliga angelägenheter taga del, och dess dermed sammanhängande pligt, att för upprätthållande af sitt kyrkoväsen tillskjuta erforderliga medel, utöfvas dels i kyrkostämma, dels genom ett af församlingen utsedt kyrkoråd, i den ordning och på det sätt, som här nedan stadgas.

§ 2. I kyrkostämma skola företagas och handläggas alla de frågor rörande kyrkoväsendets förvaltning inom församlingen, i hvilka, enligt denna lag eller andra af Konungen utfärdade förordningar, församlingen höras skall, eller eger beslut fatta, såsom frågor om:

1) befrämjande af kristendomsundervisningen med dithörande anstalter;

2) folkskoleundervisningen enligt derom af Konungen utfärdade stadgar;

3) tid och rum för allmänna gudstjensten inom församlingen, så vidt i särskilda fall omständigheterna kunna dertill föranleda, samt åtgärder till vidmakthållande af ordning under gudstjensterna;

4) prestval på sätt derom i 14 kapitlet sägs, samt kyrko- och skolråds, kyrkovärdars och folkskolelärares tillsättande och afskedande;

5) kyrkomedels användande samt kyrkoräkenskapers granskning;

6) hushållning med och vård om kyrkans egendom, jord och fastigheter, der ej annorlunda stadgadt är;

7) byggnad och underhåll af kyrkan med hvad dertill hörer, skolhus samt boställen för prest, skolmästare, klockare och andra kyrkobetjente;

8) bestämmande af afgifter till kyrkan och folkskolan;

9) fördelning af bänkrum i kyrkan;

10) ordnande och fördelning af begrafningsplatser samt afgifter för dem och för begagnande af kyrkoklockor eller annan kyrkans tillhörighet;

11) öfverenskommelser rörande presterskaps, skollärares och kyrkobetjenings löneförmåner, enligt derom särskildt utfärdade föreskrifter;

12) delning, sammanslående, upphäfvande, eller annan förändring af redan inrättade kyrkoförsamlingar, nya församlingars stiftande, eller indragning eller sammanbyggande af kyrkor, efter hvad i 2 kapitlet sägs.

§ 3. Vid behandling af ärenden, om hvilka i denna eller allmän lag eller förordning särskilda föreskrifter äro gifna, skall kyrkostämman ställa sig till efterrättelse hvad sålunda stadgadt är.

§ 4. Rättighet att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut tillkommer, *på landet*, den som i kommunalstämma, och, *i stad*, den som vid allmän rådstuga rösträtt eger: främmande trosbekännare och de, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, dock härifrån undantagna.

§ 5. I öfverläggningar och beslut, som angå ärenden, gemensamma för hela församlingen, deltaga samtliga röstberättigade; men i öfverläggningar och beslut om ärenden, som förutsätta afgifter, hvilka enligt gällande lag eller förordning böra utgå endast af i mantal satt jord, eller af annan fastighet, må ej andra taga del, än de, som sådan jord eller fastighet innehafva.

§ 6. Vid omröstning följes, *på landet*, hvad för kommunalstämma, och, *i stad*, hvad för allmän rådstuga stadgadt är i afseende å röstberäkning samt rösträtts utöfning och öfverlåtande på annan person.

§ 7. Der stads- och landsförsamling, eller delar deraf, äro i kyrkligt afseende förenade, egen de på kyrkostämma gemensamt öfverlägga och besluta om uppgörande af ett på 4 och 5 §§ i detta kapitel grundadt förslag rörande den blifvande röstgrunden; och skall vid denna uppgörelse den röstgrund följas, som dittills för gemensamma kyrkliga angelägenheter varit gällande.

Detta förslag skall underkastas pröfning af Konungens befallningshafvande, som, innan fastställelse meddelas, öfver förslaget bör inhemta domkapitlets utlåtande.

§ 8. Kyrkoherden, eller den hans embete förvaltar, eller den prest inom församlingen, som kyrkoherden, då han hindrad är, dertill förordnar, eller, då någon dertill ej är utsedd, den kyrkoherden i embetet närmast är, före i kyrkostämma ordet. Uti annex- eller kapellförsamling, som har egen prest, är han, eller den hans tjenst förestår, ordförande i kyrkostämman, när kyrkoherden, eller den hans embete förrättar, ej är i stämman tillstädes. Vid behandling af ärende, för hvilket prost, eller eller annan särskildt förordnad prestman, kyrkostämma utlyst, vare denne ordförande.

§ 9. Tre ordinarie kyrkostämmor skola årligen hållas: *den första* inom Maji månads utgång för besluts fattande om föregående årets räkenskaper och förvaltning; *den andra* i Oktober för bestämmande af utgifts- och inkomststat för kyrka och skola, enligt hvad i 22 § sägs; och *den tredje* inom utgången af December för debiteringslängdens granskning samt för anställande af val till de under kyrkostämma hörande befattningar, hvilka vid årets slut blifva lediga, äfvensom för val af revisorer.

§ 10. Kyrkostämma hålles äfven när Konungens befallningshafvande, domkapitlet, visitationsförrättare, magistraten, kyrkorådet eller skolrådet det äskar, eller då ordföranden sådant nödigt finner.

Enskild man, som till talan i kyrkostämman är berättigad, ege ock kyrkostämmas sammankallande för uppgifvet ärende begära. Finner ordföranden ej skäl att sådan begäran bifalla; meddele han, om så äskas, sitt beslut skriftligen, jemte skälen dertill, och ege sökanden deröfver klagan föra på sätt i 27 § stadgas om besvär öfver kyrkostämmas beslut.

§ 11. Kyrkostämma må i kyrkan, sockenstuga eller på annat lämpligt ställe hållas. Skall vid kyrkostämma i moderförsamling ärende företagas, som annexförsamlings rätt eller skyldighet angår och gemensam öfverläggning fordrar; kalle kyrkoherden annexförsamlingen till sammanträde med moderförsamlingen.

Då i städer, som bestå af flere församlingar, fråga till afgörande förekommer, som alla eller flere af dessa församlingar angår, skall sådan fråga handläggas å gemensam kyrkostämma under ordförande af den bland stadens kyrkoherdar, som domkapitlet dertill förordnar.

§ 12. Kallelse till kyrkostämma utfärdas genom kungörelse af kyrkoherden eller den, som för särskildt tillfälle stämman hålla bör, och skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och öfverläggningsämne för sammanträdet.

Har domkapitlet särskild prestman till kyrkostämmans hållande förordnat, då må han kallelsen utfärda.

Kungörelsen uppläses från predikstolen fjorton dagar eller minst en vecka före stämman. Är kyrkostämma utsatt till dag, då gudstjenst hålles, skall kungörelsen den dagen å nyo uppläsas.

För ärende, som fordrar så skyndsam handläggning, att kungörandet icke medhinnes inom den tid, som nu föreskrifven är, må kyrkostämman kunna hållas efter kortare kallelsetid, och äfven samma dag, den pålyses: dock må, vid sålunda utlyst stämma, beslut ej fattas om utgift, eller om erläggande af bidrag dertill.

§ 13. De ärenden, som skola å kyrkostämma till afgörande företagas, böra förut vara vederbörligen beredda, antingen af kyrkorådet, eller af särskildt dertill utsedda personer, då kyrkostämman, med afseende på ärendets särskilda beskaffenhet eller andra förhållanden, finner sådant lämpligt eller nödigt.

§ 14. Ordföranden åligger att ärendena till öfverläggning framställa och tillse, att ej andra frågor företagas, än de, som uti kungörelsen äro upptagna.

Ny fråga kan vid kyrkostämma väckas, men icke förr än vid annan stämma och efter vederbörlig pålysning afgöras.

§ 15. Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framställe ordföranden proposition, så affattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras. Ordföranden tillkännagifve derefter, huru efter hans uppfattning beslutet utfallit och befäste detsamma med klubbslag.

Äskas omröstning, verkställes den öppet och efter upprop.

Till beslut erfordras blott enkel pluralitet af de afgifna rösterna, enligt den vid omröstningen följda röstgrund.

Falla rösterna lika för olika meningar; gälle den mening, hvilken de flesta rösterna efter hufvudtalet bifallit. Finnas efter sådan beräkning rösterna lika delade; vare den mening beslut, som ordföranden biträder.

§ 16. Genom lottning bestämmes företrädet emellan dem, som vid val erhålla lika antal röster.

§ 17. Ordföranden skall vid kyrkostämma föra eller låta föra protokoll, upptagande ämnet för öfverläggningen och beslutet, med skälen dertill. Sedan förhandlingarne afslutade äro, bör protokollet justeras, genast der så ske kan, eller i annat fall vid kyrkostämma sednast fjorton dagar derefter, hvarom vid tillfället underrättelse skall meddelas. Erfordrar ärendet skyndsamhet och kan protokollet icke genast vid kyrkostämma justeras, må stämman kunna uppdraga åt dertill för hvarje gång utsedda ledamöter att, jemte ordföranden, justering af protokollet eller vissa delar deraf verkställa. Protokollet undertecknas af ordföranden och minst två vid stämman närvarande ledamöter, eller af de särskilda justeringsmännen, om sådana varit utsedda.

Det justerade protokollet skall nästa sön- eller helgedag, då gudstjenst hålles, från predikstolen uppläsas.

§ 18. Den, som i afgörande af ett ärende deltagit, kan genast, eller sist vid justeringen af protokollet, mot det fattade beslutet reservation afgifva.

§ 19. Ordföranden åligger tillse, att utdrag af kyrkostämmans protokoll tillställes kyrkorådet, eller de andra personer, åt hvilka verkställighet af stämmans beslut uppdrages. För öfrigt ege en hvar, som det åstundar, att af protokollet taga afskrift, och att utan lösen få afskriftens riktighet af ordföranden bestyrkt.

Protokollen med bilagor skola bland kyrkans öfriga handlingar förvaras.

§ 20. Ordföranden vake öfver ordningen i kyrkostämman. Han kan, efter varning, låta utvisa en hvar, som sig oskickligt förhåller. Uppstår oordning, som ordföranden ej förmår afstyra; ege han makt att stämman upplösa.

§ 21. De afgifter, om hvilka kyrkostämma beslutar, skola, utom i de fall, för hvilka annorlunda är i lag eller förordning stadgadt, utgå efter den för rösträtt i kyrkostämma bestämda grund.

I fråga om afgifter och personliga tjenstbarheter, hvilka enligt gällande förordningar åligga medlemmar af en kyrkoförsamling, oaktadt de i kyrkostämma icke ega rösträtt, gör denna lag icke ändring.

§ 22. För hvarje år åligger det kyrkorådet att för kyrkan, och skolrådet att för skolan uppgöra ett utgifts- och ett inkomstförslag.

I utgiftsförslaget böra upptagas de utgifter, som redan äro beslutade att under det nästföljande året utgå, äfvensom de, hvilka kyrkorådet eller skolrådet derutöfver anser af behofvet påkallade att under samma år utgå. Uti inkomstförslaget böra de inkomster upptagas, som för det nästföljande året äro eller anses vara att påräkna.

§ 23. Utgifts- och inkomstförslagen skola till pröfning framläggas vid den kyrkostämma, som under loppet af Oktober månad hvarje år bör hållas.

§ 24. Hvad kyrkostämman till uttaxering beslutat skall, allt efter ändamålets beskaffenhet, genom kyrkorådet eller skolrådet delgifvas, i kyrkoförsamling på landet, vederbörande kommunalnämnd och, i stad, drätselkammaren, hvilka det, hvar i sin ort, åligger att debitering och uppbörd af dessa afgifter verkställa, samt medlen till kyrkorådet eller skolrådet aflemna.

Skulle, i följd af särskilda förhållanden, annan ordning för uppbördens verkställande finnas vara lämplig eller nödig, må kyrkostämman derom besluta.

§ 25. Räkenskaperna för så väl kyrkans som skolans medel skola afslutas med kalenderår och sednast den 1 derpå följande Mars aflemnas till de för deras granskning utsedda revisorer.

Revisionsberättelsen skall sednast den 1 April aflemnas till kyrkostämmans ordförande, som öfver gjorda anmärkningar infordrar vederbörandes förklaringar, hvarefter den kyrkostämma, som i Maji månad sammanträder, beslutar, huruvida anmärkning må förfalla, eller laglig åtgärd för bevarande af församlingens rätt vidtagas skall.

Hvad nu om räkenskapernas granskning i kyrkostämma är sagdt gör icke någon ändring i hvad om särskild revision af kyrko- och skolräkenskaperna finnes stadgadt.

§ 26. För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas beslut underställas Konungens pröfning och fastställelse, då besluten angå:

1) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan kyrkoförsamlingen tillhörande fastighet, som, äfven utan att till egentlig kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta afseende ändamål densamma genom gåfva eller testamente tillfallit, äfvensom öfverenskommelse, hvilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamling i sådan fastighet eger;

2) upptagande af lån, ställdt på längre återbetalningstid än två år;

3) påläggande af afgifter, hvilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Beslut, som bör Konungens pröfning underställas, skall öfverlemnas till Konungens befallningshafvande i länet, hvilken det åligger att handlingarne med eget utlåtande insända. Vid underställande af beslut i frågor, som falla under 1:a punkten, skall derjemte iakttagas hvad i 10 § 19 kap. sägs.

§ 27. Medlem af församlingen, som åt kyrkostämmas beslut i församlingens gemensamma angelägenheter ej nöjes, ege rätt att, der han tilltror sig kunna visa, att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest hvilar på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller förordning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, deruti rättelse söka genom besvär, hvilka, jemte det öfverklagade beslutet, böra inom tretio dagar efter det klaganden deraf erhöll del, dagen då det skedde likväl oräknad, ingifvas, i mål, som uti 2 § 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 och 12 mom. äro nämnda, till det domkapitel, hvarunder församlingen lyder, men i andra mål till Konungens befallningshafvande i länet; och åligger det klaganden derjemte så väl, att vid besvären foga bevis om dagen, då beslutet delgafs, som ock att, inom fjorton dagar efter det tiden för besvärs inlemnande utgått, till kyrkostämmans ordförande ingifva diarii-utdrag deröfver att han sina besvär inlemnat å ort som vederbör.

I Hernösands stift vare för mål, som gå till domkapitlet från Jemtlands, Westerbottens och Norrbottens län, tiden dubbelt så lång, som den här ofvan är stadgad; och gälle detta äfven för mål, som från Lappmarksförsamling gå till Konungens befallningshafvande i länet.

Klaganden skall anses hafva af beslutet erhållit del den dag, då detsamma enligt 17 § offentligen kungjordes.

Försummar klaganden något af hvad sålunda är föreskrifvet, må beslutet kunna gå i verkställighet.

Konungens befallningshafvande och domkapitlet böra gifva hvarandra af besvären del, när ärendet kan anses höra till gemensam behandling.

§ 28. Gå besvären derpå ut, att beslutet icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller förordning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat; ege den pröfvande myndigheten, der den finner skäl besvären godkänna, att beslutets verkställighet förbjuda.

Grundas besvären derpå, att klagandens enskilda rätt blifvit genom beslutet kränkt, och varda besvären godkända; gälle rättelsen för den, som klagat, men beslutet stånde i öfrigt fast, utan så är, att detsamma finnes strida mot allmän lag eller förordning, eller eljest hvila på orättvis grund, då den pröfvande myndigheten ock om upphäfvande af beslutet i dess helhet må förordna.

§ 29. I afseende på tiden och sättet för ändrings sökande i utslag, som domkapitlet eller Konungens befallningshafvande gifvit, gälle, efter hvarje måls beskaffenhet, hvad särskildt stadgadt är.

§ 30. För kyrkostämma i Stockholms stad länder till efterrättelse derom utfärdad särskild lag.

## 21 KAPITLET.

*Om kyrkoråd och skolråd i församlingarne.*

§ 1. I hvarje församling, så i städerna som på landet, skall, med det undantag, som i afseende å skolråd af 14 § följer, finnas ett kyrkoråd och ett skolråd. Inom samma pastorat må dock flera församlingar kunna om gemensamt kyrkoråd eller skolråd sig förena.

Kyrkoråd och skolråd må ock, der så lämpligen sig göra låter, till ett gemensamt kyrko- och skolråd förenas.

§ 2. 1. Kyrkorådet åligger: att i afseende på hvad till religionens och det sedliga lifvets vård hörer vaka öfver efterlefnaden af derom gifna stadgar och påbud; att vaka deröfver, att spridande af vilsefarande läror må, så vidt möjligt, förekommas samt kyrklig söndring och tvedrägt förhindras: att upptaga frågor om oordning och oskick vid samt försummelse af gudstjensten, uteblifvande från läsförhör, oenighet i äktenskap, olydnad mot föräldrar, vårdslösad barnauppfostran, med hvad mera som mot kristlig tukt och ordning strider: att med tillsättande och afskedande af klockare, orgelnister och annan kyrkobetjening taga den befattning, som i denna lag stadgas: att hafva den närmare uppsigten öfver vården af kyrkans egendom: att enligt kyrkostämmans beslut och föreskrifter vårda kyrkans angelägenheter samt ombesörja verkställighet af besluten i alla de fall, der verkställigheten ej åt särskildt dertill utsedda personer blifvit uppdragen, och, derest verkställigheten åt andra uppdragits, hafva inseendet öfver dessas förvaltning: och att hos kyrkostämman göra de framställningar, som af omständigheterna kunna påkallas, och afgifva de förberedande utlåtanden, som af stämman infordras.

2. Skolrådet åligger: att utöfva den befattning med och vård om folkskolan inom församlingen, som genom särskilda, af Konungen utfärdade stadgar detsamma till efterlefnad anbefalles, samt till kyrkostämman afgifva infordrade utlåtanden och göra de framställningar och förslag, som af omständigheterna föranledas.

§ 3. Kyrkoherden, eller den hans embete förestår, eller ock annan prestman, som han för något tillfälle kan dertill förordna, vare i kyrkorådet ordförande. I annex- eller kapellförsamling, i hvilken särskild, ständig prest finnes anställd, skall han föra ordet, när kyrkoherden, eller den hans embete förvaltar, ej är närvarande.

I skolrådet vare jemväl kyrkoherden, eller den hans embete förestår, ordförande, der ej Konungen annorlunda förordnar. Skolrådet väljer inom sig vice ordförande.

§ 4. Ledamöter i kyrkorådet vare församlingens kyrkovärdar och så många i kyrkostämma valda, för gudsfruktan och nit kända män, som församlingen finner lämpligt utse.

Till ledamöter i skolrådet ege församlingen likaledes i kyrkostämma välja lämpligt antal för nit om skolväsendet kända män.

I så väl kyrkorådet som skolrådet må dock ledamöternas antal, ordföranden inberäknad, icke understiga sju. Ledamöterna i kyrko- och skolråden väljas för fyra år.

§ 5. Ledamot i kyrkoråd eller skolråd kan ej den vara, som är oberättigad att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut; ej den, som icke uppnått tjugofem års ålder; ej den, som icke råder öfver sig och sitt gods; ej den, som sin egendom till sina borgenärer afträdt, och ej, på sätt allmän lag förmår, visa giter, att han från deras kraf är fri; ej den, som är för nesligt brott tilltalad eller under framtiden ställd; ej den, som genom domstols utslag förklarats medborgerligt förtroende förlustig, eller ovärdig att inför Rätta föra andras talan; ej den, som från den heliga nattvarden är utestängd; samt ej heller församlingens redovisningsskyldiga och aflönade betjente.

§ 6. Kyrkorådet, äfvensom skolrådet sammanträder på ordförandens kallelse så ofta han det nödigt finner, eller då minst halfva antalet af ledamöterna derom gör framställning.

§ 7. Hvarken kyrkoråd eller skolråd må ärende handlägga, der ej mer än hälften af ledamöternas hela antal är tillstädes.

§ 8. Omröstning i kyrkoråd och skolråd sker öppet. Hvarje röstande tillkommer en röst. Äro rösterna lika delade; gälle den mening, ordföranden biträder.

§ 9. I frågor, som röra religionens och sedernas helgd, förfare kyrkorådet efter hvad i 11 kapitlet sägs.

Kallar kyrkorådet någon, som inom församlingen bor eller sig uppehåller, till inställelse, för att i de på kyrkorådets omvårdnad beroende ordnings- och sedlighetsmål höras eller varnas; vare han pligtig kallelsen hörsamma, så vida han fyra dagar förut af kallelsen erhållit del. Uteblifver den sålunda kallade utan laga förfall, skall han böta en riksdaler riksmynt till församlingens skolkassa, och tillhållas af kyrkorådet genom förnyade viten, som dock ej må öfverstiga femton riksdaler, att sig inställa. Kan den tredskande ändock ej förmås till inställelse; ege kyrkorådet anlita Konungens befallningshafvande om hans inställande.

§ 10. Vid behandling af ärenden, hvilka det tillkommer skolrådet att handlägga, skola de stadgar lända till efterrättelse, som rörande folkskoleundervisningen af Konungen utfärdas.

§ 11. Vid kyrkoråds sammanträde före ordföranden protokollet, eller vare för dess ordentliga förande ansvarig. Honom åligger ombesörja skriftvexlingen, emottaga alla till kyrkorådet ställda skrifvelser och framställningar, samt tillse att räkenskaperna öfver de medel, som kyrkorådet omhänder har, ordentligen föras i enlighet med de föreskrifter, kyrkostämman meddelat. Ordföranden vare ock pligtig att vårda kyrkorådets handlingar och öfver dem hålla register.

För skolrådets ordförande gälle enahanda föreskrifter.

§ 12. Protokoll och beslut skola antingen genast, eller sist vid kyrkorådets eller skolrådets nästa sammanträde justeras: dock kan särskildt för hvarje gång uppdragas åt två eller flera af ledamöterna att, jemte ordföranden, justeringen verkställa.

§ 13. En hvar ledamot af kyrkorådet eller skolrådet ansvare gemensamt med de öfriga för de medel, detsamma under sin förvaltning haft, äfvensom för de säkerhetshandlingar, mot hvilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar till dess förvaltningen blifvit antingen af kyrkostämman, eller, om klander anställes, af vederbörlig domstol godkänd, eller till dess natt och år efter räkenskapernas aflemnande förflutit, utan att klander i laga ordning blifvit anställdt.

§ 14. För styrelsen af folkskolorna i Stockholms stad länder till efterrättelse hvad Konungen i särskilda stadgar derom förordnat.

## 22 KAPITLET.

### *Om biskop och biskopsval.*

§ 1. Kyrkoförsamlingarne inom svenska kyrkan fördelas i stift. I hvarje stift tillsättes genom val en biskop, som i förening med ett domkapitel och med biträde af prostar inom stiftet utöfvar närmaste öfverinseendet öfver lärans rätta förkunnande, presterskapet, församlingsvården och den kyrkliga ordningens och förvaltningens vederbörliga upprätthållande. Stiftens områden bestämmas af Konungen, sedan på kyrkomöte presterskapets betänkande i ärendet inhemtats.

§ 2. Då ledighet inträffat i biskopsembete, göre domkapitlet anmälan derom hos Konungen, med hemställan om dag, då val till dess återbesättande skall förrättas. Val skall samtidigt anställas öfver hela stiftet å den dag, Konungen dertill bestämt.

§ 3. 1. Berättigade att i biskopsval inom stiftet deltaga äro: ordinarie ledamöter af stiftets domkapitel, alla stiftets kyrkoherdar, der boende regementspastorer,

komministrar och andra innehafvare af ordinarie presttjenster, hvar och en der han för tiden sin tjenst förrättar, äfven om han dessförinnan till presttjenst annorstädes utnämnd vore, men den ännu ej tillträdt. Är ordinarie prestbeställning ledig, eller af dertill utnämnd ännu ej tillträdd, eller är innehafvare af embete, som till val skulle berättiga, till embetets utöfning obehörig, må den, som tjensten på eget ansvar förvaltar, för den tjenst i valet deltaga. Ej må någon i dubbel egenskap eller för flera embeten välja.

2. Ledamöterna af domkapitlet utöfva för sig sin valrätt i samladt domkapitel: öfriga valberättigade inom presterskapet utöfva sin valrätt, en hvar i det prosteri, inom hvilket moderkyrkan i det pastorat, der han tjenstgör, är belägen.

§ 4. Då dag för biskopsval blifvit bestämd, efter hvad i 2 § sägs, varde underrättelse derom af domkapitlet i god tid meddelad prostarne i samtliga prosterierna, och åligger det dessa att, hvar inom sitt prosteri, till den dagen å lämplig ort inom prosteriet de valberättigade sammankalla. Prosten före vid valförrättningen ordet. Är han af sjukdom eller annat förfall hindrad, eller är prosteembetet ledigt; fullgöre äldste kyrkoherden inom samma prosteri, eller den domkapitlet dertill utsett, hvad prosten sålunda hade ålegat.

§ 5. Innan till val skrides skall ordföranden erinra de väljande om betydelsen och vigten af valet, och uppmana dem att, utan afseende på annat, än befrämjande af Guds ära, församlingarnes och läroverkens gagn och kyrkans väl, föreslå sådana män, som hvar väljande, efter sitt bästa förstånd och samvete, anser vara genom gudsfruktan, lärdom och sannt nit för det lediga embetet de skickligaste.

§ 6. Valet skall förrättas med slutna sedlar utan underskrift, och hvarje väljande i sedeln tre män till namn och embeten utsätta.

Är någon valberättigad af sjukdom eller annat förfall hindrad att sig till valförrättningen inställa; må han sin valsedel, så beskaffad, som nu sades, till ordföranden i det valkollegium, der han eger sin rösträtt utöfva, under försegladt omslag insända med egenhändig påskrift att det hans valsedel för biskopsvalet innehåller. Har före klockan tolf på valdagen sådant omslag till ordföranden inkommit, anses den sedel så gild, som vore den af den valberättigade egenhändigt aflemnad, och varde, utan att då öppnas, till de öfriga lagd till dess tiden för valsedlars afgifvande förgången är. När den tid förbi är, skola samtliga afgifna valsedlar på samma gång öppnas och till giltigheten granskas.

§ 7. Valsedel, som befinnes hafva underskrift, eller innehålla flera eller färre än tre namn, eller vara till orätt valort insänd, eller hafva inkommit efter klockan tolf på valdagen, vare ogild.

§ 8. 1. Ordföranden skall bland tillstädes varande väljande utse en till att vid valet föra protokoll, hvaruti antecknas: antalet af valsedlarne, de namn de innehålla, hvilka närvarande och hvilka frånvarande röstat, om och på hvilka skäl valsedel blifvit underkänd, huru många godkända röster en hvar af de omröstade tillfallit, och hvad för öfrigt i saken förekommit.

2. Innan de valberättigade åtskiljas skall valprotokollet justeras och af dem alla underskrifvas, samt derefter genom ordföranden till domkapitlet insändas under omslag med påskrift: biskopsval. Äro ej vid valets början minst två väljande, utom ordföranden, tillstädes; kalle ordföranden till fyllande af detta antal andra trovärdiga män att vid valet närvara samt valprotokollet underskrifva och bevittna.

§ 9. Hvad i 5, 6, 7 och 8 §§ är sagdt lände ock till efterrättelse vid val, som i domkapitlet af dess ledamöter anställes. Valprotokollet föres af den, domkapitlet derom anmodar. De å valdagen afgifna valsedlar skola, utan att öppnas, förvaras till dess valprotokollen från samtliga prosterierna inkommit.

§ 10. 1. När valprotokollen från prosterierna inkommit, skola de vid domkapitlets nästa sammanträde, tillika med de i domkapitlet afgifna valsedlar, på samma gång öppnas, namnen på alla dem, som röster erhållit, uppteckas, och de tre män, hvilka de högsta röstetalen tillfallit, på förslag till det lediga biskopsembetet uppföras i den ordning, rösternas antal utvisar.

2. Befinnes lika antal röster hafva tillfallit flere bland dem, som de högsta röstetalen erhållit; afgöres mellan dem företrädet genom lottning, ehvad fråga är om rätt till rum på förslaget, eller om rummens ordning. Den lottning skall af ordföranden i domkapitlet anställas, der han ojäfvig är; men i motsatt fall af den ojäfviga ledamot, domkapitlet derom anmodar.

§ 11. 1. Då biskop i Upsala stift, som tillika är ärkebiskop, väljas skall, förhålles med val inom stiftets prosterier efter hvad här ofvan är stadgadt.

2. På den af Konungen utsatta, gemensamma valdag skola äfvenså samtliga domkapitlen i riket, hvart för sig, val till ärkebiskop anställa i den ordning, som för val i domkapitlen af biskop inom stiftet stadgad är, och på grund af de dervid afgifna röster, likaledes hvart för sig, på förslag till ärkebiskop uppföra de tre män, hvilka jemnlikt 10 § antingen efter högsta röstetal, eller efter lottning, dertill valda blifvit.

3. Dessa förslag med dertill hörande valprotokoll, så affattade som i 8 § sägs, skola derpå från de öfriga domkapitlen insändas till domkapitlet i Upsala, hvilket, så snart jemväl valprotokollen från stiftets prosterier ingått, skall allmänt ärkebiskopsval upprätta, hvarvid rösterna så beräknas, att förslagsrum på Upsala stifts förslag beräknas den derå uppförde till godo såsom fem röster, men på hvarje af de öfriga förslagen såsom en röst.

4. De tre män, hvilka efter denna beräkning de högsta röstetalen tillfallit, skola på ärkebiskopsförslaget uppföras i den ordning, rösternas antal utvisar. Vid lika röstetal emellan flere, förfares enligt 10 §.

§ 12. Ordinarie professorer i de akademiska konsistorierna i Upsala och Lund, dock med undantag af dem, som ledamöter i domkapitlet äro, må ock, så länge biskoparne i Upsala och Lunds stift fortfara att vara prokanslerer vid rikets der förlagda universitet, uti val af biskopar för dessa stift såsom särskildt valkollegium taga del, de förra i valet för Upsala, de sednare i valet för Lund; skolande dervid iakttagas hvad om val af biskop är för domkapitlet i stiftet föreskrifvet, och de afgifna rösterna uti stiftets valomröstning ingå och beräknas.

§ 13. Upprättadt förslag till biskops- eller ärkebiskopsembete skall till Konungens af vederbörande domkapitel insändas och dertill fogas valprotokollet äfvensom de tjenstetörteckningar, hvilka, på domkapitlets derom gjorda anmodan, en hvar af de föreslagne afgifvit.

§ 14. Varder genom dödsfall, afsägelse, eller af annan anledning rum på biskops- eller ärkebiskopsförslag ledigt; då skall till rummets fyllande nytt val, på dertill af Konungen utsatt dag, i stadgad ordning anställas, dock med iakttagande, att valsedel ej må upptaga flere eller färre namn, än rum äro att fylla.

§ 15. Af de tre, som på förslaget uppförda äro, utnämner Konungen till biskop eller ärkebiskop den, Han lämpligast finner.

§ 16. 1. Utnämnd biskop skall, på sätt kyrkohandboken föreskrifver, i biskopsembetet invigas af ärkebiskopen eller, på dennes uppdrag, af annan biskop, biträdd af tillkallade prester från så väl den utnämndes som eget stift. Ärkebiskop varde, derest han ej redan biskop är, i embetet invigd af den biskop, som Konungen dertill förordnar.

2. Är den, som till biskop eller ärkebiskop blifvit utnämnd, icke prest; varde han, före inställelsen, utan föregående prof, till prestembetet invigd. Invigningsakten skall förrättas i kyrkan å den ort, der ordinator eller ock den utnämnde bor, efter som de derom sämjas, och akten å nästföregående sön- eller högtidsdag kungöras. Vid denna akt skall den utnämndes fullmakt uppläsas och han sin embetsed aflägga.

§ 17. Biskop må ej för enskilda angelägenheter tjenstledighet utöfver fjorton dagar, utan särskildt sökt och vunnen tillåtelse begagna, och ej flera än två gånger under årets lopp. Har biskop behof af tjenstledighet för längre tid; söke Konungen.

§ 18. Finnes biskop offentligen förkunna eller försvara meningar, som mot den rena, evangeliska läran strida, eller sitt embete eftersätta och försumma, eller

genom sitt lefverne allmän förargelse väcka, ändå att han ej gerning begår, hvarå ansvar efter allmän lag följa bör; erinre domkapitlet honom väuligen om sin pligt. Rättar han sig ej, eller finnes han sitt embete för mutor, skyldskap, vänskap, eller annan egennytta uppsåtligen missbruka; göre domkapitlet anmälan derom hos Konungen, som, efter omständigheterna, om åtal mot den felande i vederbörlig ordning förordnar.

## 23 KAPITLET.

*Om visitationer i stiften.*

§ 1. För utöfvande af den tillsyn öfver församlingsvården, presterskapet och kyrkoförvaltningen, som biskopen åligger, skall biskop inom sitt stift visitationer i församlingarne anställa och så många af dessa under året besöka, att hvarje församling minst hvart sjunde år en gång visiterad varder. Ar biskop af sjukdom eller annat laga förfall hindrad att visitation under året företaga; må han, efter samråd med domkapitlet, en ledamot af detsamma, eller en af prostarne i sitt ställe försända, att visitation i de församlingar, biskopen anvisar, utföra. På biskopen ankomme ock att bestämma, huruvida visitation med en eller flere af de församlingar, som till ett pastorat höra, eller med dem alla på en gång anställas skall.

§ 2. Underrättelse om tiden för visitationen skall, genom prosten, meddelas församlingen sednast fjorton dagar förut i kungörelse, som i alla församlingens kyrkor bör uppläsas.

§ 3. Biskopen eller den, som i hans ställe visitationen skall förrätta, åtföljes af en medlem af domkapitlet, den han dertill kallar, samt inom hvart prosteri af dess prost och de kyrkoherdar, han derom anmodar. För protokollet vid visitationen skall ock en af tjenstemännen vid domkapitlets kansli, eller någon af biskopen kallad prestman medfölja.

§ 4. Alla i församlingen anställda prester skola vid visitationsförrättningens öppnande vara tillstädes, och afgifve då kyrkoherden skriftlig berättelse om församlingen, dess kristendomskunskap och sedliga tillstånd, om den flit, hvarmed gudstjensten besökes och de heliga sakramenten brukas, om presterskapet med hänseende till lära, tjenst och lefverne, om kyrkans egendom och dess förvaltning, om verkställigheten af hvad vid föregående visitationer eller sedermera i kyrkliga angelägenheter, som församlingen angå, blifvit till efterlefnad vederbörligen anbefaldt, och hvilken följd deraf sig visat. Finnes något i synnerhet, som kyrkoherden anser böra till biskopens kännedom komma för vidare undersökning vid visitationen; meddele han det i sammanhang dermed, eller, efter godtfinnande, i särskild minnesskrift.

§ 5. I enskild visitation skola till granskning företagas kyrkoböcker med dertill hörande längder, kyrkans räkenskapsböcker, inventariiböcker och öfriga handlingar, som i kyrkans arkiv böra finnas förvarade, samt verkställigheten af det, som vid nästföregående visitation eller annorledes blifvit till iakttagande i dessa afseenden förordnadt; hvarefter undersökas skall i hvad skick kyrkans byggnader befinnas och huruvida de sina ändamål motsvara. Denna enskilda visitation skall, i hvad kyrkoräkenskaperna och kyrkoegendomen angår, verkställas i öfvervaro af kyrkorådets medlemmar och särskildt kyrkovärdarne.

§ 6. Allmän visitation förrättas i kyrkan i öfvervaro af hela församlingen på dertill utsatt tid. Denna visitation öppnas med gudstjenst, hvarvid kyrkoherden, eller, i fall af hinder för honom, annan af biskopen utsedd prest skall hålla predikan. Derpå skall biskopen, efter att hafva helsat församlingen med ett för ändamålet lämpadt tal, anställa med biträde, der han så nödigt finner, af utsokne prester, förhör uti bokläsning och kristendomens hufvudstycken med särdeles de yngre och dem i församlingen, som under nästföregående år blifvit konfirmerade och af den heliga nattvarden delaktiga, och sedan efterfråga och söka sig underrättad göra om läsförhören och hvad dermed sammanhänger, om de åtgärder, som för undervisning i kristendomsläran vidtagna äro, om skriftskola och konfirmation, om gudstjensten, om det sedliga tillståndet, och om hvad mera till själavården och kristlig ordning i allmänhet hörer.

§ 7. Sedan förhör anställdt och det undersökt är, som i 6 § sägs, uppmane biskopen församlingens husfäder och till deltagande i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut berättigade medlemmar, att jemte presterskapet framträda, och företage då till öfverläggning så väl de ärenden, kyrkoherden särskildt skriftligen framstält, som hvad församlingens medlemmar uti hennes angelägenheter kunna hafva att framställa, och undersöke derjemte, huruvida mot presterskapet eller kyrkobetjeningen skäl till anmärkningar vid utöfningen af deras kall eller i deras lefverne förkomma, huruvida mera allmänt spridda, till split och söndring ledande, kyrkliga villomeningar inom församlingen framträdt, huruledes fattigvården är ordnad, huruvida något är att erinra mot kyrkokassornas användande, förvaltning och redovisning, eller mot vården af kyrkans byggnader och öfriga egendom, samt hvad mera till bevakande af kyrkans ekonomiska fördelar nyttigt anses.

§ 8. Med hvarje ärende, som vid visitation förekommer, förfare biskopen efter dess beskaffenhet och lag; och ege förty förordna om omedelbar verkställighet af allt, som rörande kyrkoförvaltningen och församlingsvården är i lag och förordning till efterrättelse stadgadt, eller eljest god ordning befrämjar och ej mot lag, eller dess grund och mening strider. Ärende, som på församlingens afgörande på kyrkostämma ankommer, varde dit hänvisadt: dock må, under iakttagande för öfrigt af de för ären-

dens behandling på kyrkostämma gällande föreskrifter, ärende, om hvars företagande till pröfning vid biskopsvisitation behörig kungörelse utgått, der kunna till afgörande upptagas.

Ärenden, som nya eller förändrade påbud eller föreskrifter kunna påkalla, eller eljest på Konungens pröfning ankomma, skola genom domkapitlet, åtföljda af dess betänkande, hos Konungen anmälas.

§ 9. Är i församling, der visitation anställes, kyrkoherden tillika prost i prosteriet, afgifve han ock särskild redogörelse för sin embetsförvaltning i sistnämnda egenskap, med företeende af sin embetsdagbok och förteckning öfver prostearkivets innehåll, och meddele derjemte om församlingsvården i prosteriets öfriga församlingar de upplysningar, visitationsförrättaren honom affordrar.

§ 10. Protokoll skall vid visitationen föras, och deri upptagas allt hvad under förrättningen förekommit och dit hörer, med anteckning om hvad i behörigt och hvad i felaktigt eller ofullständigt skick befunnits. Protokollet skall af biskopen, den ledamot af domkapitlet, som visitationen öfvervarit, samt notarien underskrifvas, och ett exemplar deraf mot lösen från kyrkomedlen tillhandahållas församlingen, för att bland kyrkans handlingar förvaras, och ett till domkapitlet aflemnas.

§ 11. Biskop vare pligtig att i domkapitlet afgifva berättelse om hvad under visitationen förekommit, och särskildt dervid framställa hvad han funnit vara af beskaffenhet att påkalla särskilda åtgärder.

§ 12. I hvarje domkapitel skall föras en visitationslängd, hvari för hvarje församling antecknas när och af hvilken biskopsvisitation derstädes sednast förrättad blifvit.

## 24 KAPITLET.

*Om prestmöten inom stiftet.*

§ 1. Hvart sjette år, såsom ock oftare, der så nödigt aktas, skall biskopen sammankalla presterskapet inom sitt stift till prestmöte å den ort, der han har sitt säte, eller ock å annan ort, om hvilken presterskapet vid nästföregående prestmöte sig förenat. Biskopen må dertill dag och tid bestämma.

Alla inom stiftet tjenstgörande prester, som ej af ålder, sjukdom, eller annat förfall hindrade äro, skola sig å mötet infinna: dock att kyrkoherdarne, hvar i sin församling, tillse, att gudstjenst och själavård derigenom afbrott ej må lida.

Är vid den tid, då prestmöte i stiftet inkallas borde, biskopsembetet ledigt, eller biskopen af förfall hindrad att det hålla, må mötet uppskjutas till dess hindret förfallit.

§ 2. Föremål för prestmötes meddelanden, öfverläggningar och åtgärder äro dels frågor, som ligga inom området för den teoretiska och praktiska teologien, eller vända sig omkring rent kyrkliga ämnen, församlingarnas kristligt-religiösa tillstånd, framgången af den presterliga verksamheten vid den enskilda själavården, religionsundervisningen m. m., dels ock frågor, rörande kyrkostyrelsen och förvaltningen, ehvad sådana frågor blifvit till prestmötets utlåtanden öfverlemnade, eller vid mötet omedelbart väckas.

Ärenden, som presterskapets gemensamma rätt och bästa angå, må ock å prestmöte företagas till närmare ompröfning.

§ 3. Vid hvarje prestmöte må presterskapet öfverenskomma om något teologiskt ämne, som till förhandling å nästa möte företagas bör, och tillika någon bland sig utse, som öfver ämnet någon kortare afhandling författar till ledning vid de blifvande förhandlingarne. Önskar annan medlem af mötet dervid någon teologisk fråga af vigt till utredning företaga; må det honom ej förvägras, så vidt tiden det medgifver, och han sin önskan å mötets första dag hos biskopen anmält.

Har öfverenskommelse ej träffats, som nu är sagdt; må biskopen ämnet bestämma och författaren utse; dock att det sker så tidigt, att afhandlingen, af biskopen granskad, minst tre månader förut kan till stiftets presterskap vara utdelad.

§ 4. För hvarje prosteri skall prosten derstädes, fyra månader före den dag, till hvilken prestmöte sammankalladt är, till domkapitlet insända skriftlig berättelse om de till prosteriet hörande församlingars tillstånd och ställning i allt hvad till församlingsvården i ett eller annat afseende hörer, och tillika, efter samråd med öfriga kyrkoherdar i prosteriet, föreslå de frågor, som i synnerhet under närmare öfvervägande å mötet komma borde. Efter granskning af dessa, sålunda från stiftets presterskap inkomna förslag, ege en hvar af domkapitlets ledamöter afgifva förslag på frågor, som han anser nyttiga att till öfverläggning bringa; och meddele derefter domkapitlet, sednast två månader innan mötet sammanträder, genom prostarne, å alla dessa förslag en förteckning till stiftets presterskap, hvilket, då mötet är samladt, eger afgöra, hvilka af frågorna företagas skola: biskopen dock rätt förbehållen, att till mötets öfverläggning framställa äfven andra frågor, dem han, med anledning af anställda visitationer eller andra skäl, pröfvar vara af vigt att företaga.

§ 5. Prestmöte börjas och afslutas med allmän, kort gudstjenst. Biskopen eger utse predikanterna, som i sin ordning välja predikotexterna. Efter hållen gudstjenst å första dagen meddelar biskopen, med ledning af visitationshandlingar och de

från prostarne infordrade uppgifter, mötet berättelse om hvad sedan sednaste prestmöte i kyrkligt hänseende inom stiftet sig tilldragit och särskildt i det, som till församlingsvården hörer. På honom ankomme, att dertill foga öfversigt af märkligare företeelser inom den kristna kyrkan och den teologiska vetenskapen för samma tid. Den ordning, som mötet för dess arbeten till efterrättelse lända skall, ege biskopen bestämma och kungöra.

§ 6. Under så väl de samtal och meddelanden, som vid Mötet öfver teologiskt-vetenskapliga ämnen förekomma, som under öfverläggningarne om andra till dess befogenhet hörande ämnen, före biskopen ordet. Den medlem af mötet, som i ämnet tala vill, gifve det tillkänna och låte biskopen hans namn anteckna. Hvar skall ordet få, efter som han sig anmält. Ej må någon ordet taga, utan det honom af biskopen är gifvet.

Blifver omröstning behöflig i ett eller annat ärende af praktisk betydelse för själavården och presterskapets tjensteutöfning; då skall omröstningsfråga uppställas, en hvar sin mening öppet afgifva, och beslutet efter de flesta rösterna uppfattas. Äro rösterna lika många för olika meningar; vare biskopens röst den afgörande.

§ 7. Ej må i andra än sådana frågor, som stiftets presterskaps egen, gemensamma rätt angå, prestmöte kunna fatta bindande beslut. Vill medlem af stiftets presterskap söka ändring i prestmötets beslut af den beskaffenhet, som nu är sagd; söke den hos Konungen innan klockan 12 å tretionde dagen efter den, å hvilken beslutet justerades, eller, om den dagen är söndag, å nästa sökendag derefter, och gifve tillika inom samma tid domkapitlet tillkänna, att han ändring sökt.

§ 8. De öfverenskommelser och slut, hvari prestmötet stannat och som församlingsvården eller presttjensten dervid angå, skola till domkapitlets pröfning öfverlemnas och, efter omständigheterna, af detsamma presterskapet till efterrättelse meddelas, eller ock till högre pröfning hemställas. Anser prestmötet något stadgande i kyrkolag eller dithörande förordning tarfva förklaring, ändring eller tillägg, eller nytt af nöden vara, eller förekommer annat önskningsmål, som af Konungens och kyrkomötes pröfning och beslut bero; då skall domkapitlet saken, åtföljd af dess betänkande, Konungens vidare åtgärd underställa.

§ 9. Vid prestmöte skall protokoll föras öfver allt hvad der förehafves och förhandlas. Domkapitlets notarie skall det föra, eller, om han hindrad är, hvilken annan lämplig man, som Mötet dertill utser. Protokollet justeras i öfvervaro af två dertill utsedda medlemmar af mötet, å den dag efter mötets slut, som biskopen dertill utsätter och genom prostarne kungöra låter. Utgifterna för mötet ersättas af stiftets ordinarie prester efter de grunder, om hvilka de på mötet öfverenskomma.

§ 10. Prestmöte må fortfara i fem dagar, om så behöfves. Förekomma synnerliga omständigheter, som längre tid påkalla; må det ock någon dag derutöfver fortgå. Biskopen hemförlofvar mötet med tal samt bön och välsignelse.

## 25 KAPITLET.

*Om prosterier och prostar.*

§ 1. Hvarje stift skall vara indeladt i prosterier, och i hvarje prosteri tillsättas en prost, biskopen och domkapitlet till biträde vid handhafvandet af tillsynen öfver församlingsvården, presternas i de särskilda församlingarne förhållande i lära, embete och lefverne, kyrkoegendomens vederbörliga förvaltning, och behörigt iakttagande af påbud och förordningar, som i kyrkliga ärenden till efterrättelse äro gifna.

Finner domkapitlet anledning förekomma till ändring af redan ordnad och fastställd prosteri-indelning inom stiftet; infordre deröfver utlåtande af det ordinarie presterskapet i de församlingar, den tilltänkta, förändrade indelningen afser, och förordne sedan hvad lämpligast i saken befinnes.

§ 2. 1. Då prosteembete är ledigt, utsätte biskopen viss tid, inom hvilken den kyrkoherde, som under tiden prosteembetet förestår, eller annan kyrkoherde i prosteriet, skall till embetets återbesättande anställa val och dervid ordet föra. I valet ega deltaga samtliga inom prosteriet anställda, ordinarie prester, och de, som ordinarie tjenster inom församlingarne på eget ansvar förvalta. Ej må annan än kyrkoherde inom prosteriet till prost väljas. Valet skall ske medelst slutna sedlar utan underskrift och den väljande deruti uppföra den, han för embetet lämpligast anser. Frånvarande valman må sin valsedel till ordföranden insända under omslag med påskrift, att det hans röst till prostevalet innehåller, och skall dermed sedan förfaras efter hvad i 6 § 22 kap. om biskopsval är sagdt. Efter förrättadt val skall valprotokollet, af samtlige närvarande underskrifvet, insändas till domkapitlet, hvilket derefter eger bland de kyrkoherdar, som röster erhållit, till prost utnämna den, det till embetet lämpligast anser.

2. Domprosten vare sjelfgifven prost i det prosteri, der han kyrkoherde är.

3. Är prost af sjukdom, hög ålder eller annan orsak oskicklig eller oförmögen vorden att embetet förvalta; nämne domkapitlet annan kyrkoherde inom prosteriet att under tiden embetet förestå. Vikarien eger af prostelönen undfå den andel, hvarom han med prosten öfverenskommer, eller som i annat fall domkapitlet bestämmer.

§ 3. Prost skall uti prosteriets särskilda församlingar visitationer anställa så ofta han derom af biskopen eller domkapitlet anmodas. Vid visitationen rätte sig prosten efter det, som om biskopsvisitation är sagdt, och hvad domkapitlet honom i öfrigt till iakttagelse meddelar.

§ 4. Om förrättad visitation med allt hvad dervid förekommit och till upplysning öfver församlingarnas tillstånd länder skall prosten ofördröjligen till domkapitlet insända noggrann berättelse jemte ett exemplar af visitationsprotokollet och inventariilängderna. Till presterskapet i församlingen skall ock ett exemplar af visitationsprotokollet, mot lösen, öfverlemnas, för att till kyrkans handlingar läggas, och derjemte i särskild längd för hvarje församling antecknas tiden, när visitationer förrättade blifvit.

§ 5. Då visitation hålles, skall prosten jemväl kyrkobyggnaderna besigtiga och, der bristfälligheter sig visa, bättring anbefalla. Äfvenså göre prosten sig underrättad om i hvad skick kyrkoherde-, komminister- och klockarebol i församlingen befinnas. Förmärkes å dem vanvård till byggnad eller häfd; göre han derom anmälan hos domkapitlet, hvilket efter sakens beskaffenhet bör vidtaga de åtgärder, som angående husesyn i allmän lag äro föreskrifna.

§ 6. Finner prosten vid visitationen eller eljest något vara försummadt eller uraktlåtet, som till efterlefnad vederbörligen förordnadt är; påbjude han att det iakttaget varder. Annat, som ej i tydlig lag utsatt är, men god ordning kunde befrämja, må han till pröfning hos domkapitlet anmäla.

§ 7. Prosten åligger, att dagbok hålla öfver alla de ärenden, som honom till handläggning kunna af biskop och domkapitel anbefalda varda, eller eljest till prosteembetets förrättning höra, och deruti noggrannt anteckna hvad han, på embetets vägnar, dervid i ett eller annat afseende tillgjort.

Honom åligger ock, att längd uppgöra öfver alla inom prosteriet tjenstgörande, så väl extraordinarie som ordinarie prester, och deruti anteckna dagen, då deras fullmakt eller förordnande är gifvet och de sin tjenst vidtagit, äfvensom, när de till annan tjenst blifvit befordrade eller förordnade, dagen då de afflyttat. Har någon af dem förklarats skyldig att från embetets utöfning sig afhålla, eller blifvit dömd till löneförlust eller till mistning af embetet på viss tid, eller till afsättning, varde ock derom behörig anteckning i längden gjord. Denna längd skall i prostearkivet förvaras.

Då prest inom prosteriet med döden afgått, skall prosten underrättelse derom med första post till domkapitlet insända.

§ 8. När ombyte sker af prost, ehvad någon ordinarie utnämnd eller till prosteembetets förvaltande för någon tid förordnad blifvit, skola samtliga till prostearkivet hörande handlingar, i öfvervaro af ombud, som domkapitlet dertill utser, inventeras innan de till embetets förvaltare öfverlemnas. Af inventeringslängden skall ett exemplar med underskrift af tillträdaren och ombudet till domkapitlet insändas och ett i prostearkivet nedläggas.

## 26 KAPITLET.

*Om stiftens domkapitel och rättegången derstädes.*

§ 1. I hvarje stift skall finnas ett domkapitel, som jemte biskopen handhafver kyrkostyrelsen inom stiftet efter hvad derom här ofvan är sagdt och här nedan vidare sägs. Domkapitlet skall hafva sitt säte i stiftsstaden, som är den stad, der stiftets domkyrka är belägen.

§ 2. 1. Ledamöter af domkapitlet, utom biskopen, äro: uti *Upsala* och *Lunds* stift domprosten och öfriga ordinarie teologie professorer vid det i stiftsstaden belägna universitet, och i *de öfriga* stiften: kyrkoherden i stiftsstaden, som tillika skall vara domprost, lektorn i teologie vid högre elementarläroverket i stiftsstaden, samt dessutom två, på sätt här nedan sägs, föreslagna och af Konungen tillförordnade män, som äro kyrkoherdar inom stiftet, eller ordinarie lektorer vid nämnda läroverk. Finnas i stiftsstaden flere än en kyrkoförsamling, antingen i eller utan förening med landsförsamling; ankomme på särskild, af Konungen, efter inhemtadt betänkande af domkapitlet, meddelad bestämmelse, hvilkendera af kyrkoherdarne vid dessa församlingar skall såsom domprost och sjelfskrifven, ständig ledamot i domkapitlet hafva säte och stämma.

2. När någondera af de ledamotsplatser är ledig, hvilka, enligt 1:a mom., af Konungen efter förslag tillsättas, då skall inom stiftet, på dertill af domkapitlet utsatt dag, val för ändamålet anställas i den ordning och på det sätt, som angående biskopsval i allmänhet är stadgadt, och å förslaget af domkapitlet uppföras de tre, som vid valet de flesta rösterna erhållit, hvarefter valhandlingarne och förslagsprotokollet af domkapitlet, jemte eget utlåtande, till Konungen öfversändas. Ej må bland de eljest valbare någon väljas eller förordnas, som med förutvarande ledamot är i den skyldskap eller det svågerlag, att de enligt allmän lag ej må tillsamman i en rätt sitta.

3. Den, som första gången sålunda till ledamot vald och förordnad blifvit, må ej förtroendet sig afsäga, utan så är, att han sextio års ålder uppnått, eller sådana hinder kan visa, som laga förfall innefatta. Förordnandet fortgår i fem år. Arvode för sålunda utsedd ledamot af domkapitlet gäldas, enligt särskilda bestämmelser, af allmänna medel.

§ 3. Biskop så väl som annan ledamot skall, innan han i utöfning af sitt embete i domkapitlet träder, den ed inför domkapitlet aflägga, som i detta hänseende särskildt är fastställd. Den, som för särskildt tillfälle till säte och stämma i domkapitlet inkallas, skall ock samma ed aflägga, derest han den ej allaredan förut aflagt.

§ 4. 1. Vid hvarje domkapitel skall anställas en notarie; egande domkapitlet, efter vederbörligen kungjord och tilländalupen ansökningstid, dertill antaga den man, till hvilken det förtroende hafver, och som för de medel, hvilka honom i och för tjensten ombetros, förmår, likasom kronans uppbördsmän, ställa erforderlig borgen eller annan säkerhet till det belopp och af den beskaffenhet, som af domkapitlet godkännes.

2. Göres behof af biträdande notarie eller amanuens; ege ock domkapitlet honom antaga, äfvensom bestämma, huruledes göromålen mellan honom och notarien fördelas skola. För uppbörd och redovisning af penningmedel, som till domkapitlet ingå, svare dock notarien ensam.

3. Notarie och amanuens skola föreskrifven tjensteed aflägga, innan de sin tjenstgöring vidtaga.

§ 5. Domkapitlet skall inom stiftet handhafva kyrkostyrelsen, vaka öfver lärans rätta förkunnande samt gudstjenstens, sakramentens och andra kyrkliga förrättningars behöriga förvaltande, draga försorg om tillsättande äfvensom bestridande under ledighet af embeten och tjenster i församlingarne, hafva tillsyn öfver församlingsvården samt presterskapets embetsförvaltning och förhållande i lära och lefverne, upptaga och afgöra ärenden och besvär, som enligt lag och i laglig ordning under dess pröfning dragas, vidmakthålla och befrämja kyrkans rätt och bästa, och vid utöfningen af allt detta samt i hvad annat domkapitlet åligger sig efter kyrkolag och andra till efterrättelse utfärdade laga stadgar rätta, och ej mot deras grund och mening döma eller sin befogenhet öfverskrida.

§ 6. Vid den tillsyn och förvaltning af de högre elementarläroverkens, folkskole-lärareseminariernas och folkskolornas angelägenheter, som åt biskop och domkapitlet uppdragna äro att utöfva, lände till efterrättelse hvad derom särskildt är förordnadt och stadgadt.

§ 7. Göres i domkapitel af prost eller annan förman, eller af kronans åklagare, eller af församlingsmedlem eller enskild målsegande anmälan mot prest, som till stiftet hörer, om förbrytelse eller fel i embetet, eller i lefverne och uppförande, eller uppkommer derom allmänt och uppenbart rykte; pröfve domkapitlet, hvilken laga åtgärd deråt vidtagas bör. I de fall, der enligt allmän lag förbrytelse af annan än enskild målsegande ej åtalas må, rätte sig domkapitlet derefter.

§ 8. 1. Domkapitlet tillkommer att upptaga och döma i de mål, som röra prests förhållande i sitt embetes utöfning, eller i lefverne och uppförande och, efter hvad i 17:e kapitlet sägs, ankomma på varning, löneförlust, mistning af embete på viss tid, eller afsättning; men andra brott, större eller mindre, som prest tillvitas, ligga under verldslig rätts ransakning och dom.

2. Är brott, för hvilket prest inför verldslig rätt lagföres, af så grof art och beskaffenhet, att embetets förlust derå yrkas, eller följa kan; tillkomme domkapitlet, att om förlusten af embetet sig utlåta, sedan den verldsliga rätten sig yttrat, huru brottet efter lag anses bör och sin ransakning och dom, i enlighet med hvad särskildt föreskrifvet är, till domkapitlet insändt.

3. Anklagas prest i domkapitel, eller inför verldslig rätt på en gång för så väl fel i embete, eller lefverne och uppförande, som annat brott, eller yppas, vid det han inför domkapitel eller verldslig rätt under ransakning står, att han brott så väl i som utom embetet begått; då tillhör det ock domkapitlet att om embetsfelet sig utlåta, sedan verldsliga rätten i ett sammanhang om alla brotten ransakat och öfver det borgerliga lagbrottet dömt, samt sin ransakning och dom, såsom derom särskildt är stadgadt, till domkapitlet öfversändt.

4. Begår svensk prest, som i kyrkans tjenst utom riket är anställd, i den tjenst förbrytelse, hvaröfver domkapitel eger döma; döme deröfver domkapitlet i Upsala stift, der ej särskildt för krigsprester annorlunda är stadgadt.

§ 9. Innan brott, större eller mindre, för hvilket prest inför verldslig rätt är anklagad, af domaren till ransakning företages, skall domkapitlet, sedan det, på sätt särskildt är stadgadt, underrättelse derom erhållit, en prestman eller, i nödfall annan skicklig man förordna att, såsom ombud på domkapitlets vägnar, ransakningen öfvervara, med skyldighet att derefter om förloppet och hvad dervid förekommit noggrann berättelse till domkapitlet afgifva.

§ 10. Uti tvister, som vid verldslig rätt förekomma, rörande kyrkas eller prest- och klockareboställes jord eller dermed förbundna rättigheter eller skyldigheter, eller presterskapets lönerättigheter, såsom ock vid husesyner å prest- och klockareboställen, skall domkapitlet likaledes, efter derom i vederbörlig ordning erhållen kunskap, ett ombud, helst prestman, tillförordna, att å dess vägnar kyrkans och presterskapets rätt dervid bevaka, med befogenhet att, der han så nödigt finner, mot dom eller utslag i målet vad eller besvär, allt som saken är till, anmäla. Ej må ombud i sådana fall något genom förlikning bortgifva.

§ 11. Hvar som i domkapitel något söka, besvär anföra eller förbrytelse åklaga vill; göre det skriftligen, med utsättande af sitt namn, stånd och hemvist och inlemne skriften, sjelf eller genom behörigen befullmäktigadt ombud, till den, som satt är, att sådana skrifter emottaga. Tjensteansökningar, som i försegladt omslag med påskrift: fatalier insändas, må dock äfven till vederbörlig åtgärd upptagas.

§ 12. Biskopen före i domkapitlet ordet. Är biskopsembetet ledigt, eller är biskopen af laga förfall hindrad att ordet föra, då skall det föras af domprosten. Ar

äfven han hindrad; öfvertages ordförandebefattningen af den bland öfriga, närvarande ledamöter, som på grund af tjensteålder der såsom ledamot främst sitter.

§ 13. Domkapitlet sammanträder så ofta ärendena det fordra, och minst en gång hvar annan vecka. Biskopen, eller den hans ställe såsom ordförande företräder, eger det sammankalla och tiden för sammanträdet bestämma.

De kostnader, som till lokal för sammanträdena jemte nödiga inventarier, uppvärmning, belysning m. m., samt till förvarande af domkapitlets arkiv och handlingar erfordras, skola af domkyrkans medel bestridas.

§ 14. 1. Vid början af hvarje sammanträde skall föredragas en lista, upptagande så väl de ärenden, som från tidigare sammanträden i afvaktan på erforderlig åtgärd qvarligga, som dem, hvilka efter nästföregående sammanträde inkommit.

2. Ordföranden tillkommer att ärendena föredraga. Är ärende af beskaffenhet att erfordra förberedande åtgärd för slutlig pröfning; vare hvar ledamot pligtig att af ordföranden påkalladt biträde dervid lemna. På ordförande och ledamöter må det bero, huruvida de i nu nämndt afseende hellre vilja om viss ordning öfverenskomma, hvarefter vigtigare ärenden till förberedande granskning dem emellan fördelas skola, med skyldighet för den ledamot, hvilken den granskning tillfallit, att ärendet derefter inför domkapitlet föredraga och förslag afgifva till beslut, antingen för slutligt afgörande eller för den interlokutorie åtgärd, som kan finnas nödig. Såsom vigtigare ärenden äro att anse de, hvilka församlingsvården angå, upprättande af förslag till återbesättande af tjenster, besvär öfver kyrkostämmobeslut i församlingarne rörande kyrkliga angelägenheter, frågor eller besvär, som med prestvalsförrättning sammanhänga, afgifvande af utlåtanden i ärenden, som från Kongl. Maj:t eller Dess befallningshafvande till besvarande inkommit, utlåtanden rörande prestaflöningen, granskning af öfverenskommelser och beslut vid prestmöten, äfvensom ärenden, de der stå i sammanhang med den domsrätt öfver prests och kyrkobetjents förhållande i embete och lefverne, hvilken domkapitlen tillkommer.

3. Ordföranden åligger tillse, att ledamöter och tjenstemän de i sådan egenskap dem tillhörande skyldigheter med nit fullgöra.

§ 15. Finner domkapitlet något ärende icke omedelbart tillhöra sin handläggning; skjute det ifrån sig och gifve deröfver utslag, om sakegaren det äskar. Innehåller till domkapitlet ingifven skrift bestämd angifvelse mot prest för brott, som under verldslig rätts ransakning och dom ligger; då må domkapitlet den till vederbörande Konungens befallningshafvande öfversända, att dermed lagligen må förfaras.

§ 16. 1. Ingen må dömas ohörd. Är prest, efter hvad i 7 § sägs, angifven för fel och förbrytelse i embetet eller för otillbörligt lefverne, eller har derom upp-

kommit allmänt och på sannolika skäl grundadt rykte; kalle domkapitlet den angifne till svars inför sig, om det så skäligt pröfvar, eller anmode prosten eller kyrkoherden i orten att derom, på dess vägnar, undersökning anställa och berättelse om förhållandet insända, eller affordre den angifne sjelf skriftlig förklaring genom prosten eller kyrkoherden. Tredskas han att sig skriftligen förklara, eller vill han, i stället för skriftlig, muntlig förklaring inför domkapitlet afgifva; varde då till muntligt förhör kallad.

2. Då prest angifves, eller skäligen misstänkes, att offentligen förkunna, eller annorledes utsprida lärosatser, som mot den rena, evangeliska läran strida; varde han först, på domkapitlets tillsägelse, förhörd af vederbörande prost, som om förloppet skall berättelse insända. Pröfvas hans förklaring ej vara tillfredsställande, eller låter han sig ej rätta af prosten; då skall han till muntligt förhör inför domkapitlet inkallas.

3. Finner domkapitlet nödigt aktor i ett eller annat fall anlita; förordne dertill någon af dess tjenstemän, eller begäre för ändamålet förordnande för allmän åklagare.

§ 17. Är prest för fel i embete eller lefverne till muntligt förhör inför domkapitlet inkallad, men kommer ej och visar ej laga förfall; då må domkapitlet antingen om hans inställande Konungens befallningshafvande anlita, eller ock, efter omständigheterna och sakens beskaffenhet, målet på föreliggande skäl afgöra. Styrker han laga förfall; varde ny dag honom förelagd.

§ 18. Då domkapitlet i behörig ordning erhållit del af laga kraft egande utslag, hvarigenom prest blifvit af verldslig rätt till straff dömd för brott utom embetet af den beskaffenhet, att derå enligt denna lag särskildt ansvar följa bör, må domkapitlet det ansvar, utan den sakfäldes hörande, ådöma, så vida ej hörandet af särskilda skäl skulle anses nödigt.

§ 19. 1. Besvär och ansökningar, som i laga ordning inkommit och domkapitlets pröfning tillhöra, skola, derest saken ej är så klar, att den omedelbart afgöras kan, eller något särskildt för dess behandling är föreskrifvet, utställas till förklaring af den eller dem, de angå: egande domkapitlet, efter omständigheterna, antingen genom vederbörande prost förklaringarne infordra inom viss utsatt tid efter erhållen del af handlingarne, eller ock Konungens befallningshafvande om biträde dervid söka. Den, genom hvars försorg delgifvandet verkställes, insände till domkapitlet bevis om dagen, då det skedde.

2. Svaranden skall sin förklaring till domkapitlet afgifva antingen sjelf, eller genom laga fullmäktig, eller med allmänna posten. Blifver han med sitt svar ute och har ej laga förfall anmält; gifve sökanden eller klaganden afskrift in af sin skrift med bifogade handlingar, och varde saken derpå efter dess beskaffenhet afgjord.

3. Har svar inkommit och begär sökanden eller klaganden på giltiga skäl att få förklaringen bemöta, eller finner domkapitlet, för egen del, bemötande nödigt; må det, med föreläggande af viss tid vid talans förlust, dertill besluta. Der så händer, att okändt är, hvar den, som sig förklara skulle, vistas; förfares enligt hvad för sådana fall i borgerlig lag är stadgadt.

§ 20. Gör den, som svara skall, den invändning, att saken till domkapitlets behandling ej hörer; pröfve det domkapitlet. Ålägges honom att svara, men nöjes han ej deråt: är det brottmål; då skall missnöjet hufvudsaken åtfölja. I andra mål må han sitt missnöje genast, eller sist innan nästa dag tilländagått, tillkännagifva, och det sedan, medelst besvär, innan klockan tolf å tretionde dagen näst efter den, å hvilken utslaget föll, i vederbörande hofrätt fullfölja.

§ 21. På eget vidgående och frivillig bekännelse af den, som tilltalad eller svarande är, såsom ock på skriftliga bevis och handlingar, som vitsord förtjena, eller sakkunniga mäns utlåtanden, må domkapitlet döma. Åberopas eller anses bevisning genom vittnen nödig öfver någon på sakens utgång inverkande omständighet; då må sådant vittnesförhör begäras och anställas, på sätt lag bjuder, hos domstolen i den ort, der förbrytelsen begången är, om saken angår brottmål, och i andra mål antingen hos domstolen i den stad, der domkapitlet har sitt säte, eller, om vittnena aflägset boende äro, hos den domstol i stad eller på landet, dit de med minsta besvär och kostnad lämpligast sig inställa kunna. Domkapitlet skall det vittnesförhör genom vederbörande Konungens befallningshafvande begära. Om insändande af förhörsprotokollet är särskildt stadgadt.

Har domkapitlet funnit skäl värjemålsed någon ålägga, må den afläggas inför den domstol, der domkapitlet finner det lämpligast ske kunna.

§ 22. Är profpredikant för röstvärfning eller olaga lönebeting anklagad; då skall saken alltid till vederbörlig domstol hänskjutas, att der ransakas och behandlas efter hvad i 8 § sägs. Sedan ege domkapitlet att deröfver i sin ordning döma. Angifves prest för annan olaglighet vid val eller i profpredikan och vidgår den; då må domkapitlet sig derom omedelbart utlåta. Lag samma vare om valförrättare och om valnotarie, som prestman är och vid prestval till olaglighet sig skyldig gjort samt den vidgår. Är valnotarie lekman; skall han af vederbörlig, verldslig rätt dömas.

§ 23. Missfirmar någon sin vederpart inför domkapitel med smädliga ord i tal eller skrifter, eller med åthäfvor och gerning, eller talar eller skrifver mot domkapitlet vanvördligen; låte domkapitlet det i protokollet anteckna och skjute saken till verldslig rätt.

§ 24. Varder prest, som inför domkapitel under ransakning stått, frikänd, och fordrar upprättelse och ersättning för kostnad och skada; då må ersättning för

rättegångskostnad honom tilldelas, men frågan i öfrigt till verldslig rätt hänskjutas. Detsamma gälle, då annan än prest är den vinnande.

§ 25. 1. Domkapitel vare befogadt att beslut fatta, när tre ojäfviga ledamöter äro tillstädes och alla om beslutet ense. Äro fyra ojäfviga närvarande och tre om beslutet ense; vare ock det gildt. Öfver frågor om förslag eller utnämning till tjenst skall fulltaligt domkapitel sitta.

2. Förekommer anledning till jäf mot ordförande eller ledamot; rätte sig domkapitlet vid pröfningen deraf efter allmänna lagen. Är medlem af domkapitel med någon af flere sökande till förslag eller tjenst i den skyldskap eller det svågerlag, som jäf medför; afhålle han sig från ärendets handläggning.

3. Nu händer, att af domkapitlets ordinarie ledamöter så många på en gång jäfviga eller af annat laga förfall hindrade äro, att domkapitlet ej domfört är; då skola de ledamöter, som närvarande och ojäfviga äro, bland de män, hvilka enligt 1 § till säte och stämma i domkapitlet inväljas och förordnas kunna, så många inkalla, som nödigt är att det föreskrifna antalet fylla. Notarien vid domkapitlet må ock, när behofvet så fordrar, kunna i domkapitlet adjungeras. Ej må någon sig undandraga, som sålunda kallas, utan att han laga förfall kan visa och styrka. Äro domkapitlets alla ledamöter jäfviga, anmäle domkapitlet det hos Konungen, som i deras ställe andra, ojäfviga, förordnar.

§ 26. Vid öfverläggning till utslag eller beslut, såsom ock vid omröstning ställe sig domkapitel till efterrättelse hvad derom i allmänna lagen, rättegångsbalken, stadgas. Är fråga om upprättande af förslag eller utnämning till tjenst; gifve hvar ledamot sitt utlåtande särskildt, och må ej den röst sedan ändra. Vill han nya skäl tillägga; ege dertill rätt. Har vid omröstning till förslag någon ledamot förklarat den obehörig, som de flesta behörig anse; då skall ock han om dennes förslagsrum sig utlåta.

§ 27. Om affattande af utslag eller beslut gälle ock hvad derom i rättegångsbalken sägs. Utslag, som till parter utgifves, skall, sedan det justeradt blifvit, af ordföranden underskrifvas och af notarien kontrasigneras och förses med domkapitlets sigill. Utslag i mål, som hofrätts pröfning underställas skall, underskrifves af ordföranden och alla de ledamöter, som i beslutet deltagit.

§ 28. Utslag, som prests eller kyrkobetjents fel i embete och tjenst eller lefverne angår, skall, derest parterna frånvarande äro, till Konungens befallningshafvande afsändas, för att dem tillställas. Har anklagelsen mot prest eller kyrkobetjent från hans förman utgått, varde utslaget genom prosten eller kyrkoherden dem det angår tillställdt. Bevis om dagen, då utslaget delgafs, skall domkapitlet tillhandahållas.

§ 29. Utslag och beslut i alla andra mål, der besvärsrätt eger rum, skola i domkapitlet på en och samma dag afkunnas, dateras och till part utgifvas: låte ock domkapitlet anslag derom utfärda vid middagstimmen dagen näst förut. Förslag till tjenst skall samma dag dateras och anslås, som beslutet derom fattas: så ock utnämning till tjenst, der den öfverklagas kan. Utslag, som efter anslag utfärdas, skola förut tvefaldt färdiga skrifvas.

§ 30. Uti alla utslag och beslut, mot hvilka besvär inläggas kunna, skall fullständig besvärsanvisning meddelas, såsom ock hvarje omständighet uppgifvas, den besväranden vid talans förlust iakttaga bör. Detsamma gälle, då förslag eller utnämning till tjenst genom anslag kungöres.

§ 31. Hvar, som ej åtnöjes med domkapitlets utslag i mål, som prests eller kyrkobetjents fel i embete eller lefverne angår, ege rätt ändring deruti söka medelst besvär, som sednast innan klockan tolf å tretionde dagen näst efter den, å hvilken han af utslaget erhöll del, eller, om förstnämnde dag inträffar på helgedag, å nästföljande sökendag derefter, böra uti vederbörande hofrätt, under hvars domsrätt den anklagade lyder, ingifvas jemte utslaget, som öfverklagas, samt bevis om dagen, då det honom meddelades, äfvensom de bevis, han till stöd för sin talan vill åberopa: vare ock pligtig, derest han sig besvärat, att inom lika lång tid, räknad från dagen näst efter fataliedagen med bevis från hofrätten hos domkapitlet styrka, att besvär ingifna blifvit, allt vid talans förlust.

Är den angifvelse, utslaget angår, af förman på embetets vägnar hos domkapitlet gjord, och rörer den ej förgripelse mot hans person eller enskilda rätt; må förmannen sig öfver utslaget ej besvära.

§ 32. Utslag, hvarigenom prest dömes att från prestembetet afsättas, skall domkapitlet vederbörande hofrätts pröfning med alla till målet hörande handlingar och protokoll underställa inom tretio dagar efter den, å hvilken utslaget gafs, vid bot af fem riksdaler för hvarje dag, som dermed derutöfver uppskjutes.

Hofrättens pröfning skall likaledes underställas utslag, som, enligt hvad i 8 § är sagdt, domkapitel afgifver i mål, der prest inför verldslig rätt lagförd blifvit för brott utom embetet af den beskaffenhet, att derå embetets förlust yrkats; börande utslaget af ransakningsprotokollen åtföljas.

§ 33. Vill den sakfälde, sedan hofrätten målet pröfvat och afgjort, deremot besvär inlägga; gifve han det ock domkapitlet inom besvärtidens utgång tillkänna, och styrke sedan, innan klockan tolf å tretionde dagen efter samma fataliedag, den dock oräknad, hos domkapitlet med behörigt bevis att han verkligen besvär inlemnat, eller hafve sin talan förlorat.

§ 34. Den, som uti andra mål med domkapitlets utslag eller beslut är missnöjd, skall den anvisning meddelas: att han hos Konungen, uti Ecclesiastikdepartementet, eger ändring deri söka sednast innan klockan tolf å tretionde dagen näst efter den, å hvilken utslaget eller beslutet utgafs: att, derest ändring sökes, anmälan derom bör hos domkapitlet inom samma tid göras: och att, i fall af en sådan anmälan, inom andra tretio dagar näst efter första fataljedagen med bevis från nämnda departement bör hos domkapitlet styrkas, att besvären verkligen blifvit fullföljda, allt vid talans förlust. Infaller fataljedag å sön- eller helgedag, då skall den å närmast följande sökendag utsättas. Fataljedagarne skola bestämdt uppgifvas.

Besvär öfver förslag eller utnämning till tjenst skola åtföljas af det protokoll och beslut, som förslaget rörer, och uti andra mål af det öfverklagade utslaget.

Då besvär anföras öfver beslut, som genom protokollsutdrag delgifvas, räknas tiden från den dag, delgifvandet skedde, hvarom bevis bör besvären bifogas.

Besvärstiden för klagande från Gottland vare i nu nämnda fall sextio dagar.

§ 35. Utställas hos Konungen anförda besvär öfver förslag eller utnämning till tjenst, eller i andra mål, till förklaring, skall domkapitlet desamma alla dem meddela, hvilka besvären angå, och derefter de afgifna förklaringarna, jemte eget utlåtande, omröstningsprotokollet, der omröstning i domkapitlet förekommit, samt besvärshandlingarna till vederbörlig ort öfversända.

§ 36. Har utslag, hvarigenom prest blifvit dömd att från prestembetet afsättas, vunnit laga kraft; då skall den skyldige till viss dag inför domkapitlet inkallas, utslaget uppläsas och prestembetet honom afsägas, och honom förbjudas någon presterlig tjenst derefter förrätta: låte ock domkapitlet genom kungörelse gifva den församling, der han sednast tjenstgjorde, tillkänna, att han från prestembetet skild är. Enahanda underrättelse skall i cirkulärbref presterskapet inom stiftet och i särskildt bref Konungens befallningshafvande meddelas. Styrker han med vederbörligt bevis att han hos Konungen nåd sökt; göres med utslagets verkställande anstånd.

§ 37. Är prest dömd till mistning af embete på viss tid och har utslaget derom vunnit laga kraft; då skall af det domkapitel, under hvars domvärjo han lyder, utsättas den dag, från hvilken tiden för embetets mistning bör räknas, och underrättelse meddelas så väl den församling, hos hvilken han tjenst innehar, som stiftets presterskap om den tid, under hvilken han till sådant straff är förfallen. Huru offentlig varning utdelas skall, derom sägs i 21 § 17 kap.

§ 38. Beslut, som afse göromålens närmare fördelning mellan prester, eller kyrkobetjente i de särskilda församlingarne, anställande af hjelpprester eller vikarier, afhållande från embetsutöfning i de af lagen bestämda fall, eller hvad annat domkapitlet funnit skäligt till församlingsvårdens befrämjande förordna, må af deröfver anförda besvär ej hindras från verkställighet under den tid, besvären äro under pröfning.

§ 39. Domkapitel vare befogadt hos Konungens befallningshafvande söka och erhålla handräckning för all den verkställighet af denna lag, som ty förutan icke kan tillvägabringas.

§ 40. I hvarje domkapitel skall hållas dombok, deri alla de mål, domkapitlet under året, rörande embetsfel och förbrytelser af prest, handlagt, skola införas. Domboken skall inom utgången af April månad nästföljande år till vederbörande hofrätt i afskrift insändas. Har åtal ej förevarit; varde det anmäldt.

§ 41. 1. I hvarje domkapitel skall ock föras: 1) dagbok, hvaruti antecknas skola alla till domkapitlet inkommande mål och skrifter, med dagen, när de inkommit och hvarje åtgärd, som med dem blifvit vidtagen, 2) protokolls- och utslagsbok, hvari upptages allt, hvad domkapitlet vid dess sammanträden förehaft, förhandlat och beslutat, 3) bref- och expeditionsbok, upptagande alla från domkapitlet utgående bref och förordnanden, 4) uppbörds- och räkenskapsbok öfver alla de penningmedel, som under domkapitlets förvaltning och vård äro ställda, 5) tjenstgöringsbok, hvaruti för en hvar under domkapitlets tillsyn och domvärjo stående prest antecknas, efter protokollet, hans tjenstgöring och hvad deremot kunnat förekomma att anmärka.

2. Huruledes dessa böcker inrättas böra, såsom ock huruledes öfriga till domkapitlets arkiv hörande handlingar, såsom allmänna förordningar, bref och skrifvelser, ansöknings-, besvärs- och andra skrifter, af hvad namn de må vara, visitations- och prestmöteshandlingar, förtecknas och vårdas skola, ege domkapitlet närmare föreskrifva, äfvensom, der så skäligt pröfvas, någon af sina ledamöter till inseende öfver arkivet och kansliet förordna.

§ 42. Notarien, eller den domkapitlet dertill förordnat, skall hvarje sökendag sednast en timme före klockan tolf på dagen, uti domkapitlets embetsrum tillstädes vara, för att inkommande bref, ansökningar och andra handlingar emottaga och dem i dagbok genast införa och med behörig påskrift om införandet förse.

§ 43. Gör ordförande eller ledamot i domkapitlet sig i sådan egenskap skyldig till förbrytelse och fel i embetet, skall han såsom annan domare åtalas i vederbörande hofrätt och till ansvar fällas efter hvad allmän lag för olika fall stadgar. Går ansvaret ut på afsättning eller mistning af embetet på viss tid, vare följden deraf sådan som i 18 § 17 kap. sägs.

§ 44. 1. Notarie eller amanuens, som sin tjenst missbrukar, vårdslösar eller försummar, dömes af domkapitlet till offentlig varning, eller löneförlust, eller mistning af embetet på viss tid, eller afsättning, allt efter sakens beskaffenhet.

2. Beträdes notarie, som på tjenstens vägnar har sig ombetrodd uppbörd af penningmedel, eller vård af kassor, som under domkapitlets omedelbara inseende ställda

äro, med uppenbar vårdslöshet i deras förvaltning eller redovisning, eller i ett eller annat afseende med svek och otrohet: varde han genast från tjensten skild, och saken i öfrigt till vederbörlig verldslig rätt öfverlemnad att der ransakas och dömas. Brister domkapitlet härutinnan i nödig tillsyn: svare gemensamt för deraf uppkommande skada. Kan någon ledamot visa, att han om tillsynen nödiga erinringar gjort: vare han från ansvar och ersättning fri.

§ 45. 1. I Stockholms stad skall tillsynen öfver kyrkoförvaltningen och församlingsvården derstädes af ett särskildt Konsistorium handhafvas. Ärkebiskopen förer deri ordet, när han tillstädes är: men i hans frånvaro kyrkoherden i storkyrkoförsamlingen såsom superintendent. Såsom ledamöter skola deri ega säte och stämma kyrkoherdarne i hvar af stadens (territoriela) församlingar. Är ärkebiskopen ej tillstädes och är superintendenten äfven hindrad att ordet föra; då skall det föras af (kyrkoherden i Clara församling) den bland öfriga närvarande ledamöter, som på grund af tjenstealder i Konsistorium främst sitter.

2. Konsistorium i Stockholms stad eger öfver det der i tjenst stadda presterskaps embetsutöfning, lära och lefverne samt öfver församlingsvården i allmänhet utöfva enahanda myndighet och fullgöra enahanda skyldighet, som tillkommer och åligger domkapitlen, hvart i sitt stift; men vare icke berättigadt att prest- eller pastoralexamen anställa, eller någon till prestembetet kalla och ordinera.

## 27 KAPITLET.

### *Om allmänt kyrkomöte.*

§ 1. Till allmänt kyrkomöte sammanträder svenska kyrkans ombud hvart femte år, å dag och ort, som Konungen utsätter; Konungen dock obetaget att mötet oftare sammankalla.

§ 2. Svenska kyrkans ombud skola vara samtliga biskopar i stiften, eller, der någon af dem har förfall, den af domkapitlets ledamöter, som kapitlet i hans ställe väljer; *superintendenten* (pastor primarius) i Stockholm eller, derest han är hindrad, annan ledamot af Stockholms stads Konsistorium, den Konsistorium utser; fyra bland teologiska Fakulteternas professorer eller ordinarie adjunkter, två från hvartdera af rikets universitet; en vald, med fullmakt å ordinarie embete eller tjenst försedd prestman från hvart stift och en från Stockholms stad; så ock tretio af leknän valda ombud, ett från Stockholm, ett från Wisby stift, tre från Hernösands, två från hvartdera af de öfriga stiften samt fem från det eller de valdistrikt, Konungen med afseende å för handen varande förhållanden bestämmer. Chefen för ecclesiastikdepartementet må ock vid mötet närvara och deltaga i öfverläggningarna, men *i besluten endast så vida han är till ombud vald.*

§ 3. Vid hvartdera af rikets universitet välje förenämnde till teologiska fakulteten hörande lärare inom sig, på sätt de sig emellan öfverenskomma, de ombud, som för samma fakultet skola vid allmänt kyrkomöte tillstädesvara.

§ 4. I val af de presterliga ombuden för stiften och Stockholms stad deltaga de prestmän, som innehafva fullmakt å ordinarie embete eller tjenst inom distriktet, eller sådant embete eller tjenst förestå.

Valet förrättas i den ordning domkapitlet föreskrifver. För hvarje ombud utses på lika sätt en suppleant att, i händelse af ombudets förfall i dess ställe i mötet deltaga.

§ 5. Inom hvarje pastorat ega samtliga, å kyrkostämma röstberättigade lekmän inom sig, vid sammanträde inför kyrkostämmans ordförande, utse en elektor. Om kallelse till det sammanträde, äfvensom ställe derför, gälle hvad i afseende å kyrkostämma är stadgadt.

Med iakttagande att hvarje pastorat anses tillhöra det stift, hvarinom moderkyrkan är belägen, må två eller flera pastorat inom samma stift och valdistrikt om gemensam elektor sig förena.

Vid val af lekmännens ombud utgöra Stockholms stad och Wisby stift hvartdera ett, Hernösands stift tre och de öfriga stiften hvartdera två valdistrikt. De särskilda valdistrikten inom stiften bestämmas till sitt omfång af Konungen.

Samtliga de inom ett valdistrikt utsedda elektorer skola på kallelse sammankomma inför en inom distriktet boende, af domkapitlet förordnad valförrättare. Vid detta sammanträde skola elektorerna, medelst slutna sedlar, hvar för sig till ombud föreslå en å kyrkostämma *inom stiftet* röstberättigad man, *som kan till ledamot af kyrkoråd väljas*. Falla dervid rösterna till mera än hälften på en man; vare han behörigen vald. Äro åter rösterna så delade emellan flera, att sådan röstöfvervigt för någon icke eger rum, anställes ny omröstning till antagande af den, som de flesta rösterna erhållit, eller, om han icke antages, af den, som näst honom blifvit af de flesta rösterna kallad, och så vidare. Skulle, sedan alla omröstningarne sålunda försiggått, likväl ingen hafva erhållit den här föreskrifna öfvervigt, anställes ny omröstning öfver alla dem, som vid den första omröstningen blifvit satta i fråga; skolande den, som erhåller de flesta rösterna anses behörigen vald. Hafva två eller flera vid någon af dessa omröstningar erhållit de flesta och lika många röster, afgöres frågan genom lottning dem emellan.

För hvarje ombud utses ock på lika sätt en suppleant att, i händelse af ombudets förfall, i dess ställe i mötet deltaga.

Val för Stockholms stad verkställes på ofvan föreskrifna sätt inför Stockholms stads Konsistorium.

§ 6. Vid omröstningar till val af ombud vid kyrkomöte och af elektorer för sådana ombuds utväljande beräknas hvarje röst lika; och skola rösterna afgifvas med slutna sedlar: dock må vid val till elektor, hvarom i 5 § förmäles. de väljande besluta, att valet genom öppen omröstning verkställas skall.

§ 7. Klagan öfver val till ombud vid kyrkomöte fullföljes hos Konungen genom besvär, som inom tretio dagar efter valet skola i Kongl. Maj:ts Justitierevisions-expedition ingifvas, för att i Konungens Högsta Domstol skyndsamt föredragas och afgöras.

*Väckes vid kyrkomöte fråga om ombuds behörighet enligt denna lag; ege kyrkomötet att densamma upptaga och afgöra. Med sådan anmärkning, som genom besvär blifvit Konungens Högsta Domstol underställd, tage dock kyrkomötet ingen befattning.*

§ 8. Vid kyrkomöte föres ordet af ärkebiskopen eller den bland öfriga biskopar, som Konungen, för den häudelse att ärkebiskopen har förfall, dertill förordnar.

*Till vice ordförande förordnar Konungen likaledes en bland biskoparna.*

§ 9. Allmänt kyrkomöte tillkommer att upptaga kyrkliga mål, som Konungen till detsamma öfverlemnar, eller hvarom fråga af någon dess ledamot väckes. *Ny fråga, som af kyrkomötets ledamot väckes sednare än å åttonde dagen efter den, till hvilken mötet blifvit af Konungen sammankalladt, må ej till behandling företagas.*

*Allmänt kyrkomötes samtycke erfordras för stiftande, förändring, upphäfvande eller förklaring af kyrkolag, så ock för ändring eller upphäfvande af presterskapets privilegier. De förklaringar i ämne, som till kyrkolagen hörer, hvilka, till svar på inkomna förfrågningar om kyrkolagens rätta mening, Konungen genom Dess Högsta Domstol emellan kyrkomötena gifver, kunna ogillas af det allmänna kyrkomöte, som efter förklaringens meddelande först hålles, och må, der de sålunda ogillade blifvit, ej längre gälla eller iakttagas och åberopas.*

*Utan allmänt kyrkomötes samtycke må Konungen ej till allmänt bruk i svenska kyrkan påbjuda ny bibelöfversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes.*

Mötet ege *i öfrigt* ej, utöfver hvad i grundlag kan varda medgifvet, annat eller mera besluta än underdåniga utlåtanden, samt föreställningar och önskningar att hos Konungen anmälas.

§ 10. De från Konungen hänskjutna mål böra företrädesvis till behandling förekomma.

Är fråga om antagande af ny bibelöfversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes, böra de af mötets medlemmar, som till presteståndet höra, betänkande öfver frågan afgifva, innan den af mötet till slutlig behandling företages. Arbetsordning i öfrigt eger mötet sjelf bestämma.

§ 11. Hvarje mötets ledamot eger i alla frågor en röst. Äskas omröstning, då skall den med slutna sedlar anställas. Före rösternas uppräknande skall en ibland

dem uttagas och förseglad afläggas. Befinnas, vid de öfrigas uppsummerande, rösterna lika delade; må denna sedel öppnas och gifva utslaget: är pluralitet redan vunnen, bör den aflagda sedeln ouppbruten genast förstöras.

I fråga om antagande af ny bibelöfversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes erfordras, för bifall, att två tredjedelar af närvarande ledamöter äro ense. Vid omröstning i fråga, hvarom nu sagdt är, varde ej någon röstsedel aflagd.

§ 12. Äro ej mötets förhandlingar afslutade inom en månad; eger Konungen ändock efter den tid att mötet upplösa.

§ 13. Arvode till mötets valda ledamöter så ock öfriga kostnader derför skola af allmänna medel gäldas.

## Öfversigt af kapitel-innehållen.


*1 kapitlet:* Om svenska kyrkans bekännelse och om inträde i och utträde ur kyrkans gemenskap.
*2 kapitlet:* Om kyrkoförsamlingarne inom svenska kyrkan i allmänhet.
*3 kapitlet:* Om sön- och helgedagar och den allmänna gudstjensten.
*4 kapitlet:* Om döpelsen.
*5 kapitlet:* Om kristlig uppfostran och undervisning, om skriftskola och ungdomens beredelse till den heliga nattvarden.
*6 kapitlet:* Om allmänt skriftermål och Herrans heliga nattvard.
*7 kapitlet:* Om lysning till äktenskap och om vigsel.
*8 kapitlet:* Om barnaföderskas kyrkogång.
*9 kapitlet:* Om enskild själavård och hemligt skriftermål.
*10 kapitlet:* Om kyrklig tukt.
*11 kapitlet:* Om jordfästning och begrafning.
*12 kapitlet:* Om ordination till prestembetet och om presterliga kunskapsprof.
*13 kapitlet:* Om de särskilda presttjensterna i församlingarne.
*14 kapitlet:* Om tillsättande af presttjenster i församlingarne och om embetsvården under ledigheten.
*15 kapitlet:* Om tillsättande af klockare, orgelnist och annan lägre kyrkobetjening.
*16 kapitlet:* Om aflöning för prester och kyrkobetjente.
*17 kapitlet:* Om prests förhållande i embetet och om förbrytelser i eller utom embetet af prest eller kyrkobetjent.
*18 kapitlet:* Om byggande och underhåll af församlingarnes kyrkor och deras invigning.
*19 kapitlet:* Om vården af kyrkobyggnad och kyrkoegendom.
*20 kapitlet:* Om kyrkostämma i församlingarne.
*21 kapitlet:* Om kyrkoråd och skolråd i församlingarne.
*22 kapitlet:* Om biskop och biskopsval.
*23 kapitlet:* Om visitationer i stiften.
*24 kapitlet:* Om prestmöten i stiften.
*25 kapitlet:* Om prosterier och prostar.
*26 kapitlet:* Om stiftens domkapitel och rättegången derstädes.
*27 kapitlet:* Om allmänt kyrkomöte.

## Schema till oafbruten paragrafsföljd.

| | | |
|---|---|---|
| 1 *kap.* §§ 1—7. | 10 *kap.* §§ 72—78. | 19 *kap.* §§ 266—277. |
| 2 *kap.* §§ 8—12. | 11 *kap.* §§ 79—85. | 20 *kap.* §§ 278—307. |
| 3 *kap.* §§ 13—29. | 12 *kap.* §§ 86—100. | 21 *kap.* §§ 308—321. |
| 4 *kap.* §§ 30—36. | 13 *kap.* §§ 101—118. | 22 *kap.* §§ 322—339. |
| 5 *kap.* §§ 37—43. | 14 *kap.* §§ 119—200. | 23 *kap.* §§ 340—351. |
| 6 *kap.* §§ 44—56. | 15 *kap.* §§ 201—216. | 24 *kap.* §§ 352—361. |
| 7 *kap.* §§ 57—63. | 16 *kap.* §§ 217—225. | 25 *kap.* §§ 362—369. |
| 8 *kap.* § 64. | 17 *kap.* §§ 226—255. | 26 *kap.* §§ 370—414. |
| 9 *kap.* §§ 65—71. | 18 *kap.* §§ 256—265. | 27 *kap.* §§ 415—427. |

### Rättelser:

Sidan 236: paragrafsiffran 3 i 4 kap. uteglömd.
„ 238: paragrafsiffran 1 i 6 kap. uteglömd.
„ 268, § 68, 2:a raden står: afgjord; läs: ogillad.